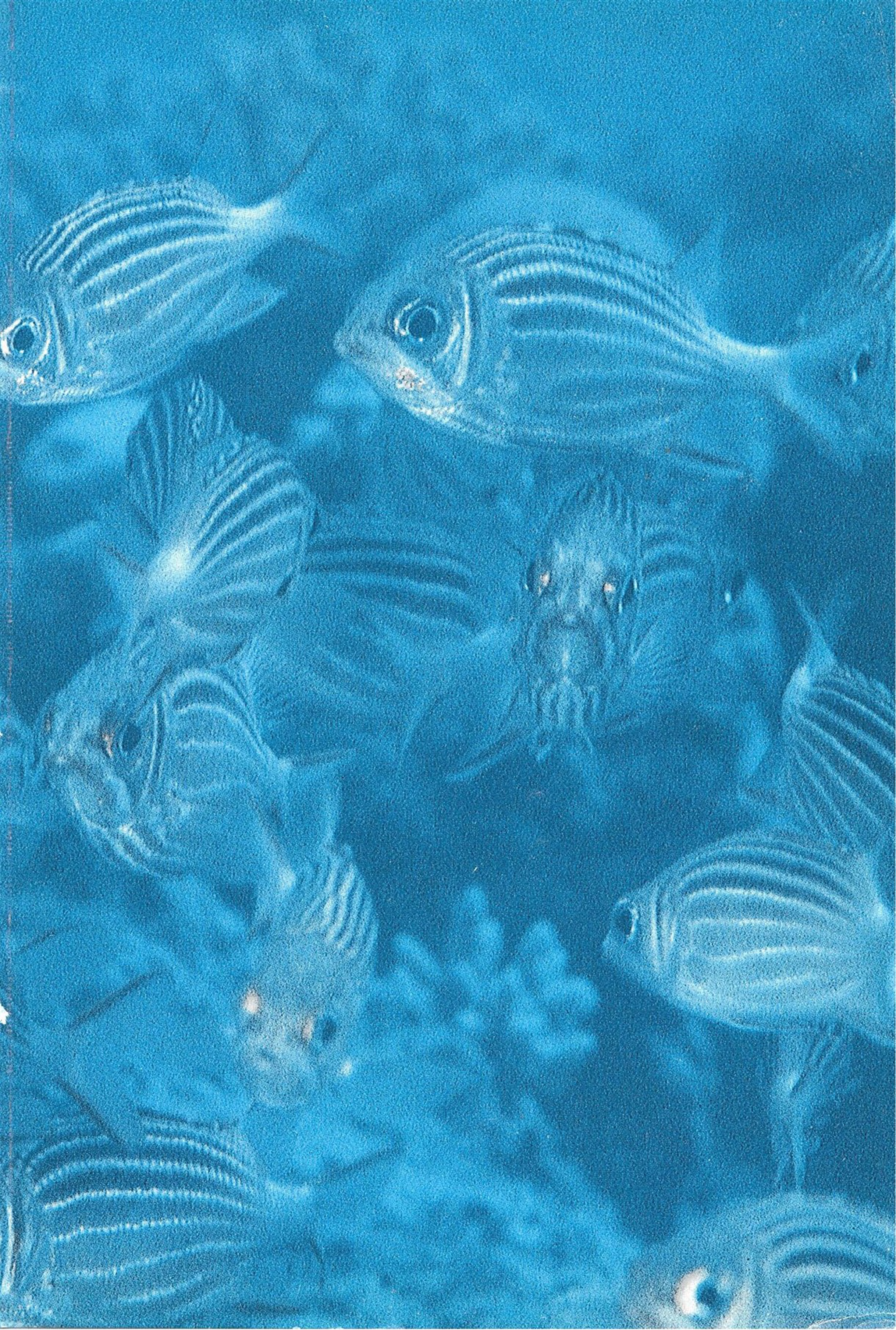

לקסיקון החי והצומח של ארץ-ישראל

כרך 3
החי במים

לקסיקון החי והצומח של ארץ-ישראל

עורך
עזריה אלון

לקסיקון החי והצומח של ארץ-ישראל

כרך 3
החי במים

מחבר הכרך ועורכו
פרופסור לב פישלזון

לאשתי לובה
שאתי כל הדרך

עיצוב והפקה גרפית: סטודיו יגאל רוזנטל בע"מ

עריכה לשונית: מיכל גיל
ביצוע גרפי: יאנה ילין
מנהל ייצור: אריק בן-שלום
סדר: אל אות בע"מ
הפרדות צבע: גרפאור בע"מ
לוחות והדפסת שחור לבן: דפוס חידקל בע"מ
לוחות והדפסת צבע: דפוס קל בע"מ

מסת"ב 965-05-0813-9 ISBN

כל הזכויות שמורות למשרד הבטחון – ההוצאה לאור

תשנ"ו – 1996

All rights reserved to the Ministry of Defence, Israel

מ ב ו א

בשנים האחרונות ראו אור בארץ מספר ספרים, הדנים בעולם החי של ישראל. רוב הספרים האלה מציגים את הביולוגיה או את המבנה של קבוצות-חי שונות, לפי קשריהן המיוניים או לפי בתי-גידול שונים.

ספר זה – לקסיקון החי במים בישראל – הוא הראשון בסוגו, המנסה להציג את היצורים המצויים במים של ישראל כשהם מסודרים לפי סדר האלף-בית של שמותיהם העבריים. בזאת מזמין לקורא חידוש נוסף: ריכוז גדול של שמות מקוריים, שחלקם הוענק ליצורים בידי חוקרים ועבר את אישורה של ועדת השמות באקדמיה. ללשון העברית, ואחרים – שמות חדשים, המתפרסמים כאן לראשונה ורבים מהם ייקלטו לבטח בתודעתם של שוחרי הטבע וישמשו להכרתו ולזיהויו של היצור שמאחורי השם.

הלקסיקון שלפנינו אינו ספר לימוד במובן המקובל של המלה. זהו ספר של ידע ושל חיפוש מידע, ספר המאפשר לקורא לגלות במהירות פרטים יסודיים על המין שאותו הוא מחפש וכך סולל את הדרך להבנה ולהעמקה.

החי במים של ישראל הוא מעניין במיוחד, שכן נמנים עליו מינים שמוצאם מאזורי תפוצה שונים מאוד זה מזה. כך, לדוגמה, מוצאם של רוב היצורים, החיים לאורך חוף הים-התיכון של ישראל, הוא האוקיאנוס האטלנטי, שמימיו קרים. עם פתיחתה של תעלת-סואץ, לפני כמאה ועשרים שנה, החלה חדירה של חי לאזורנו מצפון ים-סוף, שהוא אזור חם, והיום מצויים אפוא לאורך חופינו יצורים ים-תיכוניים לצד יצורים שמוצאם מהאוקיאנוס ההודי, וכל אלה מונים עשרות מינים של דגים, סרטנים, רכיכות ותולעים.

מפרץ אילת, תעלת-סואץ וים-סוף כולו מאוכלסים בחי של האוקיאנוס ההודי, שבו בולטות במיוחד שוניות האלמוגים. עם זאת, בשנים האחרונות התגלתה התפשטותם של מינים ים-תיכוניים אל צפון ים-סוף. תופעה דומה נצפית גם במים המתוקים של מערכת הירדן ובמימיהם של אגמי-חורף, וכך חיים בכינרת לבנונים – דגים מצפון-מזרח כדור-הארץ, ועמם אמנונים, שבאו מדרום-מערב.

בלקסיקון כ-1,000 ערכים. כל אחד מהם מציג מין אחר של בעל-חיים המופיע בסביבתנו. מובן שאין אלה כל

המינים המזדמנים באזור, אך הם מייצגים את הנפוצים והמעניינים שבהם, אלה המספקים נתונים מרתקים לקורא וללומד.

בראש כל ערך ניתנים – בעברית – שם הסוג ושם המין של היצור, ולצדו, בלועזית, שמו המדעי. בגוף הערך מובאים תפוצתו, אפיוני המבנה והצבע שלו, גודלו ופרטים על-אודות הביולוגיה והאקולוגיה הנוגעות לו. כאשר מופיעים מינים אחדים בני אותו סוג, הם מסודרים לפי סדר האלף-בית של שם המין. במקרים אלה, שמה המדעי של המשפחה, ולעיתים גם שם הסדרה או המחלקה שעליהן נמנה המין, מובאים רק בתיאור המין הראשון באותה קבוצה.

מושגים מדעיים רבים הדורשים הסבר, דוגמת זואיד, טלסון, רבייה וגטטיבית וכיוצא באלה, מופיעים במילון מושגים בסוף הספר. יצורים המופיעים בלקסיקון כערכים בפני עצמם ושמותיהם מוזכרים גם בגוף ערכים אחרים, מובאים בערכים האלה באות עבה, המפנה את הקורא לעיון מעמיק יותר בפרטיהם. גם השמות של המשפחות, של הסדרות, של המחלקות ושל המערכות, שעליהן נמנים היצורים, מופיעים באות עבה, וכן שמותיהם של יצורים קרובים, שלא נמצא להם מקום בלקסיקון הזה.

בספר זה השתדלנו שלא לפסוח על שום קבוצה של בעלי-חיים, המזדמנת במימי אזורנו. לפיכך כללנו כאן גם מספר נציגים חשובים של חד-תאיים. עם זאת, באשר לקבוצות שמיניהן מבלים חלק מחייהם מחוץ למים, כגון דו-חיים או שפיריות, הובאו כאן הפרטים בצורות הצעירות שלהם, החיות במים – ראשנים או נימפות. תיאורי הבוגרים של קבוצות אלה, ופרטים על הביולוגיה שלהם, ימצא המתעניין בכרכיה השונים של האנציקלופדיה "החי והצומח של ארץ-ישראל", בהוצאת החברה להגנת הטבע וההוצאה לאור של משרד הביטחון. עשינו כמיטב יכולתנו לתת, לצד כל ערך, צילום או ציור של היצור המתואר בו, להקלת הזיהוי. לצערנו, פרטי זיהוי רבים אינם ניתנים להבחנה בתמונה.

בגלל אילוצים טכניים נאלצתי לצמצם את מספר הערכים שנכנסו ללקסיקון. תקוותי שבמהרה תיווצר ההזדמנות להוציא לאור חלק נוסף, שיכלול מאות ערכים נוספים.

חובתי הנעימה להודות לחברי הזואולוגים, שסייעו בידי באיסוף פרטים בעת כתיבת הספר. תודה לעזריה אלון על

הערותיו המועילות, למיכל גיל על העריכה הנבונה והמעמיקה, לאנשי סטודיו יגאל רזנטל על עבודתם המרשימה, ולהוצאה לאור של משרד הביטחון, שנטלה על עצמה את ההוצאה לאור של הספר הזה.

החברים הבאים תרמו מתמונותיהם: דוד פילוסוף, עמיקם שוב, מיכה אילן, יהודה בניהו, רמי קליין, אביגדור אבלסון, בלה גליל, יצחק מובשוביץ ומוקי שפיגל. תלמידי פרנצסקו הילצרמן תרם מציוריו. ארגון המזון FAO ברומא, חברת Senckenberg בפרנקפורט, ארגון האיכתולוגים ביפן, מכון Smithsonian בושינגטון, ד"ר ה' באת וד"ר ה' דבליוס מגרמניה אפשרו לי שימוש בתמונותיהם. לכל אלה תודה מעומק הלב.

פרופסור לב פישלזון

אֲבוּבוֹן מַחְטִי

Syngnathus acus

דג ממשפחת האֲבוּבוֹנִיִּים – Syngnathidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. צינורית-הפה שלו ארוכה ועגולה. המצח מורם וצדודיתו גלית. חתך הרוחב של הגוף בן 5 צלעות. אורך הדג עד 30 ס"מ. צבעו לרוב ירקרק-זיתי או חום, זרוע נקודות לבנות. מופיע לאורך חוף הים-התיכון של ישראל, בעומק 10–20 מ'. ניזון מבעלי-חיים קטנים שעל הקרקעית. מתרבה בסוף החורף-תחילת הקיץ. הזכר מדגיר את הביצים על משטח גחונו.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אֲבוּבוֹן קוֹצָנִי

Syngnathus biaculeatus

דג שתפוצתו בימים הטרופיים, כולל ים-סוף. גחונו רחב ולצדיו שתי צלעות. החדק קצר, אורכו פי 4–5 מרוחבו. על החלק העליון של הראש קוצים. הזנב חסר סנפיר בקצהו. על הגוף בליטות עוריות. אורך הדג עד 26 ס"מ. בחודשים מארס-מאי מופיע הדג בזוגות. הנקבה מטילה את הביצים על גחון הזכר. אחרי הדגרת הביצים, הנמשכת כחודש ימים, בוקעות מהן פגיות הדומות לבוגרים, אלא שחדקן קצרצר. בסביבת אילת חי האבובון הקוצני בין סלעי-החוף, במים הרדודים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אֲבוּבוֹן קֶצֶר-חֶדֶק

Micrognathus brovirostris

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. גופו מקלוני, לא-גמיש. אורכו, עד פתח פי-הטבעת, קטן בשליש מן הזנב. סנפיר-הגב קבוע במרכז הגב, והוא ארוך מן הראש. טבעות השריון שלאורך הגוף מעוגלות ומחוספסות. אורך החדק שלפני העיניים עולה רק במקצת על קוטר העין. סנפיר-הזנב מעוגל. אורך הדג עד 12 ס"מ. צבעו חום עם פסים בהירים. מופיע לאורך חוף מפרץ אילת, בתת-כרית, במים רדודים מאוד, נחבא בין אבנים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אֲבוּבִית שְׁחֶמֶת-גָּחוֹן

Corythoichthys nigripictus

דג ממשפחת האֲבוּבוֹנִיִּים. תפוצתו בים-סוף. לאורך גופו, עד פי-הטבעת, 16 טבעות שריון. צבע

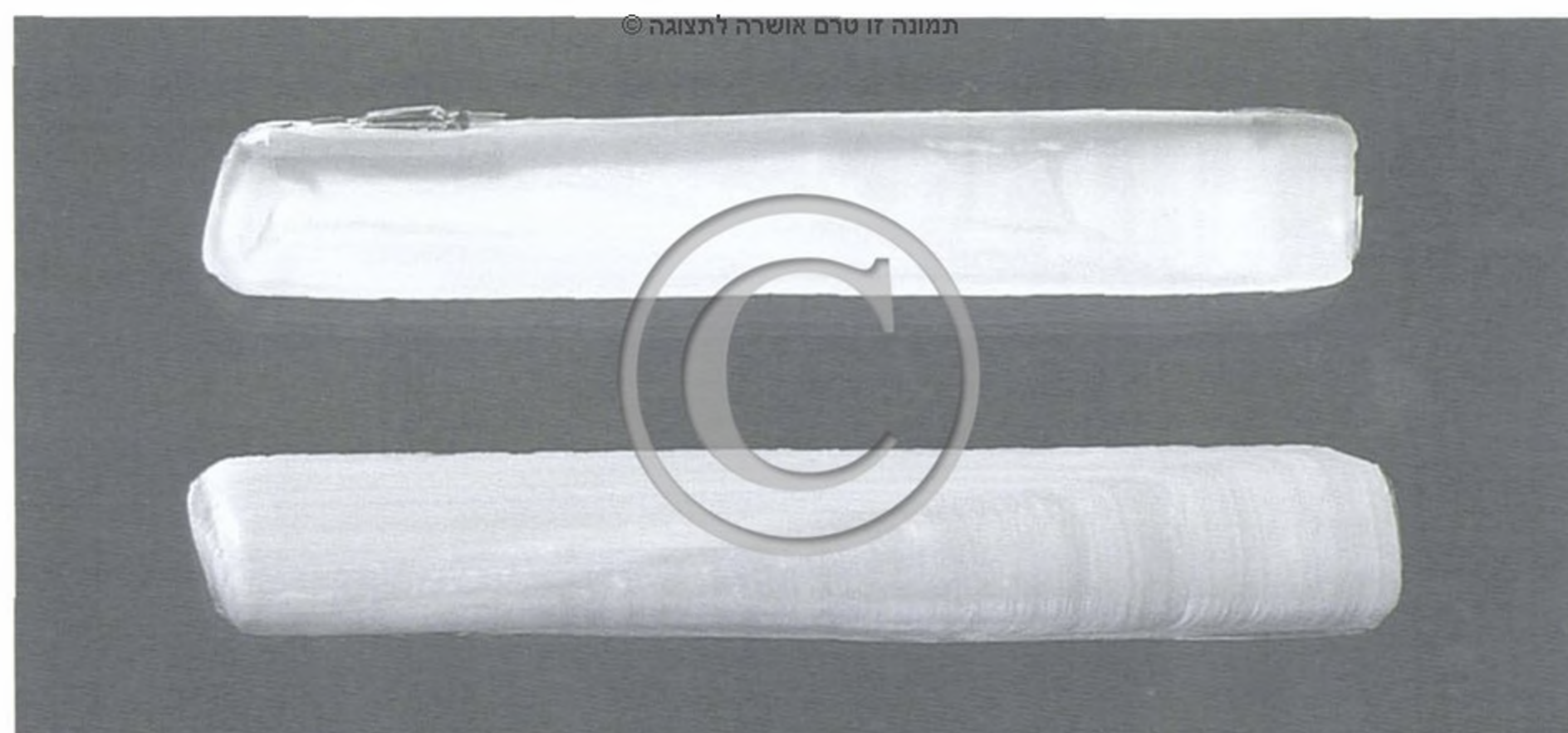
גופו אפור בהיר. בתחתית הראש, וכן על ארבע הטבעות הקדמיות של הגוף, כתמים כהים. סנפיר-הגב של הזכר זרוע נקודות כהות.

Solen marginatus

אבוביית ישרה

צדפה ממשפחת האבובייתיים – Solenidae. תפוצתה ביס-התיכון, ביס-השחור, ביס-השיש ובמזרח האוקיאנוס האטלנטי. אורך הקשוות עד 13–15 ס"מ ורוחבן עד 2 ס"מ. כאשר שתיהן צמודות זו לזו הן יוצרות אבוב סגלגל. מבחוץ צבען חום, וצדן הפנימי מבריק. בקרבת חופי ישראל מתחפרת הצדפה בקרקעית של טין וחול, ושולחת אל פני הקרקעית סיפון ארוך.

Lobophyllia hemprichi

אבוקן המפריך

אלמוג-אבן ממשפחת האבוקניים – Mussidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. מושבותיו בנויות מעמודי שלד מבודדים של פוליפים, שקוטרם 4–6 ס"מ ואורכם

עד 80 ס"מ. קוטר המושבות עד 5-6 מ'. צבע הפוליפים שבקצה האבוקות ירקרק-חום. צמיחתו של האבוקן נמשכת גם משנפלה אבוקתו של שלד פוליפ; הצמיחה פונה לכיוון האור. שכיח בסביבת אילת עד לעומק 6-8 מ', בעיקר באזור הקדם-שונית. טורף יצורי פלנקטון.

אַבְלוֹן זֶנְקוֹן

Ablennes hians

דג ממשפחת **החניתניים** - Belonidae. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובאזורים החמים של האוקיאנוס האטלנטי. גופו פחוס, משוך מאוד. סנפיר-הגב האחורי קבוע מעל סנפיר-השת, ויש לו פחות קרניים מאשר לסנפיר-השת. לפה לסתות ארוכות, חדות ומשוונות היטב. אורך הדג עד מטר אחד. הגב חום-ירקרק, הגחון כסוף, בצדי הגוף כתמים כחולים. טורף הניזון מדגיגים. מופיע במפרץ אילת, לרוב מחוץ לשונית האלמוגים או מעליה. קרוב לו **החניתן**.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אַבְנוֹן מַגֶּשֶׁם

Synanceja verrucosa

דג ממשפחת **האבנוניים** - Synancejidae. תפוצתו בימים הטרופיים. דג-קרקע מסורבל, דמוי אבן. גופו מדובלל, ראשו גדול, פיו עליון ורחב. עיניו קטנות, חבויות בחלק העליון של הראש. סנפירי-החזה דמויי כף-רגל. סנפירי-הגחון מחוברים לגחון בשפתם הפנימית. אורך הדג עד 40 ס"מ. צבעו חום-חלודה, ובלטות-עור אדמדמות המכסות את גופו מסוות אותו בסביבתו. מצוי במפרץ אילת במים הרדודים, באזורים של שוניות האלמוגים. ממעט בתנועה. טורף,

הניזון בעיקר מדגים העוברים בקרבתו. אחת לשנה מטילה הנקבה 200,000–250,000 ביצים צפות. האבנון מפריש מעור גופו ארס מסוכן לאדם.

Inimicus filamentosus

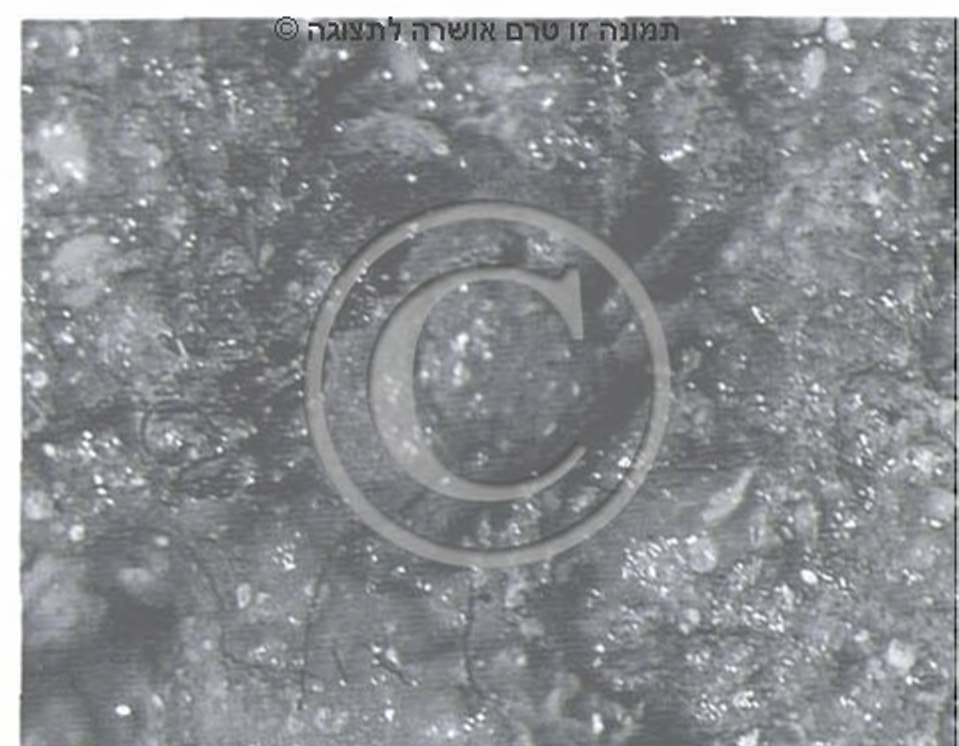
אבנונית עדינה

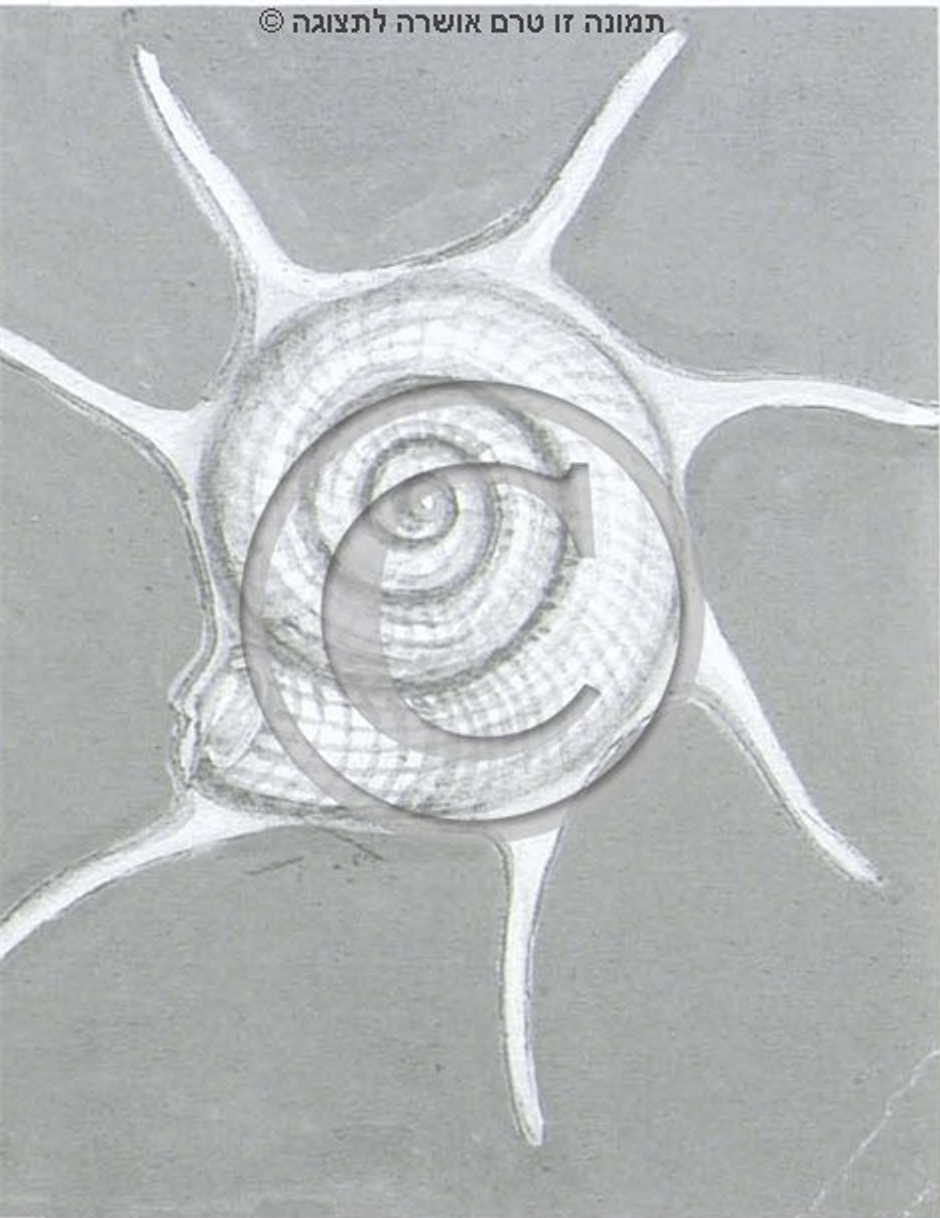
דג ממשפחת האבנוניים. תפוצתו בימים הטרופיים. הגוף צר מזה של האבנון המגושם, ומוארך. סנפיר-הגב בעל קוצים רבים, שאינם מחוברים זה לזה. בסנפיר-החזה מספר קרניים חופשיות, שבעזרתן מתנועע הדג על-פני החול והן מותירות אחריהן עקבות טיפוסיים. אורך הדג עד 25 ס"מ. על החלק האחורי של סנפיר-החזה ציור בצבע עז, שאותו מבליט הדג בעת סכנה או חיזור. מצוי בקרבת החופים. הוא מחופר בדרך כלל בחול, ורק עיניו בולטות מחוצה לו. ניזון מדגים ומסרטנים. קוצי גופו מכוסים בעור ארסי.

תמונה עמ' 133

Petrolisthes leptocheles אבנית דקת-צבתות

סרטן ממשפחת החרסיתיים – Porcellanidae. תפוצתו בים-סוף. הגוף משוטח. הצבתות של זוג רגלי-החזה הראשון שטוחות וגדולות יחסית לגוף. הזוג האחרון – החמישי – חבוי בחלל הזימים ונסתר מן העין – סימן-היכר טיפוסי לתת-סדרת הסרטנים שוני-הבטן – Anomura. אורך הסרטן עד 12 מ"מ. צבעו אפור. לאורך חופי ישראל מבחינים בו מתרוצץ במהירות על-פני משטחי אבן, בסדקי אבנים או בתחתיתן, מתחת לאלמוגים מתים ובתוכם. ניזון מאצות או מבעלי-חיים קטנים, שהוא אוסף תוך כדי תנועה על-פני מקום משכנם. קרובה לו החרסית שבאילת.

אֲבֵן אֵילָתִי *Xenophora calculifera*

חילזון ממשפחת האבנניים – Xenophoridae. תפוצתו בימים הטרופיים. חלוקי-אבן ושברי קונכיות צמודים-דבוקים לשטח החיצוני של הקונכיה, שהיא דמוית חרוט רחב-בסיס ואורכה עד 7-8 ס"מ. בים אילת שוכן האבן האילתי בדרך כלל במים העמוקים, על קרקעית חולית. בעת ההטלה מדביקה הנקבה את הביצים בין העצמים שעל הקונכיה.

אֶגִּידוֹן הוֹדִי *Rostrelliger kanagurta*

דג ממשפחת הקוליסיים – Scombridae, שכל מיניה דגי-מאכל. תפוצתו בימים הטרופיים; חדר מים-סוף ליס-התיכון. הגוף דמוי כישור. לדג שני סנפירי-גב בעלי שוליים קדמיים שחורים, וסנפיר-זנב ממוזלג, ששוליו שחורים ומשני צדיו של בסיס הסנפיר קרינים בולטים. אורך הדג עד 40 ס"מ. צבעו כסוף-אפור, וסנפיריו צהבהבים. טורף הניזון מיצורים קטנים ומדגיגים.

אֶגִּפִּית מְשִׁישֶׁת *Gymnura altavela*

דג ממשפחת הטריגוניים – Dasyatiidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. לבני המשפחה צורת טריז שטוח, שבו רוחב הגוף – מקצה סנפיר-חזה אחד לקצהו של השני – עולה על אורכו. הזנב קצרצר. האורך המרבי של הדג מגיע ל-4 מ'. לא הרחק מחופי הים-התיכון של ישראל נלכדו פרטים שרוחב גופם עד 2 מ'. הגב אפור עד חום, מעוטר בכתמים בהירים רבים. הגחון לבן. זהו שחיין מעולה, החי בקרבת הקרקעית עד לעומק 60 מ' וניזון מבעלי-חיים שונים. הנקבה משריצה בתחילת הקיץ 3-4 ולדות חיים, המתפתחים ברחמה.

אֶדְמוֹן שְׁחֹר־עֵין *Myripristis murdjan*

דג ממשפחת הברקניים – Holocentridae. תפוצתו בימים הטרופיים. קשקשי הגוף גדולים, מסודרים ב-8 שורות-אורך. אורך הדג עד 30 ס"מ. פני השטח של כל קשקש בהירים. צבע הדג

אדום. עינו גדולה ומעליה כתם שחור. הסנפירים אדומים בחלקם, ושוליהם לבנים. דג לילי, השוכן בשעות היום בכוכי אלמוגים. טורף הניזון מסרטנים ומדגים קטנים. מיני **ברקן** קרובים לו.
תמונה עמ' 143

אֲדֵרוֹן דֵּק

Atherina boyeri

דג ממשפחת האֲדֵרוֹנִיִּים – Atherinidae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. גופו דמוי סרדין, בעל שני סנפירי-גב שלכל אחד מהם 5–6 קרניים. לאורך מרכז הגוף פחות מ-50 קשקשים. אורך הדג עד 10 ס"מ. הוא כסוף, ולאורך צדי גופו שורות של נקודות כהות. חי בלהקות לאורך חוף היס-התיכון, באזורי סלעים. ניזון מפלנקטון.

אֲדֵרוֹן יַם-סוּפִי

Allanetta afra

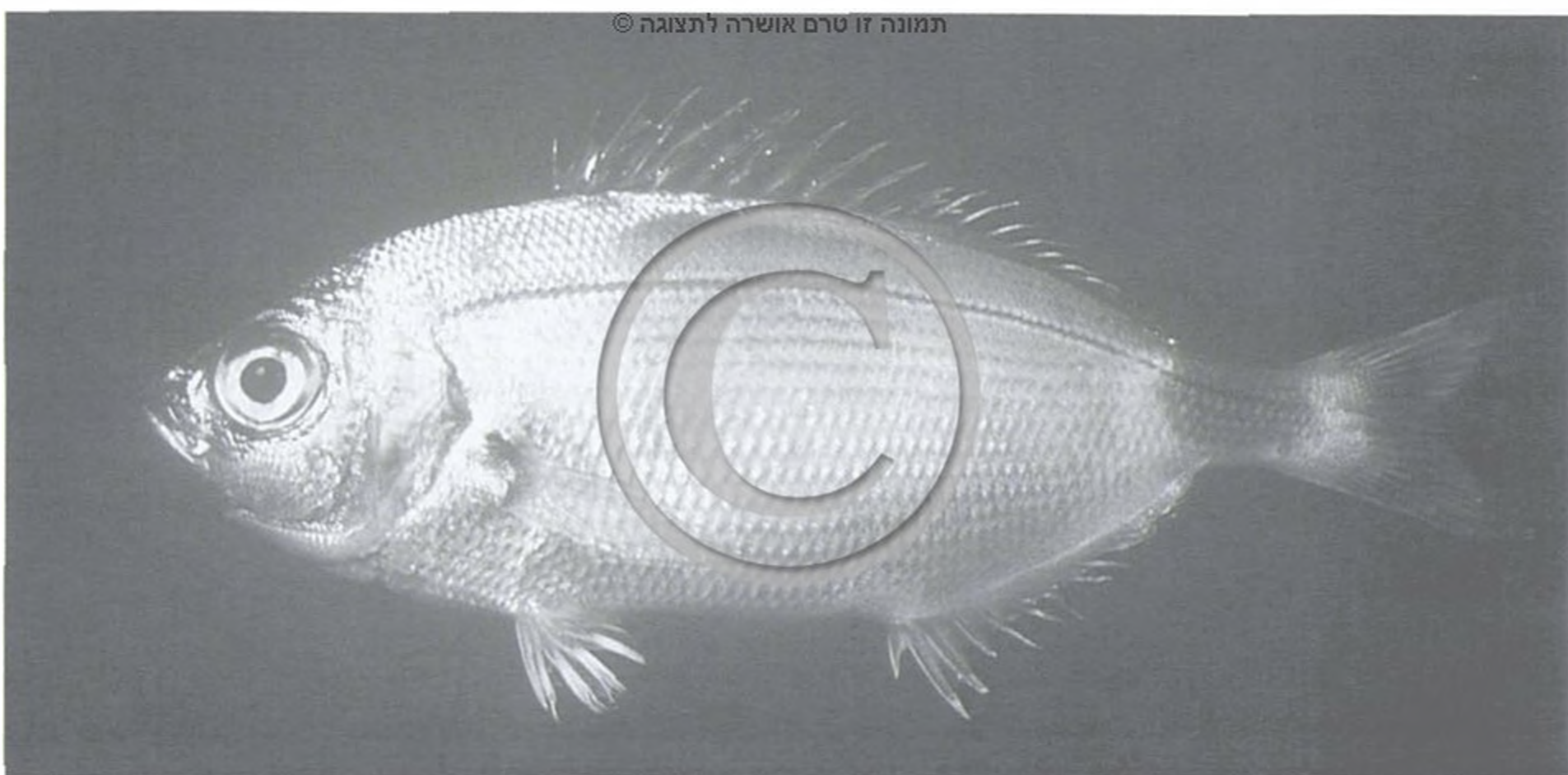
דג שתפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. בסנפיר-הגב הקדמי שלו 6–7 קוצים. אורך הדג עד 9 ס"מ. לאורך הגוף קו צהבהב. חי בלהקות גדולות לאורך החוף. בני גילים שונים חיים בלהקות נפרדות. הם מתקבצים להטלה בקיץ, ומטילים בין אצות הים. הפגיות צפות במים.

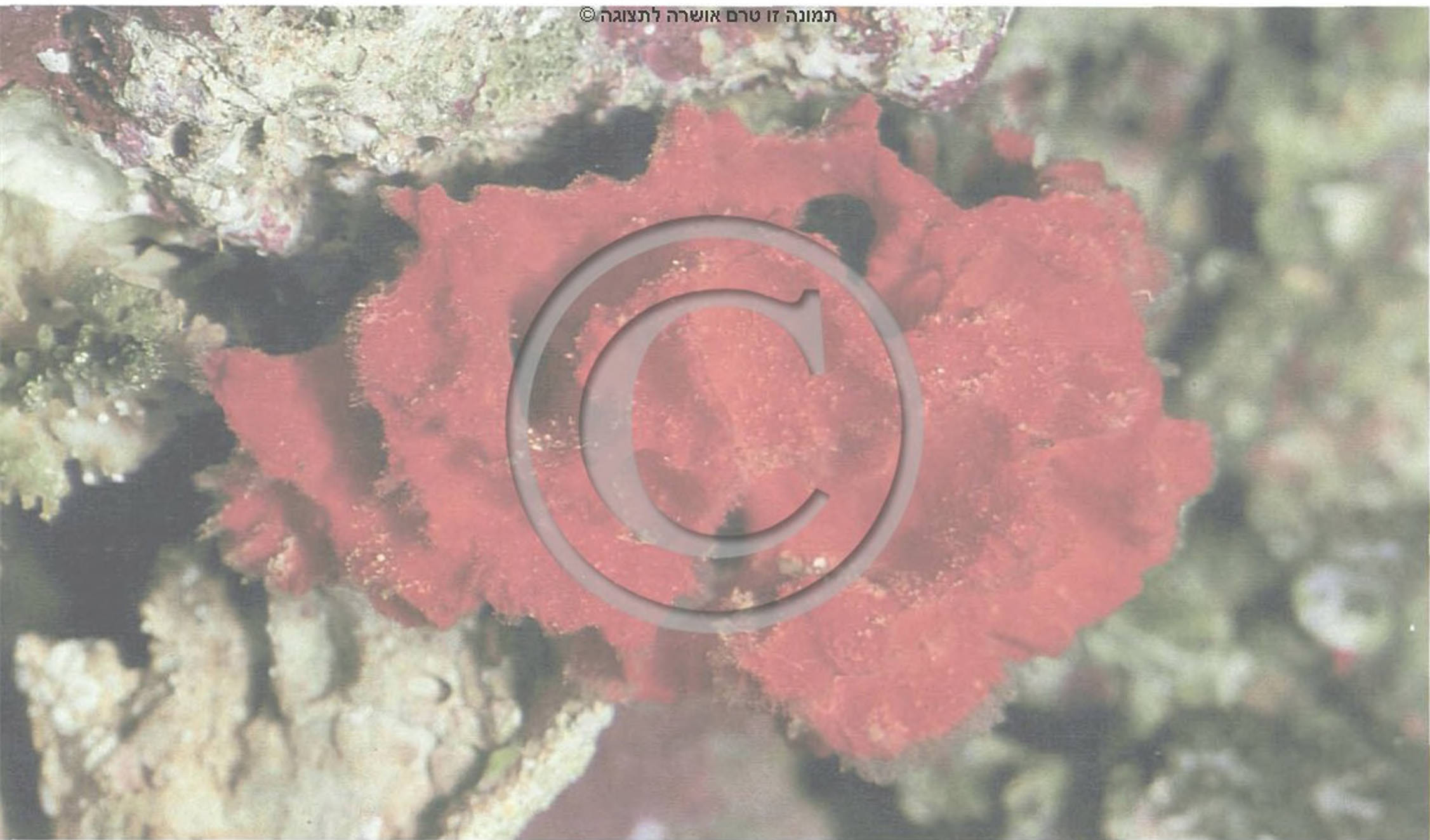

אוֹבְלָד שַׁחֲר־כֶּתֶם

Oblada melanura

דג ממשפחת הסִפְרוֹסִיִּים – Sparidae. תפוצתו בכל היס-התיכון. אורכו עד 30 ס"מ. על בסיס הזנב כתם שחור גדול, ששוליים לבנים בשני צדיו. על החלק העליון של הגב קווי-אורך

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דסמון אדום

ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תפוזון ים־סופי

ל פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

בוטריל שדרני

ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ד' פילוסוף

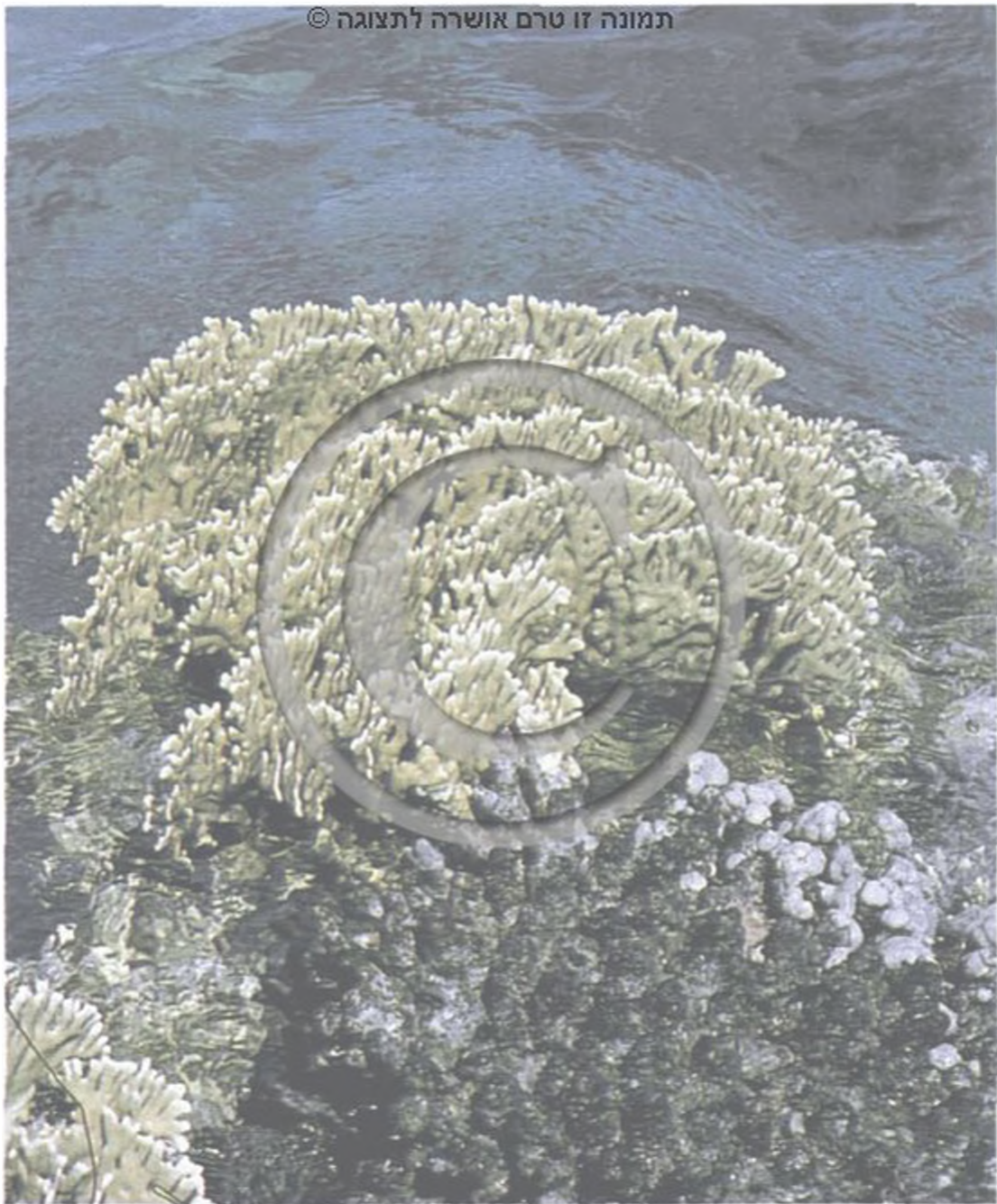
גלקסיאה עמודית

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ל' פישלון

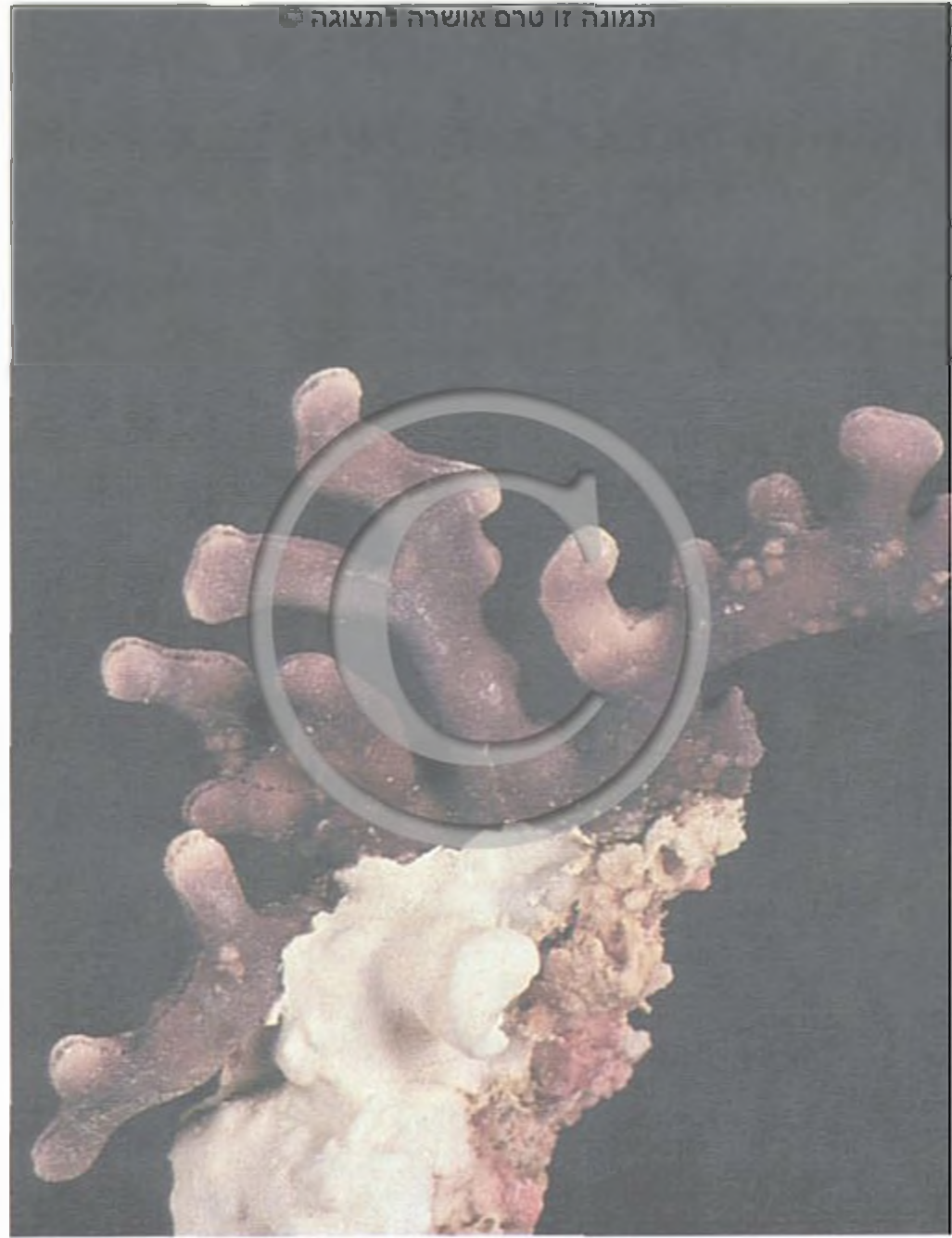
פטמתית דוקרנית

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ל' פישלון

צורבן מסועף

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ע' שוב

סטילסטר תכול

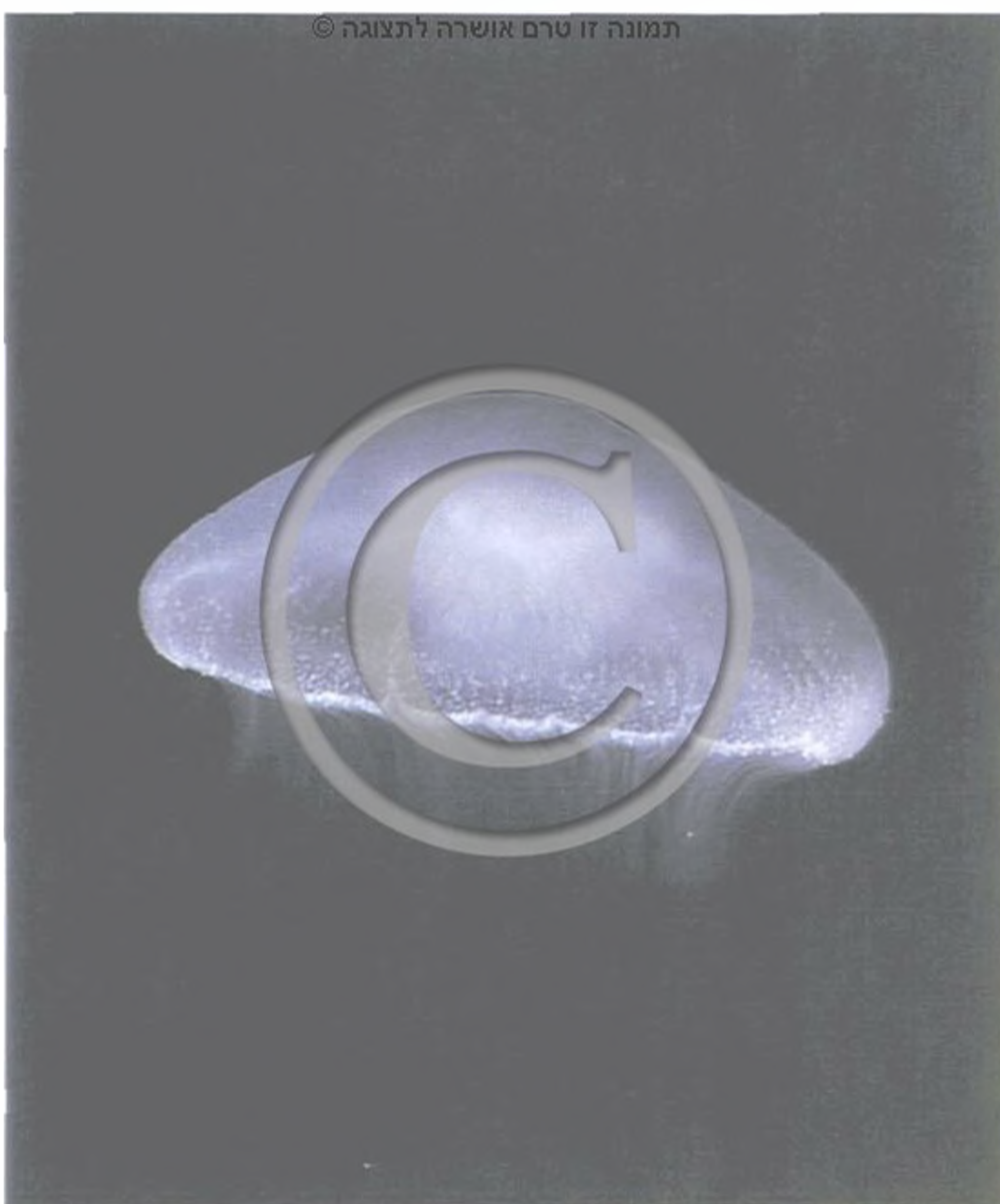
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

מ' פיין

מדוזה נודדת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אורליה כחולה

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ד' סימון

פשפש־ענק גמלוני

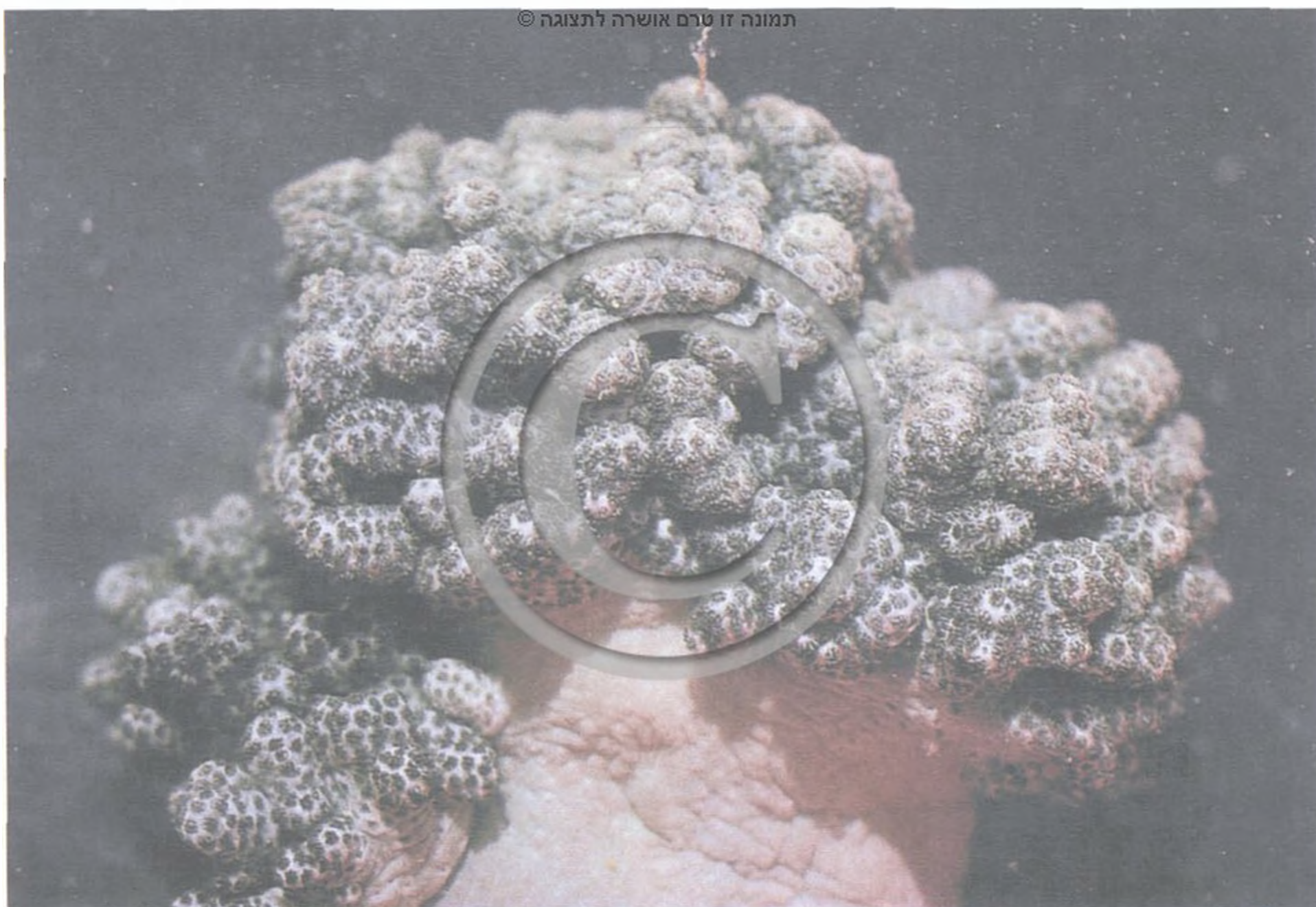
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ל' פישלון

פלגיה זוהרת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

קלדילה דרומית

ל' פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ססגונית ים־סוף

ד' פילוסוף

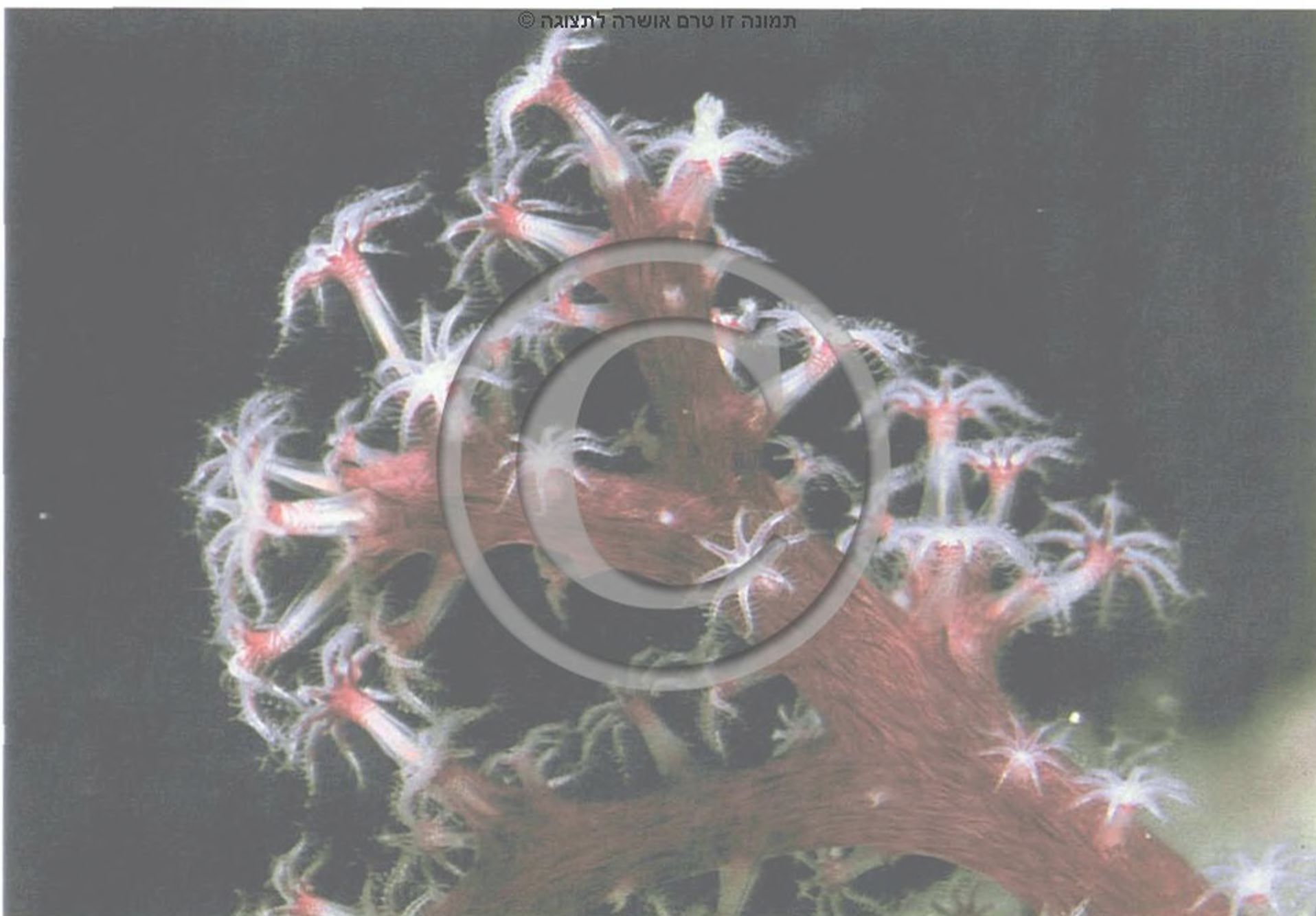
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ה' בניהו

ססגונית המפרין

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ה' בניהו

סעיפית שבירה

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ענפנית המפריך

ל' פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תיל מסולסל

ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

שושנתן מתחפר ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

שושנה אדומה ע' שוב

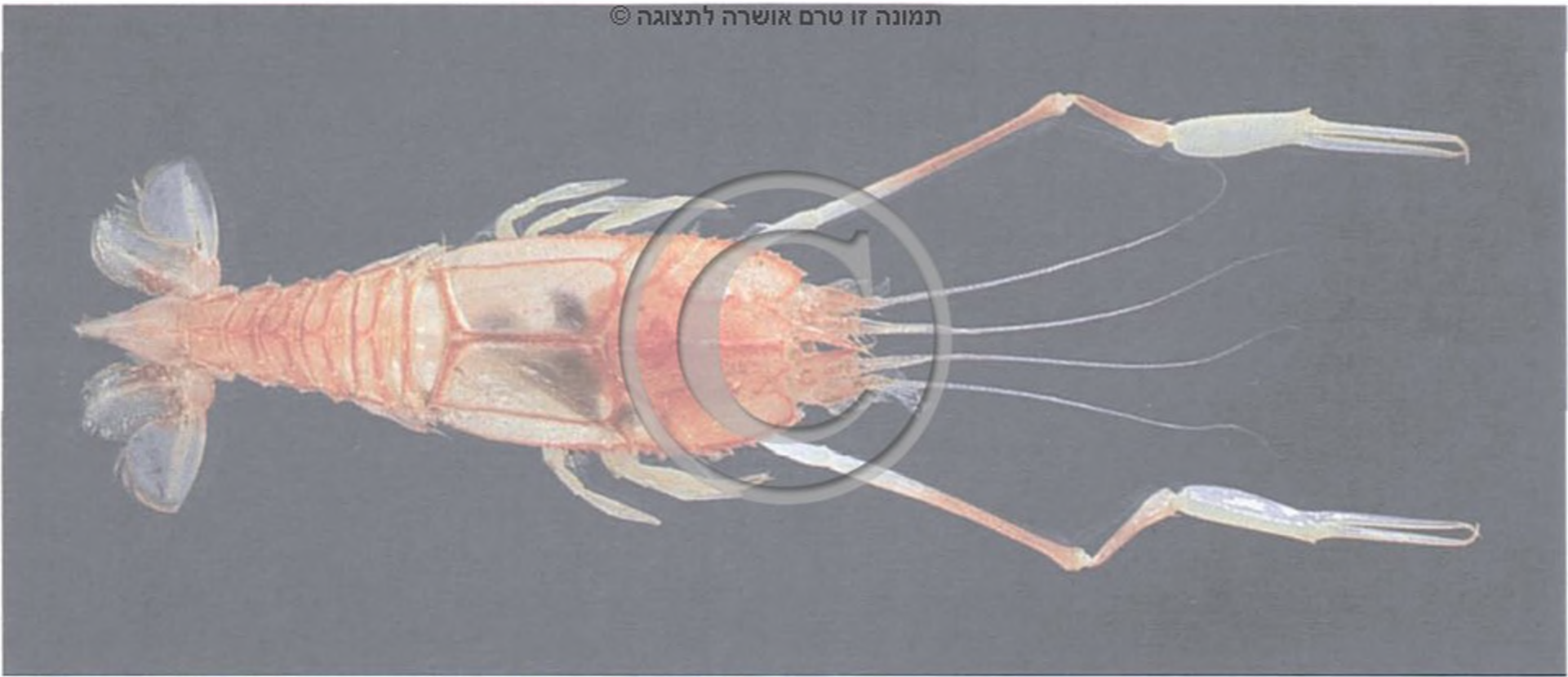
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

צרינט עדין־זרועות ל' פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

שושנתן מרבדי ע' שוב

רב־צבת העומקים

[ע' שוב](#)

נקשן הנקיקים

[ע' שוב](#)

גמל־שלמה ים־סופי

ע' שוב

פנדל המעמקים

ע' שוב

צפונית אדומה

קפצן מצוי

עכובית מרשימה

סתרי חלק

סלען זיפני

ע' שוב

סלעית השושנות

סלעית ים־תיכונית

ל' פישלזון

אתת צבעוני

ל' פישלזון

מחושן נקאי

ד' ברשחל

נזיר חופי

ה' ציבליוס

נקיין השושנים

ע' שוב

נזירן השושנים

ע' שוב

פלומנית האבנים

ע' שוב

קישוטן המניפות

סתרי צמיר

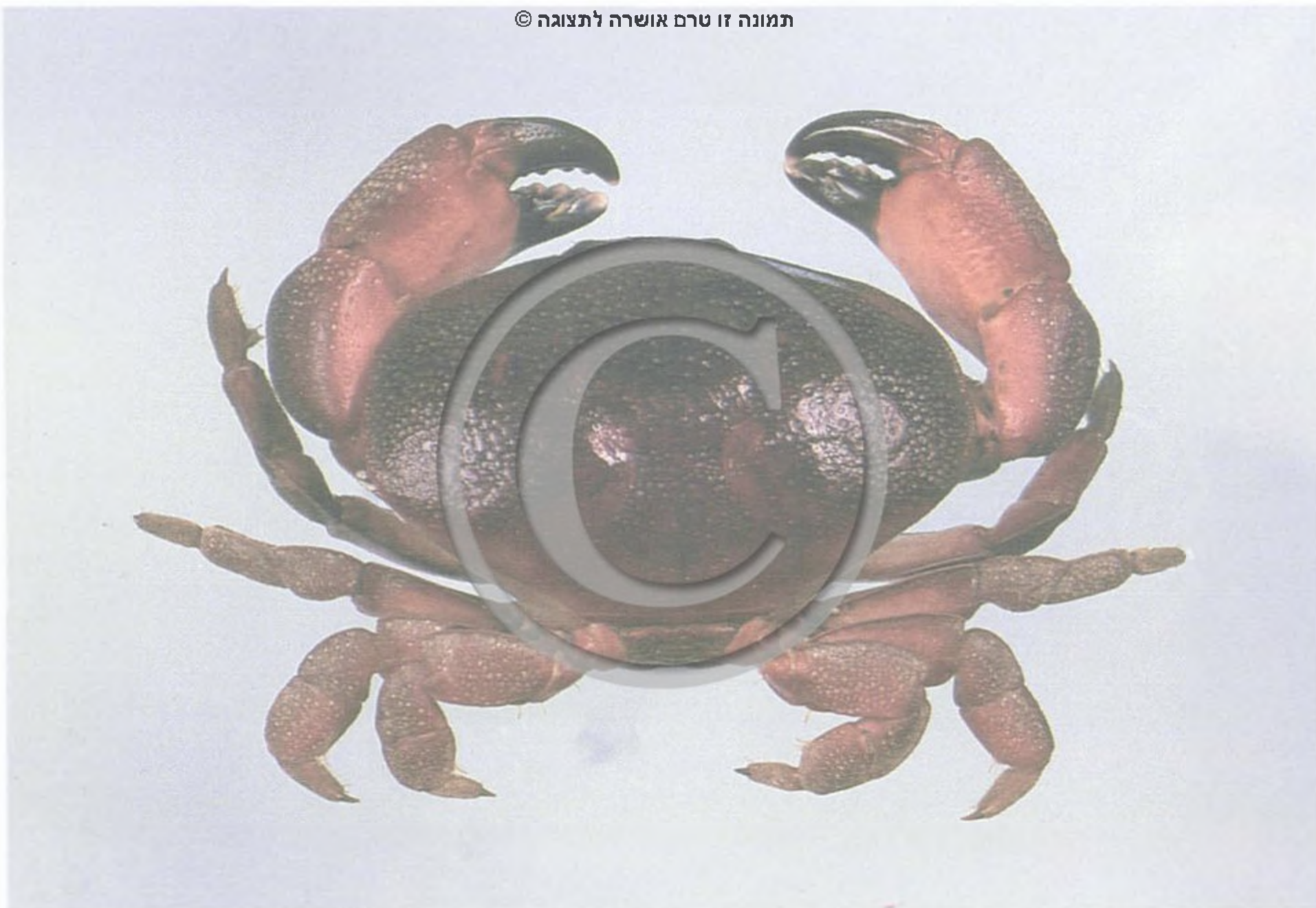
ע' שוב

רבגון עדין

רבעון חום-מצח

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

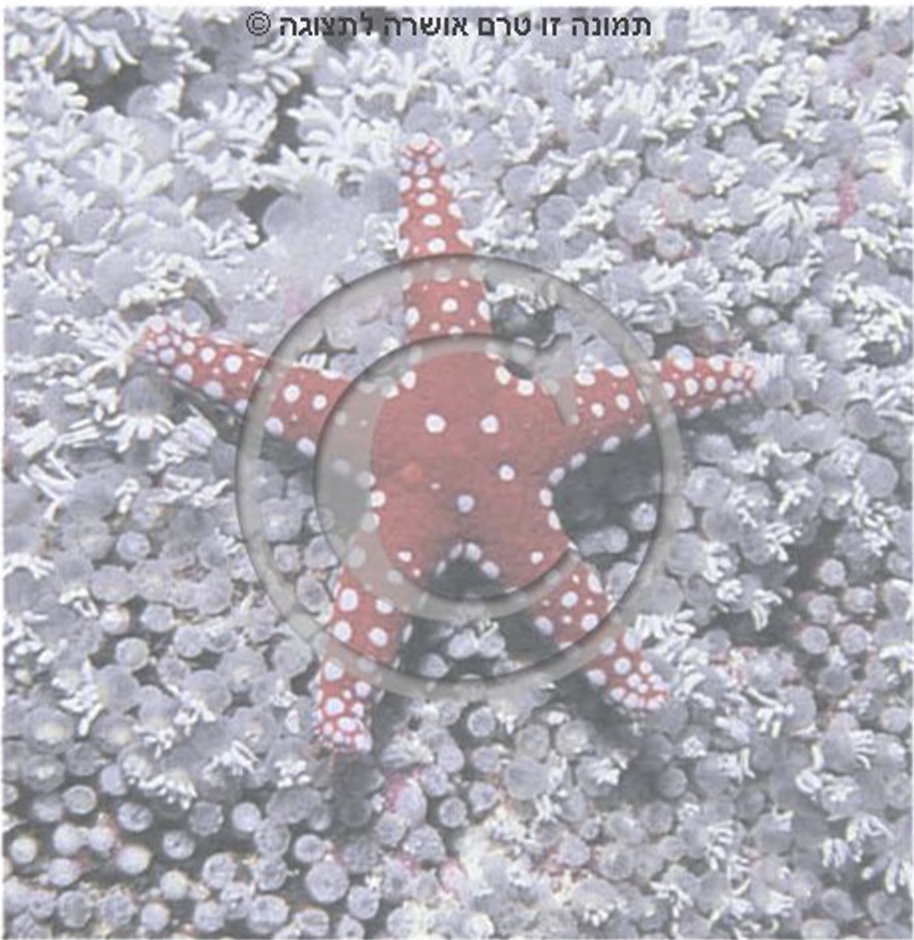
פצחן אדמוני

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

מחושתן קוצני

ל' פישלזון

שביטית מצרית ד' פילוסוף

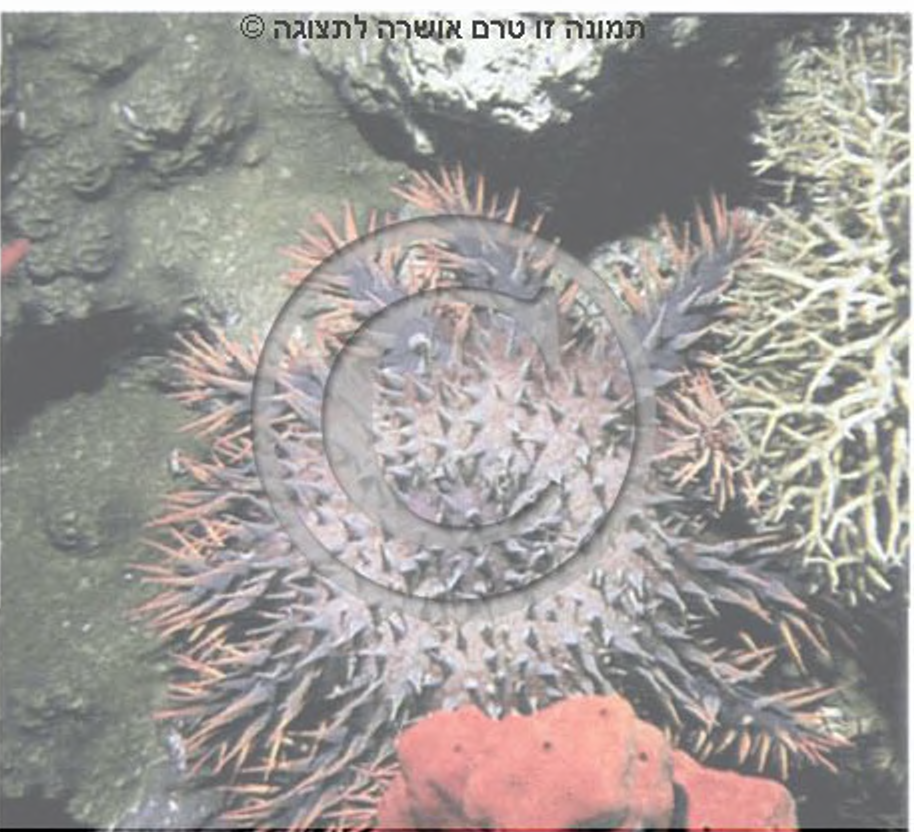
שייט כחול

שביטית קטנה א' אורן

שייט נודד

כוכבן קוצני ע' שוב

שייטית נודדת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©
 עפרונן הפטמות ד' פילוסוף

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©
 קיפודית השוניות ל' פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©
 שחורני שונה־קוצים ל' פישלזון

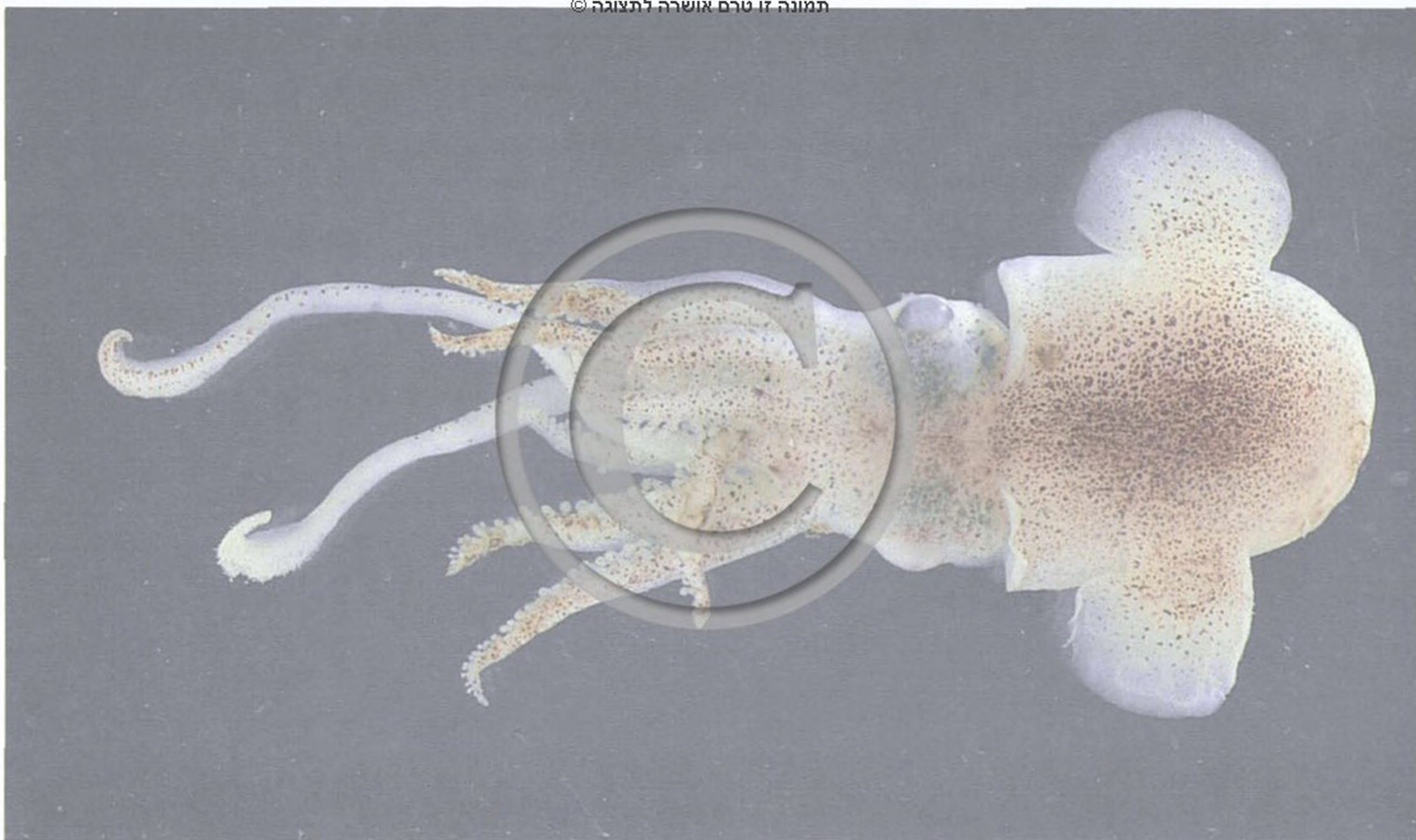

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©
 שלפוחיתן ארסי ד' פילוסוף

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©
 קטיפן קצר־קוצים ע' שוב

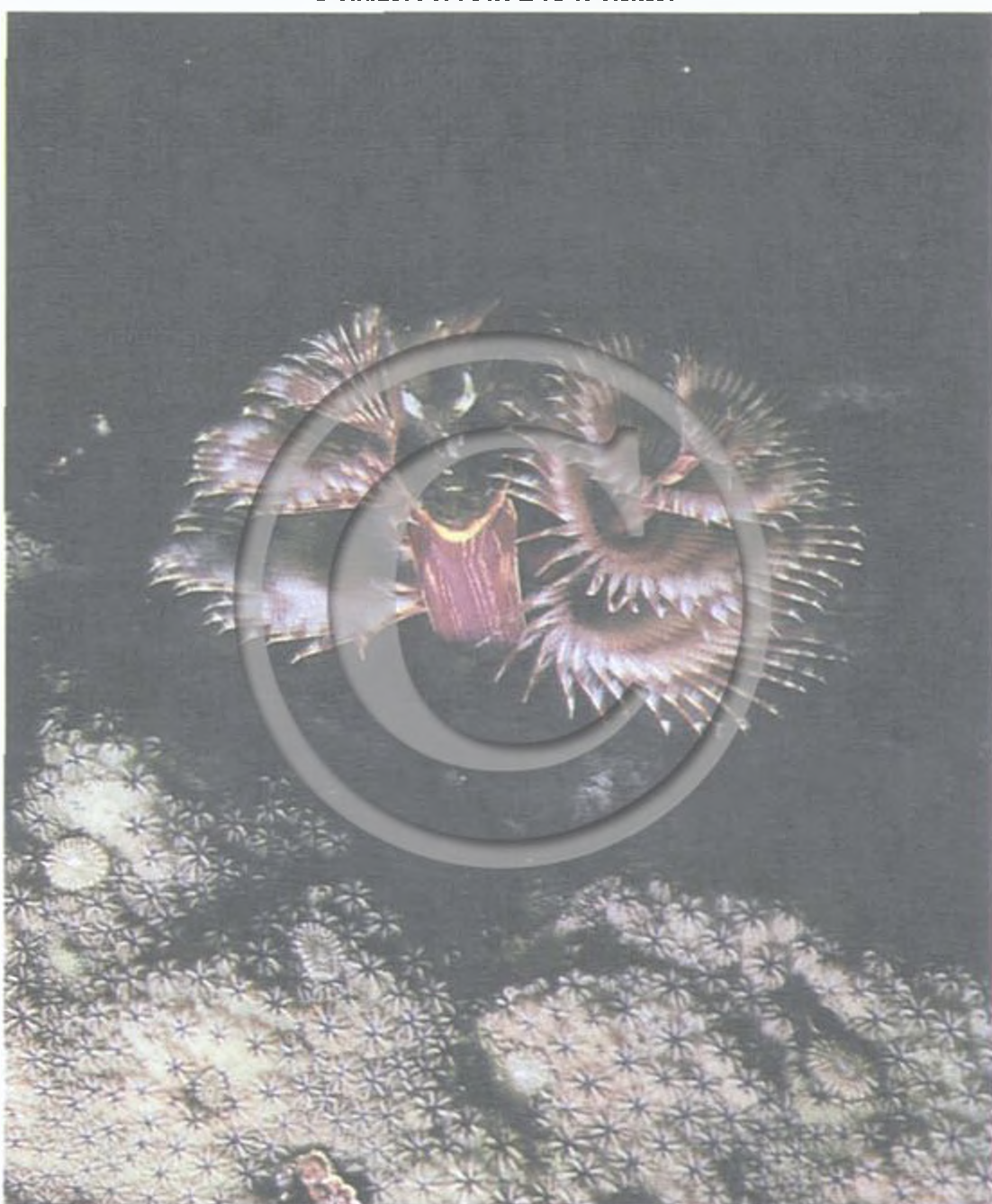
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דיונונית מכונפת

ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סלילונית ענק

ד' פילוסוף

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סינפטה ברודה

ד' פילוסוף

ירקרקים. בזמן לכידה והתרגשות צבעו חום-סגול. מופיע בלהקות בסביבת חופים סלעיים. הצעירים מצויים לאורך קווי הכרית. ניזון מבעלי-חיים שונים, ובהם רכיכות. מחליף את זוויגו – מנקבה לזכר – אחרי גיל שנה, ומתרבה באביב. מיני סרגוס וורדית קרובים לו.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אוסטריאה משננת *Dendrostrea folium*

צדפה ממשפחת האוסטריאיים – Ostreidae. תפוצתה באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. מוארכת, מתרחבת מהקצה האחורי קדימה. הקשווה התחתונה שקועה כמרזב רחב. בכל אחד מצדיו החיצוניים של המרזב 8–9 חצאית-למים, הנטויים לעבר המרזב. הקשווה העליונה בנויה כמכסה, והיא שטוחה ודקה יותר מרעותה. לאורך מרכז הצד התחתון התלמים אינם רציפים: כל תלם מסתיים בזיז אנקולי. אורך הצדפה עד 10 ס"מ, צבעה חום-אפור. בשוניות אילת תלויות הצדפות בעזרת האנקולים על ענפי אלמוגים, לרוב במים עמוקים יותר.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אוסטריאת הסלעים *Crassostrea cucullata*

צדפה טיפוסית לסלעי-החוף של האוקיאנוסים החמים, לרבות יס-סוף. יש לה חלק חשוב בייצוב חגורת החיות של אזור הכרית. שולי קשוותה המחוברת לסלע מורמים כלפי מעלה וחדים מאוד. הקשווה המכסה נתונה בתוך החלק המורם הזה. אורך הצדפה עד 60–70 מ"מ. מופיעה על סלעי-החוף של אילת, בדרך כלל בצברים גדולים היוצרים "בנקים" של צדפות, ואלה משמשים מקום התיישבות ובית גידול לבעלי-חיים אחרים.

Saurida undosquamis

אופירית נודדת

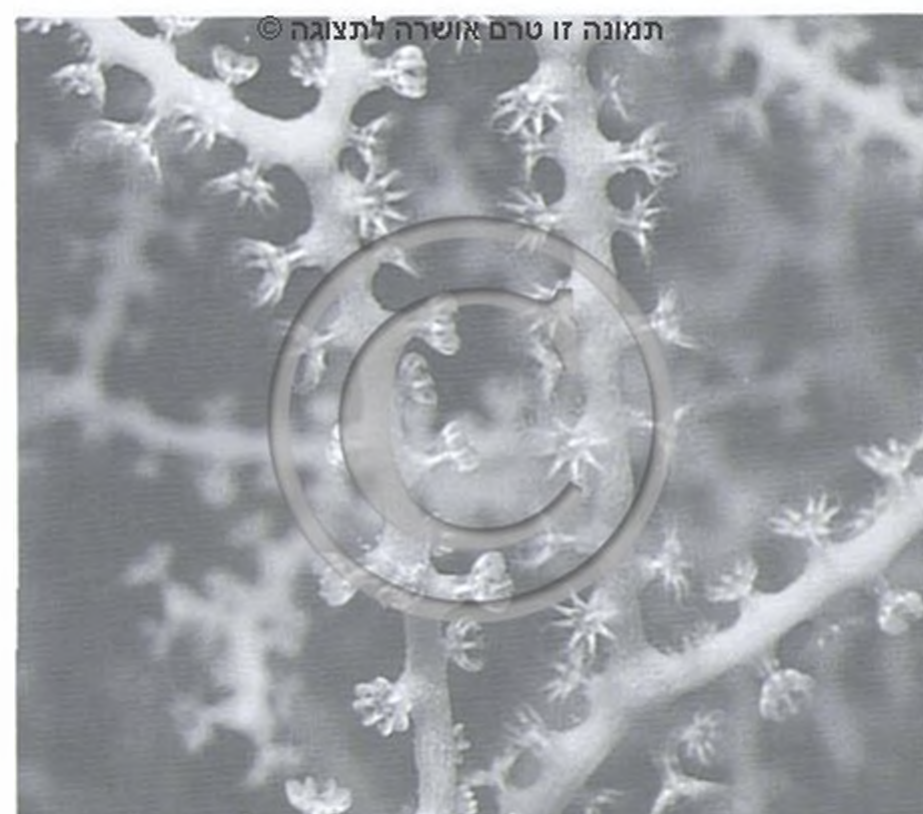
דג ממשפחת הצדייניים – Synodontidae. תפוצתו ביס-סוף, וממנו עבר ליס-התיכון. דג-קרקעית, המאופיין – כיתר בני משפחתו – בגוף מוארך ובסנפירון שומני קטן בין סנפיר-הגב לסנפיר-הזנב. הראש מוארך, מפתח-הפה נמשך מעבר לעיניים. הלסתות מזוינות בשיניים רבות וחדות. אורך הדג עד 30 ס"מ, וצבעו אפור. מצוי לאורך חופי ישראל, בעומק 10–120 מ', על קרקעית של טין וחול. טורף הניזון מדגים ומסרטנים. מופיע לפעמים בלהקות גדולות וצפופות, הנידוגות לצורכי מאכל.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

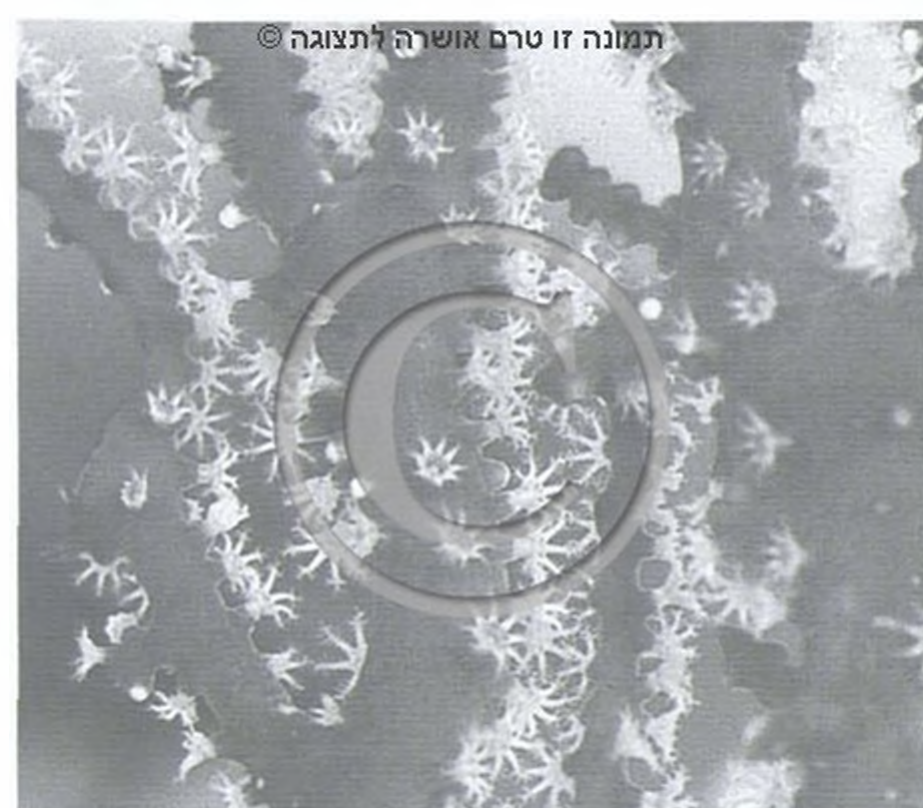
אופירן דו־גוני *Acabaria biserialis*

אלמוג רך מסדרת הגורגונאים – *Gorgonacea*. תפוצתו ביס־סוף. גופו נוקשה ושרירי. הפוליפים שעל ענפיו מסודרים בזוגות, זה מול זה, משני צדי הענף. גודל המושבה עד 30 ס"מ. למושבות צבעים שונים. האלמוג מופיע בסביבות אילת, במים הרדודים, בעומק 2–15 מ', בין סלעי האלמוגים ומתחתיהם ובצל מערות.

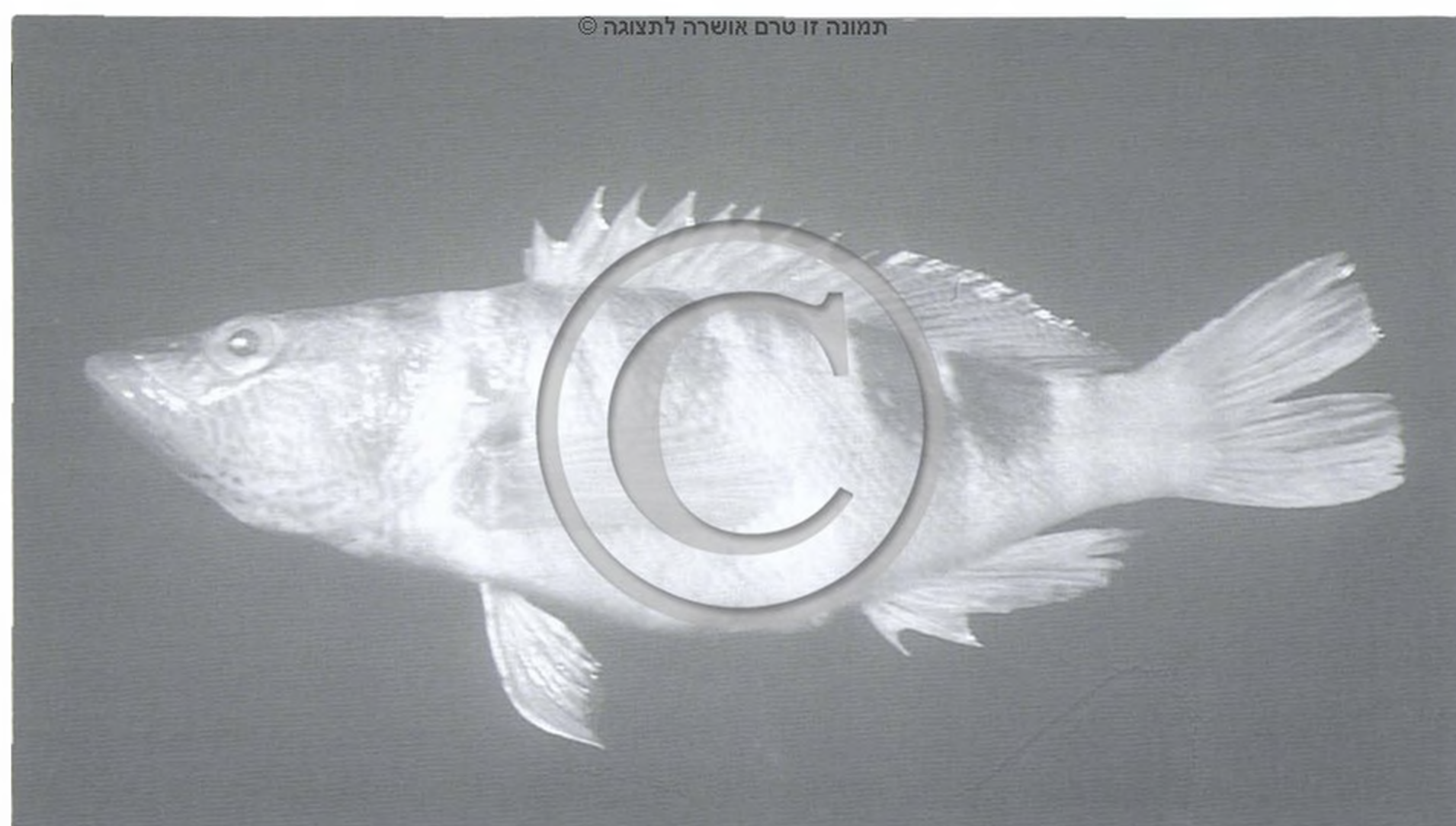
אופירן רב־גוני *Acabaria pulchra*

אלמוג שתפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס־סוף. המושבה מסועפת מאוד ובעלת פוליפים לבנים. במקום היציאה של כל פוליפ יש גבשושית. גודל המושבה עד 15 ס"מ. צבעה לבן, ורוד, אדמדם ואדום. המושבות מצויות במים הרדודים, עד לעומק 20 מ', במקומות מוצלים מאוד.

אוקונוס מסר־טט *Serranus scriba*

דג ממשפחת הדקריים – *Serranidae*. תפוצתו ביס־השחור וביס־התיכון. גופו פחוס־צדדים. סנפיר־הגב ארוך, אחיד ובו 10 קוצים. הראש מחודד, הפה בעל שיניים חדות, העין גדולה. קדמת מכסה הזימים משוננת. בשוליים האחוריים של המכסה חוד בולט. בסיסו של סנפיר־הזנב קצר וגבוה. אורך הדג עד 25 ס"מ. לרוחב הגוף 8–9 חישוקים חומים־אדמדמים, המתפצלים לפעמים. 3 פסים חומים לאורך הגוף, ועל הגחון – כתם כחול־סגול. בני המין הם

א

אנדרוגינוסים, המתחילים חייהם כנקבות ומסיימים כזכרים. הם מתרבים בקיץ, והביצים מודבקות לסלעים. הדג מופיע לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, בקרבת סלעי-החוף, בין האצות. טורף, המגן בתקיפות על נחלתו.

Serranus hepatus

אוקונית הפתם

דג ממשפחת הדקריים. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. אורכו עד 20 ס"מ. על סנפיר-הזנב שלו 4–5 חישוקים חומים רחבים, וכתם שחום בולט הנמשך עד סנפיר-הגב. הדג מופיע לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, בעומק 5–30 מ'. גם הוא אנדרוגינוס, המסוגל לתפקד כזכר וכנקבה בעת ובעונה אחת – באיברי המין שלו חלק שחלתי וחלק אשכי פעילים. טורף, הניזון מבעלי-חיים קטנים.

Aurelia aurita

אורליה כחלה

מדוזה ממחלקת מדוזות הסוכך – Scyphozoa, בסדרת פתוחי-הפה – Semaestomaea. תפוצתה בימים הטרופיים, ולהקותיה מוכרות באילת. חדרה דרך תעלת-סואץ ליס-התיכון. קוטר הסוכך עד 30 ס"מ, וניכרים בו ארבעה מוקדים של איברי-מין, שצבעם ורדרד. מתחת לסוכך וסביב הפה תלויות ארבע זרועות ארוכות. צבע המדוזה, על-פי רוב, כחלחל או לבנבן, ושולי הסוכך סגולים. היא טורפת חסרי-חוליות ודגיגים. בחודשי הקיץ משחררת האורליה הכחולה פגיות זעירות וריסניות (פלנולות). תמונה עמ' 19

Benthosoma pterota

אורנון יס-סופי

דג ממשפחת האורנוניים – Myctophidae. תפוצתו בימים הטרופיים, לרבות מפרץ אילת. מפתח-הפה גדול. הלסתות נמשכות עד מעבר לעיניים. אופייניים לבני משפחתו אברוני-אור (פוטופורים) בצורת גופיפים עגולים, המפוזרים על הגחון. סנפירי-החזה מתמשכים עד לבסיס סנפירי-השת. סנפירון שומני קטן, טיפוסי לסדרת הסלמונאים, שאליה משתייך האורנון, מצוי מעל בסיסו של סנפירי-הזנב. אורך הדג עד 12 ס"מ וצבעו כסוף-שחום עד שחום. זהו דג-מעמקים, השוכן בעומק 250–500 מ' ועולה אל פני הים בשעות הלילה. טורף הניזון מיצורי פלנקטון שונים.

Myctophum punctatum

אורנון נקד

דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. אברוני-האור האופייניים יוצרים שורה לאורך צדס התחתון של הראש והגב, עד הזנב. מספר אברונים

נוספים מפוזרים מעל שורה זו. העין גדולה. הראש קצר. אורך הדג עד 12 ס"מ. צבעו אפור-כסוף. אף הוא דג-מעמקים, הניזון מפלנקטון.

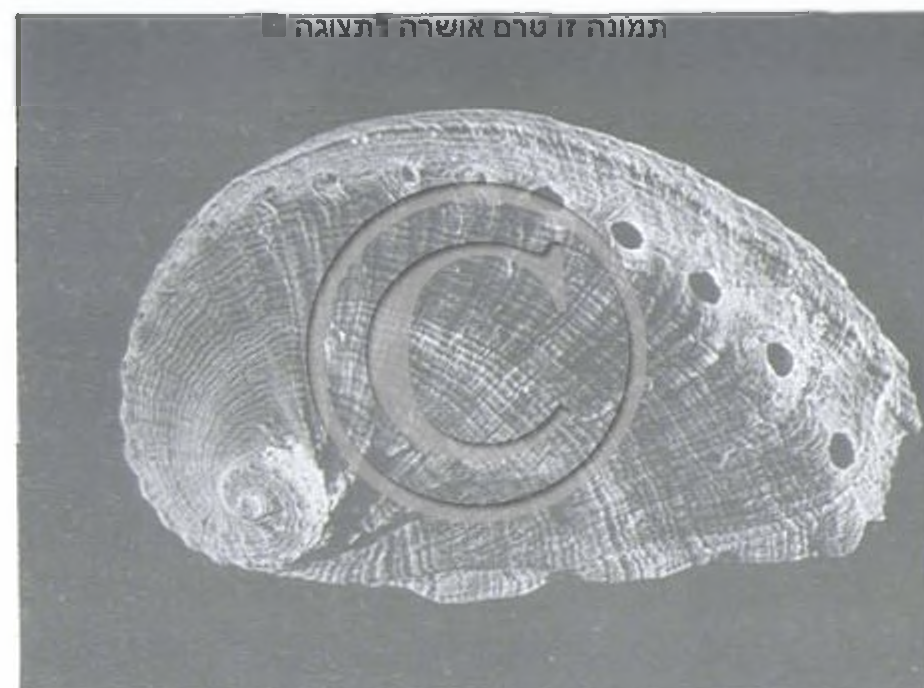
אזורית אבידור *Zonogobius avidori*

דג ממשפחת הקברנוניים – *Gobiidae*. תפוצתו ייחודית למפרץ אילת. אורכו 28–30 מ"מ. צבעו אדמדם ולאורכו, בדרך כלל, 6–7 שורות של נקודות בהירות. חי בשוניות, בין ענפיהם של אלמוגי-שיח. בין ענפי האלמוגים מזדמנת גם אזורית צהובה – *Z. semidoliatus*.

אזן-ים אטלנטית *Haliotis lamellosa*

חילזון ממשפחת האזן-ימיים – *Haliotidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הקונכייה דמוית אפרכסת-אוזן. הפיתול האחרון הוא היוצר את הבית כולו, ובו שורה של פתחים קטנים, שדרכם נשלחים החוצה חוטי מישוש. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. צבע צדה החיצוני ירקרק-חום, צבע הצד הפנימי מבריק-פניני. החילזון חי על-פני סלעים במים הרדודים של מזרח הים-התיכון. ניזון בדרך של גירוד אצות מן הסלעים. בין סלעי-החוף של אילת מופיע גם החילזון אזן-ים אילתית – *H. pustulatus*.

Heteroxenia ghardaqensis

אחיקסניה חומה

אלמוג רך ממשפחת הקסניים – *Xeniidae*, בסדרת הריפיוניתאים. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גבעול הגוף של המושבה נמוך מאוד, אורכו סנטימטרים ספורים בלבד. הוא מסתעף, וכל סעיף נושא בקצהו גוש של פוליפים בעלי בחנינים משונצים, המצויים בדרך כלל בתנועת כיפוף ופתיחה (פעימה). צבע האלמוג חום כהה. באילת, בקרבת החופים, הוא מופיע לפעמים בחברת מושבות של אחיקסניה פועמת, ולעתים יוצרים שני המינים ביחד משטחים רצופים, המכסים כמרבד גושים של אלמוגים מתים.

Heteroxenia fuscescens אחיקסניה פועמת

אלמוג רך, שגבעול הגוף של מושבתו חלק ופשוט. בחלקו העליון ציבור של פוליפים פועמים. גובה המושבה עד 10 ס"מ. צבע האלמוג בדרך כלל ורדרד-חום או חום בהיר. מופיע על-פי רוב בציבורים גדולים, המכסים אלמוגים וסלעים בתוך השונית ובקרבתה.

אידותיאה ים-תיכונית *Idothea baltica*

סרטן ממשפחת האידותיאיים – *Idotheidae*, מבין הסרטנים השווה-רגלאים. תפוצתו מאזור הים-הצפוני ועד

הים-התיכון. הגוף מוארך, בעל עשרה פרקים. פרקי החזה קצרים ורחבים, פינותיהם הצדדיות-אחוריות משוכות במקצת. על לוחיות הגב, במרכזן, עובר קרין לאורך כל הפרקים. הטלסון ארוך, ושלוש בליטות מעוגלות בקצהו. אורך הסרטן עד 30 מ"מ (נקבות). צבעו חום-ירוק. שכיח בישראל לאורך חופי הים-התיכון, בעיקר במצבורי אצות שנפלטו מהים בעקבות סערות.

Eilatia latruncularia

אֵילֶתָנוּן הַסֵּרְטָן

דג ממשפחת הקברנוניים – Gobiidae. תפוצתו ייחודית לים-סוף. בסנפיר-הגב הראשון שלו קרניים מוארכות מאוד. סנפיר-השת וסנפיר-הגב השני דומים בצורתם ובאורכם. סנפיר-הזנב סגלגל. אורך הדג עד 65 מ"מ, צבעו צהבהב-חולי עם שורת כתמים לאורך צדי הגוף. על שני סנפירי-הגב שורות של כתמים עינוניים. שכיח בקרבת חוף אילת, במחילות שבקרקעית רכה, בין גושי אלמוגים. חי בשיתוף עם סרטנים ממשפחת הנקשניים.

Antipathes isidia

אֶכְמֵן שִׁיחִי

אלמוג מסדרת האוכמנאים – Antipatharia, שהיא ייחודית בתוך על-מערכת הנבובים. תפוצתו בימים הטרופיים, בעומק 20–100 מ'. המושבה דמוית שיח מסועף, דק-ענפים וגמיש מאוד. הרקמה שלאורך הענפים כהה וקוצנית, ובה פוליפים זעירים. גובה השיח עד מטר ויותר. נקרא גם "אלמוג שחור" על-שום צבעו הכהה. במקומות רבים משמש שלדו השחור לייצור חפצי-נוי יקרי-ערך.

Elysia viridis

אֵלִיסִיָּה יֶרֶקָה

חילזון מתת-מחלקת האחור-זימאים (חשופיות) – Opisthobranchia, בעל-סדרת חשופי-הזימים – Nudibranchiata. גופו חסר קונכייה. בצדי הגוף גידול של כנפיים דקות. בעור גופו הוא אוגר תאי-פיגמנט עם כלורופיל של אצות, שאותן הוא זולל וכפי הנראה ממשיך

להשתמש בהן לצרכיו כשיתופיות. אורכו 2–3 ס"מ. צבעו הירוק מסווה אותו היטב על הצמחים. שכיח מאוד על אצות גדולות לאורך חופי היס-התיכון. בנוף הזה מצויים גם מינים קטנים נוספים של חשופיות, הקרובות לאליסיה.

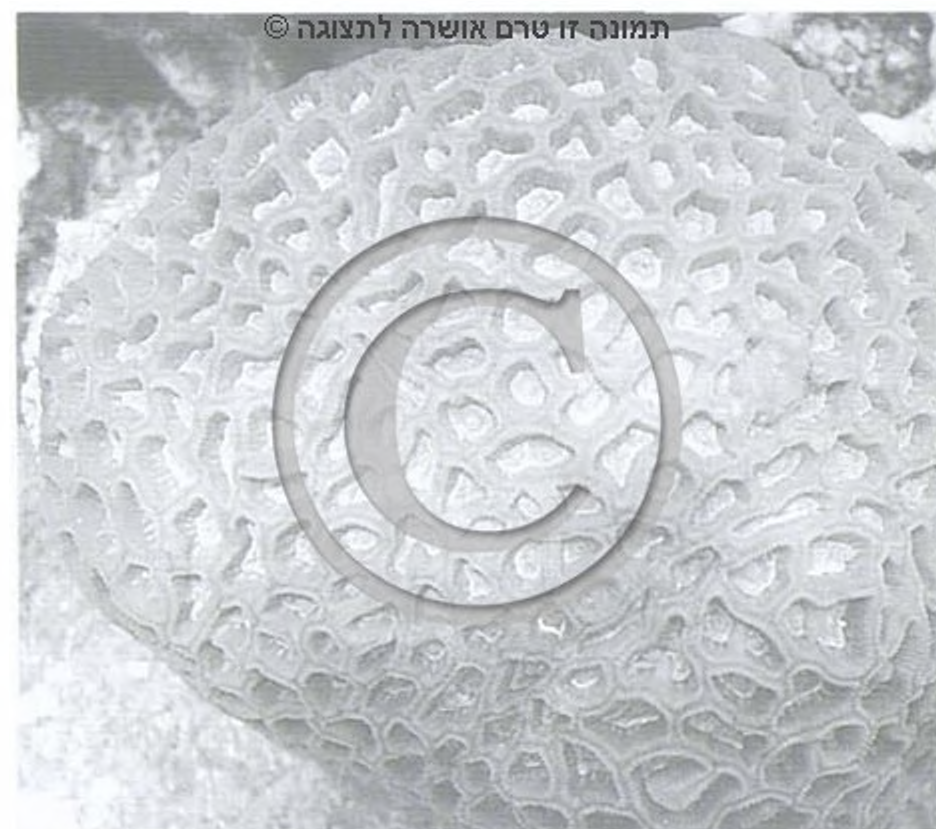
אלמג הדשא *Cladocora cespitosa*

אלמוג ממשפחת האלמוגיים – Cladocoridae, בסדרת אלמוגי-האבן (ששאים). תפוצתו ביס-התיכון, שבו הוא מהווה שריד של עידן טרופי. המושבות שבאזורנו דמויות משטח או כרית, וקוטרן עד 20 ס"מ. הן מצויות על סלעים במקומות מוצלים, עד לעומק 10 מ'. במערב היס-התיכון מגיע קוטר המושבה עד מטר ויותר. קוטר הפוליפים עד 10 מ"מ, וצבעם חום עד חום-ירקרק. השלד של כל אחד מהם מופרד מחברו כמעט עד בסיס המושבה. במושבות הגדולות במקומות מוגנים ושקטים מתארך שלד הפוליפ, נעשה דק ומסתעף לפעמים. יש מושבות חיות המגיעות לעומק מאות מטרים.

אלמגון הדור *Favia speciosa*

אלמוג ממשפחת האלמוגוניים – Faviidae, מבין אלמוגי-האבן – Hexacoralia; Madreporaria. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. מושבתו גושית או דמוית כיסוי עבה. תושבות של פוליפים בודדים עם שוליים מורמים מפרידות בין פוליפ לפוליפ. לכל פוליפ 1–3 פיות. קוטר הפוליפים עד 15–20 מ"מ, וקוטר המושבה עד מטר אחד. צבע האלמוג חום עד חום-ירקרק. בשעות הלילה פורשים הפוליפים את זרועותיהם ללכוד את מזונם – יצורי פלנקטון זעירים. האלמוגון מופיע בשוניות אילת עד לעומק 15 מ'. באותה סביבה מופיעים מינים נוספים של אלמוגונים, ביניהם דומה לו אלמוגון מרשים – *F. favius*.

אלמגית הפסים *Dascyllus aruanus*

דג ממשפחת השוניתיים – Pomacentridae, המאכלסת שוניות אלמוגים. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. אורכו המרבי של הבוגר 7 ס"מ – עד פי שניים בלבד מרוחבו. לרוחב הדג חישוקים שחורים ולבנים לסירוגין. מצחו לבן. חי באלמוגי-אבן שיחניים, בלהקות בנות 3 עד 15 פרטים. כל להקה היא בבחינת "הרמון", אשר בו זכר, נקבות וצעירים. אם נטרף הזכר מחליפה אחת הנקבות את זוויגה וממלאת את מקומו. בזמן הרבייה מבליט הזכר את עצמו ומושך אליו את הנקבות בעזרת שחיית ראוה. הזכר שומר על התטולות, הדבוקות לענפי

האלמוג המאכסן. הפגיות נשורות בפלנקטון כשלושה שבועות. על-פי רוב ניזון הדג מיצורי הפלנקטון.

אלמגית השולים *Dascyllus marginatus*

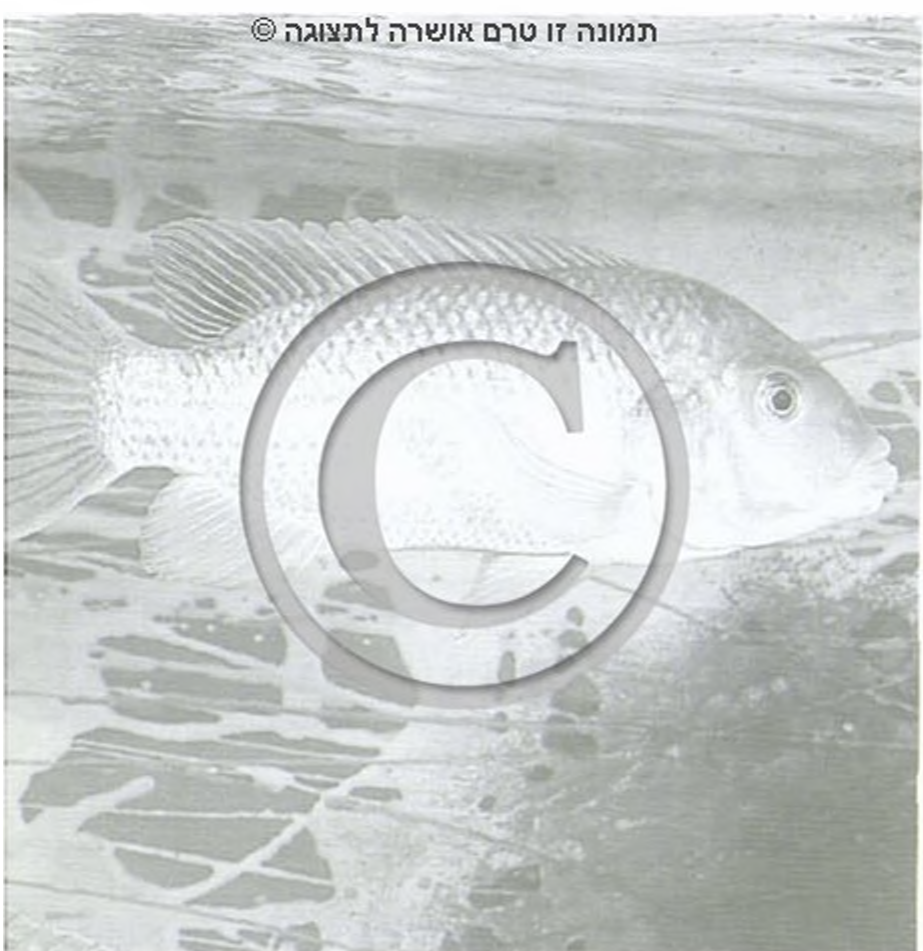
דג קרוב לאלמוגית הפסים. תפוצתו ייחודית ליס-סוף. אורכו עד 6 ס"מ. צבע הגוף בהיר ושולי הסנפירים שחורים. קדמת הגוף הופכת לכהה יותר בזמן הרבייה. גם הוא חי באלמוגים שיחניים, ב"הרמונות" שבהם זכר אחד ומספר נקבות. לאורך חוף אילת מופיעים גם "הרמונות" מעורבים של שני מיני אלמוגית.

אלמגית שחרה *Dascyllus trimaculatus*

דג ארוך מדגי האלמוגית הקודמים: אורך גופו עד 15 ס"מ, פי 1.8 בלבד מרוחבו. צבעו שחור. על המצח ומשני צדי הגב כתם לבן, הבולט אצל הדגים הצעירים ונעלם בדרך כלל אצל הבוגרים. חי בתוך השוניות: הצעירים חיים בין ענפי האלמוגים, בין זרועותיהן של שושנות או בין קוציהם של קיפודיים. הבוגרים חיים בלהקות שמקומן קבוע. בזמן הרבייה, כמו גם בעת לינת הלילה, מחוורים-מלבינים הזכרים. גם הזכרים בני המין הזה מזמינים את הנקבות לקן ההטלה על-ידי שחיית ראוה והשמעת קולות נקישת.

אלמגן מאדים *Quoyula madreporarum*

חילזון ממשפחת האלמוגניים – *Coralliophilidae*. תפוצתו במפרץ אילת. הפיתול האחרון בקונכייה גדול, ועוטף את שאר הפיתולים. אזור הפתח שטוח ורחב. אורך החילזון עד 2 ס"מ. פני הקונכייה מכוסים במשקעים גיריים, המסווים את צבעה האמיתי – אדמדם-סגול, הבולט בפתחה. החילזון הוא טורף, החי על אלמוגים שיחניים כגון שיחנית ושישנית, וניזון בדרך של גירוד רקמות האלמוג.

אמנון הגליל *Sarotherodon galilaeus*

דג ממשפחת האמנוניים – *Cichlidae*. תפוצתו במים המתוקים מצפון-מזרח אפריקה עד ישראל. אורך הבוגרים עד 40 ס"מ. גופם כסוף, בדרך כלל זהוב בחלקו העליון. הסנפירים שקופים ושוליהם חומים. בדרך כלל משחימים הסנפירים בזמן הרבייה. לצעירים שני פסים חומים לאורך הגב. הדג שכית במערכת הירדן, בייחוד בכינרת. הוא מצוי גם באחדים מנחלי החוף וחדר גם לברכות דגים. ייחודו של מין זה בשיתוף הפעולה בין ההורים: שניהם מדגירים את צאצאיהם, ובשל כך הוגדרו כסוג מדעי נפרד בין מיני האמנון דוגריהפה. עם זאת, להבדיל ממיני דוגריהפה אחרים בארץ, הם אינם לוקחים מחדש לפה את הצאצאים אחרי שחרורם. אמנון הגליל ניזון בעיקר מאצות צפות זעירות.

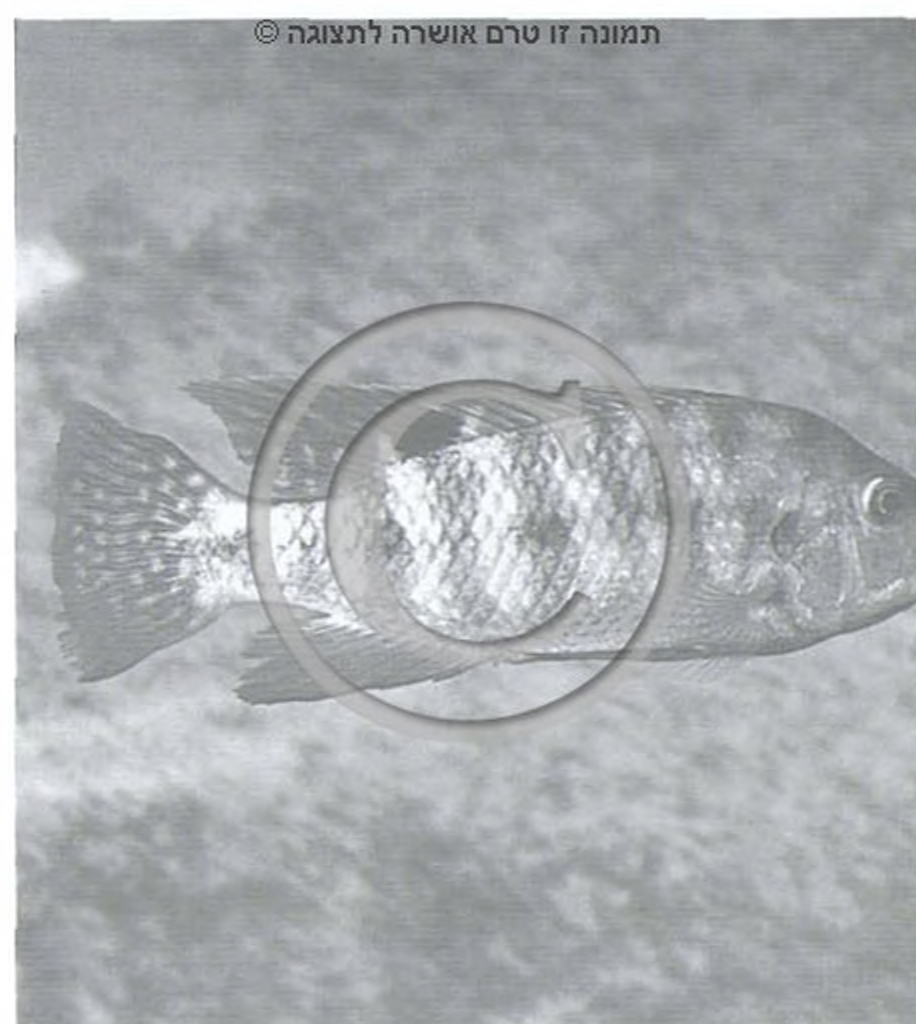
אִמְנוֹן הִירְדֵן *Oreochromis aureus*

דג שאורך גופו עד 50 ס"מ, ומשקלו עד 2 ק"ג. גופו כחלחל-שחרחר, הסנפירים מנוקדים בלבן ושוליהם אדומים. הראש מחודד וצבעו כעין השיש. הפה מגוון: השפה העליונה כחולה, והתחתונה – לבנה. קשתית העין כסופה-אדמדמת. מבין המינים האחרים באותה משפחה הוא השכיח ביותר בכינרת, בירדן ובנחלי החוף. בקרב המין הזה רק הנקבה מדגירה את הצאצאים בפיה ודואגת להם. הזכר שומר על נחלה משלו, ולתוכה נכנסות נקבות מוכנות להטלה. אִמְנוֹן הִירְדֵן, בזיווג הצלבה עם אִמְנוֹן הַיָּאוֹר, משמש ליצירת בני-כלאיים המתאימים מאוד לגידול מסחרי בברכות דגים.

אִמְנוֹן מְצוֹי *Tilapia zillii*

דג, שלעומת שני קודמיו הוא דוגר-קרקע. תפוצתו לרוחב אפריקה כולה, עד ישראל. מצוי בכל מקווי-המים בארץ, לרבות אלה שהומלחו במי-הים. לאחרונה הסתגל גם לאזורי חוף הים, ומופיע בלהקות גדולות לאורך מזחי תל-אביב, תל-ברוך ונתניה. גופו מוארך יותר מזה של אִמְנוֹנים אחרים. אורכו עד 30 ס"מ. צבעו – שלא ברבייה – כחלחל-אפור, הלסת התחתונה לבנה. לקראת הרבייה מופיעים צבע אדום על הגחון, וחישוקים ופסים שחורים על הגוף. לעתים הופך כל הגוף לשחור והגחון – לאדום. המין ייחודי במונוגמיות שלו: בעונת הרבייה יוצרים פרטיו זוגות קבועים, השומרים יחד על נחלה. תטולתם מודבקת בתחום הנחלה וההורים שומרים עליה עד הבקיעה. הם ממשיכים לדאוג לצעירים עוד כ-3 שבועות. הדג ניזון מצמחייה גסה שבמים, ומרקבובית.

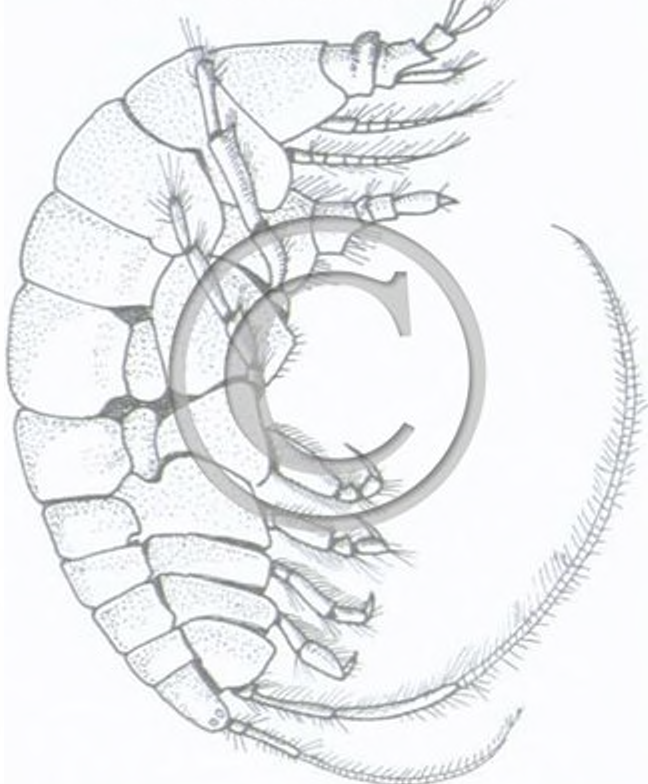
אִמְנוֹנִית יוֹסֵף *Astotilapia (Haplochromis) flavijosephi*

דג ממשפחת האִמְנוֹניים. תפוצתו ייחודית לישראל. פחוס-צדדים וגבוה במקצת. הראש גדול ומגיע לכדי רבע מאורך הגוף. סנפיר-הגב מתחיל מעל בסיס סנפיר-החזה, הוא חסר פגימות ונמשך עד אל מעבר לבסיסו של סנפיר-השת. בסנפיר-הגב עד 24 קרניים וקוצים. אורך הדג

עד 15 ס"מ. צבעו לרוב חוס-כסוף, עם כתמים כהים. לזכרים מספר כתמים זהובים עגולים על סנפיר-השת. בעת הרבייה עוטים הפרטים צבעים מבהיקים. הדג נפוץ בעמק בית-שאן ולאורך גדות הכינרת, במעיינות החמים. ניזון מיצורי-מים שונים, בהם דגיגים קטנים. הרבייה – ממארס עד יוני. הזכר שומר על נחלה, שאליה נכנסת הנקבה להטיל את ביציה. כאשר היא אוספת אותן לפיה, להדגרה, מפריש עליהן הזכר את זרעו.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אמפליסקת הנזר *Ampelisca diadema*

סרטן ממשפחת האמפליסקיים – Ampeliscidae. תפוצתו ביס-התיכון. גופו פחוס, כפוף כלפי הגחון. הפרקים הקרובים אל הראש צרים, והם הולכים ומתרחבים לעבר קצה הבטן. פרק הראש ארוך כאורך שלושת הפרקים שאחריו גם יחד. העיניים קטנטנות, כעין שתי עדשות צמודות מכל צד. לוחיות הצד מכסות כמעט את כל הרגליים. אורך הסרטן עד 10 מ"מ. צבעו לבנבן עד צהבהב, העיניים אדומות, ניקוד אדום זרוע על צדי הגוף. שכיח לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, על-פני קרקעית טינית-חולית, בעומק 15–120 מ'.

Anomia ephippium

אנומיה אפית

צדפה ממשפחת האנומיים – Anomiidae. תפוצתה באוקיאנוס האטלנטי, סביב האיים הבריטיים וביס-התיכון. הקשווה העליונה דקה ושקופה ומשמשת כמכסה. הקשווה התחתונה עבה יותר ובה פתח, שממנו יוצאים חוטי ביסוס לשם חיבור למצע. הצד הפנימי של הקשוות מבריק. אורך הצדפה 20–40 מ"מ. שכיחה לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים, מחוברת לאבנים ולסלעים, לרוב במקומות מוצלים.

Lobophytum depressum

אניתית פחוסה

מין של אלמוגים בסדרת הריפיוניתאים – Alcyonacea, המשתייכת לתת-מחלקת השמונאים – Octocorallia. תפוצתו באוקיאנוס ההודי – מים-סוף עד מדגסקר והמפרץ הפרסי. צורתו יוצאת-דופן בסדרתו: מושבתו בנויה כלוחות שטוחים שעוביים 10–15 מ"מ וקוטרם 60–70 ס"מ. המושבות חופות על גושים של אלמוגי-אבן מתים המצויים במים הרדודים. לפעמים הן בודדות ולפעמים הן מופיעות בקבוצות. הפוליפים זעירים, על-פי רוב מכווצים בתוך גוף המושבה, על-כן זו נראית מרחוק כמושבה של אלמוגי-אבן.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אניתית פרחונית *Lobophytum pauciflorum*

אלמוג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הוא בנוי משטחים רכים חומים-ירקרקים, שענפים מסועפים מתרוממים מהם לגובה 5–7 ס"מ. כל ענף-סעיף מכוסה בפוליפים קצרים, שצבעם בהיר-לבנבן. באילת בולטות מושבותיו של אלמוג זה באזור הקדם-שונית, והן מכסות משטחים של אלמוגי-אבן מתים.

אנקולית משננת *Tropiometra carinata*

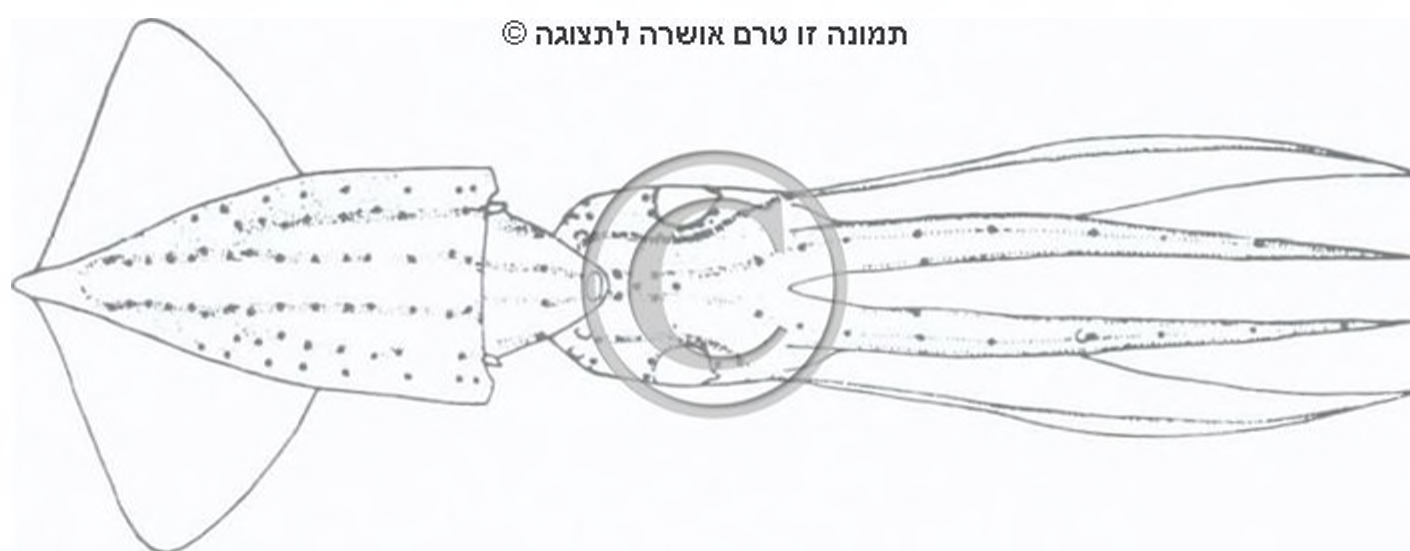
חבצלת-ים ממשפחת האנקוליתיים – Tropiometridae. תפוצתה באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי, וביס-סוף עד אילת. בעלת עשר זרועות שבבסיסן, הקרוב לגוף, יש

קרינים חדים על צדן העליון (החיצוני). גדילי האחיזה אשר בתחתית הגוף קצרים ואנקוליים. הם אוחזים באופן קבוע במקום ואינם נעים – להבדיל מאלה של מינים רבים אחרים. אורך הזרועות עד 5–7 ס"מ. צבע האנקולית חום עד שחור. שכיחה לאורך שוניות אילת, באזור הפנים-כרית, בתוך שוליה של שונית האלמוגים. בזמן השפל, כאשר היא מסננת מזון, שלוחות זרועותיה לתוך המים.

אנקולן מאיר *Enigmoteuthis dubia*

דיונון ממשפחת הקרסיים – *Enoplotheutidae*. תפוצתו ייחודית ליס-סוף. אברוני-אור (פוטופורים), המאירים בחשכה, ערוכים בשורות על הגוף ועל עשר הזרועות. בין כפתורי ההצמדה שעל הזרועות מצויים קרסים חזקים. בחלק האחורי של הגוף שני קפלי-עור – סנפירונים משולשים. אורך האנקולן עד 40 מ"מ. חי, ככל הנראה, במים עמוקים. עולה אל פני הים בלילות וניזון מיצורי הפלנקטון. נמשך לאור פנסים.

Sphyraena barracuda

אספירנה ברקודה

דג ממשפחת האספירניים – *Sphyraenidae*. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגדול בבני סוגו; גופו מגושם וחזק, אורכו מגיע עד 3 מ'. צבעו כסוף-אפור.

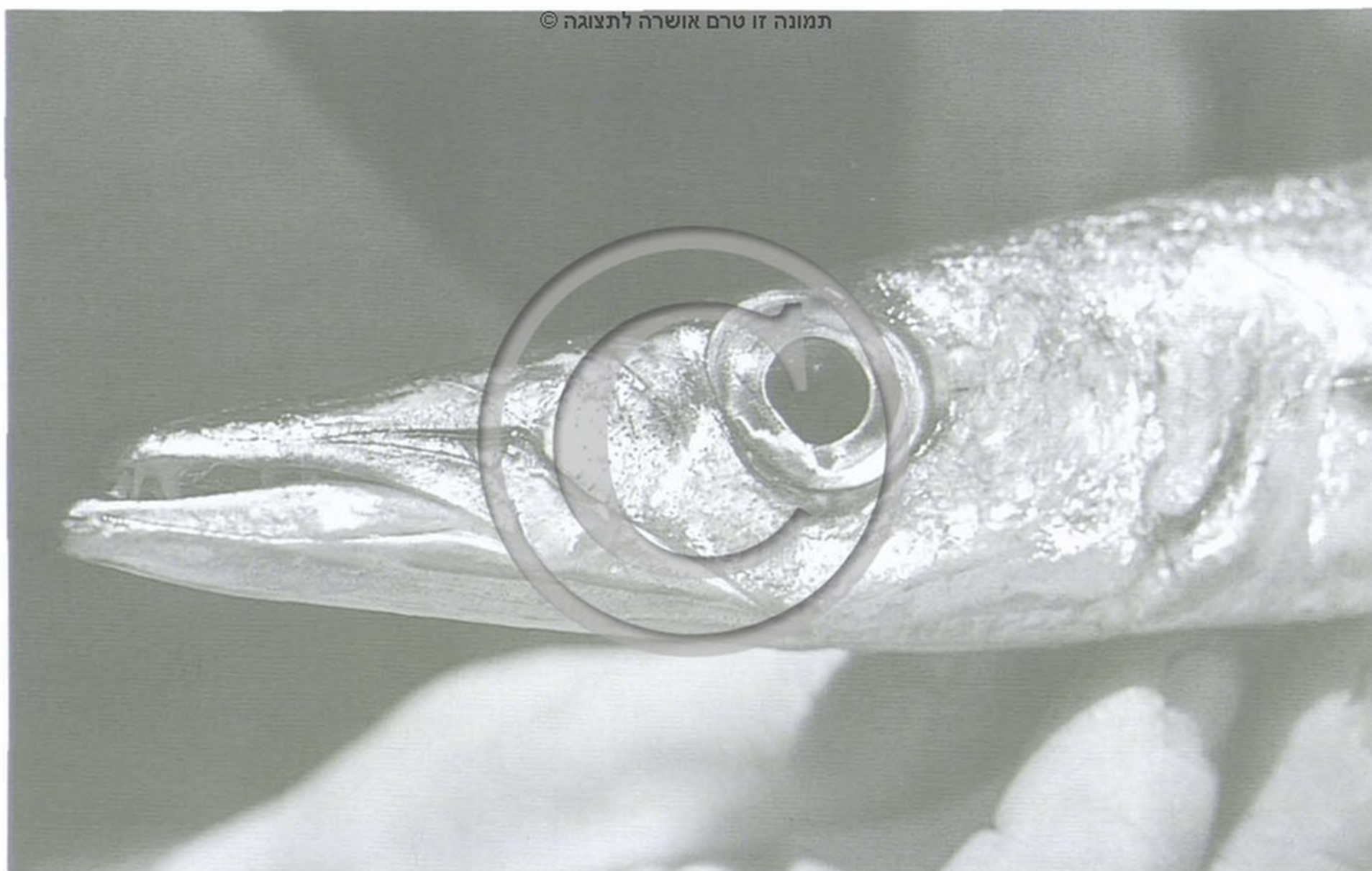
הסנפירים שחומים וקצותיהם לבנים. לאורך הגב כתמים כהים. טורף הניזון מדגים. כדי לצוד הוא מתקרב לחוף, או אל תחנות הניקוי של דגי הנקאי. מסוכן גם לאדם. אל קרבת חוף אילת מזדמן גם מין נוסף, **אספירנה פסוסה** – *S. viridensis*, שאותו מציינים חישוקים כהים על הגב.

אספירנה חלקה *Sphyraena sphyraena*

דג שתפוצתו ביס-התיכון. משוך, בעל שני סנפירי-גב מרוחקים זה מזה. הלסת התחתונה בולטת קדימה לעומת העליונה. העיניים גדולות. השיניים חדות וכפופות. סנפירי-הגחון קבועים מתחת לסנפירי-הגב הראשון, וסנפירי-השת מתחת לסנפירי-הגב השני. סנפירי-הזנב ממוזלג מאוד. אורך הדג עד מטר אחד (אורכם של רוב הפרטים הנלכדים לאורך החוף הישראלי הוא 30–40 ס"מ). צבעו כסוף, וגוני זית או אפור לאורך גבו. טורף החי במים העליונים.

אספירנה צהבת-זנב *Sphyraena flavicauda*

דג שתפוצתו ביס-סוף. אורך סנפירי-הגב הראשון שלו כאורך מפתח הלסתות. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו כסוף וסנפיריו צהבהבים, בייחוד סנפירי-הזנב. מופיע בלהקות לאורך אזור הקדם-שונית, עד לעומק 10 מ'.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

אסצידיה כחלה *Ascidia virginea*

מיתרן ממשפחת האסצידיים – *Ascididae*, במחלקת האצטלנים, במערכת המיתרניים. תפוצתו ביס-התיכון. מתאפיין בכיסויי-גוף (אצטלה) שקוף, שצבעו כחלחל עד שחרחר, ואשר דרכו נראים המעיים. אורכו 2–8 ס"מ. מתקיים בסביבה של מים רדודים וחי צמוד לסלעים או למבנים מלאכותיים (עמודים, קורות וכדומה), שנקבעו במים בידי האדם.

אפון זהב־פס

Upeneus moluccensis

דג ממשפחת המוליתניים – Mullidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט ובאוקיאנוס ההודי עד ים־סוף, משם חדר למזרח הים־התיכון. הבינים שבסנטרו ארוכות, ומגיעות עד מתחת לעיניים. אופייני לו פס זהוב בהיר, הנמשך לאורך גופו. אורכו עד 25 ס"מ. נלכד במכמורות לאורך חופי ישראל, בכמויות גדולות. ניזון מבעלי־חיים קטנים, שאותם הוא מגלה בקרקעית בעזרת הבינים.

אפון חום־פס

Upeneus asymmetricus

דג הנבדל מן האפון זהב־הפס בפס חום הנמשך מקצה החרטום עד אל מעבר לסנפיר־הגב השני, ובמספר קטן של פסים כהים על האונות של סנפיר־הזנב. אורך הדג עד 30 ס"מ. חי לאורך חופי הים־התיכון של ישראל, במים הרדודים. ניזוג במכמורות.

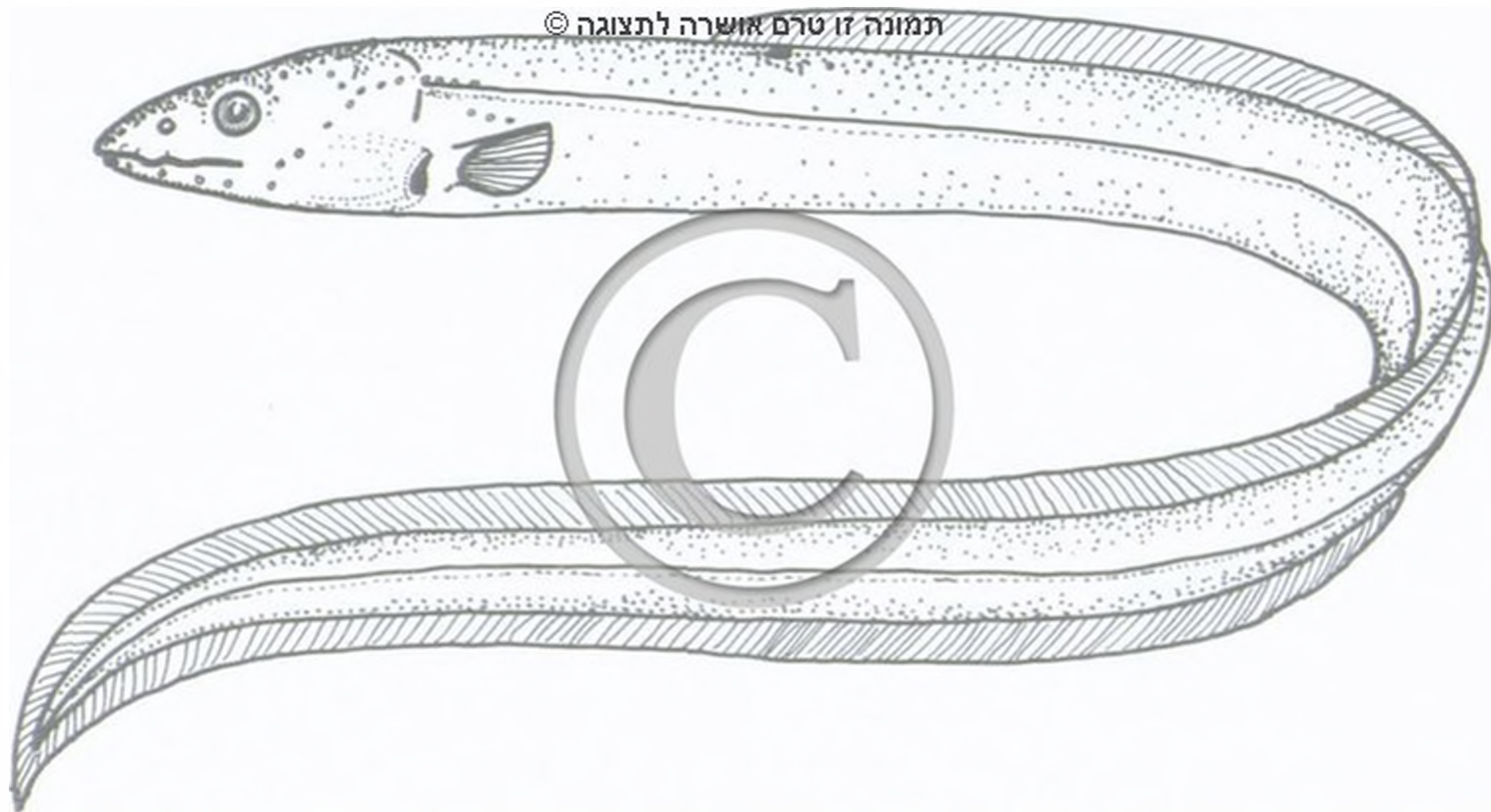

אפעון צהבהב

Ophichthus rufus

דג ממשפחת האפעוניים – Ophichthyidae. תפוצתו בים־התיכון. הגוף דמוי נחש, בעל זנב מחודד, אשר לפני קצהו מסתיימים סנפיר־הגב וסנפיר־השת. הראש מחודד אף הוא, הלסת העליונה בולטת מעל התחתונה. הנחיר הקדמי דמוי צינורית המופנית כלפי מטה, בתוך שקע של השפה העליונה. סנפירי־החזה קטנטנים, סנפירי־הגחון אינם קיימים כלל. השיניים חדות,

קטנטנות, קבועות בשורה אחת או בשתי שורות על הלסתות. אורך הדג עד 60 ס"מ, צבעו חום בהיר-צהבהב; הגחון והלסת התחתונה לבנבנים. חי לאורך חופי ישראל, על קרקעית טין. בחודשי הקיץ מטילה הנקבה ביצים צפות, שמהן מתפתחות פגיות פלגיות. טורף הניזון מבעלי-חיים שונים. במפרץ אילת מזדמן גם אפעון סרוג – *O. retifer*, הנבדל מקרובו בדגם הצבע, בכתמים שחומים ובהירים המעטרים את גופו, ובלסתות השוות זו לזו באורכן.

Aphrodite aculeata

אפרודיטי פרונית

תולעת רב-זיפית ממשפחת האפרודיטיים – *Aphroditidae*. תפוצתה במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. גופה קצר ומורחב. משני צדי הגוף שורה של מברשות זיפים צפופות ומבריקות. מעל הגב כיסוי צפוף של זיפים עדינים, היוצרים כיסוי משני. אורך התולעת עד 20 ס"מ, רוחבה 5–6 ס"מ. היא חפורה בקרקעית טין, במים הרדודים ועד לעומק עשרות מטרים. ניזונה מפירורים של חומר אורגני.

Uranoscopus fuscomaculatus

אצטגנון הכתמים

דג ממשפחת האצטגנוניים – *Uranoscopidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו גלילי. ראשו גדול ומשוריין. העיניים קטנות יחסית וממוקמות על שטחו העליון של הראש.

מאחורי העיניים איברי-חשמל. על שולי מכסה הזימים קוץ חזק, מופנה כלפי מטה, שדקירתו גורמת לכאב עז. אורך הדג עד 17 ס"מ. צבעו אפור, וכתמים חומים מעטרים את רוב גבו. סנפיר-הגב הראשון שחור, סנפיר-הגב השני שקוף. סנפירי-החזה וסנפיר-הזנב כהים. מופיע בקרבת אילת, בקרקעית חולית, בעומק 2–40 מ'. ניזון מדגים קטנים. ביס-סוף מצוי מין נוסף – **אצטגנון נטוף** – *U. guttatus*, שצבעו חום-אדמדם והוא מעוטר בכתמים לבנבנים.

אצטגנון ים-תיכוני

Uranoscopus scaber

דג שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. אורכו עד 30 ס"מ. צבעו חום בהיר או כהה, בהתאם לקרקעית שעליה הוא שוכן. מצוי לאורך חופי הים-התיכון, חפור בקרקעית, כשמעליה מבצבים העיניים ופתח-הפה. מפתח זה משתרבב הפיתיון – גדול ודמוי תולעת, אשר בעזרתו מרמה טורף זה את טרפו. מתרבה בדרך של הטלת ביצים צפות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Arcularia gibbosula

אקון גבנוני

חילזון ממשפחת האקוניים – *Nassaridae*. תפוצתו ייחודית לים-התיכון. קונכייתו חרוטית-ביצית, פיתוליה מדורגים. בפיתול האחרון מספר בליטות, לאורך התפר המקשר אותו עם הפיתול שלפניו. אורך הקונכייה עד 17 מ"מ. צבעה לבנבן ושפות פתחה כתומות. החילזון מופיע לאורך החוף הישראלי, במים הרדודים ועד לעומק עשרות מטרים, לרוב על קרקעית חולית. באותה סביבה מצוי גם אקון חגור – *A. circumcincta*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Sphaeronassa mutabilis

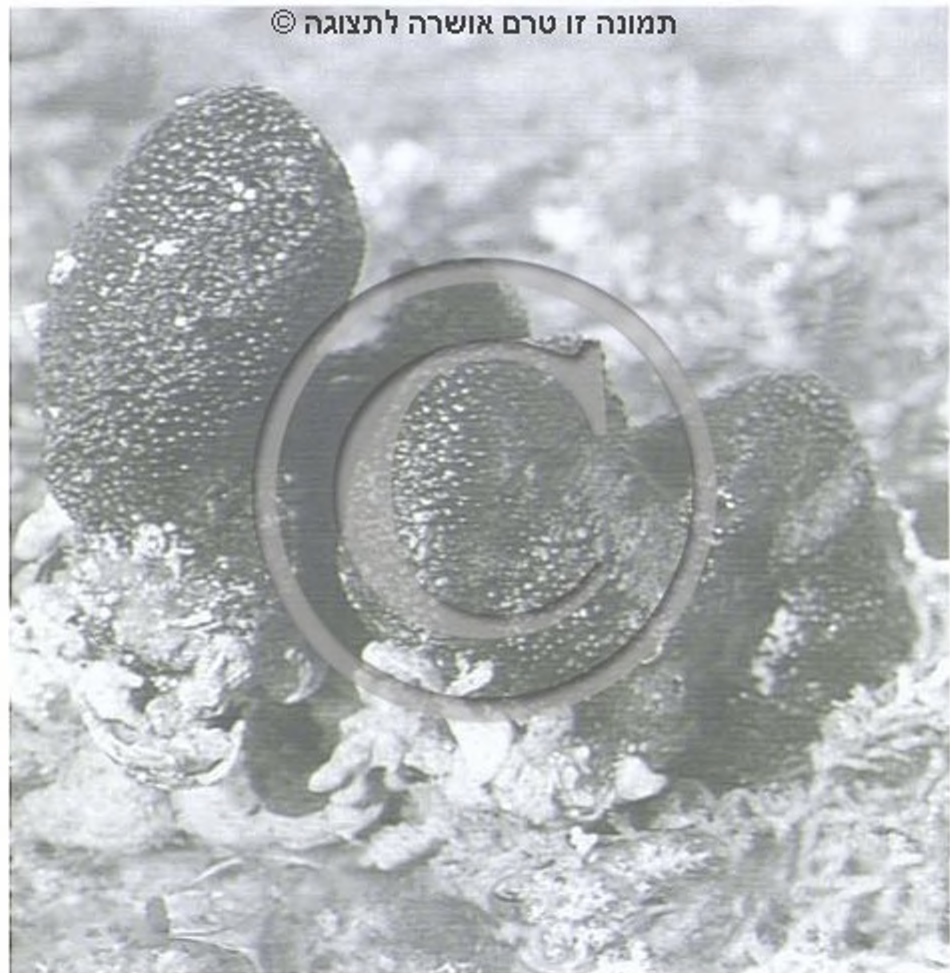
אקון חליף

חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. פיתולי הקונכייה מדורגים. על הפיתול העליון צלעיות-אורך, יתר ארבעת הפיתולים חלקים. העליון שבהם

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

מהווה את עיקר הקונכייה. אורך הקונכייה 20–25 מ"מ. צבעה בהיר, מעוטר בכתמים ורדרדים-חומים. החילזון חי לאורך החוף הישראלי, בקרבת החוף, עד לעומק כ-100 מ', על קרקעית חול-טיין המצמיחה צומח ימי. טורף צדפות וחלזונות אחרים.

ארבן שקוע *Biemna fortis*

ספוג ממשפחת הארובניים – *Biemnidae*. תפוצתו ביס-סוף. הגוף בנוי משלוחות שחורות, שרוחבן 4–5 ס"מ וגובהן 6–10 ס"מ והן בולטות מעל-פני קרקעית הים. לחלק מהספוג, השקוע בתוך הקרקעית, צבע חום. הוא יוצר מושבות שקוטרן עד 30 ס"מ, וכן שלוחות נפרדות המזדקרות מן הקרקעית. בקצה כל שלוחה פתח מוצא לפליטת מים, לאחר שמים אלה עברו תהליך של סינון בגוף. מצוי בסביבות אילת, בדרך כלל בלגונות שבין החוף לשונית, או בקרבת החופים.

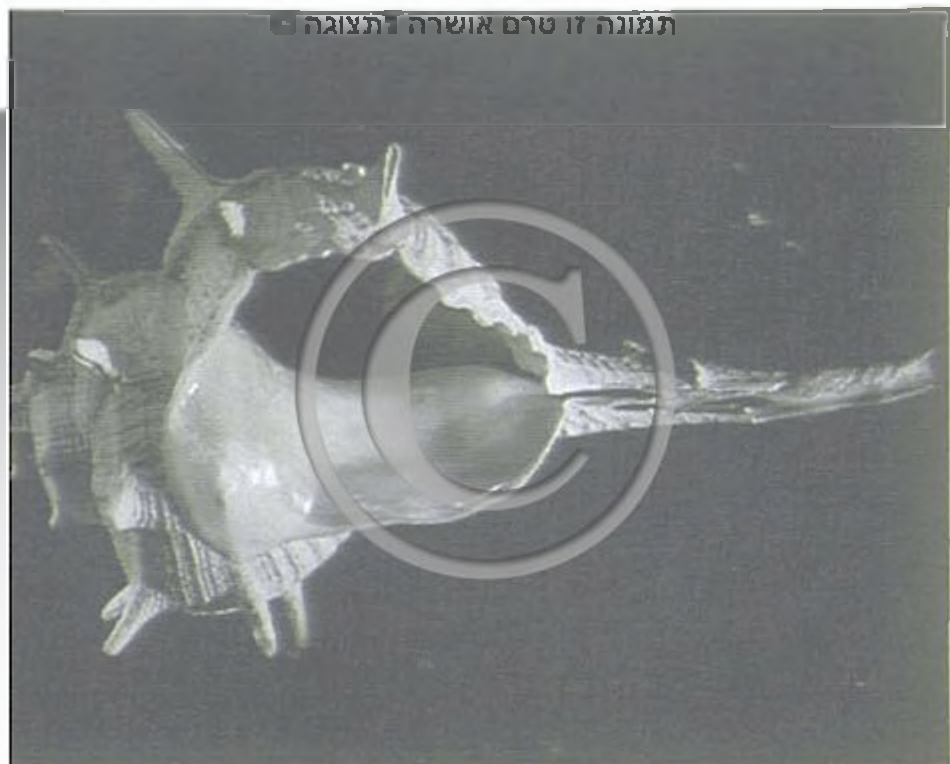
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ארגמון חד-קוצים *Bolinus brandaris*

חילזון ממשפחת הארגמוניים – *Muricidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי, ביס-התיכון וביס-השיש. הקונכייה קוצנית בדרך כלל. קצה המרזב התחתון של פתחה משוך לתעלה ישרה; אורך החלק המוארך זהה לגובה הפתח או אף עולה עליו. קוצים מצויים גם על התעלה. אורך הקונכייה עד 80 מ"מ. החילזון חי לאורך החוף הישראלי, במים הרדודים ועד לעומק מאות מטרים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ארגמון מסעף *Chicoreus ramosus*

חילזון שתפוצתו באוקיאנוס השקט ובאוקיאנוס ההודי. מזדמן גם לאורך חוף יס-סוף. הקונכייה חזקה, שטוחה בצד הפתח ומעוגלת מלמעלה. מעל כל פיתול שלוחות חזקות וגדולות, ההולכות וגדלות מהקודקוד לעבר הקצה המורחב. 4–5 פיתולים קטנים יוצרים פסגה בקצה הרחב של הקונכייה. המרזב חד, קצהו כפוף. לפתח הקונכייה צורת סדק רחב, הנמשך לכל אורך הפיתול הששי. אורך הקונכייה עד 70 מ"מ, רוחבה עד 60 מ"מ. צבעה לרוב אפור-חיוור, ועל פניה קווים חומים דקים. היא עוטה לפעמים כיסוי דק של אצות. החילזון מופיע בסביבות אילת.

ארגמון קהה-קוצים *Trunculariopsis trunculus*

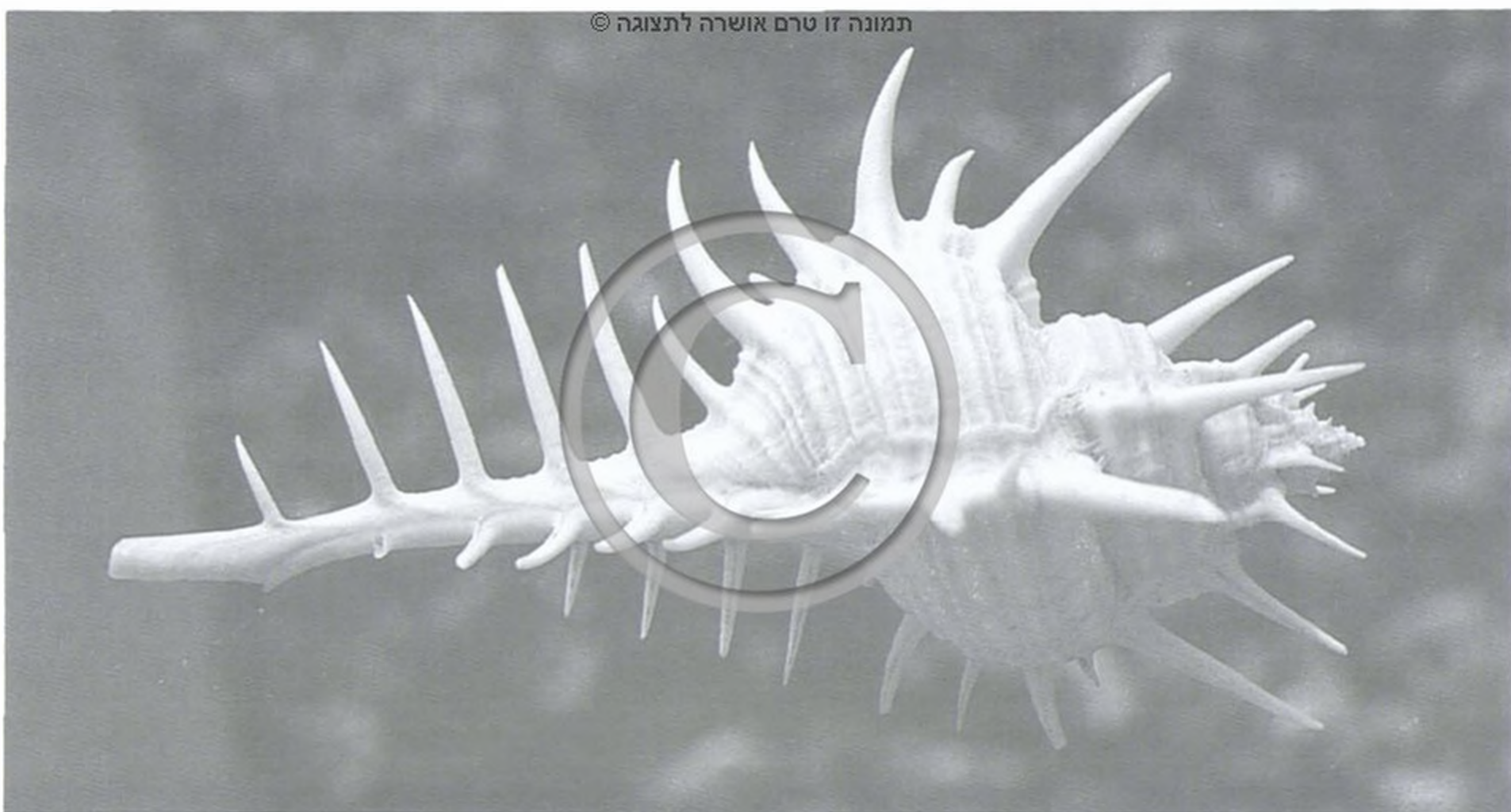
חילזון שתפוצתו כשל הארגמון חד-הקוצים. הקונכייה בעלת 4–5 פיתולים מדורגים – הראשון

שבהם הוא עיקרה. פתח הקונכייה סגלגל, משוך לתעלה קצרה, כפופה לאחור. לאורך הפיתולים גבושיות בולטות. אורך הקונכייה עד 80 מ"מ. צבעה חום, פיתוליה מעוטרים בפסים כהים יותר. על-פי רוב גדלות אצות שונות על-פני הקונכייה. החילזון מצוי לאורך חופי ישראל, מאזור התת-כרית הסלעי ועד לעומק עשרות מטרים. תמונה עמ' 131

Murex tribulus

אֶרְגָּמוֹן קוֹצָנִי

חילזון שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף, ממנו חדר ליס-התיכון שבו הוא נדיר יחסית. הקונכייה קוצנית מאוד; כל הקוצים, לרבות אלה שעל המרזב, ארוכים, חדים, כפופים על-פי רוב לאחור ויוצרים מעין כרבולת. אורך הקונכייה 6–10 ס"מ. החילזון חי לאורך מפרץ אילת, על קרקעית טינית-בוצית, במים הרדודים של המפרצים והלגונות.

Thais haemostoma אֶרְגָּמוֹנִית אֲדַמַת־הַפֶּה

חילזון ממשפחת הארגמוניים. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובדרומו – עד ברזיל, ובים-התיכון. הקונכייה עבת-דפנות, דמוית חרוט מחודד בשני קצותיו. הפיתול האחרון הוא הגדול, ובו פתח שגובהו כשני שלישים מגובה הקונכייה. על-פני הקונכייה גבושיות. אורכה עד 70 מ"מ. פנים הפתח ארגמני. החילזון שכיה מאוד על סלעים לאורך החוף הישראלי, מאזור הכרית ועד לעומק 2 מ'. לעתים, בזמן הרבייה, מתכנסים הפרטים בקבוצות ומטילים בצוותא תיקי ביצים רבים מאוד.

Thais hippocastanum אֶרְגָּמוֹנִית עֶרְמוֹנִית

חילזון שתפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הקונכייה

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ביצית-מצולעת, ועל צלעותיה בליטות וזיזים רבים. גם לאורך שפת הקונכייה שורה של בליטות. הפתח גדול וממנו נמשך מרזב קטן מאוד. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. צבעה חום או חום-ירקרק, מגוון בכתמים לבנבנים. החילזון חי בחוף אילת, בפנים-הכרית של האזור הסלעי. טורף בלוטיים באמצעות חדק ארוך. בסביבה זו מצוי גם החילזון ארגמנית צהובת-הפה – *T. carinifera*.

אריספוג הכנרת

Sisyra trilobata

חרק ממשפחת האריספוגיים – *Sisyridae*, מבין הארינמלאים – *Neuroptera*. תפוצתו במזרח-אירופה, ברוסיה, בתורכיה ובישראל. הזחל קוצני ובראשו זוג מחושים ארוכים וצינור מציצה ארוך (גלגול של גפי-פה). לכל פרקי הגוף זיפים רבים. בצדו התחתון, על כל שבעת פרקי הבטן, זוג זימי-טרכיאות. אורך הזחל עד 6 מ"מ. צבעו ירקרק-לבן. חי בכינרת מעל ספוגים ובתוכם, וניזון מהם. מתגלם מחוץ למים בתוך פקעת קטנה.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ארנבים חום

Aplysia depilans

חילזון ממשפחת הארנביימיים – *Aplysiidae*, בסדרת החשופיות. תפוצתו ביס-התיכון. הגוף בשרני, רך ועירום – שריד קונכייתו מוסתר על-ידי גלימה. לאורך הגוף בליטות כנפיות, המיועדות לשחייה ומתחברות זו לזו מאחורי הגב. הבחנינים שעל-יד הפה רחבים, מגולגלים על-פי רוב. אורך החילזון עד 20 ס"מ, צבעו חום, חום-ירקרק. מופיע לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, מאזור התת-כרית ועד לעומק רב, בין סלעים ואבנים. ניזון מאצות הגדלות במקום. מופיע לעתים יחד עם ארנב-הים המפוספס. באילת מופיע ארנבים מנומר – *A. aculifera*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ארנבים מגשם

Delabella scapula

חילזון שתפוצתו בימים הטרופיים. צורתו גלילית-גושית. חלקו הקדמי קטן מן האחורי, שהוא שטוח וכמו חתוך לרוחבו. על הראש הקטן בחנינים קצרים. כל העור פטמתי – מכוסה בגבשושיות רבות. אורך החילזון עד 10 ס"מ, צבעו אפור, מנומר בכתמים לבנבנים. חי בסביבות אילת, מוסתר בין גושי אלמוגים או מתחתיהם, צמוד בסולייתו לאבן. פעיל בשעות הדמדומים. ניזון מאצות שונות. לתטולתו צורת סרטים לבנבנים, עשויים כעין מקפא.

אַרְנֵבִים מַפְסָפֶס *Aplysia fasciata*

חילזון שתפוצתו באוקיאנוס האטלנטי, באוקיאנוס ההודי וביס-התיכון, לשם חדר דרך ים-סוף. בראשו 2 זוגות בחנינים. בצדי הרגל שתי בליטות כנפיות לשחייה, המופרדות זו מזו בקצה האחורי של הגוף. אורך החילזון עד 20 ס"מ, צבעו זית-חום מנומר בכתמים או בפסים. חי בין אבנים ואצות שבקרבת החוף. שם, בחודשים אפריל-יוני, מטילה הנקבה את ביציה בשרוכים מתפתלים.

אַרְנֵבִים עֲדִין *Delabrifera delabrifera*

חילזון טרופי שתפוצתו ברוב הימים החמים. בחניני הראש בולטים וגדולים. גופו מוארך יותר משל מינים אחרים מאותה משפחה. אורכו עד 10 ס"מ. צבעו לבנבן-צהבהב, מעוטר בנקודות ובכתמים חומים. חי לאורך חוף אילת, מתחת לאלמוגים מתים, במים הרדודים.

Meiacanthus nigrofasciatus

אַרְסָנִית כַּחֲלָה

דג ממשפחת הקרנוניים – Blenniidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. בלסת התחתונה 2 ניבים קטנים וסביבם בלוטה קטנה של ארס. סנפיר-הזנב סנונית. אורך הדג עד 10 ס"מ. קדמת הגוף, מהראש ועד פי-הטבעת, כחולה. החלק האחורי צהוב. קו שחום נמשך על הראש, מהעין לאחור. קו דומה עובר בקדמת סנפיר-הגב. באילת שכיח הדג סביב שונית האלמוגים. ניזון מבעלי-חיים קטנים.

Uca tetragonon

אַתַּת צַבְעוֹנִי

סרטן ממשפחת החולוניים – Ocypodidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. אורכו עד 35 מ"מ. צבעו חום עד חום-כחול. צבע הצבת – אצל הזכר – אדום-חום או אדום-כחול, וקצותיה לבנים. מזדמן בסביבות אילת וחי במפרצים טיניים, בקו הכרית, אבל הוא נפוץ בעיקר בדרום המפרץ, על-יד חורשות מנגרובים. חי בתוך מחילות עמוקות. תמונה עמ' 27

בוֹטְרִיל פְּרָחוֹנִי *Botryllus schlosseri*

אצטלן ממשפחת הגלימתיים – Styelidae, שבמחלקת האצטלנים – Tunicata. תפוצתו ברוב הימים החמים. חי במושבות שטוחות-רכות, היוצרות כיסויים על עצמים ועל צומח ימי. בתוך כל מושבה מסודרים הפרטים בדרך כלל בצורת מעגלים דמויי זרים קטנים של עלי כותרת. קוטר המושבות 15 ס"מ ויותר. צבע המושבה מוורוד עד אדום, צבע הפרטים כתום או חום בהיר. המין שכיח באזור החוף, עד לעומק עשרות מטרים. מצוי על אבנים, סלעים, קונכיות גדולות או גושי אצות.

בוטריל שדרני

Botrylloides leachi

אצטלן קרוב לבוטריל הפרחוני. תפוצתו נרחבת בעולם. המושבה יוצרת כיסוי על אבנים, אך הפרטים מסודרים בה לרוב שורות-שורות, שלא כ"פרחים" אשר במין הקודם. לאורך הצד החיצוני של השורות בולטים פתחי כניסה גדולים. גודל המושבות בדרך כלל סנטימטרים בודדים, וגודל כל פרט פחות מ-2 מ"מ. הפרטים רב-גוניים, צבעם אדום, כתום ולבן. הבוטרייל מצוי לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים, באזורי משברי הגלים, לרוב מתחת לאבנים.

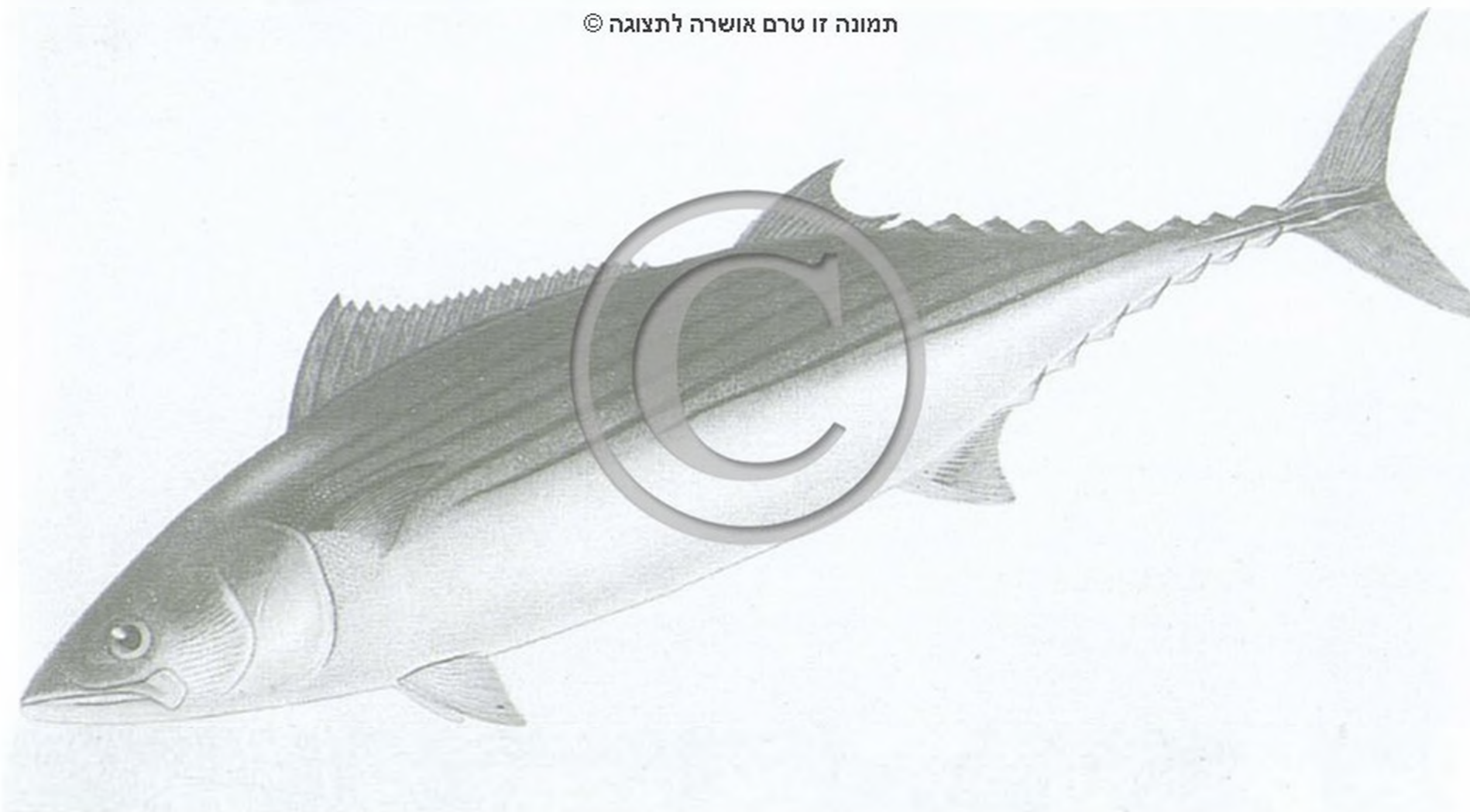
תמונה עמ' 17

בוניטו אטלנטי

Sarda sarda

דג ממשפחת הקולייסיים – Scombridae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. הגוף דמוי כישור, מכוסה קשקשים קטנים. הראש חד. הזנב חרמשי ומשני צדי בסיסו קרין ארוך בולט. בסנפיר-הגב השני ובסנפיר-השת 7–8 סנפירונים קטנים. אורך הדג עד מטר אחד. צבע הגוף כחלחל, ולאורך הגב עד 12 קווים כהים. דג החי בים הפתוח ומתקרב גם לחוף, על-פי רוב בלהקות קטנות. ניזון מדגים ומיצורי פלנקטון גדולים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

בוצית ים-סופית

Brachidontes variabilis

צדפה ממשפחת הבוציתיים – Mytilidae. תפוצתה מים-סוף ועד אוסטרליה, ובים-התיכון. קשות הקונכייה קטנות, מוארכות, וקודקודן מצוי בקצה הצר יותר. אורך הצדפה עד 20 מ"מ. צבעה שחום. מופיעה בציבורים גדולים באזור הכרית, מחוברת לסלעים בסיבי (חוטי) ביסוס. בעזרת שריד קטן של רגל היא מסוגלת להינתק ממאחזה ולעבור ממקום אחד לאחר. במקומות מתאימים יוצרות קבוצותיה

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

משטחים שחורים צפופים על-פני הסלעים. באותם סלעים נפוצה לרוב בוצית קטנה – *B. minimus*.

בוריתן קוקוי *Grammistes sexlineatus*

דג ממשפחת הבוריתניים – *Grammistidae*. תפוצתו בימים החמים, לרבות אזור אילת. סנפיר-הגב מחולק לעומקו לשני חלקים, וסנפיר-הזנב מעוגל. הלסת התחתונה בולטת לעומת העליונה. אורך הדג עד 20 ס"מ. הוא בולט בצבעו: כהה עד שחום. הגוף מעוטר ב-6-10 קווי-אורך מרוסקים או שלמים, לבנבנים-צהובים. דג לילי, המבלה בשעות היום בכוכים שבשונית, בקרבת החוף. טורף הניזון מבעלי-חיים שונים. עורו מפריש רעל.

Baetis binoculatus

בטיס דו-עיני

נימפה של בריום ממשפחת הבטיסיים – *Baetidae*, בסדרת הבריומאים – *Ephemeroptera*. תפוצתה באסיה, באירופה ובצפון-אמריקה. גופה משוך. על צדי פרקי הבטן זימי-טרכיאות דמויי עלעלים מורחבים, המסייעים לנימפה גם בשעת השחייה. שלושת התוספתנים החוטיים שבקצה הגוף זיפיים מאוד. אורך הנימפה עד 18 מ"מ. צבעה אפור כהה. מופיעה בצפון הארץ ובמרכזה, במים עומדים או זורמים. הבוגרים מתעופפים באביב. מיני בריום קרובים לבטיס.

Orthrias dori

בינון דור

דג ממשפחת הבינוניים – *Cobitidae*. תפוצתו ייחודית למעיינות עמק בית-שאן. הראש מחודד. סביב הפה 6-8 בינים. מתאפיין בזנב ממוזלג מעט, ובקשקשים קטנים המכסים את גופו. אורכו עד 70 מ"מ. הגוף מנומר. מצוי במים זורמים, בין אבני הקרקעית.

Orthrias jordanicus

בינון הירדן

דג שתפוצתו במזרח התיכון, ובארץ – במערכת הירדן. עיניו גדולות יחסית לעיניהם של המינים האחרים. בקרבת הראש גבו קמור. אורכו עד 80 מ"מ. צבעו צהבהב, מנומר בכתמים כהים יותר.

בינון טיגריסי

Neomacheilus tigris

דג שתפוצתו בכל המזרח התיכון. הגוף משוך, הגחון משוטח. הראש מחודד במקצת. סביב הפה 6 ביניים קצרות. סנפיר-הגב קצר, בעל 10 קרניים. המרחק בין העיניים קטן מקוטר כל עין. אורך הדג עד 70 מ"מ. גופו צהבהב, מנומר בכתמים גדולים חומים-שחורים. מצוי בכינרת, בקרבת החוף, בין אבנים. ניזון מבעלי-חיים קטנים.

בינית ארכת-ראש

Barbus longiceps

דג ממשפחת הקרפיוניים – Cyprinidae. תפוצתו בסוריה ובישראל. הגוף מוארך וחזק. הראש משוך והפה תחתון. באזויות הפה ארבע בינים, שתיים בכל צד. הגוף מכוסה בקשקשים קטנים שמספרם, בכל אחת מהשורות האלכסוניות שמעל קו הצד, יותר מעשרה. אורך הדג עד 70 ס"מ. צבעו כסוף. שכיח בנחלי מערכת הירדן ובכינרת. הנקבה מטילה בקרקעיות הנחלים. ניזון מבעלי-חיים או מחומר צמחי, שהוא מגרד מעל-פני הסלעים. מהיר-תנועה ומסוגל לשחות גם כנגד הזרם.

בינית גדולת-קשקשים

Barbus (Tor) canis

דג בן משפחת הבינית ארוכת-הראש, וגם תפוצתו דומה. גופו מכוסה בקשקשים גדולים – 5–6

קשקשים בכל אחת מהשורות האלכסוניות שמעל קו הצד. סנפיר-הזנב מזלגי. סנפיר-הגב גדול בהרבה מסנפירי-הגחון. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו כסוף-אפור. שכיח בירדן ובכינרת וכן בנחלים שונים, שבהם הזרימה אטית. חדר גם לברכות ולמאגרי-מים.

Parupeneus cyclostomus

בינתן עגל-פה

דג ממשפחת המולייתניים – Mullidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגוף חזק ומוארך. על הסנטר שתי בינים גדולות, המגיעות עד סנפיר-הגחון. בעל שני סנפירי-גב וסנפיר-זנב ממוזלג. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו מגוון – יש פרטים צהבהבים ויש כחלחלים. שכיח בשוניות אילת, שם הוא מופיע לפעמים בזוגות ולפעמים בלהקות קטנות. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות שונים. בתורו אחר מזונו הוא נובר בקרקעית בעזרת פיו הבשרני וביניו.

Calappa hepatica

בישן ים-סופי

סרטן קצר-בטן ממשפחת הביישניים – Calappidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו קצר ומגובשש. הראשחזה שעיר ומקומט. ברגליים הקדמיות צבתות מורחבות, המכסות את אזור הפה. העיניים קבועות על גבעולים קצרים. רוחב הסרטן עד 60 מ"מ. צבעו חום-ירוק. חי באזור החוף של מפרץ אילת, חפור בחול. לאורך החוף היס-תיכוני מופיע ביישן מתחפר – C. granulata.

Balanus amphitrite

בלוט הנמלים

סרטן ממשפחת הבלוטיים – Balanidae. תפוצתו בכל העולם. זהו בלוט-ים בעל שלד בן ששה לוחות, שעל כל אחד מהם צלעות-אורך. קצות הלוחות מחודדים סביב הפתח. אורך הסרטן עד 15 מ"מ. צבעו בהיר. שכיח אצלנו בנמלים, שם הוא נצמד אל מתקנים הקבועים במים, ובים, במים הרדודים.

Chthamalus stellatus

בלוטון מצוי

סרטן ממשפחת הבלוטוניים – Chthamalidae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי, ביס-הצפוני וביס-התיכון. שלד הבלוט מורכב משש לוחיות, המחוברות בחוזקה זו לזו ולהן קמט-אורך. במכסה הבלוט ארבע לוחיות המופרדות האחת מרעותה בשני קווים מצטלבים ישרים. קוטר בלוט בודד מגיע ל-10 מ"מ. שכיח מאוד על סלעי-החוף, שם יוצרים פרטיו מושבות צפופות באזור המשברים. ניזון בדרך של סינון.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Euraphia depressa

בלוטון שטוח

סרטן שתפוצתו מוגבלת ליס-התיכון. הוא דומה לבלוטון המצוי, אך גופו שטוח יותר. החיבורים שבין ארבע הלוחיות שבמכסה הבלוט נראים כראשי-חץ. הסרטן שכיח על-פני סלעי-החוף, בסדקים ובמערות באזור המשברים. מופיע לפעמים יחד עם הבלוטון המצוי.

Tetraclita squamosa rufotincta בלוטון ענק

סרטן ממשפחת הבלוטיים – Balanidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. לוחות השריון שלו יוצרים מבנה חרוטי, שקוטר בסיסו עד 40 מ"מ וקוטר פתח קודקודו – 4-6 מ"מ. פני הלוחות מקומטים. בסיס הלוחות צמוד לסלעים ועל-פי רוב הוא משונן, בעיקר אצל הפרטים הצעירים. בקרבת אילת שכיח הסרטן על סלעי-החוף באזור הכרית, שם יוצרים פרטיו חגורה רחבה בעיקר על-גבי מתקנים הפונים אל מפץ הגלים. ואמנם, לוחיות המכסה, והקצוות המנוצים של הרגליים, הגורפים את פירורי המזון מהמים, בולטים בדרך כלל מן הפתח כאשר חולף-מתנפץ הגל על-פני מקום מושבו של הבלוטן.

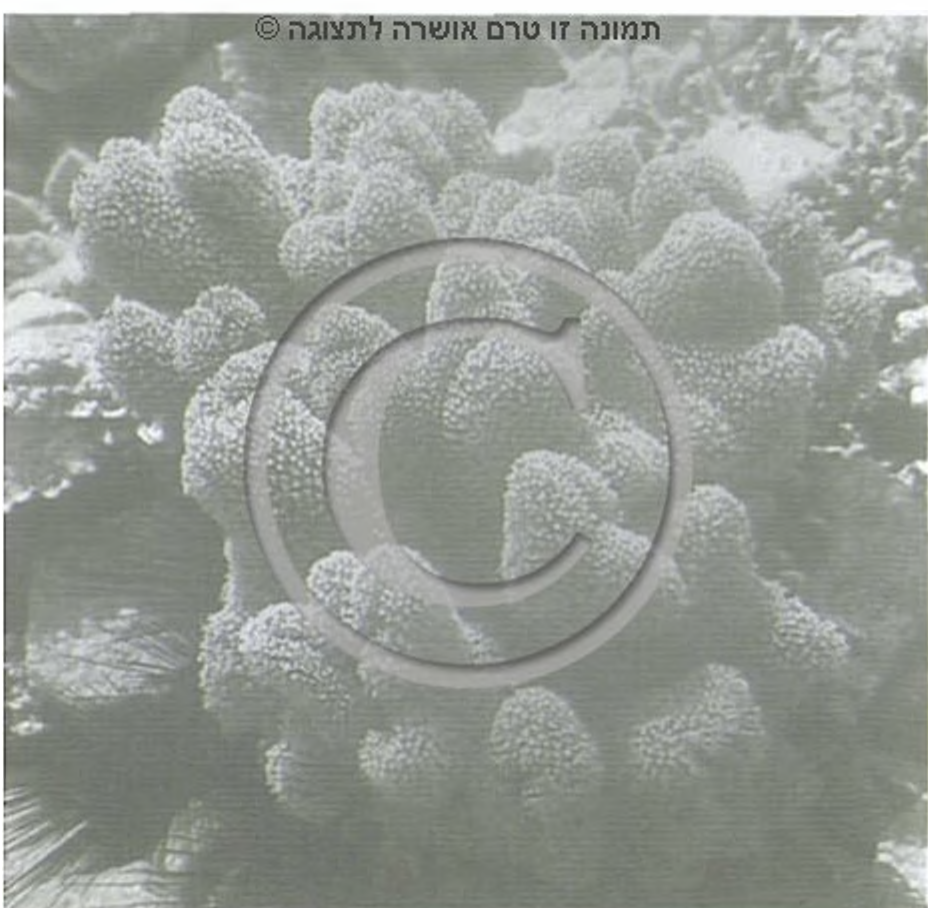

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Sarcophyton glaucum

בצקנית שכיחה

אלמוג רך ממשפחת הריפיוניותיים – Alcyoniidae, בתת-מחלקת השמונאים. תפוצתו בכל הימים החמים. המושבה דמוית פטרייה בשרנית. גבעולה רחב וחלק. שטחו העליון של האלמוג, דיסקית שקוטרה עד 80 ס"מ, מכוסה בפוליפים רבים. אלה מסוגלים להתכנס בתוך ה"כובע", או, לסירוגין, להימתח ולהיפתח, ואז מגיע אורכם עד 40-50 מ"מ. חלקה העליון של הדיסקית שטוח אצל הפרטים הקטנים, וגלי אצל הגדולים. צבע המושבה ירוק-חום, והפוליפים בהירים. הבצקנית שכיחה בשוניות אילת, על-פני השונית ובקדמתה. לעתים יוצרות עשרות מושבות צברים גדולים, המכסים שטחים נרחבים של השונית. הם מפרישים רעל, המגן עליהם מפני טורפים.

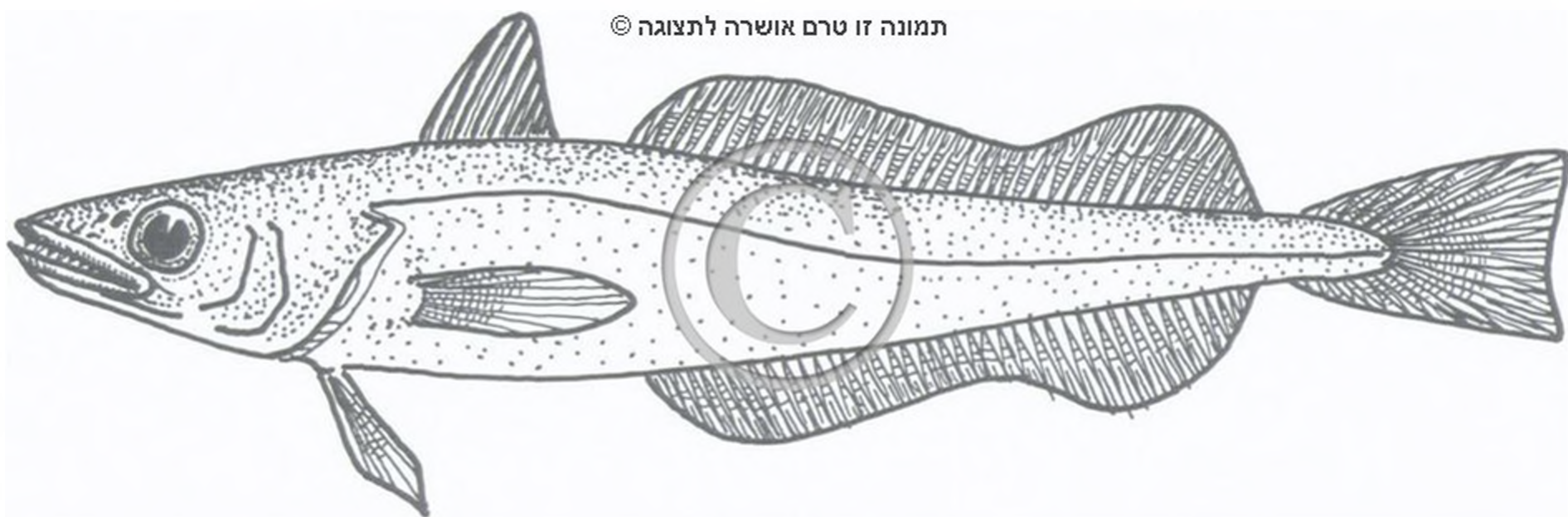

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

בִּקְלָה יַם־תֵּיכוֹנִית

Merluccius merluccius

דג ממשפחת ה**בִּקְלָאִיִּים** – Merlucciidae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס־התיכון. דג משוד וחלק, בעל קשקשים קטנים ושני סנפירי־גב, שהראשון בהם קטן ואורך השני כאורך סנפיר־השת. סנפיר־הזנב ישר. בפה שיניים חדות רבות. אורך הדג 70–100 ס"מ. צבעו חום־אפור. הגחון לבנבן. שכיח לאורך חופי היס־התיכון, על קרקעית היס, על־פי רוב במים העמוקים. טורף הניזון מדגים ומחסרי־חוליות שונים, ומתרבה בזרץ של הטלת ביצים צפות. לבקלה חשיבות מסחרית רבה, בזכות שיעורה הגבוה בשלל הדיג. מין אחר, **בִּקְלָה דרום־אפריקנית** – *M. capensis*, נידוג על־ידי אוניות דיג ישראליות במים העמוקים שלאורך חופי דרום־אפריקה, ומשווק בארץ קפוא.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Microthela nobillis

בִּרְדִית הַתָּמִים

מלפפון־ים ממשפחת ה**גִּלִּילָנִיִּים** – Holothuridae, מבין **קווצי־העור**. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי. אורכו עד 60 ס"מ ורוחבו עד 12 ס"מ. צבעו שחור, ועל גבו 10–20 כתמים לבנים גדולים, המופיעים בעיקר על בליטות גדולות בצדי הגוף. חי במפרץ אילת במים הרדודים, בקרבת השוניות. בשעות היום הוא חפור בדרך כלל בקרקעית, ורק גבו מבצבץ ממנה. ניזון בדרך של בליעת החול והטין ועיכול החומר האורגני שבהם. מתרבה בחודשים מאי–יוני בדרך של פליטת תאי־זרע ותאי־ביצה למים. כמו אצל כל **מלפפוני־הים** נשארות הפגיות (הלרוות) זמן רב בפלנקטון עד שהן מתיישבות על הקרקעית ועוברות גלגול לצורת הבוגר.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Lepas anatifera

בְּרוּזוֹן־יָם צֶף

סרטן ממשפחת ה**בְּרוּזוֹנִי־הַיָּם** – Lepadidae, בסדרת ה**זיפּרגִלָּאִים**, שעליה נמנים גם בלוטי־הים. תפוצתו ברוב האוקיאנוסים והימים. בעל רגל־גבעול שאורכה 10–20 מ"מ. בקצה הגבעול חמש לוחיות לבנות שטוחות, היוצרות יחד שתי "קשוות" של שלד. מבין אלה נשלח החוצה זר של רגלי־סינון (בדומה לאלה של בלוטי־ים), הגורפות את המזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

– יצורים זעירים – מהמים. הסרטן נצמד ללוחות צפים ולדפנות כלי-שיט, המצויים זמן רב במים. בדרך כלל מופיע על אותו עצם מספר רב של פרטים, הצמודים זה לזה בבסיסם. לזכרים איבר הזדווגות ארוך, המאפשר להם להעביר זרע לנקבות שכנות. הפגיות, בדמות **צדפוניות**, מתיישבות על לוחות צפים המזדמנים גם על החוף. במקרים רבים ניתן להחיות את ברווזון-הים הזה באקווריום.

ברוקן הזיזים Ixa monodi

סרטן ממשפחת ה**ברוקניים** – Leucosiidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף, משם עבר אל מזרח היס-התיכון. בעל ראשחזה שטוח-שוליים, אשר לשני צדיו שתי בליטות ארוכות, גליליות. כל הגפיים דקיקות יחסית. השטח העליון של גופו מכוסה גבשושיות. רוחבו עולה על אורכו, ומגיע עד 50 מ"מ. צבעו בהיר. חי בעומק 15–40 מ'.

ברוקן חמקני Myra fugax

סרטן בעל ראשחזה גלעיני, סגלגל וחלק, אשר בחלקו האחורי שלושה חודים. גם מצחו מחודד. הצבתות ארוכות ודקות. אורך הסרטן עד 40 מ"מ. צבעו לבנבן. חי בעומק 20–100 מ', חפור בתוך הקרקעית. פרטיו של הברוקן החמקני מופיעים לפעמים בצפיפות רבה, ומספר רב משלהם מתגלה ברשתות דייגים נגררות.

בריום הבץ Caenis macrura

חרק ממשפחת ה**צניסיים** – Caenidae. תפוצתו במזרח אירופה ובמזרח התיכון. הנימפה דומה לבריום קלאון **דו-כנפי** וגם תפוצתה דומה. הזוג השני של לוחיות הנשימה שבצדי פרקי הבטן שלה גדול במיוחד, ומכסה את יתר לוחיות הנשימה. לאורך שוליהן של לוחיות הנשימה זיפים רבים. התוספתנים שבקצה הבטן אינם זיפיים. החרק חי בנחלים שבאזור הכינרת.

בריום התריס Prosopistoma oronti

חרק ממשפחת ה**תריסיים** – Prosopistomatidae. תפוצתו במזרח התיכון. הנימפה שטוחה, ופרט לראש הקצר ולקצה הבטן מכוסה כל גופה במין לוח כיטיני דמוי תריס, הגדל מהחזה אחורה ומתחתיו קבועים זימי-הטרכיאות. אורך הנימפה עד 6 מ"מ. צבעה חום כהה. החרק מצוי בנחלי הגליל והגולן, צמוד לתחתית האבנים.

ברנצ'ון קוי

Balistapus undulatus

דג ממשפחת הברנצ'וניים – Balistidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גופו מלבני, מכוסה בלוחיות קשקש חזקות. סנפיר-הגב הראשון קצר ובעל נצרה. השני ארוך מסנפיר-השת. בצדי גבעול הזנב שורות של קשקשים קוצניים. אורך הדג עד 30 ס"מ. צבעו חום-ירקרק, מעוטר בדגם של קווים כתומים הנמשכים לאורך הגוף כולו מהפה כלפי מטה, לעבר הגחון. הסנפירים כתומים. שכיח בשוניות אילת. ניזון מחסרי-חוליות שונים ומאלמוגים חיים. הנקבה מטילה בגומות, בחול הקרקעית.

תמונה עמ' 144

ברקית כסופה

Flammea sammara

דג ממשפחת הברקניים – Holocentridae. תפוצתו ביס-סוף וביס-התיכון. גופו משוך. הלסת התחתונה בולטת לעומת העליונה. הקוץ שבמכסה הזימים – קטנטן. אורך הדג עד 25 ס"מ. צבעו הכללי כסוף, אך מרכזי הקשקשים אדמדמים וכך נוצרים על גופו מעין קווי-אורך אדומים. סנפיר-הגב אדום בקדמתו, ולאורכו שתי שורות של כתמים לבנים. באילת חי הדג בין שוניות האלמוגים וסלעי-החוף. דג לילי, כבני משפחתו האחרים. דומה לו בתפוצתו הברקן האדום – Sargocentron rubrum.

Sargocentrum diadema

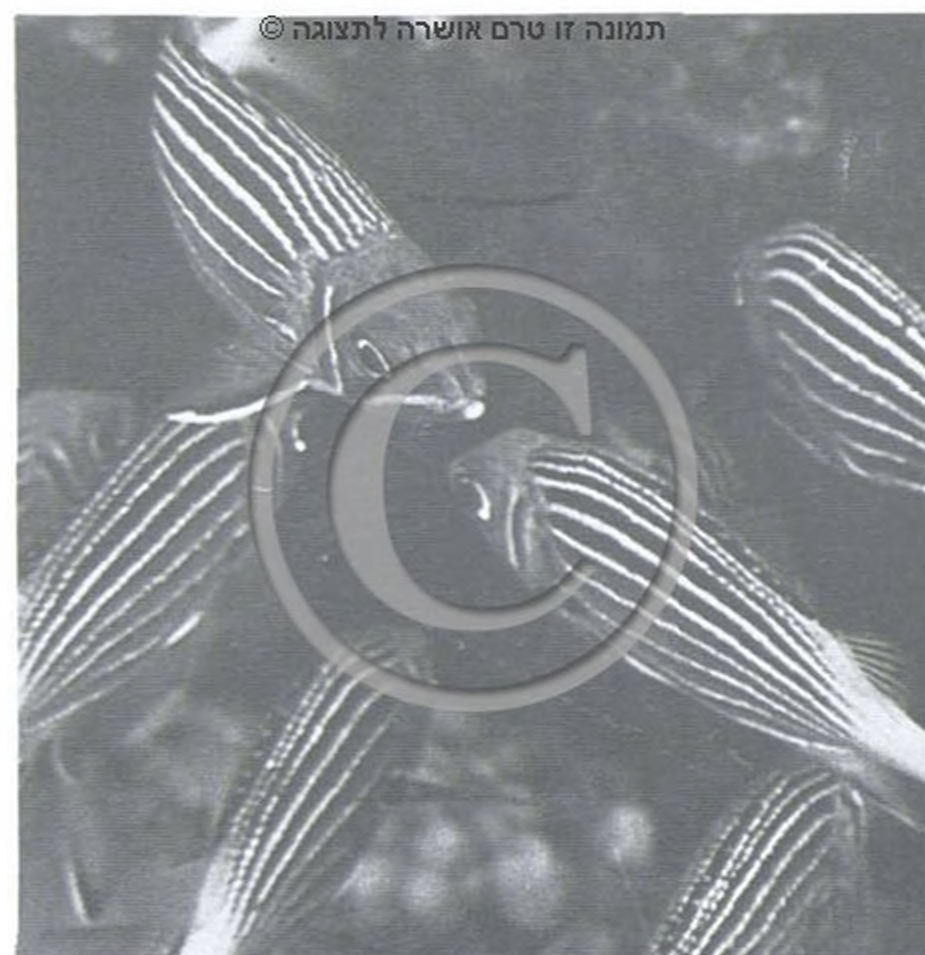
ברקן הנזר

דג ממשפחת הברקניים. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. אורכו עד 25 ס"מ. סנפיר-הגב שחור, מעוטר בפס לבן. לאורך הגוף עד עשרה פסים לבנבנים-כסופים. קצות הקרום של סנפיר-הגב לבנבנים. שכיח מאוד בלהקות, בין שוניות האלמוגים. אף הוא פעיל בשעות הלילה. טורף.

Sargocentrum spinifer

ברקן קוצני

דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הראש חד וגדול, הקוץ אשר במכסה הזימים ארוך מקוטר העין. הדג גדול מכל בני משפחתו האחרים, ומגיע עד לאורך 45 ס"מ. צבעו אדמדם, זרוע משטחי לובן המתמזגים מהראש לאורך תחתית הגחון. הסנפירים

התחתונים צהבהבים-שקופים, וסנפיר-הגב על-פי רוב אדום. חי ביחידות בתוך כוכי השוניות. יוצא לטרף בלילה, וניזון בדרך כלל מסרטנים או מדגים.

Acanthurus sohal

בתרן סוהל

דג ממשפחת ה**בתרניים** – Acanthuridae. תפוצתו ביס-סוף ובמפרץ הפרסי. קדמת הראש מעוגלת. לצדי בסיסו של סנפיר-הזנב קוץ נייד, חד כלהב, שצבעו כתום עז. בפה שיניים חזקות. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו אפור בהיר. לאורך הגב קווים רבים, כהים ולבנים. סנפירי-הגב וסנפירי-השת כהים. מתחת לסנפיר-החזה ובמרכז סנפיר-הזנב – כתמים כתומים. חי בין סדקי השונית, על-פי רוב באזור הקדם-שונית, בעיקר בדרום מפרץ אילת. יציב-מקום. ניזון מאצות, בעיקר ירוקיות. הסוג **פגיונן** קרוב לו.

בתרן שחם

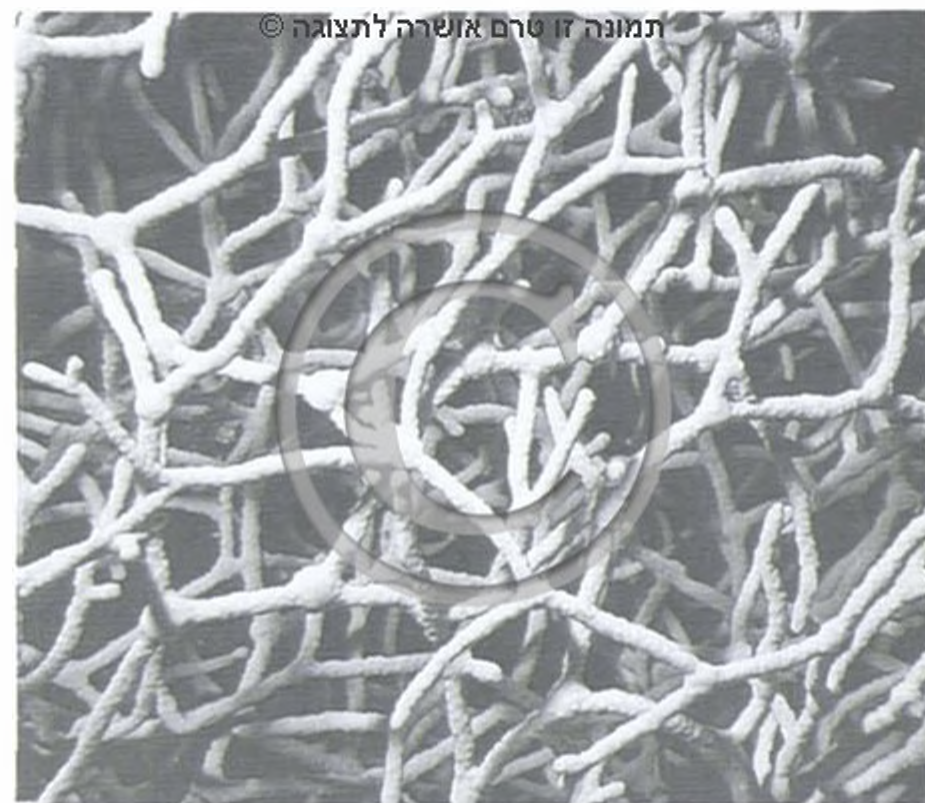
Acanthurus nigrofuscus

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. הגוף גבוה ופחוס, קצר מזה של בתרן סוהל. סנפירי-הגב וסנפירי-השת גבוהים. אורך הדג עד 22 ס"מ. צבעו שחום-צהבהב. שדה של נקודות כתומות מעטר את החלק התחתון של הראש ושל החזה. לאורך הגב ניקוד כחלחל, היוצר קווי-אורך רבים. הדג שכיח מאוד במפרץ אילת, בתוך הלגונות ובקרבת החוף. הוא חי בלהקות, ומתקהל לצורך רבייה. הנקבה מטילה ביצים צפות.

תמונה עמ' 137

גבנית אדמת-פרקים Clathraria rubrinodis

אלמוג בן תת-מחלקת השמונאים - Octocorallia, בעל-סדרת הגורגונאים - Gorgonacea. תפוצתו בימים הטרופיים. המושבה בנויה כשיח, שענפיו מסתעפים ללא סדר קבוע. אורך הענפים 40-50 ס"מ. צבע פני הענפים חיוור-לבנבן ולאורכם מעברים - פרקים - אדומים. שכיח בסביבת שוניות אילת, החל מעומק 10-15 מ'. הפוליפים נפתחים עם שקיעת החמה. ניזון מיצורי פלנקטון קטנים.

גבנון אדנסון Gibbula adansoni

חילזון ממשפחת הגלגילניים - Trochidae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הקונכייה זעירה ודמוית חרוט. היא בעלת ששה פיתולים מדורגים. הפיתול האחרון, הגדול שבהם, מכווך כלפי מטה. אורכה עד 12 מ"מ. היא חומה, מעוטרת בכתמים צהבהבים. החילזון שכיח לאורך חוף היס-התיכון, במים הרדודים, בין צמחייהם שעל הסלעים. באותם אזורים תפוצה הוא מלווה במיני גבנון אחרים.

גבנונית האצות Hippolyte longirostris

סרטן ממשפחת הגבנוניתיים - Hippolytidae, בבת-סדרת הסרטנים ארוכי-הבטן. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. דמוי קפצן. בראשו - חרטום מפותח. זוג רגלי-החזה השני הוא בעל צבתות, וארוך מהזוג הראשון. בגב בטנו, באזור הפרק השלישי, פרק גבנון. אורך הסרטן עד 15 מ"מ. צבעו שקוף עד ירוק-חום. שכיח בין האצות, מקרבת החוף ועד לעומק 10 מ'. ניזון מבעלי-חיים זעירים. הנקבות מדגירות את ביציהן על רגלי-הבטן, עד בקיעת הפגיות. במפרץ אילת מצוי הסוג נקיין, הקרוב אליו.

גבשושן Montipora

אלמוג ממשפחת השיטיים - Acroporidae, הנמנית על

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סדרת הששאים (אלמוגי-אבן). תפוצתו ברוב שוניות האלמוגים של האוקיאנוסים הטרופיים ושל ים-סוף. למושבה דמות שיח בעל קצוות מתעגלים, או בעל כיסויים מרופדים זרועי בליטות אי-רגולריות. הפוליפים קטנים. השלד אוורירי-תפוח ובו נקבים רבים. בסביבת אילת מופיעים כ-12 מינים, קשים לזיהוי, בני הסוג. הם שכיחים עד לעומק 60 מ'.

גדול-עין כסוף *Monotaxis grandoculis*

דג ממשפחת החמשניים – Pentapodidae, הקרובה למשפחת השוריים. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וכן בים-סוף. דג חזק. ראשו מלוכסן. עיניו גדולות והמצח מורם מעליהן. שפתיו חזקות. בלסתות שיניים טוחנות. סנפיר-הגב ארוך, בעל עשרה קוצים ועשר קרניים רכות. סנפיר-הזנב ממוזלג, בעל אונות גדולות. אורך הדג עד 60 ס"מ. צבעו כסוף. מופיע במפרץ אילת באזור השוניות, בשעות השקיעה, אז הוא מסוגל להבליט דגם של ארבעה חישוקי-רוחב כהים. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גדילן אפר *Stichopus chloronotus*

מלפפון-ים ממשפחת הגדילניים – Stichopodidae. תפוצתו בימים הטרופיים והסובטרופיים. הגוף גלילי, תחתיתו משוטחת וכולו מכוסה בגדילים, שאורכם עד 5-6 ס"מ. אורכו עד 50 ס"מ. צבעו צהבהב-אפור, מנומר בכתמים כהים. קרוב לו גדילן סעיפים – *S. pseudhorsens*, שגם הוא בעל גדילים, אלא שכאן הם בדרך כלל מסתעפים וגדולים מאוד. שני המינים מופיעים לאורך חוף אילת, במים הרדודים. במשך היום הם חפורים בקרקעית חולית. ניזונים בדרך של בליעת חול ועיכול החומר האורגני המצוי בו.

גובוס גלילי

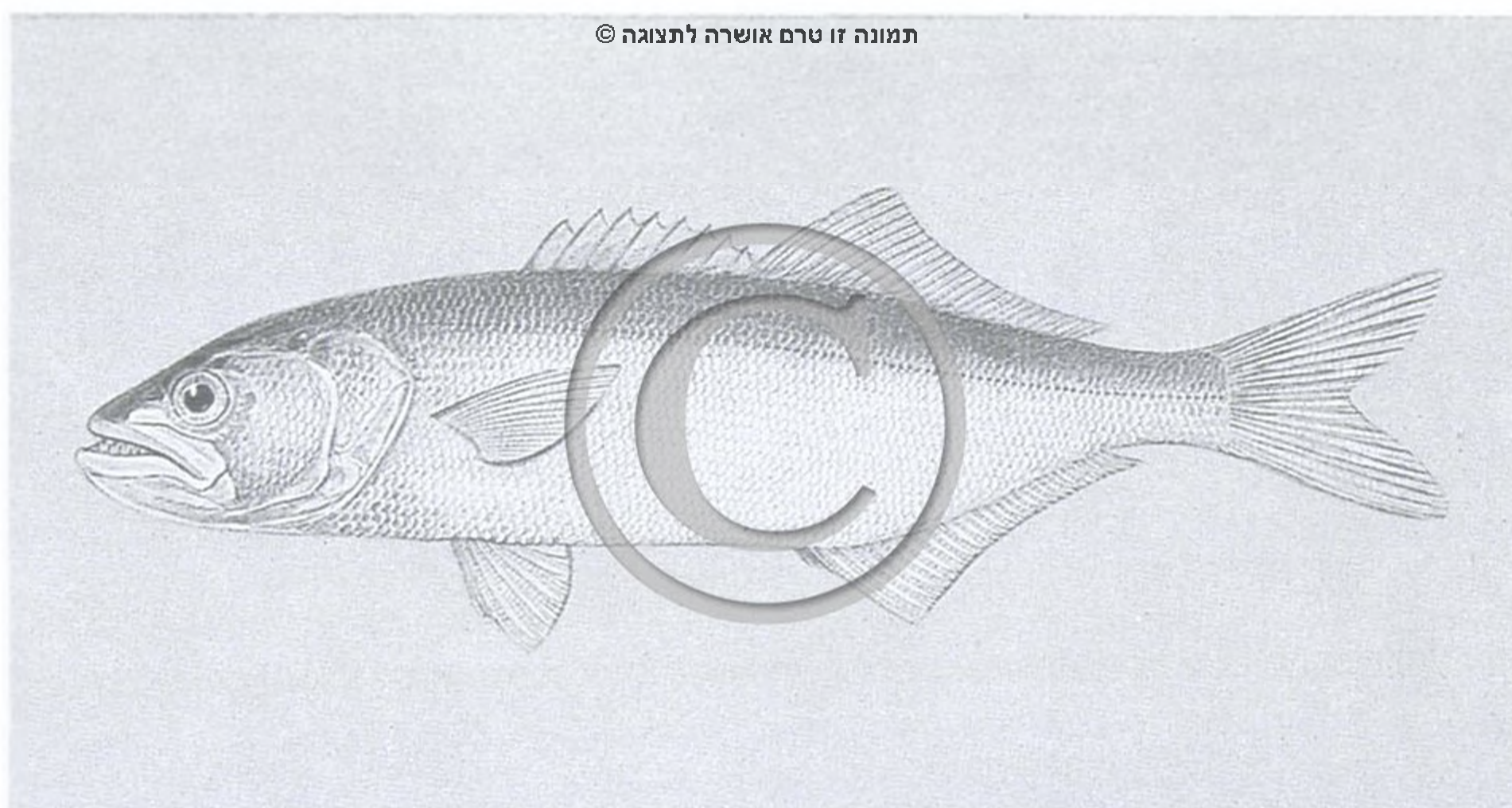
Boops boops

דג ממשפחת הספרוסיים – Sparidae. תפוצתו ביס-התיכון. דג מוארך, שראשו מעוגל לפניו ופיו גדול ומסתיים מאחורי העיניים. בלסתות קבועות שיניים חותכות גדולות וחזקות. יתר השיניים קטנות. החלק האחורי של סנפיר-הגב דומה בצורתו לסנפיר-השת. אורך הדג עד 30 ס"מ, פי חמישה מגובהו. הגב אפור-זיתי, הגחון לבן-כסוף. שכיח לאורך חופי היס-התיכון, על-פי רוב בלהקות, ונלכד בקלות יחסית. ניזון מבעלי-חיים שונים. אנדרוגינוס הפעיל כזכר בשנה הראשונה לבגרותו, ולאחר מכן הופך לנקבה.

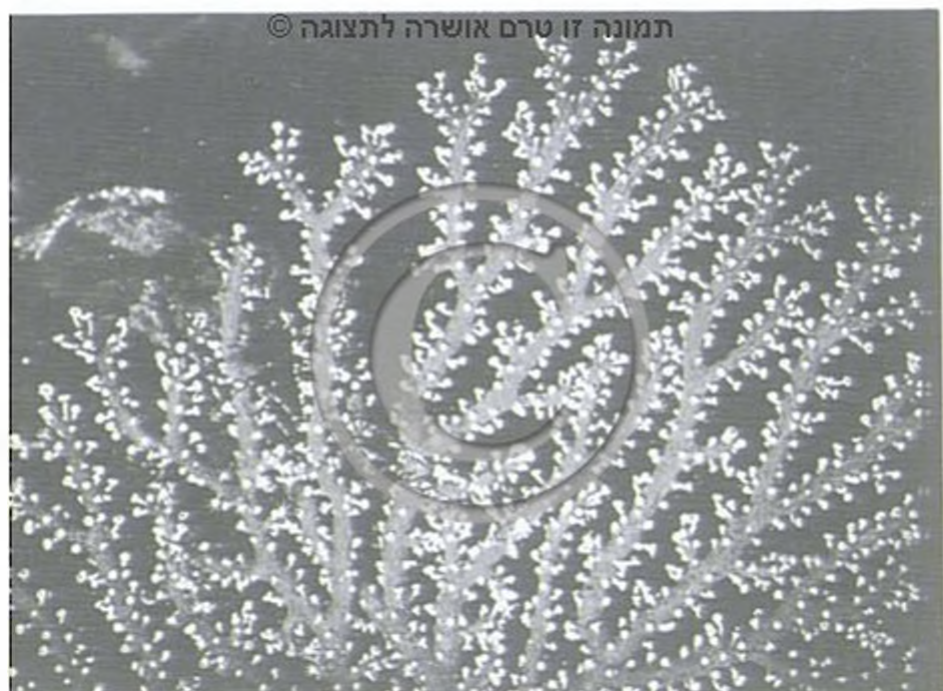
גומבר טורפני

Pomatomus saltatrix

דג ממשפחת הגומבריים – Pomatomidae. תפוצתו בכל הימים והאוקייאנוסים, חוץ מהימים הצפוניים והקרים. דג שחיין טיפוסי, בעל גוף משוך וחלק, ראש מחודד וסנפירים קטנים. קדמתם של סנפיר-הגב ושל סנפיר-השת משולשת, וחלקם האחורי נמוך ומתמשך עד בסיסו של סנפיר-הזנב. זה האחרון שקוע ועל בסיסו קרין. אורך הדג עד מטר אחד. צבעו כחול-כסוף. הסנפירים זהובים. שכיח לאורך חופי היס-התיכון, וממלא חלק נכבד בשלל הדיג. טורף הניזון מדגים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גורגוניה רב־גונית *Bebryce hicksoni*

אלמוג ממשפחת הגורגוניים – Paramurceidae, הנכללת בתת־מחלקת השמונאים. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס־סוף. מושבותיו בעלות ענפים משוטחים במקצת, המתחברים בדרך כלל האחד לשכנו ויוצרים רשתות. הפוליפים ערוכים בשורות משני צדי הענף, כל אחד נראה כבליטה קטנה. גודל האלמוג עד 30 ס"מ. צבעו מלבנבן־ורוד עד אדום וחום. שכיח לאורך חוף אילת, בעומק 25–40 מ'. מינים נוספים בני משפחה זו מופיעים באזור, באותו מקום חיות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גורגונית ים־סופית *Gorgonella maris-rubri*

אלמוג ממשפחת הפרגוליים – Ellisellidae, אשר בעל־סדרת הגורגונאים. תפוצתו ייחודית ליס־סוף. למושבותיו ענפים ארוכים וגמישים מאוד, מכוסים ברקמה המסוגלת לתפוח במידה ניכרת. הפוליפים, שגודלם עד 6–7 מ"מ, קבועים סביב הענפים בצפיפות רבה, ללא סדר קבוע. כאשר הם נפרשים נראית המושבה כולה פרחונית להפליא. גובה המושבה עד 50 ס"מ. צבעה אדום־תפוז; הפוליפים לבנבנים. האלמוג מצוי לאורך חוף אילת, בעומק 8–30 מ'.

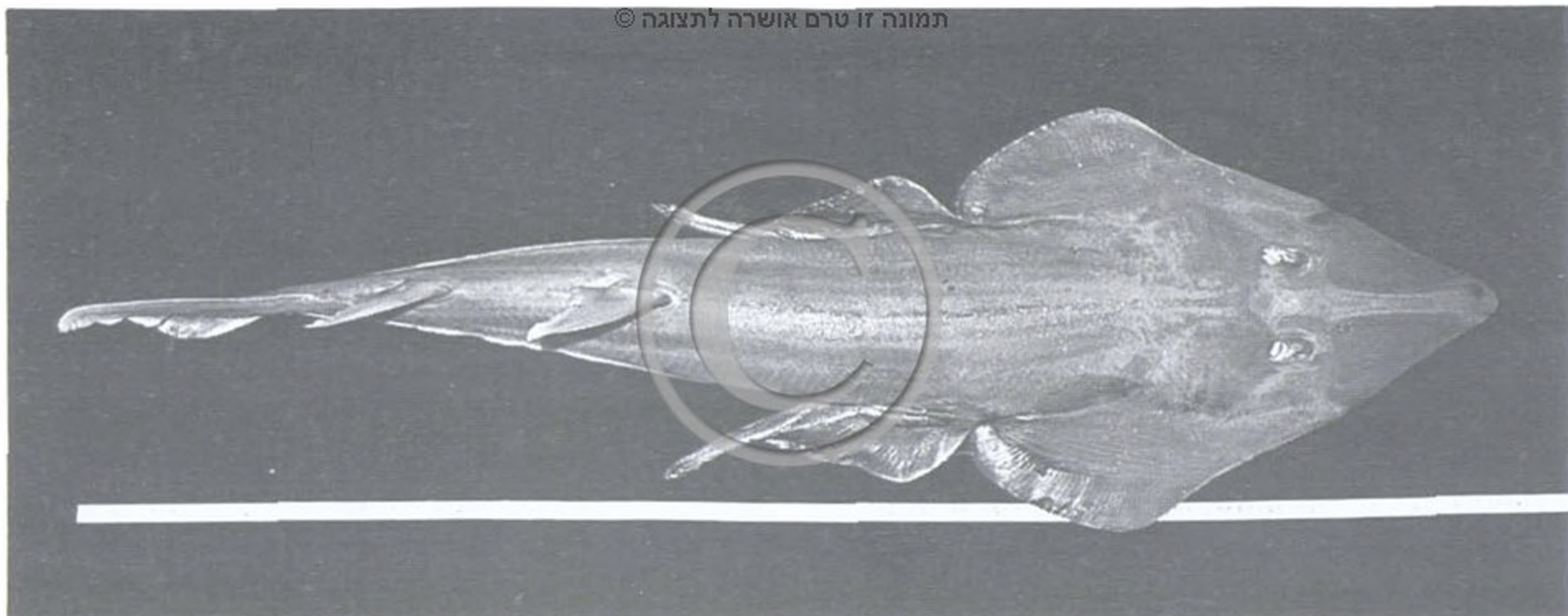
Rhinobatos halavi

גיט־רן חלוי

דג ממשפחת הגיט־רניים – Rhinobatidae, שבמחלקת דגי־הסחוס. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס־סוף. גופו שטוח ומוארך. ראשו מחודד ולו חרטום צר. הראש מתמזג מאחור עם סנפירי־החזה. הנחיריים מרוחקים זה מזה. הזנב בשרני. לדג שני סנפירי־גב. סנפירי־הגחון מעוגלים, ואצל הזכרים מצויות בצד הפנימי בליטות לצורך הזדווגות. אורך הדג עד 2 מ'. גבו צהבהב כהה ולאורכו שורת קוצים. קוצים מצויים גם סביב העיניים. שכיח במפרץ אילת, ליד חופים חוליים, במים הרדודים. ניזון מחסרי־חוליות שבקרקעית, ומדגים קטנים. ביס־סוף מופיע גם גיט־רן חלק־גב – *R. obtusus*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גיטרון לבן-שולים

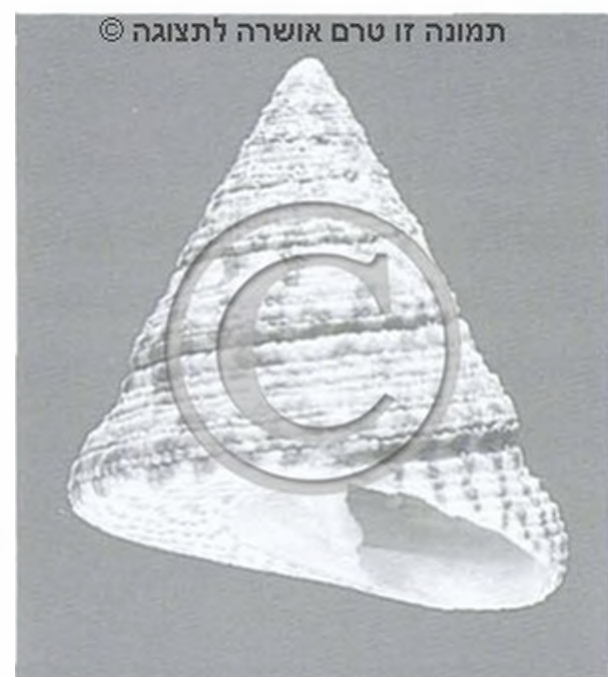
Rhinobatos rhinobatos

דג שתפוצתו ביס-התיכון. הוא דומה לבן משפחתו הקודם, אלא שאצלו מגיע הנחיר פנימה, עד מרכז החרטום. אורך הדג עד 1.2 מ'. גבו חום, גחוונו לבן. תחתית החרטום, ושולי סנפיר-החזה – לבנים. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים. מין נוסף, גיטרון אף-כף – *R. semiculus*, מצוי אף הוא בארץ לאורך חופי היס-התיכון. נחירו של מין זה אינו מגיע עד מרכז החרטום. לצד הנחיר כתם לבן גדול. שני המינים אוהדים מי-חוף חמימים יחסית, ולכן ניתן להבחין בהם בעונת הקיץ באזור הכרית.

גלגלן ים-סופי

Trochus erythraeus

חילזון ממשפחת הגלגילניים – Trochidae. תפוצתו ביס-סוף, ומשם עבר ליס-התיכון. לקונכייה צורת חרוט חד-קודקוד ועגול-בסיס, ועל פניה שורות גרגריות. אורכה עד 80 מ"מ, והיא מעוטרת בפסים לבנים עם ניקוד, או בפסים אדמדמים. הגלגילן היס-סופי חי על סלעים ועל אלמוגים בסביבות אילת. ניזון מאצות. בשנים האחרונות הוא התגלה, כאמור, גם לאורך חוף היס-התיכון של ישראל.

גלגלן משנן

Trochus dentatus

חילזון שתפוצתו בימים החמים. דופן קונכייתו עבה, ועל כל פיתולי הקונכייה בליטות מעוגלות. גובהה עד 15 ס"מ, וקוטרה, בצד הפה, עד 10 ס"מ. שטח הקונכייה חיוור, מנומר לרוב בכתמים ירקרקים, בייחוד בחלק התחתון. החילזון ניזון בדרך של גירוד אצות מעל-פני אלמוגים מתים או סלעים.

גלדי אילתי

Arnoglossus tapeinosoma

דג ממשפחת הסנדליים – Bothidae, בסדרת דגי משה-רבנו. תפוצתו ביס-סוף. פחוס, רובץ על צדו השמאלי. בקדמת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סנפיר־הגב שלו קבוצה של 4–6 קרניים, ארוכות מאלה שאחריהן. אצל הזכרים הן מגיעות עד כדי מחצית אורך הגוף. בין העיניים קרין גרמי. אורך הדג עד 15 ס"מ. צבעו חום; קצה סנפיר־החזה שחום. שכיח בקרבת חוף אילת. ביס־התיכון מצוי מין קרוב לו, *גלדי ארד־קון* – *A. thori*, שהרווח בין עיניו שקוע וקטן מקוטר העין.

Sinularia leptocladus

גלדית מסעפת

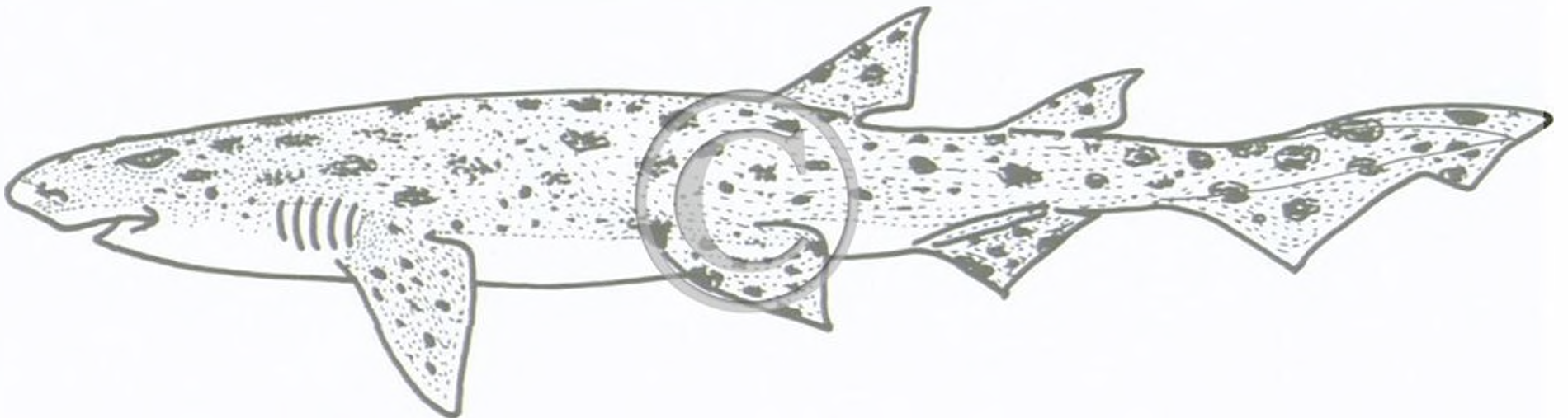
אלמוג רך ממשפחת הרפיוניתיים – *Alcyoniidae*. תפוצתו באוקיאנוס ההודי, באוקיאנוס השקט וביס־סוף. המושבה בעלת גבעול חלק שגובהו 6–10 ס"מ, ולאורכו ענפים המתפצלים לאונות משניות. כל הסעיפים מכוסים בצפיפות בפוליפים זעירים. צבע המושבה ירוק־חום או זיתי; צבע הפוליפים, כשהם פרושים, לבנבן. האלמוג שכיח בשוניות האלמוגים שבסביבת חוף אילת, במים רדודים מאוד. לפעמים צמודות מושבות רבות זו לזו. מינים נוספים של גלדית נודעים בשוניות אילת, אבל בתוך המים קשה מאוד להבדיל ביניהם.

Scyliorhinus stellaris

גלדן הכוכבים

כריש ממשפחת הגלדניים – *Scyliorhinidae*, בסדרת הכרישאים – *Selachii*. תפוצתו ביס־התיכון וסביב אירופה המערבית. הגוף משוך. סנפיר־הזנב קבוע בהמשך ישיר לציר הגוף. על הגב שני סנפירים – האחורי שבהם דיסטאלי לסנפיר־השת (מקומו בגב מאחורי מקום חיבורו של סנפיר־השת). קצותיהם של כל הסנפירים קצרים ומעוגלים. האונה התחתונה בסנפיר־הזנב מפותחת. אורך הדג עד 80 ס"מ. צבעו צהוב־חום, מנומר בכתמים כהים בגדלים שונים. שכיח לאורך חופי ישראל, החל מהמים הרדודים ועד לעומק עשרות מטרים. חי על הקרקעית וניזון מבעלי־חיים שונים. ההפריה פנימית, הנקבה מטילה ביצים מופרות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Scyliorhinus canicula

גלדן כלבי

כריש שאורכו עד 80 ס"מ. צבעו חום, זרוע ניקוד קטן כהה. הגחון לבן או צהבהב. מהנפוצים בכרישי היס־התיכון. מופיע עד לעומק 400 מ', על קרקעית טין. מתרבה במשך כל השנה. הנקבה מטילה ביצים. התפתחות העובר נמשכת כ־9 חודשים.

Ophioderma longicauda

גלדנית ארכת-זרועות

נחשון-ים ממשפחת הגלדנתיים – Ophiidermatidae, הנמנית על מחלקת נחשוני-הים – Ophiuroidea, מבין קווצי-העור. תפוצתו ביס-התיכון. דיסקית הגוף נטולת קוצים, וכמוה חמש הזרועות. העור גלדני-גרגירי. הזרועות מעוגלות, והן הולכות ומתחדדות לקראת הקצה. דיסקית הגוף כהה יחסית בצדה העליון, ומכוסה לוחיות סידן קטנות. קוטרה עד 2 ס"מ. אורך הזרועות עד 10 ס"מ. זהו גדול הנחשונים ביס-התיכון. צבעו אפור-ירקרק או חום-ירקרק, מנומר בכתמים אי-רגולריים. לאורך הזרועות ערוכות טבעות לבנות. שכיח בקרבת החוף, מתחת לאבנים.

Holothuria arenaria

גלילן מתחפר

מלפפון-ים ממשפחת הגלילניים – Holothuridae, הנכללת במחלקת מלפפוני-הים – Holothuroidea. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הגוף גלילי, פטמתי ורך, צר יותר בקצהו האחורי. אורכו עד 35 ס"מ, רוחבו עד 40 מ"מ. צבעו חום בהיר עד חום כהה. לאורך חוף אילת הוא חי חפור בתוך קרקעית חולית, ניצב וראשו כלפי מטה, בתוך מחילה שעומקה עד חצי מטר. ניזון בדרך של העברת כמות טין גדולה דרך המעי. החומר האורגני שבטין מתעכל, ואת היתר פולט הגלילן, בצורת גלילים מוארכים, מעל פתח המחפורת.

Holothuria forskali

גלילן פורסקלי

מלפפון-ים, שתפוצתו ים-תיכונית טיפוסית. גופו רך יחסית, בעל בליטות וקוצים רבים וצפופים. הוא מצויד באיבר קיוויה – איבר חוטי ודביק, הנפלט מן הגוף להגנה ברגעי גקה. אורך המלפפון עד 30 ס"מ. צבעו חום או שחור, וצדו התחתון חיוור-לבנבן. מופיע באזור החוף, מתחת לאבנים ובתוך סדקי סלעים. באותו מקום מזדמן גם גלילן צינורי – H. tubulosa, שעל-פני עורו פטמות רבות, גבוהות וחדות.

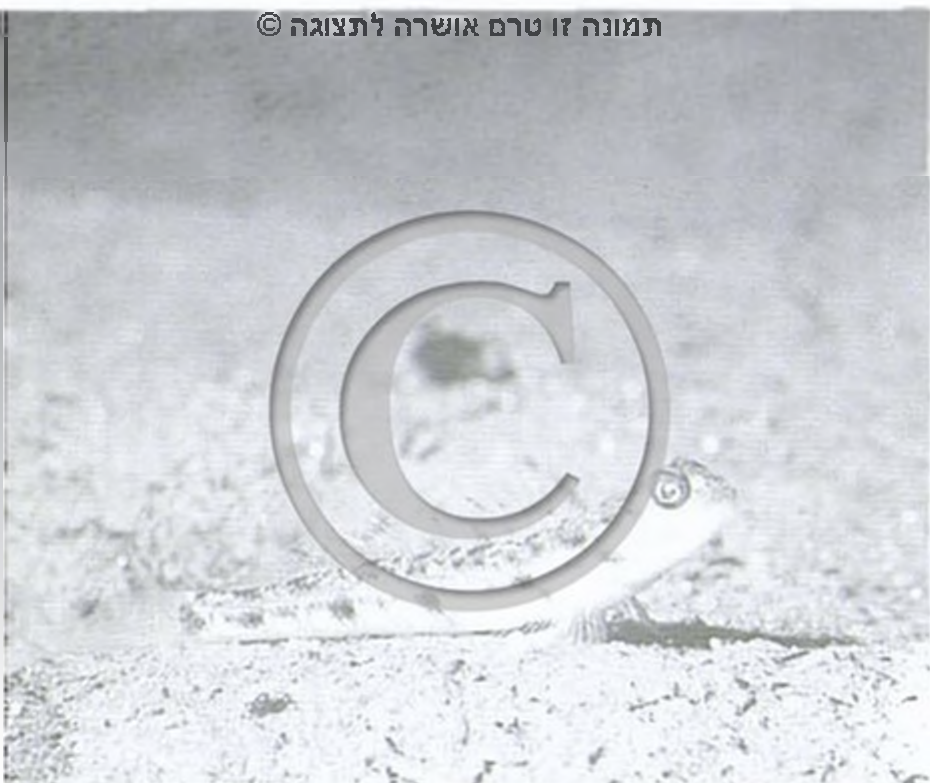
Holothuria atra

גלילן שחור

מלפפון-ים שתפוצתו בימים הטרופיים, לרבות מפרץ אילת. אורכו עד 50 ס"מ ורוחבו עד 8 ס"מ. צבעו שחור. שכיח ביותר בסביבת חוף אילת, על קרקע רכה, שם הוא חפור בדרך כלל בתוך המשקע. פעיל עם רדת החשכה, ואז בולט צבעו הכהה תחת כיסוי החול שמעליו. בגופו מתאכסן תדיר

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דג מסוג דייר. באותה סביבה מזדמן גם המין גלילן מדביק – *H. impatiens*, שצבעו חום ובגופו איבר קיוויה דביק, כמצוי בגופו של גלילן פורסקלי.

גלילון הלופסנים *Vanderhorstia delagoae*

דג ממשפחת הקברנוניים – *Gobiidae*. תפוצתו בימים הטרופיים. הגוף משוך, פחוס-צדדים. סנפיר-הזנב מחודד, קרניו המרכזיות ארוכות מהאחרות. אורך הדג עד 8 ס"מ. צבעו בהיר, על סנפיר-הגב הראשון כתמים עינוניים, על הגוף חישוקי צבע אלכסוניים. חי באילת, על קרקעית רכה, במים הרדודים.

Vanderhorstia mertensi

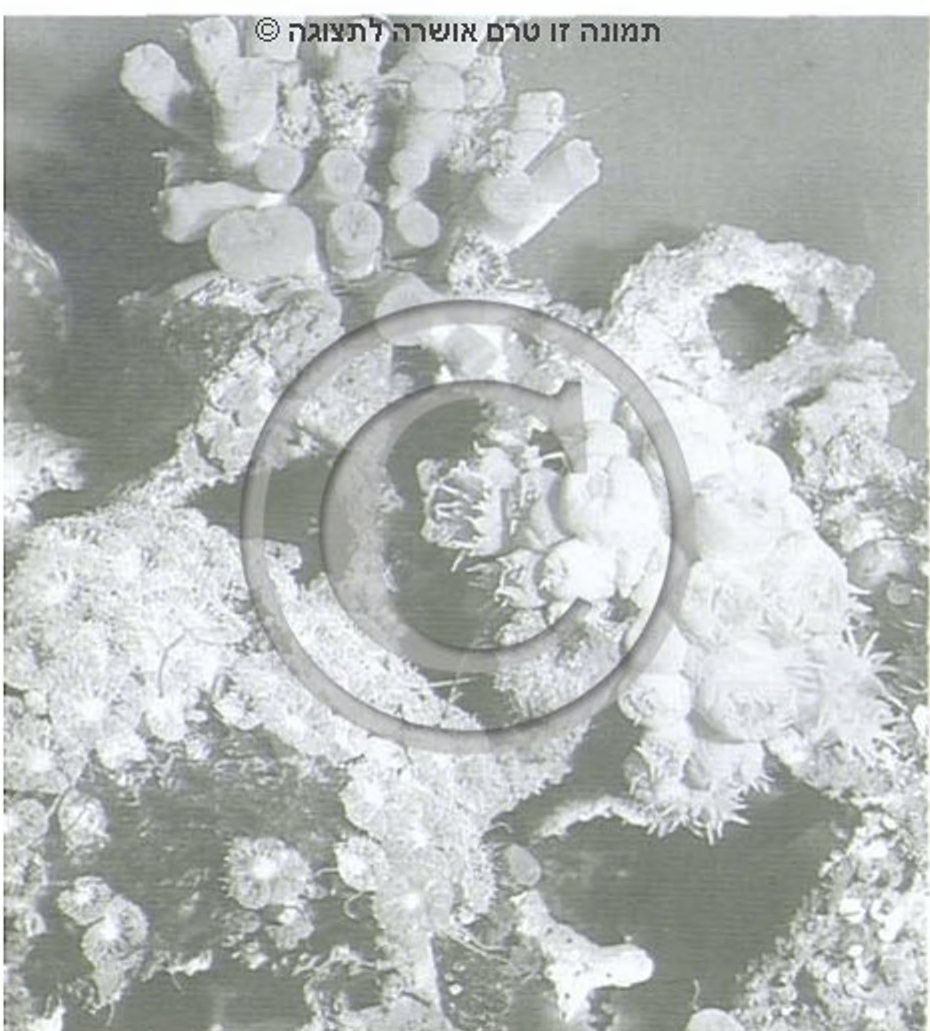
גלילון עינוני

דג שתפוצתו ביס-סוף. סנפיר-הגב הראשון גבוה בהרבה מהשני, ואחדות מקרניו ארוכות במיוחד. גחונו לבנבן, חלקו העליון בהיר-חום. לאורך גופו כתמי צבע ("עיניים"), הנתונים במסגרות חומות. שכיח בחוף אילת. שוכן במחילות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גלילני פתם *Balanophyllia aurantia*

אלמוג ממשפחת הגלילוניים – *Dendrophyllidae*, בעל-סדרת הששאים (אלמוגי-אבן). תפוצתו בכל הימים החמים. מושבותיו על-פי רוב קטנות, ולהן מספר קטן של פוליפים או פוליפים בודדים הגדלים בסמיכות זה לזה. גודל המושבה 6–10 ס"מ. גובה השלד של פוליפ בודד – 2–4 ס"מ; קוטרו 10 מ"מ. צבע הפוליפים כתום-אדום או צהוב, והם נפרשים בשעות הלילה. במפרץ אילת גדל האלמוג במקומות מוצלים בשונית, לרוב בחלק העליון של הקדם-שונית. קרוב לו גלילני שחור – *Tubastrea micrantha*, המופיע באותה סביבה.

גלילנית דקה *Cuccumaria tergestina*

מלפפון-ים ממשפחת הגלילניתיים – *Cuccumaridae*.

תפוצתו ביס-התיכון. הגוף בעל חמש צלעות-אורך. הוא כפוף על-פי רוב, וקצהו האחורי מחודד. העור חזק ומתוח. אורך המלפפון 6–7 ס"מ ועוביו כ-10 מ"מ. מופיע לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים שבקרבת החוף ועד למים העמוקים, בקרקעית חול-טין ובהצטברויות של טין בסדקי אבנים. במים הרדודים שכיח גם המלפפון **גלילנית מגושמת** – *C. planci*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גלעין ציורי *Pyrene scripta*

חילזון ממשפחת **היוניתיים** – *Columbellidae*. תפוצתו ביס-התיכון. הקונכייה חרוטית, חדה בקודקודה, חלקה ומבריקה. הפיתול האחרון, הגדול מכולם, תופס כמחצית מגובה הקונכייה. הפתח קטן ושפתו מקומטת או גרגרית. אורך הקונכייה עד 15 מ"מ. צבעה בהיר-חום או ורדרד. החילזון שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, באזור החוף ובמים העמוקים כאחד, לפעמים בחברת **יונית הים**.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גלקסיאה עמודית *Galaxea farrens*

אלמוג-אבן ממשפחת **הגלקסיים** – *Galaxeidae*. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. מושבותיו בנויות כקרום בסיסי ומעליו, כעמודים צפופים מאוד, שלדיהם של הפוליפים הבודדים. כל שלד כזה מופרד בבירור משכנו, ועל קצהו העליון כותרת של קוצים חדים. גודל המושבה עד 30 ס"מ, קוטרו של שלד הפוליפ כ-10 מ"מ וגובהו עד 30 מ"מ. צבע הפוליפים ירקרק עד ירוק, זרועותיהם לבנבנות-ורדרדות. האלמוג מופיע בשוניות אילת, בשקעים שבין האלמוגים, על קירותיהם הניצבים.

תמונה עמ' 18

גלתיאת החבצלות *Allogalathea elegans*

סרטן ממשפחת **הגלתיים** – *Galatheididae*, הנכללת בבת-סדרת **סרטני-הנזיר**. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. שריון הגוף מוארך, ובקדמתו חוד משונן. זוג הצבתות משוך, ארוך ושעיר מאוד. הגפיים האחרות חבויות מתחת לגוף. גודל הראשחזה עד 12 מ"מ. צבע הסרטן שחום-חום, ולאורך מרכז הגב נמשכים בדרך כלל שני פסים בהירים. לראשחזה שוליים לבנים. הסרטן חי בזוגות על **חבצלות-ים**, במים הרדודים של מפרץ אילת. מין קרוב לו, **גלתיאת האלמוגים** – *Coralliogalathea humilis*, שצבעו אפרפר-בהיר, מזדמן בשוניות אילת על-גבי אלמוגים חיים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גמלן-שלמה ים-סופי *Ortosquilla massawensis*

סרטן ממשפחת **גמלני-שלמה** – *Squillidae*. תפוצתו ביס-סוף, ומכאן עבר ליס-התיכון. הוא

נכלל בסדרה מיוחדת של **פה־רגליים** – Stomatopoda, המתאפיינת בשריון־גב שאינו מכסה את שלושת פרקי החזה האחוריים. הגוף מוארך ושטוח. זוג הרגליים הקדמי מתקפל כרגל גמל־שלמה. שלושה זוגות של רגליים קצרות קשורים בפרקי החזה האחוריים. בפרק הבטן האחרון (טלסון) קרין־אורך חד, ובצדו זוג רגליים משוטחות וזיפיות. משני צדי הקרין שורות של גרגירים. אורך הסרטן עד 20 ס"מ. צבעו חום־צהבהב, על הרגליים הקשורות לטלסון כתם "עין" גדול מכל צד. מופיע בים אילת ומול חופי הים־התיכון של ישראל, עד לעומק 50 מ'. טורף. ברבייה מדגירה הנקבה את ביציה על גחונה, מתחת לחזה.

Squilla mantis

גמל־שלמה צפוני

סרטן קרוב למין הקודם ודומה לו בצורתו. תפוצתו בצפון האוקיאנוס האטלנטי ובמזרח, ובים־התיכון. נבדל מקודמו בקוצניות רבה יותר. צבעו חום כהה יותר, וגם לו זוג כתמי "עין" משני צדי הקרין המרכזי של הטלסון, אך לעומת קודמו הוא חסר שורות של גרגירים בצדי הקרין. בצדי פרק החזה החמישי שלו בליטה דמוית שן. אורכו עד 20 ס"מ.

Pomadasys striatus

גממית הפסים

דג ממשפחת הגממיתיים – Pomadasyidae. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי ובים־סוף. דג משוך, לא־גבוה, מכוסה קשקשים מסרקיים. קשקש חד בולט מעל בסיסו של סנפיר־הגחון.

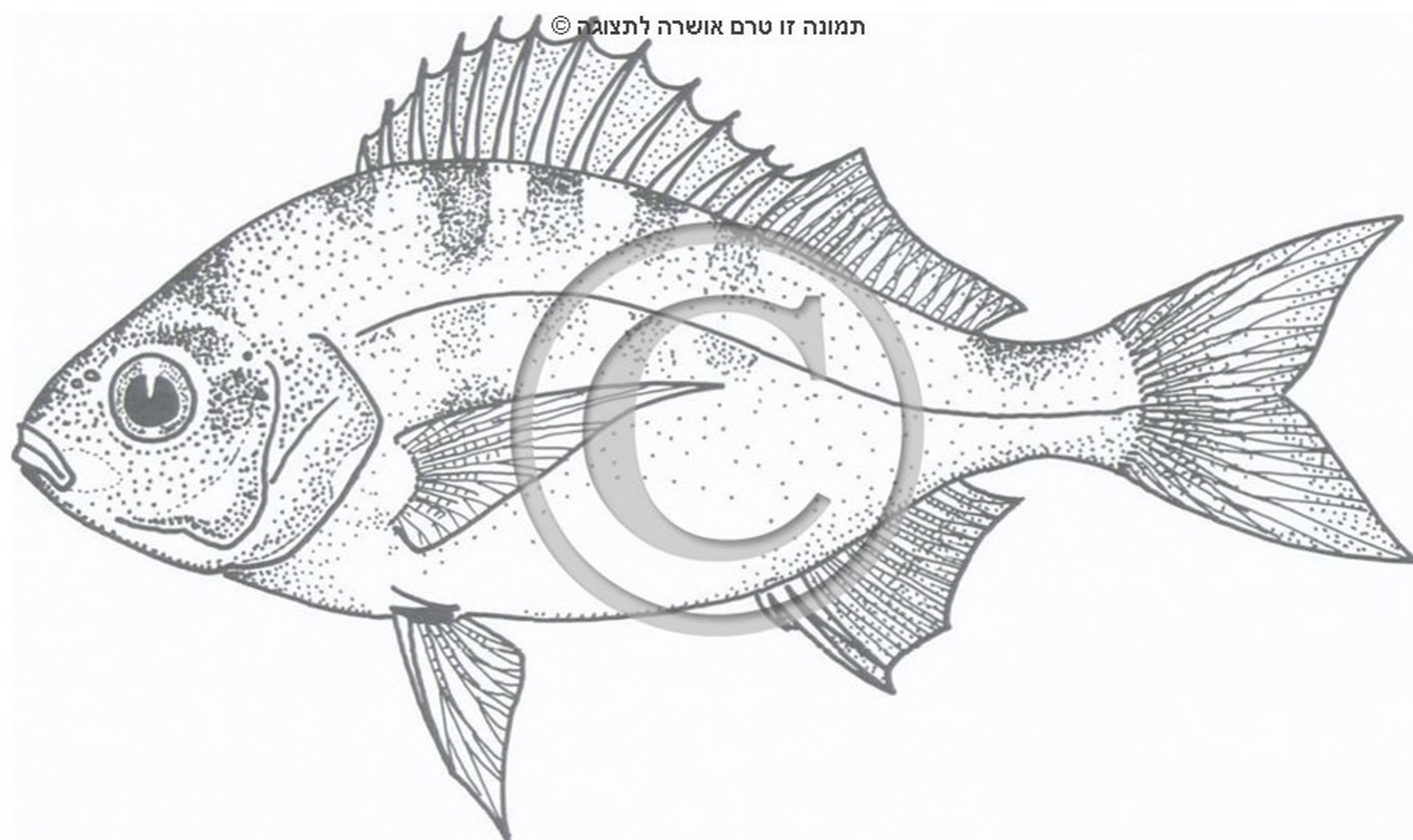

הראש מחודד. בסנפיר־הגב גומה; חלקו הקדמי קוצני וחלקו האחורי רך. סנפיר־הזנב ממוזלג. אורך הדג עד 25 ס"מ. לאורך גופו שלושה פסי־אורך חומים; התחתון שבהם נמשך מהעין עד לזנב. שכיח בסביבת חוף אילת. בהיתפסו משמיע קולות. בסביבה זו מופיע גם הדג גממית ים־תיכונית – *P. bennetti*.

Pomadasys hasta

גממית מסרטטת

דג שתפוצתו בסביבת אילת. אורכו עד 45 ס"מ. צבעו חום־נחושתי מבריק. על סנפיר־הגב ועל מכסה הזימים כתמים שחורים. נלכד בחכות. בסביבתו גם גממית קולנית – *P. stridens*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Gena varia

גנה רב־גונית

חילזון ממשפחת השטוחיות – *Stomatellidae*. תפוצתו בימים הטרופיים, לרבות ים־סוף. הקונכייה דמוית אוזן, והפיתול האחרון שלה, השטוח, עוטף 3–4 פיתולים קטנים. הפתח המשוטח של הקונכייה מאפשר הוצאת הרגל, על סולייתה השטוחה. הרגל עצמה, כשהיא מתוחה, ארוכה בהרבה מן הקונכייה. אורך הקונכייה עד 14 מ"מ. היא חלקה, וצבעיה חום וירוק בגוונים שונים. החילזון מופיע בים אילת באזורים הרדודים של הכרית והתת־כרית, צמוד לתחתית אבנים ולאלמוגים מתים. ניזון מאצות, תוך כדי זחילה מהירה על משטחי האבן. בזמן סכנה הוא מסוגל לנתק את החלק הרך והבולט של הרגל, ולהיצמד בחוזקה לאבן.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Gorgasia sillneri

גנון זקוף

דג מתת־משפחת הגנוניים – *Heterocongrinae*, בסדרת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

הצלופחאים. תפוצתו ייחודית לים-סוף. גופו ארוך ודק, דמוי צלופח. הראש קטן. סנפירי-החזה וסנפירי-הגחון מנוונים. סנפירי-הגב וסנפירי-השת נמשכים לאורך כל הגוף, נפגשים בקצהו האחורי ויוצרים כאן חוד, המשמש להתחפרות בקרקעית חולית. אורך הדג עד 90 ס"מ. צבעו אפור-כסוף. חי בסביבות אילת בקבוצות דמויות גנים, בעומק 6–30 מ'. קצה גופו האחורי נתון בתוך מחילה, וקדמת גופו מזדקרת מעל-פני הקרקעית. ניזון מיצורי פלנקטון זעירים החולפים בסמוך לו. הגנון פולט את תאי-המין למים, ומן הביצים הצפות מתפתחות פגיות מוארכות ושקופות.

◀ גרגירן הלחם *Culcita coriacea*

כוכביים ממשפחת הגרגירניים – *Oreasteridae*. תפוצתו נרחבת בימים הטרופיים. גופו הגלדי מכוסה בעור גרגירי. הוא מחומש, תפוח וחזק, זרועותיו קצרות במיוחד ואינן בולטות כלל. קוטרו עד 20 ס"מ. צבעו חום או אפרפר. מצוי לאורך שוניות מפרץ אילת. ניזון ככל הנראה מאלמוגים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Choriaster granulatus גרגירן מגשם

כוכביים שתפוצתו מיפן עד אילת. גופו מחומש-הזרועות מגושם, מכוסה בעור גלדי וחזק. בתחתית כל זרוע שורה של רגלי-מים גדולות, אדומות. קוטרו עד 30 ס"מ. צבעו חום-אדמדם; זרועותיו מעוטרות לאורכן בשורות של משטחים אדומים. שכיח באזור אילת, בעומק 2–20 מ' – הוא נודד בין עומקים שונים בעונות השנה השונות. ניזון מאצות קטנות ומרקבובית שעל הקרקעית.

Pentaceraster mammilatus גרגירן פטמתי

כוכביים שתפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. זרועותיו ארוכות – עד 10 ס"מ – וגופו קטן יחסית. על-גבי הזרועות והדיסקית המרכזית שורות של פטמות נוקשות וקוצים בקצותיהן. חמש הפטמות הסדורות במעגל במרכז הגוף הן הגדולות ביותר. קוטרו של כוכב-הים עד 25 ס"מ. צבעו חום עד חום-אדום. חי בסביבות אילת, בכוכים נסתרים בין שוניות האלמוגים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Pempheris vaniculensis גרזנון כוכים

דג ממשפחת הגרזינוניים – *Pempheridae*. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף, ממנו עבר אל מזרח הים-התיכון. גופו מעוין, רחב מלפנים וצר מאחור. העיניים

גדולות מאוד. הפה מלכסן כלפי מעלה. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבעו חום עד חום-כסוף. שכיח מאוד במערות לאורך שוניות אילת, בלהקות בנות מאות פרטים. בשעות הלילה הוא יוצא לצוד לו מזון – סרטנים מהפלנקטון. מתרבה כל השנה. הגרזינונים הצעירים חיים בלהקות נפרדות, על-יד סלעי-החוף, והם פעילים בשעות היום. בהגיעם לאורך 4–5 ס"מ הם מצטרפים ללהקות הבוגרים.

Parapriacanthus guentheri

גרזנית עדינה

דג ממשפחת הגרזינניים, קרוב לגרזינן הכוכים. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו עדין, שקוף. סנפיר-השת שלו ארוך מאוד, טיפוסי לבני משפחתו. אורכו עד 10 ס"מ. צבעו כסוף מבריק. חי בלהקות גדולות בסדקים רחבים שבין האלמוגים, או בצל אלמוגים גדולים. פעיל בשעות הלילה. ניזון מהפלנקטון. לפעמים מתערבות להקותיו בחשמנונים ובכרומיות.

Plectorhynchus gaterinus

גתרן צהב

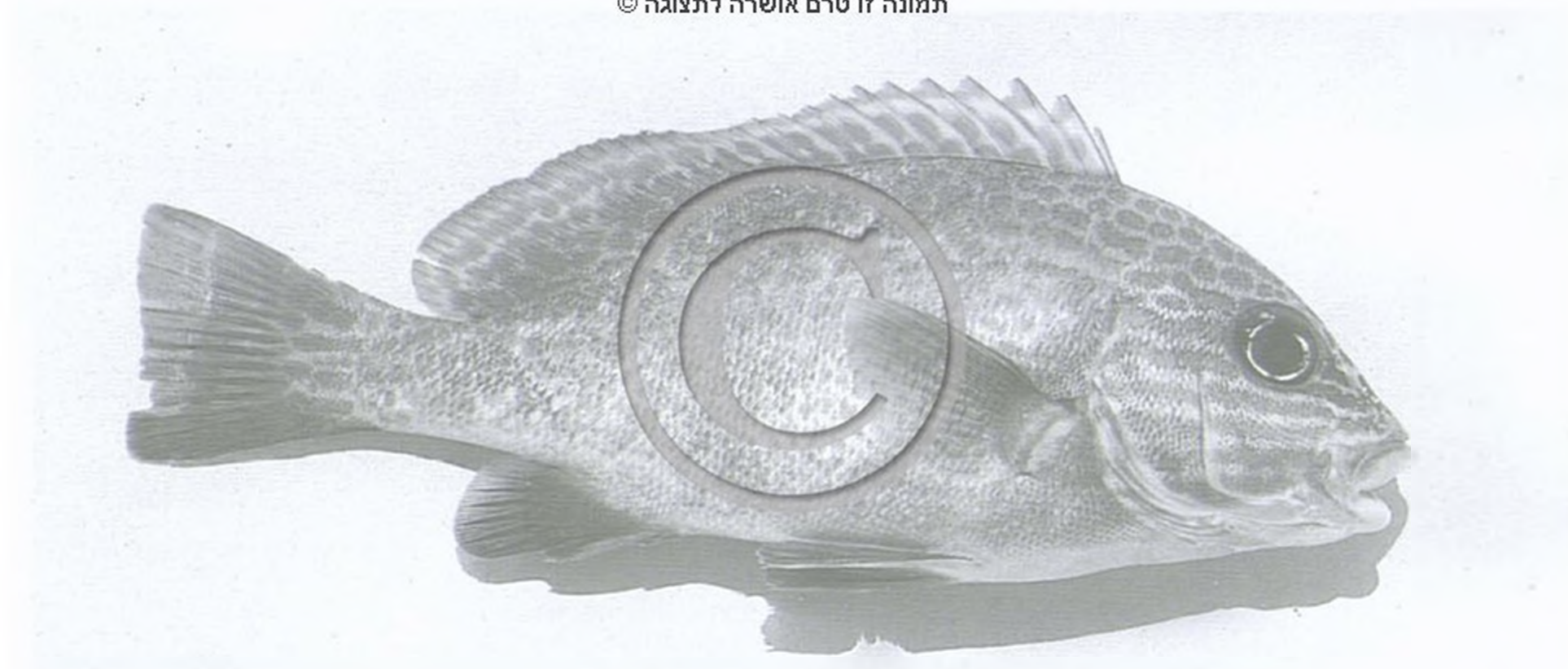
דג ממשפחת הגתרניים – Plectorhynchidae. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו משוך, גבוה לפניו ונמוך יותר מאחור. הראש חזק. השפתיים בולטות. סנפיר-הגב ארוך וגובהו אחיד. קצה סנפיר-הזנב של הבוגרים – ישר, ואילו זה של הצעירים – שקוע. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו הכללי צהבהב. הראש אפור. סנפיר-הגב וסנפיר-הזנב מנומרים בכתמים שחורים. גוף הצעירים מעוטר בפסי-אורך כהים. מצוי בסביבות שוניות האלמוגים במפרץ אילת. דג-יום, הניזון מבעלי-חיים שונים.

Plectorhynchus pictus

גתרן ציורי

דג שתפוצתו ממערב האוקיאנוס השקט ועד צפון ים-סוף. אורך הבוגרים עד 60 ס"מ ויותר. צבעם אפור-ארגמני, מנומר בכתמים כהים אחדים. אורך הצעירים עד 20 ס"מ וגופם מעוטר

בפסי-אורד שחורים וכתמים ביניהם. כגתרן הצהוב חי אף הוא באזורי שוניות האלמוגים, בקרבת החוף.

דבלולן הכתמים

Luidia maculata

כוכבים ממשפחת הדבלולניים – Luidiidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. בעל 5–7 זרועות צרות וארוכות. בצדי כל אחת מהן שורה של לוחיות מוגדלות, היוצרות שורות-רוחב על הזרוע; לרבות מהלוחיות קוץ בולט. קוטר כוכב-הים עד 20 ס"מ. צבעו בהיר, מנומר בחגורות ובכתמים חומים. מצוי באזור אילת על קרקעית חולית, על-פי רוב חפור בתוכה. יוצא בשעות הלילה לצוד את טרפו: קווצי-עור שונים.

דבלולן מתחדש

Luidia sarsi

כוכבים שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. כדבלולן הכתמים אף הוא בעל 5 עד 7 זרועות, אלא שבסיסן רחב והן הולכות ומוצרות עד לקצה המחודד. זרוע אחת (או יותר), הנמצאת בתהליך של התחדשות (רגנרציה), היא בדרך כלל קצרה וצרה מן האחרות. לאורך שולי הזרועות שורה של קוצים ארוכים. כל השטח העליון של הגוף גרגירי. קוטר כוכב-הים 7–9 ס"מ. צדו העליון אפרפר, והתחתון – חום כהה. שכיח לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, מהמים הרדודים ועד לעומק 60–70 מ'. ניזון מצדפות ומחלזונות.

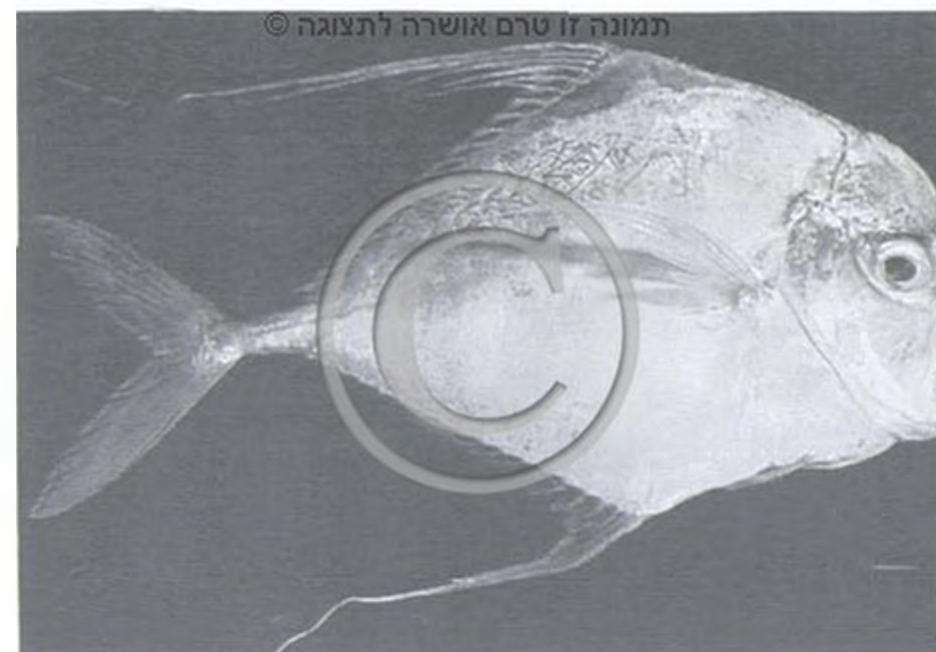
דבשתן יס-תיכוני

Scyris alexandrina

דג ממשפחת הצנייניים – Carangidae. תפוצתו במזרח

האוקיאנוס האטלנטי, ביס־התיכון, ביס־השיש וביס־השחור. צדי גופו פחוסים מאוד, והוא דמוי עלה מעוין. הראש משופע והגב גבנוני. הקרניים הקדמיות של סנפיר־הגב ושל סנפיר־השת חוטיות וארוכות, לפעמים כאורך הגוף. אורך הדג עד 50 ס"מ, צבעו כסוף מבריק. חי לאורך חופי היס־התיכון של ישראל, במים העליונים, לרוב בלהקות. ניזון מבעלי־חיים קטנים. בחודשים מסוימים הוא מופיע בשפע ברשתות הדיג. ביס־סוף קרוב לו בצורתו **דבשתן הודי – Alectis indicus**.

דגלון קיפוני *Kuhlia mugil*

דג ממשפחת הדגלוניים – *Kuhliidae*. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס־סוף. דג משוך, ולו ראש חד ועין גדולה. מפתח־הפה גדול, והוא נמשך לאחור אל מעבר לקו הקדמי של העין. סנפיר־הגב קוצני וגבוה. סנפיר־הזנב ממוזלג; בולט על פניו עיטור של חגורות שחורות אחדות. אורך הדג עד 20 ס"מ, צבעו כסוף מבריק. שכיח באזור אילת, בלהקות לא־גדולות. הפגיות והצעירים שוכנים באזור הכרית. ניזון מפלנקטון.

דג־שמש ענק *Mola mola*

דג ממשפחת דגי־השמש – *Molidae*. תפוצתו בכל הימים החמים, לרבות מפרץ אילת והיס־התיכון. דג ענק, קצר־גוף, פחוס וגבוה. סנפיר־הזנב שלו מנוון. סנפיר־הגב וסנפיר־השת גבוהים, קבועים בקצה האחורי של הגוף ומשמשים כאיברי־התנועה העיקריים. ראשו קצר ופיו קטן יחסית. מן הגדולים שבדגי־הגרים: הן אורכו הן גובהו מגיעים ל־3 מ', ומשקלו – עד 500 ק"ג. טורף המזדמן רק באקראי אל קרבת החוף.

דו־גונית צפה *Janthina bicolor*

חילזון ממשפחת הדו־גוניים – *Janthinidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס־התיכון. הקונכייה סגלגלה, דקת־דפנות ופיתוליה מעטים. הפיתול הגדול תפוח, משוך

במקצת ופונה כלפי מטה. אורך הקונכייה עד 28 מ"מ. צבעה סגול־לבן. החילזון צף בצמוד לפני הים בעזרת קצף רירי, המופרש מבלוטה הקבועה בסולייתו. טורף הניזון מהידרתיים צפים, ממסרקניות ומיצורי פלנקטון אחרים.

דולפין מבהק (מצוי) *Delphinus delphis*

יונק ימי ממשפחת הדולפיניים – *Delphinidae*. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי, ביס־התיכון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

וביס־השחור. חרטומו ארוך למדי, ובלסתו עד 260 שיניים. אורך גופו עד 2.5 מ'. גבו שחום, צדי גופו אפורים, בטנו לבנה. שכיח בים הפתוח, שם מלוות להקותיו ספינות משיטות וסירות. ניזון מדגים – בעיקר סרדינים למיניהם – ומסרטנים. בסביבה זו מופיע גם **דולפינון ים־תיכוני** – *Tursiops truncatus*.

Elops machnata

דומם טורפן

דג ממשפחת הדוממיים – Elopidae. תפוצתו באוקיאנוסים ובימים החמים. גופו דמוי כישור, חלקלק, מכוסה קשקשים עגולים. הראש קטן למדי, מפתח־הפה נמשך עד אל מעבר לעיניים, הלסתות והלשון מכוסות בשיניים רבות וקטנות. סנפיר־הגב קצר וגבוה, קבוע במרכז הגב. סנפירי־החזה קצרים, צמודים לתחתית הראש. סנפירי־הגחון קטנים, ממוקמים מתחת לסנפיר־הגב. סנפיר־הזנב מזלגי. הסנפירים נטולי קוצים, ולהם רק קרניים רכות. אורך הדג עד 4 מ' ויותר. גבו אפור־חום וגחונו כסוף. דג טיפוסי לים הפתוח. מופיע בסביבת אילת. ניזון מבעלי־חיים שונים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

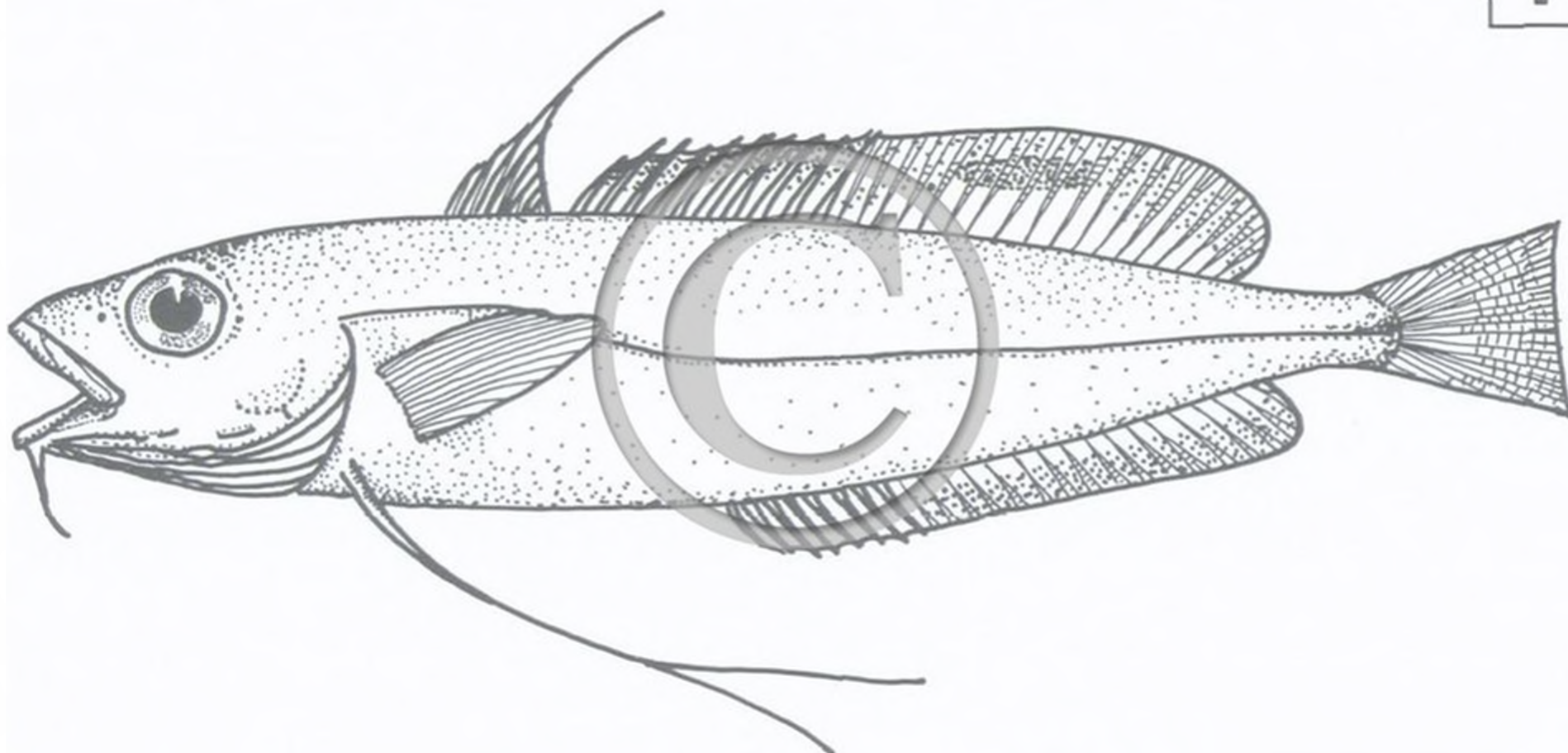

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Anemonia sulcata

דונגית צורבת

שושנתיים ממשפחת השושניים – Actiniidae. תפוצתה ביס־התיכון. גליל גופה נמוך וזרועותיה רבות מאוד, דקות וארוכות. היא דביקה, נצמדת בנגיעה וכמעט אינה מתכווצת. אורכה עד 10 ס"מ. צבעה מחוס־ירקרק עד חום כהה. שכיחה מאוד החל מהמים הרדודים ביותר ועד לעומק מטרים אחדים. צמודה לסלעים ולאבנים, בדרך כלל במשטחים בני עשרות פרטים. טורפת הניזונה מבעלי־חיים קטנים.

Phycis blennioides

דו־נים המכמרת

דג ממשפחת השיבוטיים – Gadidae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הראש משוטח והגוף פחוס. סנפיר-הגב מחולק לשניים: החלק הקדמי קצר, משולש וגבוה מרעהו. סנפירי-הגחון הינם שני נימים דקים, מפוצלים בקצותיהם. בקצה הקדמי-תחתון של הלסת התחתונה בליטה פטמתית מוארכת. אורך הדג עד 75 ס"מ. גבו שחום, הגחון בהיר. ביס-התיכון, מול חופי ישראל, שוכן הדו־נים במים העמוקים, על קרקעית הים. טורף הניזון מבעלי-חיים שונים.

Centrostephanus longispinus

דוקרן חד-קוצי

קיפודיים ממשפחת הנזריתיים – Diadematidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון, בעיקר במזרחו. קוציו ארוכים מאוד, דקים וחלולים, ועוביים כמילימטר אחד. הארוכים ביותר קבועים על היקפו של השלד, והם הולכים וקצרים לקראת מרכזו העליון. קוטרו המרבי של הקיפוד כ-6 ס"מ. צבעו חום-אדמדם ועל קוציו טבעות כהות ובהירות. שכיח מאוד לאורך חופי ישראל, בעומק 10–100 מ'.

Plectropomus pessuliferus דוקרנון מכתם

דג ממשפחת הדקריים – Serranidae. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הגוף משוך. הראש חזק ומפתח-הפה גדול. על הלסתות כמה שיניים גדולות וחדות. סנפיר-הגב ארוך ומתחיל מאחורי מקום החיבור של סנפירי-החזה; בחלקו הקדמי שמונה קוצים, ובאחורי –

הרך – אחת-עשרה קרניים. סנפיר-הזנב שקוע. אורך הדג עד 90 ס"מ. צבעו חום עד אדום-ורדרד, זרוע נקודות כחולות בולטות שחלקן מוארכות. שכיח לאורך שוניות אילת. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות שונים.

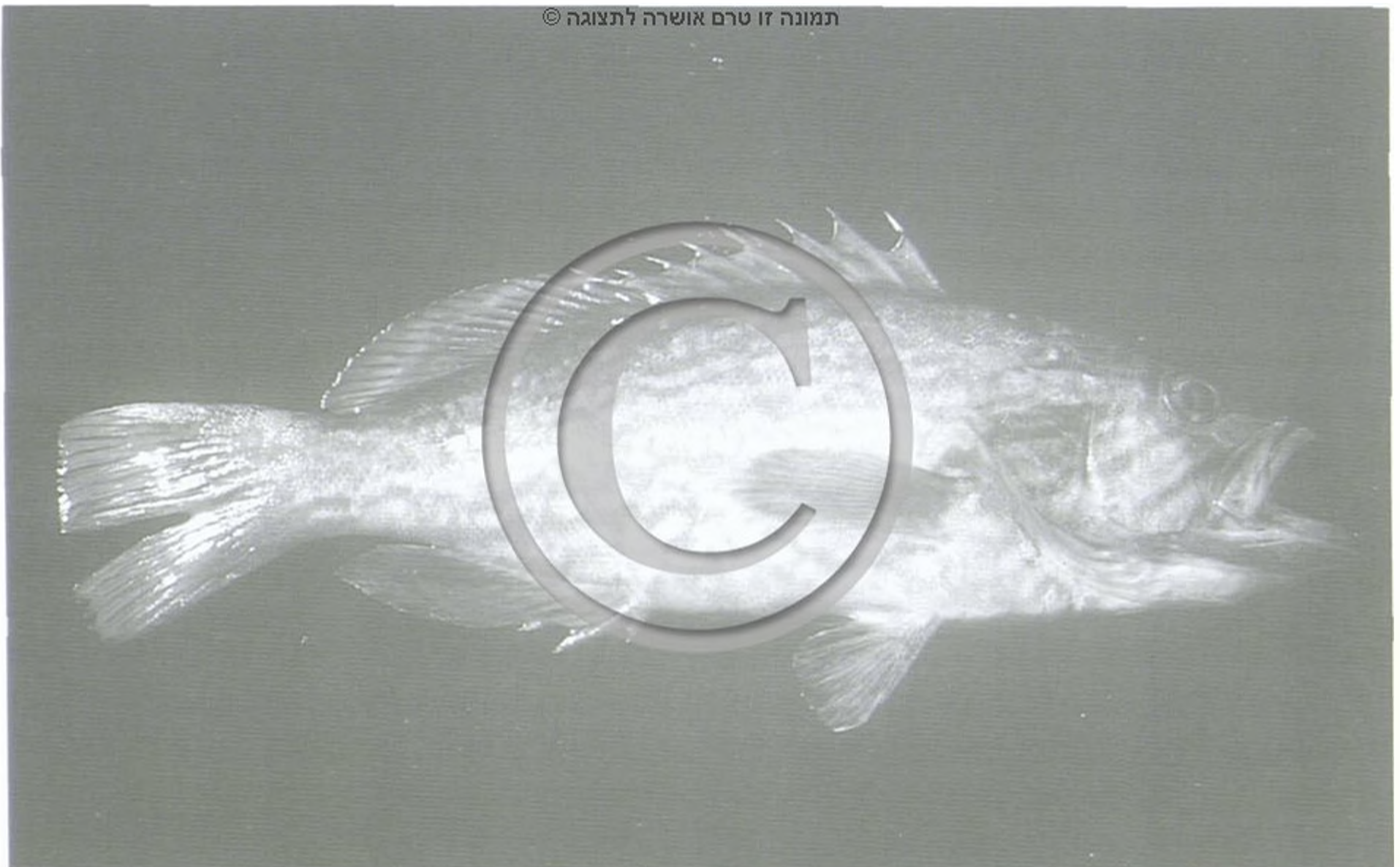
תמונה עמ' 141

Mycteroperca rubra

דוקרנית אדמה

דג הנמנה אף הוא על משפחת הדקריים. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הגוף מוארך ומגושם. הראש גדול, הלסת התחתונה בולטת לעומת העליונה (בכך הוא נבדל מדגי הסוג דקר). סנפיר-הזנב שקוע. בסנפיר-השת 11–12 קרניים. בסנפיר-הגב עשרה קוצים. אורך הדג עד 90 ס"מ, צבעו חום-אדמדם, מעוטר בקווים כהים אי-רגולריים ובכתמים לבנבנים, בייחוד אצל הצעירים. מופיע לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, בין סלעים ובמשטחי חול, עד לעומק 15 מ'. טורף הניזון בעיקר מדגים.

Chirocentrus dorab

דורב כחל

דג ממשפחת הדורביים – Chirocentridae, הקרובה למשפחת הסרדיניים. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. גופו משוך. סנפיר-הגב הקצר וסנפיר-השת המוארך קרובים לבסיסו של סנפיר-הזנב. הראש קטן למדי, הפה קצר, מזוין בשיניים חזקות. העיניים קרובות לשפתו העליונה של הראש. סנפירי-החזה קטנים, קרובים לגחון. סנפירי-הגחון כמעט מנוונים. קו הצד ישר, נמשך מהראש עד אל בסיסו של סנפיר-הזנב הממוזלג. אורך הדג עד 3 מ' ויותר. גבו כחול-אפור, גחונו כסוף-מבריק. מופיע בסביבת אילת, לרוב במים העמוקים – עד לעומק 150 מ'. טורף הצד דגים ודיונונים. במבט ראשון מזכיר אספירנה ברקודה.

דורית ענקית *Gyrostoma helianthus*

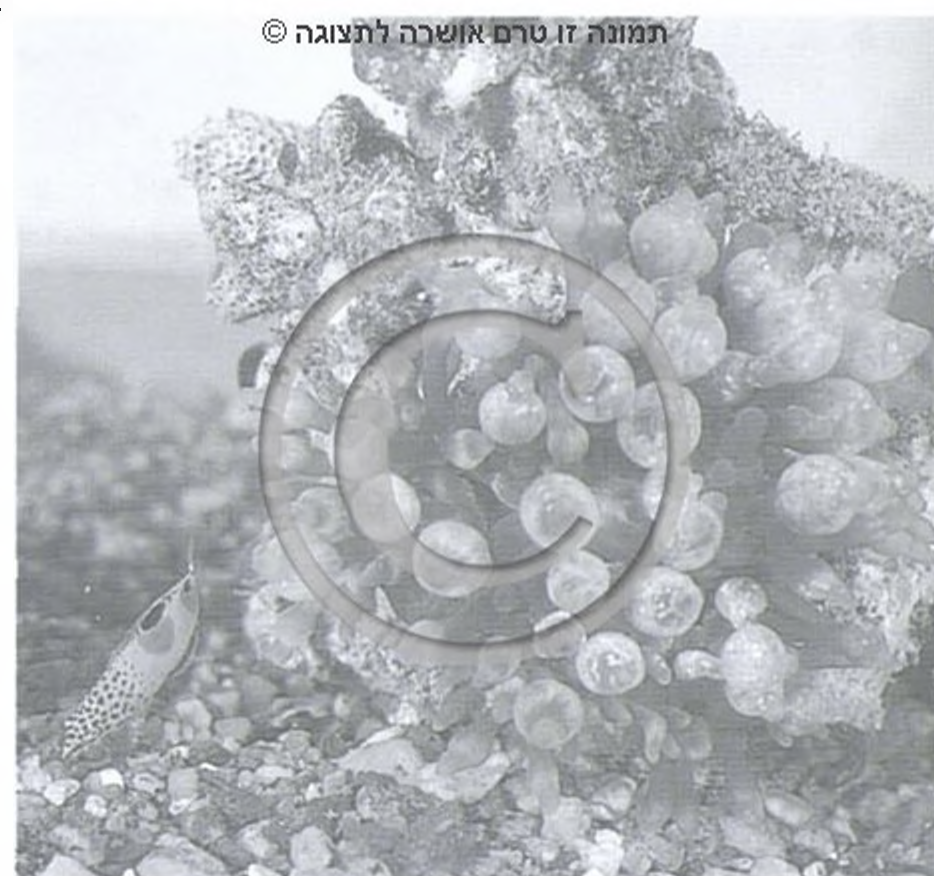
שושנתיים ממשפחת השושנתניים - Stoichactinidae. תפוצתה באוקיאנוסים השקט וההודי וכן בים-סוף. כשמה כן היא: קוטר גופה 70-80 ס"מ, ואורך כל אחת מזרועותיה הרבות עד 20 ס"מ. הגוף חום-אדום, והמחיצות הפנימיות משתקפות דרכו כקווי-אורך חיוורים. שכיחה בשוניות אילת כסולייתיה דבוקה לשקעים שבסלעים. היא מאכלסת בדרך כלל שושנונים ואלמוגיות שחורות. מגיבה למגע בהתכנסות אל תוך שקע המסתור של מקום מושבה.

דורית רב-גונית *Gyrostoma quadricolor*

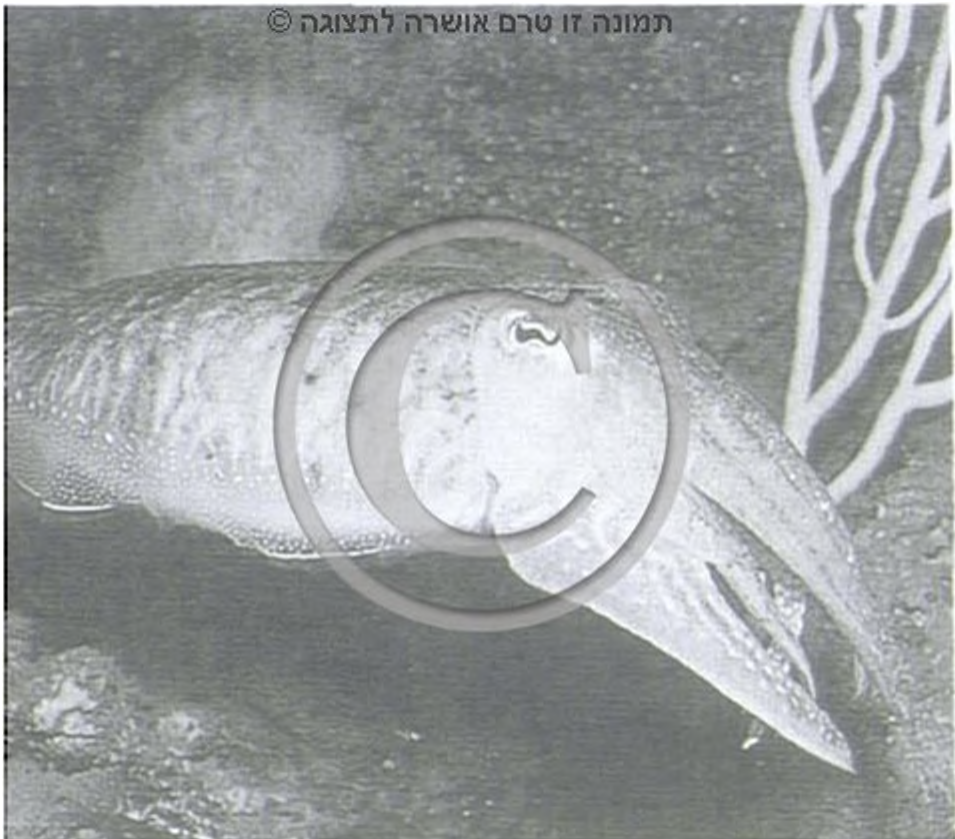
שושנתיים זו, קרובתה של הדורית הענקית, מאופיינת בזרועותיה התפוחות-כדוריות, או דמויות הבקבוקונים, המעוטרת בדגם ורוד-לבנבן. קוטר עד 30 ס"מ. גופה אדום או חום. שכיחה מאוד במים הרדודים של שוניות אילת. אף היא מאכסנת בין זרועותיה שושנונים ואלמוגיות. ▲

דיונון ים-סופי *Sepia pharaonis*

דיונון ממשפחת הדיונוניים - Sepiidae, הנמנית על מחלקת הראש-רגלאים במערכת הרכיכות. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. בעל שמונה זרועות קצרות ושתי זרועות ארוכות; לכולן כפתורי הצמדה. עור גבו חלק ומנומר בדגם קבוע בצבע חום-חלודה. אורכו עד 25 ס"מ. שכיח מאוד בצפון ים-סוף, בסביבת אילת, על-פי רוב חפור בקרקעית חול או שוכב עליה. הדיונון המגוון - *S. gibba* קרוב לו, ומזדמן באותה סביבה. אורכו עד 15 ס"מ. גבו חום-אפור, על גחונו ניקוד חום. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות שעל-פני קרקעית הים.

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

Sepia officinalis mediterranea

דיונון יס-תיכוני

דיונון שתפוצתו ביס-התיכון. גופו משוטח, מעוגל מאחור ועטוי קרום סנפירי. קדמת הראש מורחבת, ולעיניים הגדולות עפעף עליון, המבדיל בין המין הזה לבין קרובו, **דיונון יס-סופי**. אורכו עד 40 ס"מ. צבע הגוף אפור-חום, ולעומת צבעו של בן משפחתו הדרומי הוא נתון לשינויים: בעונת הרבייה מופיעים על פניו פסים וכתמים כהים או כחולים-סגולים, וכן משתנה צבעו בהתאם לצבע הקרקע. שכיח לאורך חופי ישראל, מהמים הרדודים ועד לעומק עשרות מטרים, בדרך כלל על קרקעית חול וטין. ביס-התיכון מזדמנים שני מינים נוספים בני אותו סוג.

Sepietta oweniana

דיונונית מכנפת

דיונון ממשפחת ה**דיונוניותיים** – Sepioidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. צורתו הכללית כ**דיונון**, אלא שהוא הרבה יותר קטן. גופו מוארך-סגלגל. בצדי חלקו האחורי קבועים סנפירים עגולים. לאורך שתי זרועות הציד שמונה שורות של כפתורי הצמדה, וקרסים ביניהם. על כל אחת מן הזרועות האחרות – שתי שורות של כפתורי הצמדה. אורך הדיונון הזה עד 50 מ"מ. חלקו העליון חום ותחתיתו ורדרדה. חי על קרקעית חולית בעומק 20–120 מ'. תמונה עמ' 32

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

Echinodiscus auritus

דיסקיתן מפרץ

קיפודיים ממשפחת ה**דיסקיתניים** – Scutellidae. תפוצתו בתת-מחלקת **קיפודי-הים האירגולריים**. באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גופו שטוח מאוד, חד-שוליים, מכוסה כולו בקוצים קצרצרים. בקצה האחורי של הגוף שתי מגרעות עמוקות. קוטר הקיפוד עד 12 ס"מ. צבעו חום עד ארגמני כהה. במותו נושרים הקוצים, נעלם הצבע ומתגלה השלד הלבנבן, הנפלט בדרך כלל אל החוף. הקיפוד מופיע במפרץ אילת, במפרצים שקרקעיתם חולית וטינית, עד לעומק 20 מ'. חי חפור בחול.

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

Actinodiscus nummiferus דיסקנית הפטמות

שושנתיים ממשפחת ה**דיסקניתיים** – Actinodiscidae. תפוצתה באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גופה דמוי הדיסקית מחובר למצע בעזרת גבעול קצר מאוד. על-פני הדיסקית פטמות קצרצרות ובמרכזה פה צר כסדק. בעת איסוף המזון מהמים מרימה השושנה את שולי הדיסקית ויוצרת גביע עמוק. קוטר השושנה עד 15 ס"מ. צבעה אדום-זיתי וחום. שכיחה מאוד לאורך חוף אילת, בין אבנים ואלמוגים.

Cirripectes variolosus

דיצון המסרק

דג ממשפחת הקרנוניים – Blenniidae. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו פחוס וגבוה. מעל כל עין פטמה מסועפת, וכמוה גם על-יד הנחיר. על העורף, לפני סנפיר-הגב, שורת-רוחב של פטמיות-עור דקות. השפה העליונה של הפה גלית. שן חדה בכל אחת מזוויות הפה. סנפיר-הגב ארוך, גבוה לכל אורכו. שולי סנפיר-הזנב מעוגלים או ישרים. אורך הדג עד 10 ס"מ. צבעו ירוק-זיתי או חום, מעוטר בדגם של כתמים שחומים וירוקים. הגחון לבנבן, מעוטר בחישוקי רוחב. הדג שכיח לאורך חוף אילת, לרוב על סלעי-החוף או על-פני משטחי אלמוגים במים הרדודים, בסבך האצות. ניזון מאצות ומבעלי-חיים קטנים.

Cirripectes castaneus

דיצון מגון

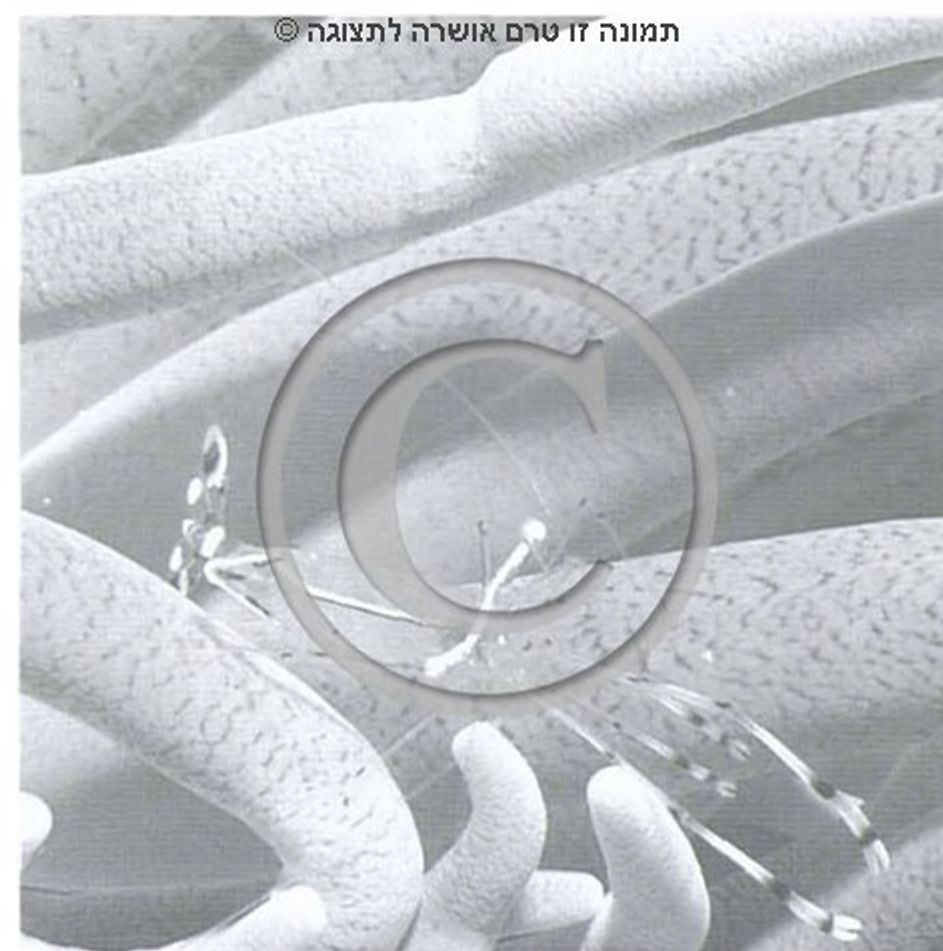
דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגוף גבוה יחסית, אורכו עולה פי שלושה בלבד על גובהו. קדמת הראש זוויתית. מעל הנחיר, מעל העין ובקדמת סנפיר-הגב בינים קצרות מנוצות, היוצרות מעין מסרק לרוחב העורף. השפה העליונה בפה – גלית. אורך הדג עד 10 ס"מ. גוף הנקבות חום-אפור, מעוטר ברשת של קווים כהים. גוף הזכרים חום בהיר לפנים וכהה מאחור, מעוטר בחגורות כתומות אלכסוניות. שכיח בסביבות אילת, בין סלעים ואלמוגים.

Periclimenes tenuipes דיִרִית דִּקְת־רְגָלִים

סרטן ממשפחת הקפצניים – Palaemonidae, בסדרת ארוכי-הבטן. תפוצתו בים-סוף. העיניים קבועות על גבעולים קצרים ושקופים. הצבתות ארוכות ודקות, לרוב מעוטרת בחגורות צבעוניות. אורך הסרטן עד 25 מ"מ. הגוף שקוף, מנוקד באדום-זרדרד. שכיח על-גבי השטח העליון של שושנות-ים מהסוג דורית, לרוב בקבוצות בנות 5–10 פרטים. ניזון בדרך של איסוף פירורי מזון הנופלים על השושנה המאכסנת – מעין פעולת ניקיון, שייתכן כי בזכותה משמשת לו השושנה כפונדקאית.

Periclimenes imperator דיִרִית הדוֹרֶה

סרטן שגופו מוארך, פחוס במקצת. בסיסי המחושים

מורחבים. הצבתות דקות וקצרות. אורך הסרטן כזה של הדיירית דקת-הרגליים וצבעו אפור עד ורדרד. שכיח באילת על מלפנוניים וכן על חשופיות גדולות.

דיירית החבצלות *Periclimenes tenuis*

סרטן שתפוצתו ייחודית למפרץ אילת. גופו צר, משוך-מחודד. חרטומו משונן ומחושיו ארוכים. אורכו, כאורך שני קודמיו, עד 25 מ"מ. גופו חום-אדמדם ואזור שקוף לאורך תחתיתו. שכיח מאוד על חבצלות-ים בשונית האלמוגים של אילת, על-פי רוב בזוגות. באילת מופיע גם הסרטן דיירית שקופה – *P. longicarpus*, החי על שושנות-ים.

דלגו המצנפת *Petroscirtus mitratus*

דג ממשפחת הקרנוניים – *Blenniidae*. תפוצתו באוקיאנוס השקט, במערב האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו משוך ופחוס במקצת, חסר קשקשים. סנפיר-הגב מתחיל מעל מכסה הזימים, קדמתו דגלנית, גבוהה לעומת יתרת הסנפיר. הקוץ הראשון שלו הוא הארוך ביותר. פטמות מסועפות מעל העיניים. מעל הנחיר פטמנת חוטית, קצרצרה. חוטים מופיעים גם על מכסה הזימים. אורך הדג עד 80 מ"מ, צבעו ירקרק חיוור, מוכתם בדגם כתום, ירוק ולבנבן. העין צהבהבת. לרוחב הגב חישוקים אחדים, לא-ברורים. הדג מופיע בסביבות אילת, באזור הכרית, לפעמים בתוך שקעים עם מים. מקפץ בזריזות מעל המים. ניזון על-פי רוב מאצות. מין נוסף בים סוף: דלגו נודד – *P. ancylodon*.

דיסמון אדם *Diplastrella gardinieri*

ספוג ממשפחת הדסמוניים – *Desmacellidae*. תפוצתו בכל הימים החמים, לרבות ים-סוף. נפרש בצורת קרומים, שעוביים ממספר מילימטרים עד 2–3 ס"מ, על-גבי אלמוגים או בתוך הסתעפויותיהם. שטח המושבה של הספוג עשוי להגיע למאות סנטימטרים רבועים. צבע הספוג אדום עז. חי בדרך כלל בצל, אך מופיע גם באור שמש מלא. מפריש חומר ריחני ורעיל. שכיח

מאוד בסביבת אילת. על-פי רוב משתכנות בגופו מושבות פוליפים לבנים של **מדוזות**, השייכים למחלקת *Coronata*.
תמונה עמ' 17

דפדוף אפר *Amblyglyphidodon leucogaster*

דג ממשפחת **השוניתיים** – *Pomacentridae*. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גבוה ורחב: אורך גופו עולה פי 1.6–1.7 בלבד על גובהו. אורכו עד 14 ס"מ. גחונו לבן-כסוף, גבו כסוף-אפור. מרכזו של סנפיר-הזנב שקוף ושוליו שחורים. הדג שכיח מאוד בשוניות אילת, בעיקר בסביבת מושבותיה של **הצורבנית**, שעל לוחות הגיר שלה תוחמים הזכרים משטחי הטלה. הנקבות מטילות-מדביקות עליהם את ביציהן, והזכרים שומרים על התטולה.

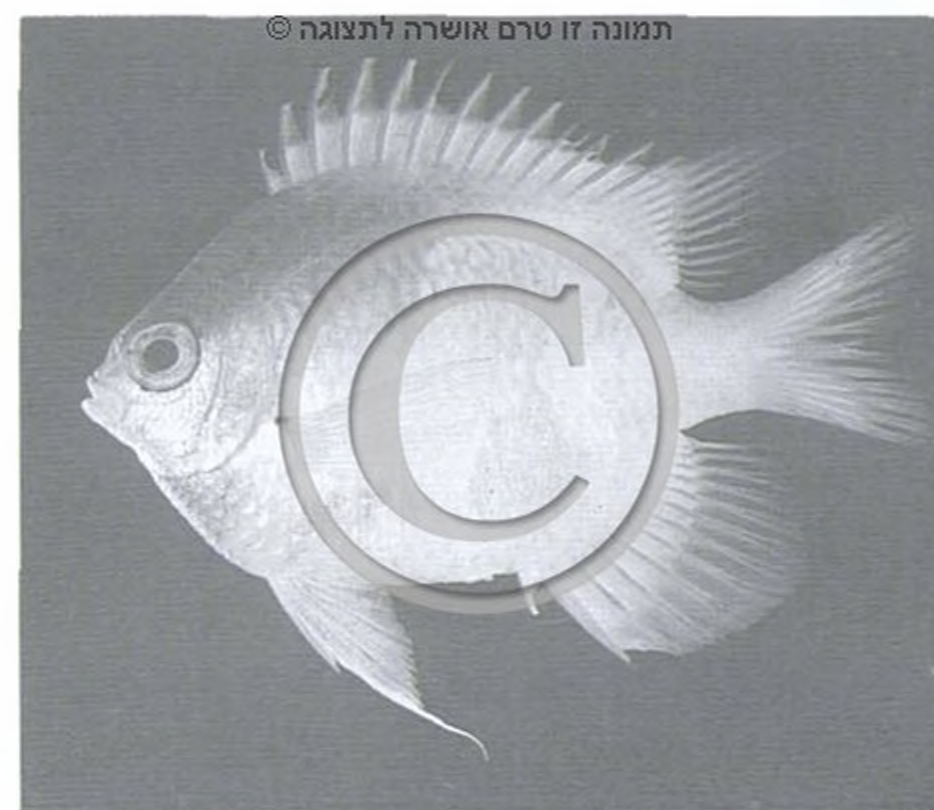
דפדוף הכתם *Abudefduf sordidus*

דג, הגדול בין מיני הדפדוף. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. הגוף גבוה, קצר וחזק. הפה מעוגל. אורך הדג עד 25 ס"מ. צבעו אפור, מעוטר ב-5–6 חישוקים אפורים כהים יותר לרוחב הגוף. כתם שחור בולט על החלק העליון של בסיס סנפיר-הזנב. מופיע בסביבות אילת, באזור הרדוד מאוד של אורך התת-כרית, ליד שולי הסלעים, בדרך כלל ביחידות או בזוגות. קשור פרק-זמן ממושך למקום נבחר. ניזון מאצות ומבעלי-חיים שונים.

דפדוף הפסים *Abudefduf saxatilis*

דג שתפוצתו ומבנה גופו כאלה של **דפדוף הכתם**. זנבו ממוזלג ושקוף. אורכו עד 20 ס"מ. לרוחב הגוף חגורות שחורות על רקע כסוף. בזמן הרבייה מופיע על הגב צבע צהוב, וצדי הגוף מכחילים. שכיח מאוד בשוניות אילת, בלהקות השוחות לאורך הקדם-שונית. ניזון מפלנקטון ומתרבה בחודשים מארס עד יולי. אף הוא תוחם לו משטח הטלה, שבו מטילה הנקבה את ביציה ואלה נשמרות בידי הזכר עד הבקיעה.

דפדוף מצהיב *Amblyglyphidodon flavilatus*

דג שתפוצתו ייחודית ליס-סוף ולמפרץ עדן. גופו דומה לזה של **הדפדוף האפור**, אך אורכו עד 10 ס"מ והוא נבדל ממנו גם בצבע הצהוב של צדי הגב, בעיקר בחלק האחורי, ובהיעדר שוליים כהים בסנפיר-הזנב. הדפדוף המצהיב מופיע בסביבות אילת לאורך הקדם-שונית, בסביבה שבה מופיע בדרך כלל בן משפחתו האפור.

Abudefduf sexfasciatus

דפדוף שש־פס

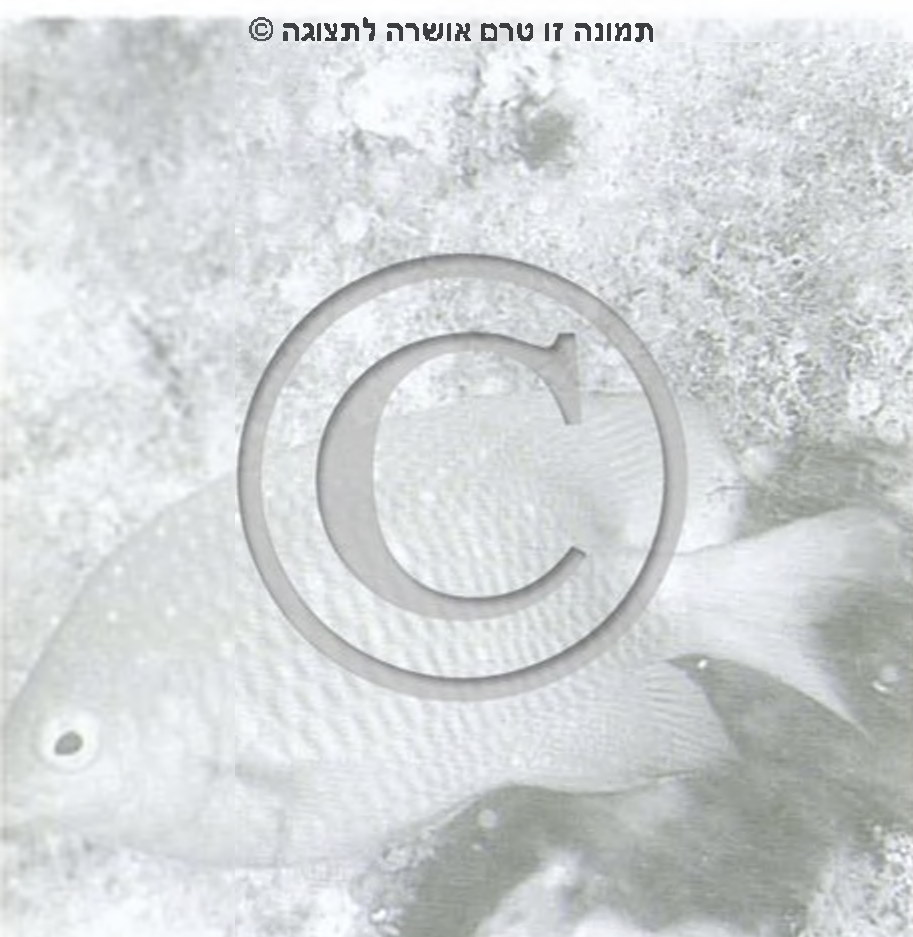
דג שתפוצתו ומבנה גופו דומים לאלה של **דפדוף הפסים**, אך הוא נבדל ממנו בשוליים השחורים שבצדי סנפיר־הזנב, המתחברים לחגורה שחורה בקצה בסיס הסנפיר. הדג מופיע בשוניות אילת, והוא נפוץ יותר בחלקו הדרומי של המפרץ. הרבייה כמו אצל **דפדוף הפסים**.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Plectroglyphidodon leucozona cingulus

דפדופון חגור

דג ממשפחת **השוניתיים**. תפוצתו ייחודית ליס־סוף. צורתו הכללית כשל **שוניתית**. אורכו עד 12 ס"מ. צבעו חום, לפעמים צהבהב־חום. חישוק לבנבן חוצה את מרכז הגוף. על גבול סנפיר־הגב כתם כהה במסגרת בהירה. כתם כהה גם על בסיס סנפיר־הזנב. שכיח מאוד על שולחנות של שוניות אלמוגים, בסדקים שבין האלמוגים. קבוע־מקום. יוצר בדרך כלל מושבה פזורה של זכרים, שסביב כל אחד מהם נקבות אחדות. בנחלתו הוא מגן על האצות – מקור מזונו – מפני אוכלי־אצות אחרים.

Paraglyphidodon melas משחיר

דג שתפוצתו ממערב האוקיאנוס השקט עד יס־סוף. בולט בצבעם השחום־שחור של הבוגרים. הצעירים צהבהבים־כחלחלים מקצה הראש ועד החלק האחורי של סנפיר־הגב. לסנפיר־הגב של הבוגרים שוליים צהובים. לסנפיר־הגחון ולסנפיר־השת שוליים כחולים. אורך הדג עד 18 ס"מ. שכיח בקרבת חוף אילת, בלגונה ומעל השונית, בכל מקום שבו מתקיימים אלמוגים רכים מסדרת **הרפיוניתאים**. הבוגרים קבועי־מקום.

Plectroglyphidodon lacrymatus

דפדופון פניני

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס־סוף. קרוב ל**דפדופון המשחיר**, אך נבדל ממנו במספרם של קוצי הסנפירים. אורכו עד 11 ס"מ. צבעו חום בהיר עד חום כהה, זרוע ניקוד כחול בולט על כל הגוף ועל סנפיר־הגב. הקצוות האחוריים של סנפיר־הגב ושל סנפיר־הזנב – צהבהבים. שכיח בשוניות אילת. שוחה ביחידות לאורך השונית. ניזון מאצות.

Alutera scriptus

דקוף עדין

דג ממשפחת ה**חדקוציים** – Monacanthidae. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס־סוף.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

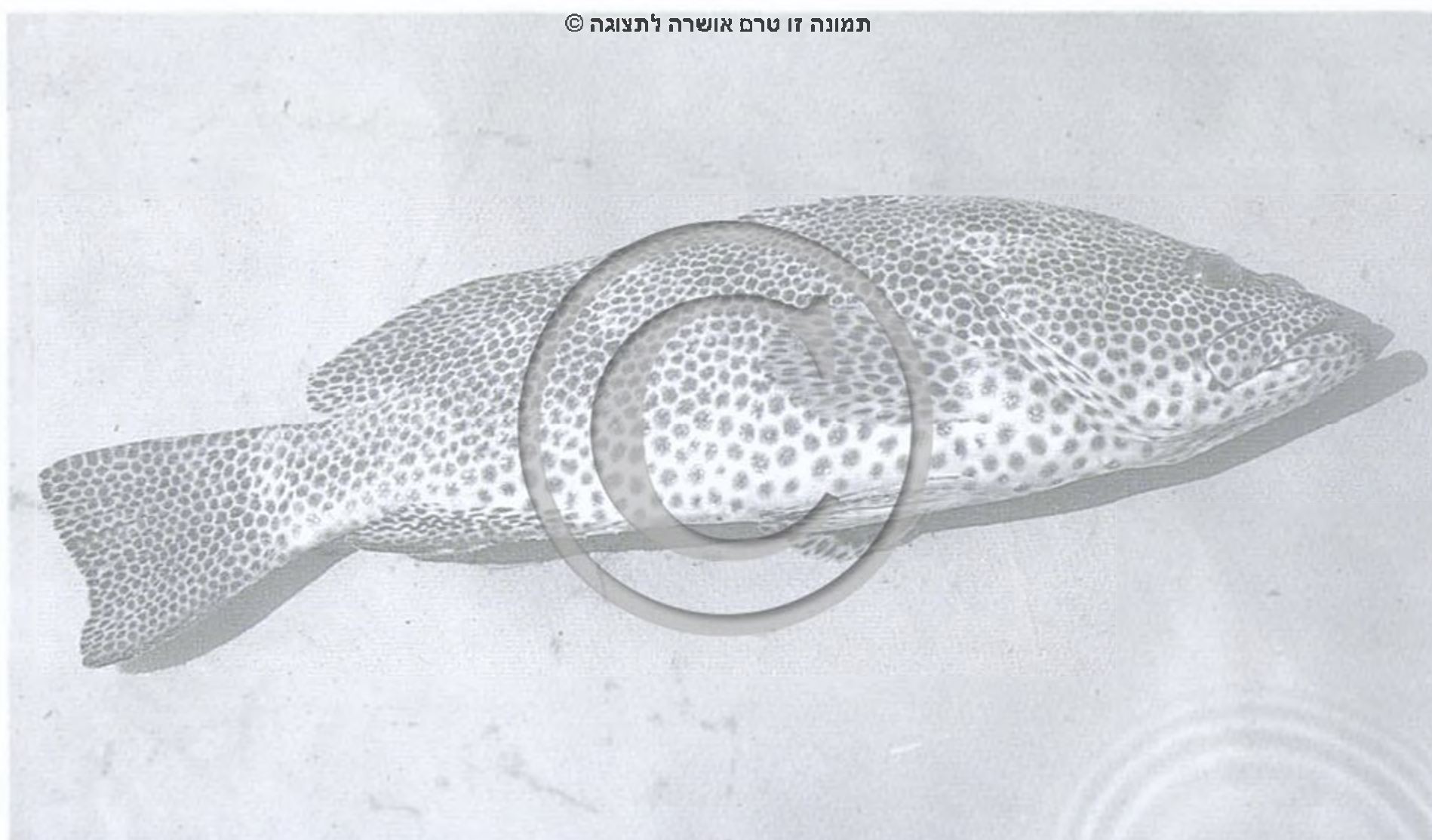
גופו משוך, פחוס-צדדים. הראש מחודד והגב הולך וצר אחורנית. על הראש, מעל העיניים, קוץ עדין. מרכזו של סנפיר-הזנב ארוך יותר מצדיו. סנפיר-הגב וסנפיר-השת שווים בצורתם. אורך הדג עד מטר אחד. גופו ירוק-כחול עד חום, מעוטר כולו בדגם של כתמים שחורים-כחולים או של פסים. מזדמן תדיר בקדם-שונית של חוף אילת. הצעירים מצויים גם במים הרדודים.

Epinephelus areolatus

דקר ברד

דג ממשפחת הדקריים – Serranidae. תפוצתו ממערב האוקיאנוס השקט ועד ים-סוף. דג-קרקע. גופו משוך, חזק ומגושם. גחונו משוטח. ראשו גדול, מחודד למדי, ומפתח-הפה מגיע מאחור עד אל מעבר לקו העיניים. סנפיר-הגב ארוך, ובחלקו הקדמי אחד-עשר קוצים. שפתו של מכסה הזימים משוננת לאחור. סנפיר-הזנב ישר. אורך הדג עד 45 ס"מ. גופו בהיר מאוד, מעוטר בדגם צפוף של כתמים חומים או חומים-צהבהבים. מצוי בסביבת אילת, במים הרדודים, בין אבנים, על קרקעית של חול וטין. רוב מיני הדקר משנים את זוויגם במשך חייהם. זהו טורף, הניזון מדגים ומחסרי-חוליות גדולים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דֶּקֶר הַמְּכַמֶּרֶת

Epinephelus aeneus

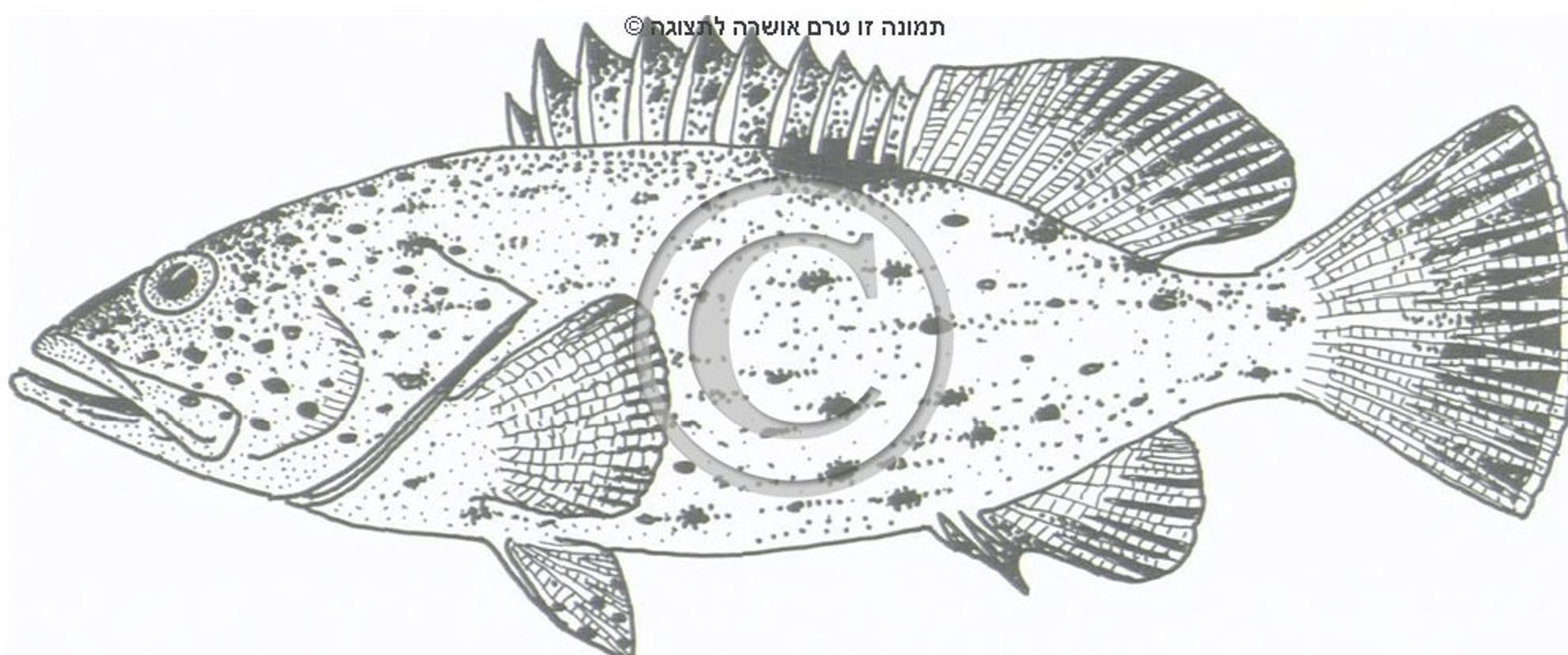
דג שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס־התיכון. על מכסה הזימים ניכרים קרינים אלכסוניים. אורך הדג עד מטר אחד. צבעו אפור־חום, זרוע ניקוד מטושטש. לאורך הגב 4–5 חישוקים חומים כהים. שכיח לאורך חוף היס־התיכון של ישראל, עד לעומק 10 מ', על־פי רוב במרווחים שבתוך גושי אבנים. מחליף את זוויגו מנקבה לזכר בהגיעו לאורך 30–40 ס"מ. הנקבה מטילה ביצים צפות.

דֶּקֶר הַמֵּתָגִים

Epinephelus tauvina

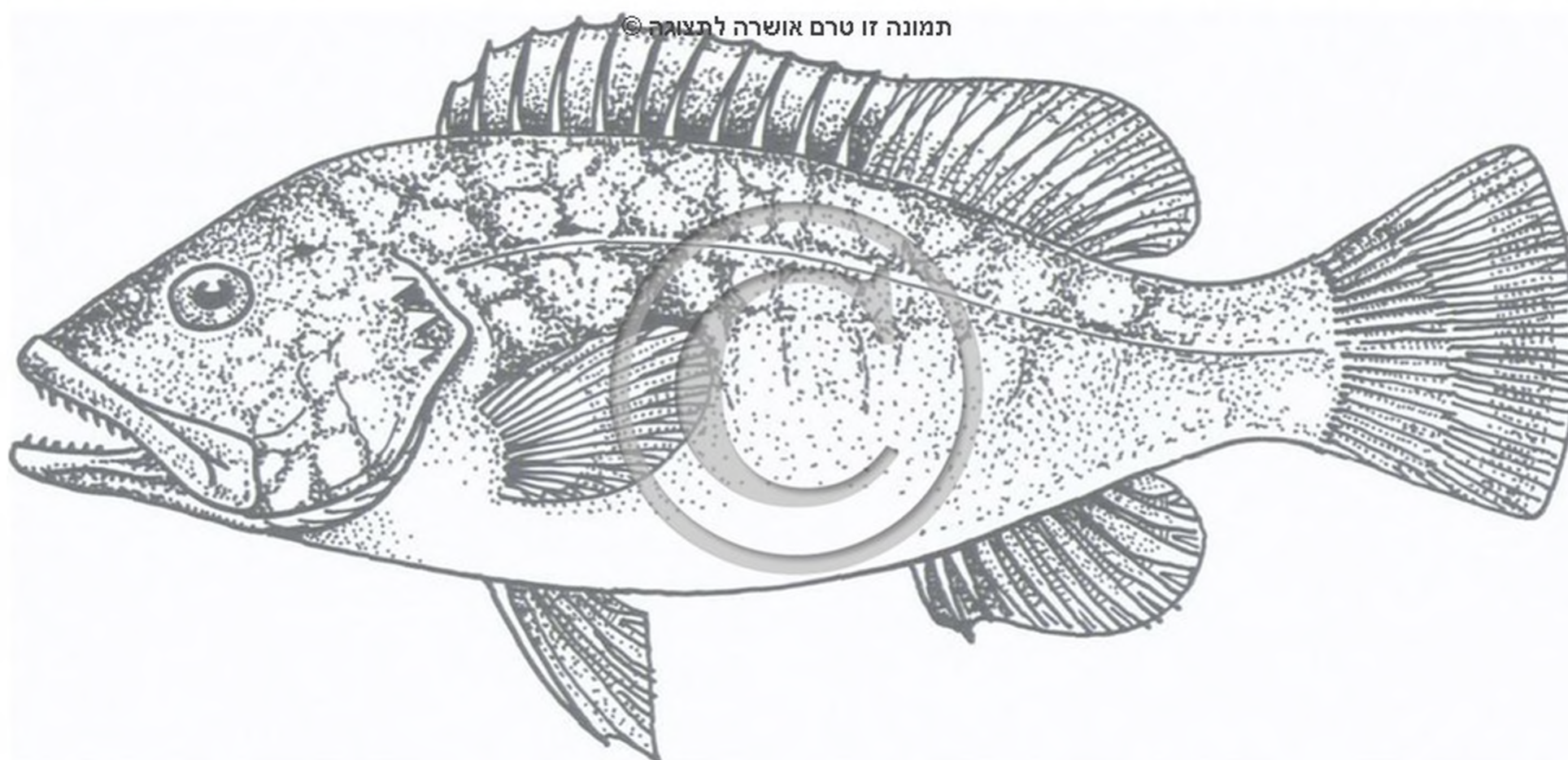
דג שתפוצתו ביס־התיכון. ראשו ארוך. קצה מכסה הזימים עובר על־פני תחילתו של סנפיר־הגב. אורך הדג מגיע עד מטר אחד. צבעו אפור עד חום בהיר, הגחון לבנבן. כתמים עגולים, אדמדמים כהים, מעטרים את כל הגוף ואת הסנפירים. על הגוף נראים לפעמים חישוקים כהים יותר.

דֶּקֶר הַסַּלְעִים

Epinephelus guaza

דג שתפוצתו ביס־התיכון. על מכסה הזימים שני רכסים אלכסוניים. אורך הדג עד 60 ס"מ.

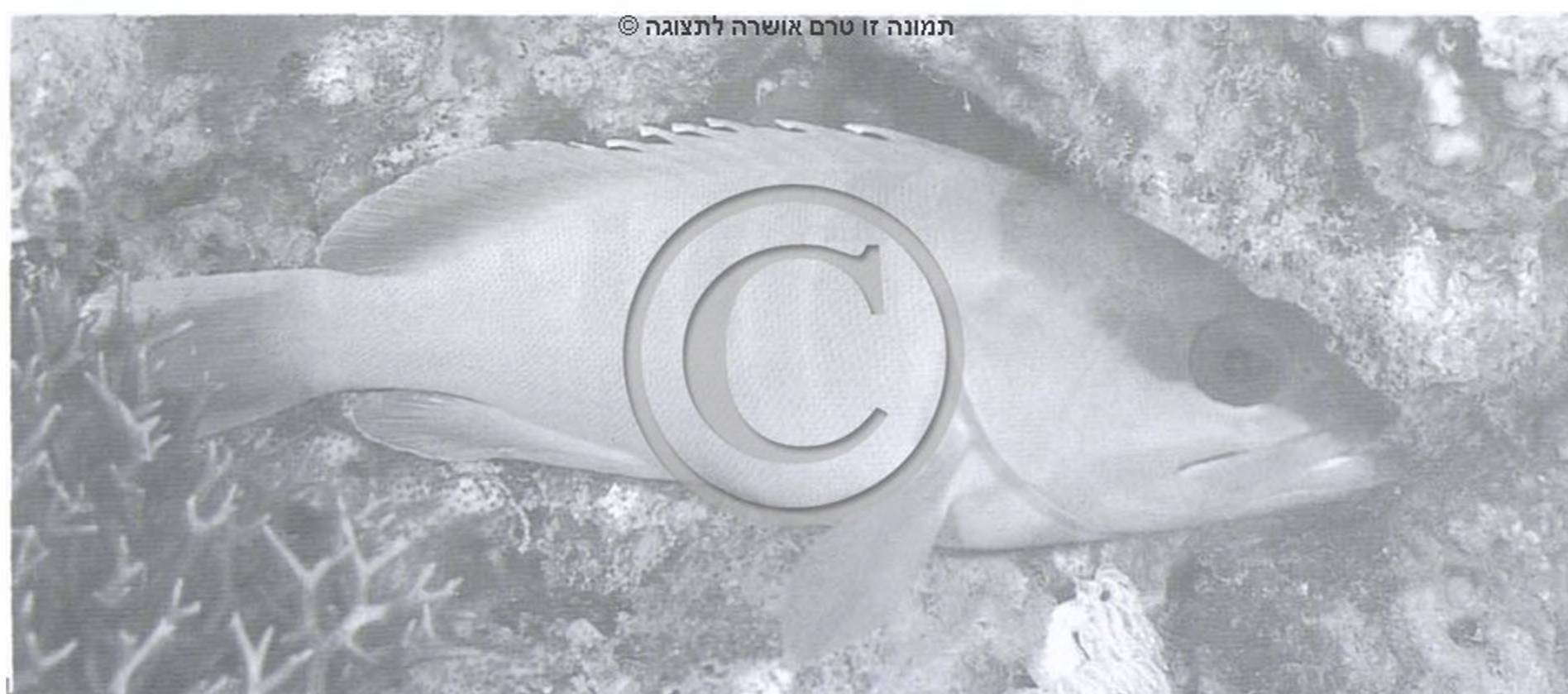

צבעו חום בהיר עד שחום, על-פי רוב מותאם לגון הרקע. שכיח בקרבת חופי ישראל. שוכן במים הרדודים, בין סלעים ואבנים.

Epinephelus fasciatus

דָּקָר הַפִּסִּים

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. סנפיר-הזנב מעוגל, וכמוהו שוליהם האחוריים של סנפיר-הגב ושל סנפיר-השת. אורך הדג עד 35 ס"מ. צבעו חום עד חום-אדמדם, לפעמים לבנבן, מעוטר בחישוקים אחדים כהים יותר. על השטח העליון של הראש כיפה חומה כהה. בהתאם להתנהגותו ולמצב-רוחו משתנה גון צבעו. דג על-קרקעי, שכיח ביותר במים הרדודים של חוף אילת, שם הוא מרבה לשכב על הקרקעית באורבו לטרף.

Promicrops lanceolatus

דָּקָר עֵינָק

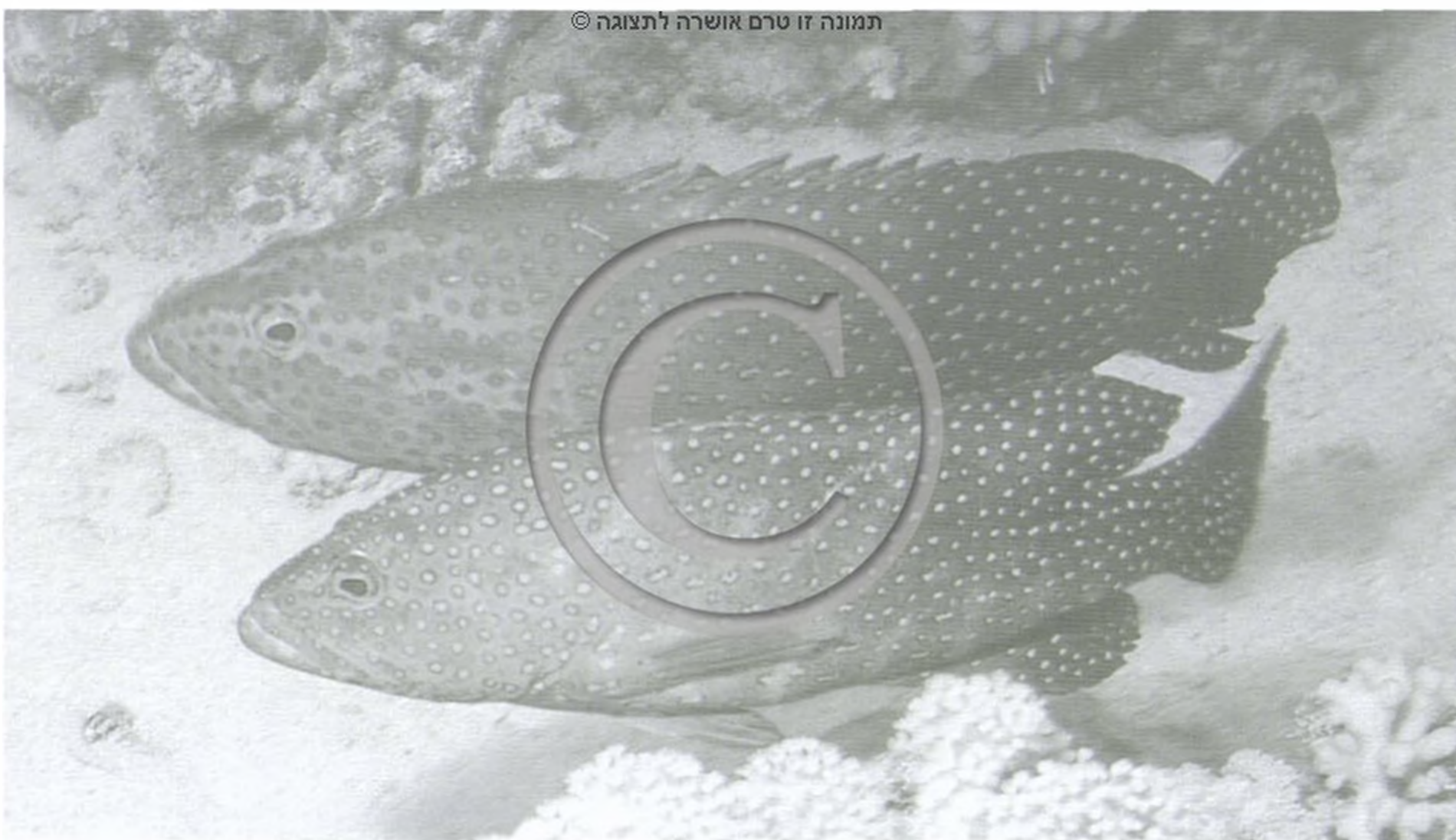
דג שתפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הגוף כבד, בעל ראש גדול, קדמתו רחבה בהרבה מחלק הגוף האחורי. מפתח-הפה מגיע עד אל מאחורי העיניים, ואלה קרובות לקודקוד.

במכסה הזימים חוד, הקבוע בחלק העליון של שפת המכסה האחורית. הגוף מכוסה קשקשים קטנים יחסית, עד 75 מהם מנוקבים, ערוכים לאורך קו הצד. הזנב מעוגל. זהו הגדול שבדקרים: אורכו עד 2 מ' ויותר, ומשקלו מעל 300 ק"ג. צבעו אפור עד אפור בהיר, עם כתמים או בלעדיהם. לצעירים חגורות וכתמים שחומים ובהירים, ולסנפיריהם צבע צהבהב. בים אילת מזדמן הדקר הענק מחוץ לשוניות, והוא שוחה לרוב במים עמוקים יותר. פרטים בודדים נידוגו, רבים נצפו, וראש דקר ענק אחד נמצא על החוף.

Cephalopholis miniatus

דקרן אדם

דג ממשפחת הדקריים. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. נבדל מבן משפחתו, הדקר, במספר הקוצים הקבועים בסנפיר-הגב: תשעה במקום אחד-עשר. אורכו עד 40 ס"מ. צבעו אדום-כתום או אדום-חום, גופו וסנפיריו זרועים ניקוד כחול. שוכן בשוניות האלמוגים בסביבת אילת, פעיל בעיקר לפנות ערב. ניזון מדגים ומחסרי-חוליות. חי בלהקות קטנות, ובהן זכר אחד וכמה נקבות. בעת הצורך – אם חסר זכר בקבוצה, למשל – מחליף הדקרן את זוויגו מנקבה לזכר. הנקבות מטילות ביצים צפות.

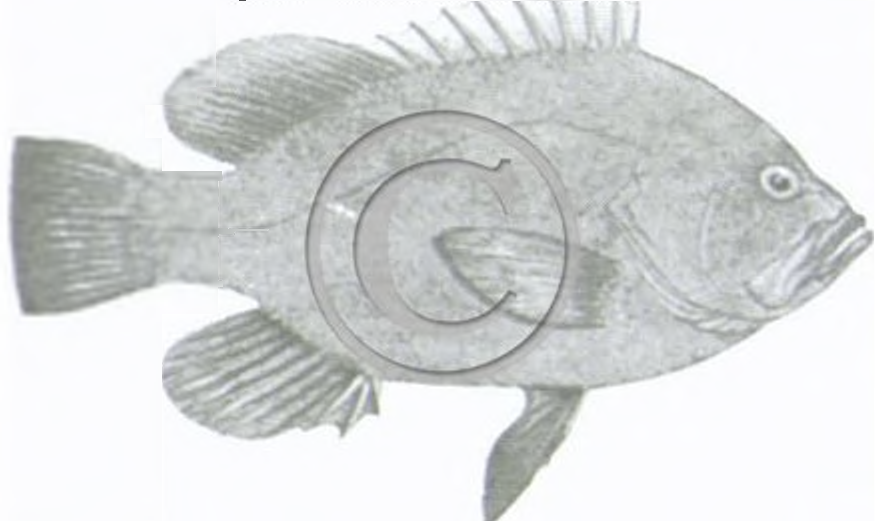
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Aethaloperca rogaa

דקרן אדם-לע

דג שתפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו קצר, גבוה משל המינים האחרים באותה משפחה. ראשו פחוס וקדמתו מחודדת. לסנפיר-הגב 9 קוצים, קצהו של סנפיר-הזנב ישר. אורך הדג עד 60 ס"מ. גופו כהה מאוד, קדמת הראש ופנים הפה אדמדמים. מין זה נייד הרבה יותר מקרוביו, וניתן להבחין בו לאורך שוניות אילת כשהוא עובר בין גושי האלמוגים, ביחידות או בזוגות. טורף, הניזון בדרך כלל מדגים. פעיל בעיקר בשעות הדמדומים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דֶּקְרֹן כָּחֹל

Cephalopholis argus

דג שתפוצתו ואורחות חייו דומים לאלה של בן משפחתו, **הדקרון האדום**. אורכו עד 50 ס"מ. צבעו חום כהה, זרוע נקודות כחולות במסגרות שחורות. לעתים, בהתאם להתנהגותו, הוא לובש 5–6 חישוקים בהירים, וכתם לבן מופיע על החזה. שוכן בשוניות בקרבת אילת. טורף הניזון בעיקר מדגים.

תמונה עמ' 143

דֶּקְרֹן נֶטֶף

Cephalopholis hemistiktos

דג, הקטן בין מיני הדקרון – אורכו עד 25 ס"מ. שוליהם האחוריים של סנפיר-הגב ושל סנפיר-השת שלו מחודדים. צבעו חום כהה עד אדום, מנומר בכתמים קטנים כחולים על-פני תחתית הראש, על הגחון ועל הסנפירים הלא-זוגיים. לעתים מופיעים חישוקים בהירים על הגב. מצוי בשוניות של סביבת אילת, על-פי רוב בעומק 4–30 מ'. חי בזוגות או בלהקות קטנות, בנחלה גדולה.

דֶּקְרֹנוֹנִית הַקֵּוִים

Liopropoma susumi

דג ממשפחת הדקריים. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. גופו פחוס רק במקצת. הראש מחודד. שני סנפירי-הגב מחוברים ביניהם בקרום צר וקוצים נמוכים. סנפיר-הגב השני קבוע מעל סנפיר-השת, וגודלו כשל זה האחרון. קשקשים גדולים על הגוף כולו. קו הצד שלאורך הגוף קשתי, והוא מתיישר על בסיסו של סנפיר-הזנב. אורך הדג עד 75 מ"מ. צבעו אפור בהיר או אדמדם, ההופך לאדום על בסיסו של סנפיר-הזנב ועל הסנפיר עצמו. בצדי הגוף, לפני העיניים, נמשכים 8 פסים צהבהבים-חומים. לאורך כל אחד מצדי הגוף משוך קו אדום. הסנפירים אדמדמים. לאורך שוניות אילת מופיע הדג במערות ובשקעים עמוקים בין האלמוגים, עד לעומק 35 מ'. פעיל בשעות היום.

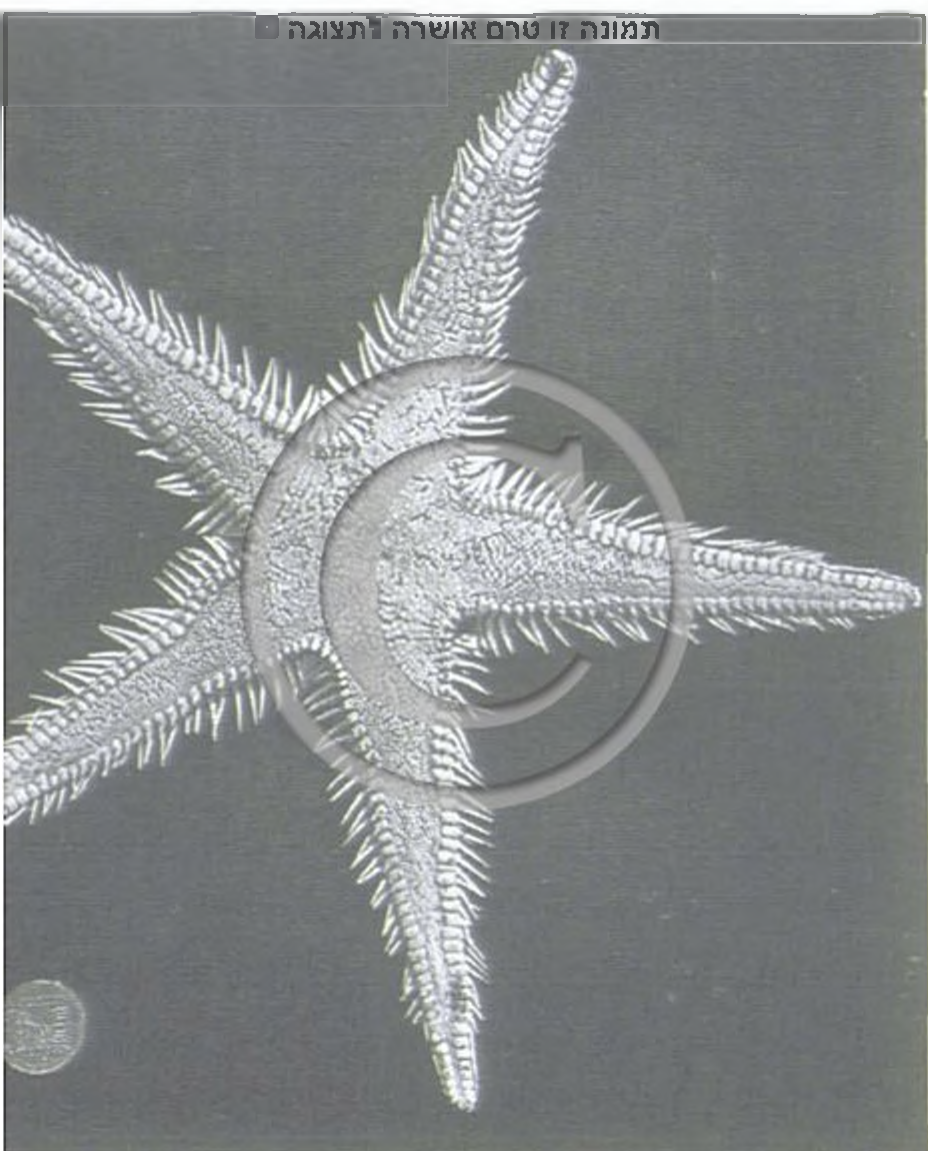
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

דֶּקְרֹנוֹנִית פְּסוּסֶת-רֹאשׁ

Liopropomus mitratum

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. אורכו עד 86 מ"מ. צבעו הכללי לרוב אחיד – חום או חום-אדמדם, העובר לצהבהב על בסיסו של סנפיר-הזנב. לפעמים מופיעים קווים דקיקים לאורך שורות הקשקשים. רוב קרני-הסנפירים אדמדמות. לרוב הראש חישוק צהוב-ירקרק, וחישוק אחר – לפני העיניים. קווים קצרים צהובים על-יד העיניים. אישון העין אדום-צהבהב. הדג מופיע לאורך חוף אילת, בין גושי אלמוגים, לרוב בעומק 15–40 מ' ולפעמים גם באזור רדוד יותר. ניזון מדגיגים ומסרטנים.

דַּרְבָּנִי כַּחֲלָחַל *Astropecten bispinosus*

כוכבי־ים ממשפחת ה**דרבניים** – *Astropectinidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס־התיכון. אורכו עד 7 ס"מ. צבעו אפור עד חום, הקוצים שבצדי הגוף צהבהבים. שכיח לאורך חופי היס־התיכון של ישראל, על קרקע טינית, עד לעומק 700 מ'. באותו אזור מופיע גם **דרבני מחומש** – *A. irregularis pentacanthus*.

דַּרְבָּנִי כָתָם *Astropecten aurantiacus*

כוכבי־ים שתפוצתו ביס־התיכון. לאורך צדי זרועותיו שורות של קוצים, הקבועים על לוחיות מוגדלות לעומת שכנותיהן. אורכו – מקצה אל קצה – עד 40 ס"מ. חלקו העליון של הגוף אדמדם, ותחתיתו צהבהבת. מופיע לאורך חוף היס־התיכון של ישראל, בעומק 10–100 מ'. טורף הניזון מצדפות ומחלזונות שהוא מעכל מחוץ לגופו, כשקיבתו מופשלת החוצה.

Trachinus vipera

דַּרְקוֹן צַפְעִי

דג ממשפחת ה**דרקוניים** – *Trachinidae*. תפוצתו מתעלת לאמאנש והיס־הצפוני עד ליס־התיכון וליס־השחור. סנפיר־הגב השני קטן יותר מסנפיר־השת. סנפיר־הזנב חתוך ישר. אורך הדג עד 20 ס"מ. גבו אפור־צהוב, גחונו לבנבן. סנפיר־הגב הקדמי שחור. מצוי בקרבת חופי ישראל, במפרצים חוליים, לפעמים בחברת ה**דרקון השדי**. גם הוא, כדגים האחרים השייכים לאותה משפחה, דג ארסי, הניזון מבעלי־חיים שונים.

Trachinus draco

דַּרְקוֹן שָׂדִי

דג שתפוצתו כשל ה**דרקון הצפעי**. בקדמת העין שני קוצים קטנים, שאינם מופיעים אצל קודמו. לדג שני סנפירי־גב, הראשון שבהם קצר ולו 5–7 קוצים ארסיים. גם בשוליים האחוריים של מכסה הזימים קוץ ארסי. סנפיר־הגב השני, להבדיל מזה של ה**דרקון הצפעי**, ארוך מאוד, כאורך סנפיר־השת. אורך הדג עד 40 ס"מ. גבו חום־צהבהב וגחונו צהבהב־לבנבן. לרוחב הגב

קווים דקים, אלכסוניים. סנפיר-הגב הראשון שחור. סנפיר-השת סגול. הדג מצוי לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, והוא שכיח מאוד על קרקעית רכה, החל מהמים הרדודים ועד לעומק עשרות מטרים. אף הוא טורף ארסי.

Anthelia glauca

דשאנית אפרה

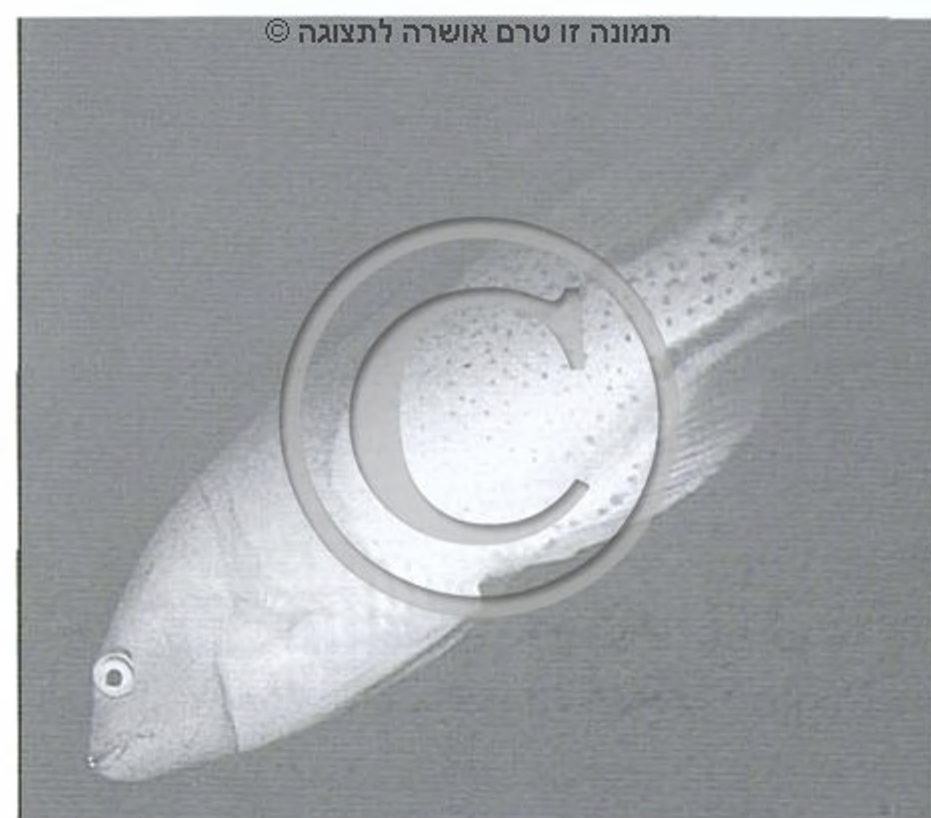
אלמוג רך ממשפחת הקסניים – Xeniidae, בסדרת הרפיוניתאים. תפוצתו ביס-סוף. מן החלק הבסיסי של כל מושבה נישאים הפוליפים ואלה מסוגלים להתכווץ, אך לא להתכסות לחלוטין בקרום המושבה. אורך כל פוליפ עד 10 מ"מ, וגודל המושבה עד עשרות סנטימטרים. צבע האלמוג אפרפר-ירקרק. שכיח לאורך חוף אילת, שם נפרשות מושבותיו ומרפדות את פני השטח של אלמוגים מתים ושל אבנים, במקומות מוצלים. אלמוג ייחודי לאילת הוא דשאנית פישלזון – A. fishelsoni.

Bodianus anthioides

הדורית דו-גונית

דג ממשפחת השפתניים – Labridae. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. הראש מעוגל לפניו, בקדמת הפה שיניים בולטות. השפה האחורית של מכסה הזימים משוננת. סנפיר-הזנב סנונית. אורך הדג עד 21 ס"מ. צבע מחציתו הקדמית של הגוף חום-אדמדם, המחצית האחורית לבנונית, מנומרת בכתמים. שולי סנפיר-הזנב שחומים, וכמותם השוליים של בסיס סנפיר-הזנב. אצל הצעירים החזה וקצה הראש לבנים, והגב כתום-צהבהב. סנפיר-הזנב ארוך מאוד. הדג שכיח לאורך שוניות אילת, לשם מזדמנים גם מינים נוספים של הדורית. פעיל לקראת ערב – בשעות היום הוא מסתתר בכוכים שבשונית. ניזון מבעלי-חיים שונים.

Bodianus diana

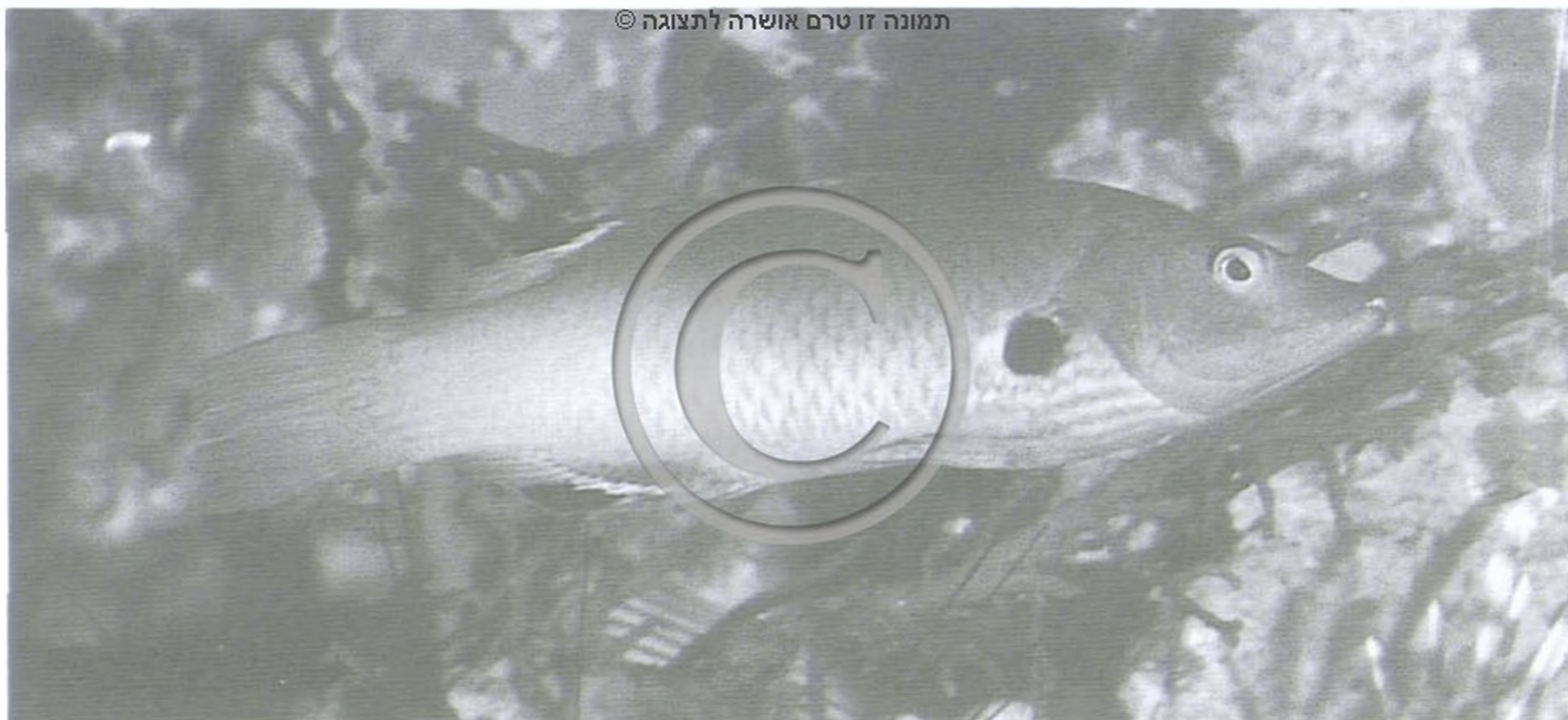
הדורית ורדה

דג שתפוצתו ממערב האוקיאנוס השקט עד יס-סוף. הפה מחודד והשפתיים בשרניות. העיניים גדולות, בולטות מעבר לקו הראש. בצדי בסיסיהם של סנפיר-הגב וסנפיר-השת ערוכות שורות קשקשים. סנפיר-הזנב מעוגל אצל הצעירים, וגלי אצל הבוגרים. אורך הדג עד 25 ס"מ. ראשו חום-אדמדם, גבו צהבהב. על סנפירי-הגחון ועל סנפיר-השת כתמים שחומים גדולים. אף הוא שכיח בין שוניות אילת.

Bodianus axillaris

הדורית חמקנית

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. קדמת הגוף משוכה, הפה מחודד ובקצה הלסתות בולטות שיניים חזקות וחדות. בסנפיר-הגב 12 קוצים שאורכם אחיד. בחלקו העליון של הסנפיר הם מופרדים זה מזה. קו הצד רצוף, יוצר קשת עדינה לאורך הגב. סנפיר-הזנב רחב, שפתו האחורית ישרה. קשקשים גדולים מכסים את כל הגוף וגם את בסיסם של

סנפיר־השת ושל סנפיר־הגב. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבע הצעירים שחור, צבע לבן בחוטמם וכתמים לבנים על גופם. הבוגרים חומים או חומים־אדומים. העין אדומה, האזור של הגחון ושל בסיס הזנב לבנבן. 4 כתמים שחורים מפוזרים על־פני הגוף: שניים על קדמת סנפיר־הגב ועל אחוריו, אחד על בסיסם של סנפירי־החזה ואחד על סנפיר־השת. הדג מופיע בים אילת בין שוניות האלמוגים, לרוב במים הרדודים מעל קרקעית חולית. הוא חמקני מאוד ואוהב צל. ניזון מחסרי־חוליות שונים. מחליף את זוויגו מנקבה לזכר, ולכן רבים מעברי הצבע שעל גופו.

Vasum turbinellum

וֶזֶת הַיָּם

חילזון ממשפחת הוּזִיִּים – *Vasidae*. תפוצתו באוקיאנוס השקט ובאוקיאנוס ההודי, מופיע בים־סוף וקונכיות משלו התגלו גם בחוף היס־התיכון. הקונכיה חרוטית, קודקודה רחב והיא מתחדדת לעבר הקצה הצר. עיקר דופן הקונכיה הוא הפיתול האחרון, שעליו בליטות עבות וחזקות; הגדולות שבהן קרובות לקודקוד, והן הולכות ומתקצרות בדרך אל הקצה. פתח הקונכיה מוארך. שפתו החיצונית, בעלת הקפלים, ורודה, ושפתו הפנימית מופשלת, חלקה ומבריקה. אורך הקונכיה עד 80 מ"מ. צבעה חום, שחום ומבריק, לבן לאורך הפתח. היא מכוסה לרוב באצות סידניות. החילזון מופיע בים אילת, על־פי רוב חפור בקרקעית רכה.

Chamelea gallina

וּנוֹס מְצוּיָה

צדפה ממשפחת הוּנוֹסִיִּים – *Veneridae*. תפוצתה לאורך חופי אירופה והיס־התיכון. קודקוד הקשוות כפוף אחורה. על־פני הקשוות קווים קונצנטריים בולטים. אורך הקשוות עד 4 ס"מ. הצדפה בהירה, מעוטרת בקווים חומים. שכיחה לאורך חופי היס־התיכון של ישראל, בקרקעיות של חול וטין, מהמים הרדודים ועד לעומק רב.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ורדית מצויה

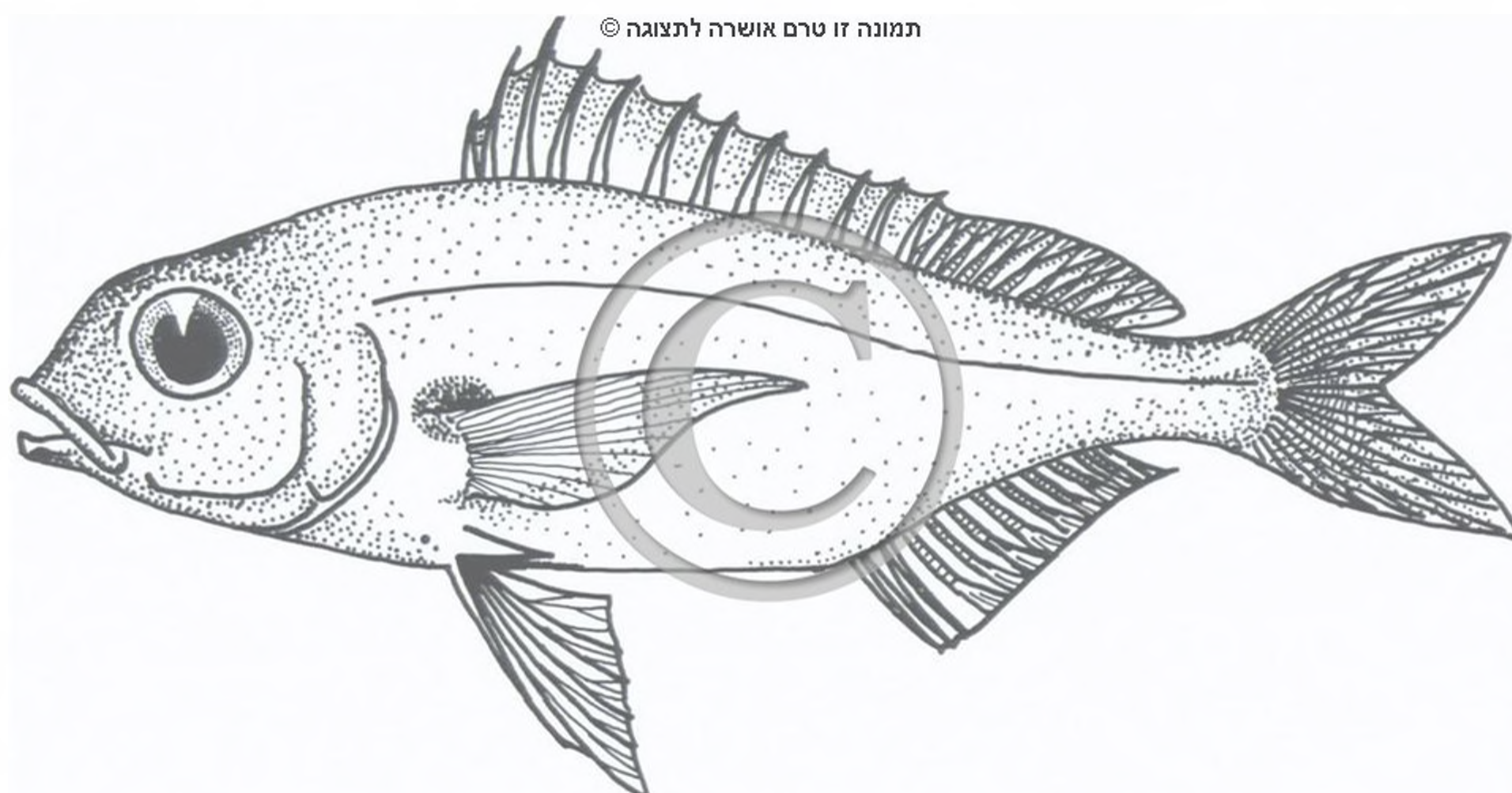
Pagellus erythrinus

דג ממשפחת הספרוסיים – Sparidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי, ביס-התיכון וביס-השחור. סנפיר-הגב ארוך, חלקו הקדמי קוצני. סנפיר-הזנב מזלגי. קדמת הראש מעוגלת. המרחק בין קדמת העין לקצה הראש עולה על קוטר העין. אורך הדג עד 50 ס"מ. גבו אדום עד אדום-כתום ולאורכו ניקוד כחלחל. מעל העיניים כתם כחול. הרירית המרפדת את הפה – שחומה. הדג שכיח מאוד לאורך חופי היס-התיכון של ישראל, בייחוד מעל קרקעיות חוליות. במהלך חייו מחליף את זוויגו מנקבה לזכר. מהווה חלק נכבד משלל הדיג, העולה ברשתות ובחכות.

ורדית קמורה

Pagellus acarne

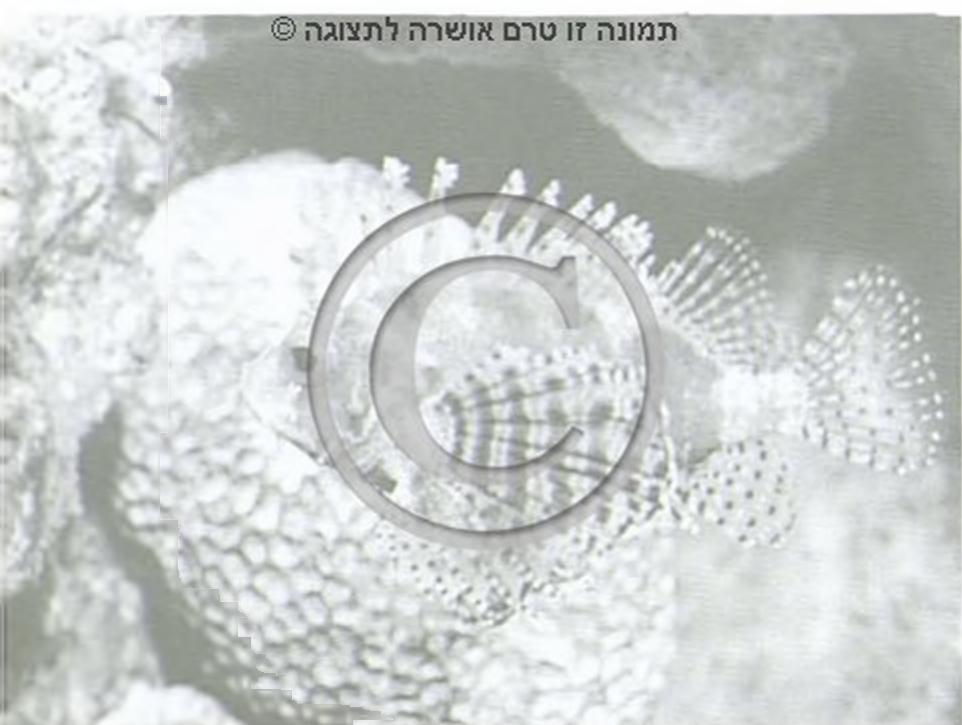
דג שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. מבנה גופו כשל הורדית המצויה. אורכו עד 35 ס"מ. גבו ורוד וגחונו כסוף. כתם שחור בולט בבסיסהם של סנפירי-החזה. שכיח לאורך החוף, לפעמים בלהקות שעליהן נמנים גם פרטים של ורדית מצויה. שני המינים ניזונים מבעלי-חיים שונים, לרוב מחלזונות ומתולעים.

Variola louti

וריולה סיסית

דג ממשפחת הדקריים – Serranidae. תפוצתו בכל הימים הטרופיים והסובטרופיים. מבנה גופו דומה לשל הדקרון, אך ראשו קטן יותר ובעל ניבים בקדמת הלסתות. צדם האחורי של סנפיר-הגב ושל סנפיר-השת מחודד, סנפיר-הזנב סנונית. אורך הדג עד 80 ס"מ. צבעו צהבהב-חום עד אדמדם, מעוטר במספר רב של קווקווים ושל נקודות אדומות או כחלחלות. שולי הסנפירים צהובים. בשעות הדמדומים מופיע לאורך הגוף פס צהוב, הנמשך מהפה דרך מרכז הראש עד סנפיר-הגב. שכיח בשוניות אילת, בעיקר באזור הקדם-שונית, שם שומר כל פרט על תחום מחיה, המשתרע לאורך עשרות מטרים. הנקבה מטילה ביצים צפות. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות.

Dendrochirus brachypterus

זהורית קצרת-סנפיר

דג ממשפחת העקרבוניים – Scorpaenidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגוף קצר ומגושם, מכוסה דבוללים ובלוטות. הראש גרום, בעל בליטות חדות. מפתח-הפה גדול ודבוללים בפינותיו. לסנפיר-הגב קוצים המובדלים זה מזה, ובצדם האחורי קרומים. סנפירי-החזה גדולים, וקרניהם מחוברות זו לזו בקרום הסנפיר. אורך הדג עד 16 ס"מ. בצבעו מתמזגים אדום, חום ולבן. קרומי הסנפירים מעוטרים בכתמים עיניים. העור מפריש ארס,

בעיקר לאורך קוצי הסנפירים. הדג שכיח מאוד בסביבת אילת, באזור הרדוד של התת־כרית, בין אבנים ואלמוגים, מוסווה היטב בנוף. הנקבה מטילה ביצים צפות בתוך גושים ריריים.

Pterois volitans

זֶהָרוֹן הָדוֹר

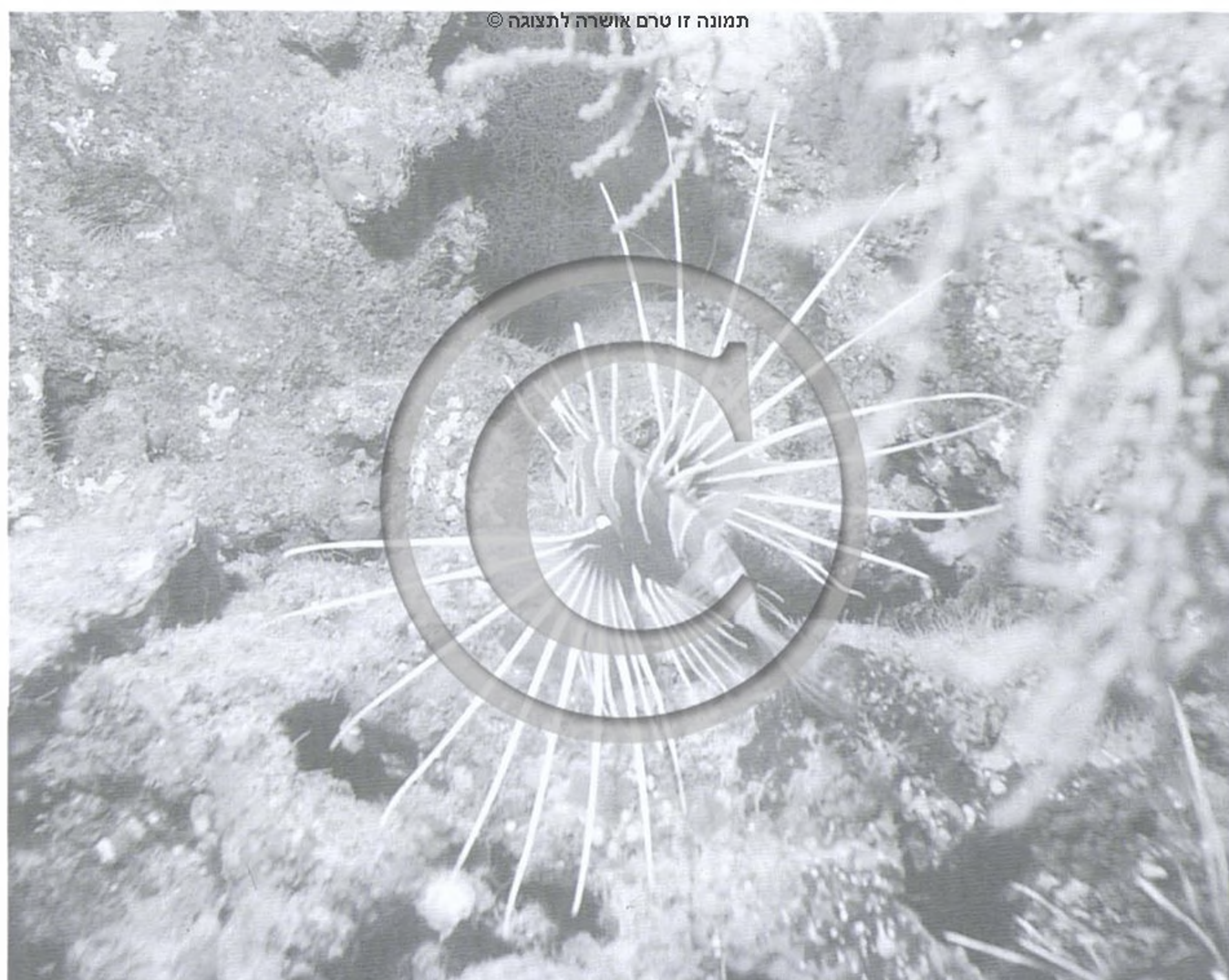
דג ממשפחת העקרבנוניים. תפוצתו נרחבת בימים הטרופיים. מתאפיין בסנפירי־חזה ובסנפירי־שת ארוכים מאוד. קרניו של סנפיר־הגב ארוכות, מופרדות האחת מרעותה. מעל העיניים דבלולים גדולים, ושני דבלולים גם בכל אחת מזוויות הפה. אורך הדג עד 50 ס"מ. לרוחב הראש והגוף פסים אדמדמים, חומים ולבנים, ועל הסנפירים – פסים וכתמים. בבסיסו של סנפיר־החזה כתם מבהיק לבן. הדג שכיח מאוד לאורך חוף אילת, בשונית האלמוגים ועד לעומק 50 מ'. טורף, פעיל בשעות הלילה. ארסי מאוד. מתרבה בחודשי הקיץ בדרך של הטלת ביצים בתוך מקפא צף.

תמונה עמ' 134

Pterois radiata

זֶהָרוֹן מִקְרִין

דג שתפוצתו ומבנה גופו דומים לאלה של קרובו, הזֶהָרוֹן הָדוֹר, אלא שהקרניים של סנפירי־החזה שלו, וחלק מקרני סנפירי־הגחון, נפרדות זו מזו. אורכו עד 25 ס"מ. צבעו אדמדם עד אדום, מעוטר בחישוקים שחומים ששוליהם לבנים. פס אחד חוצה את העיניים. קרני־הסנפירים לבנות. שוכן בשוניות האלמוגים, בתוך כוכים. פעיל בשעות הלילה. ארסי. טורף, הניזון מחסרי־חוליות שונים ומדגים. הזכרים משחימים בזמן הרבייה.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Dynamena cornicina

זוגנית זעירה

הידרתי ממשפחת הזוגניים – Sertulariidae, אשר במחלקת ההידרתיים – Hydrozoa. תפוצתו במפרץ אילת. קרוב לזוגן הדו-צדדי. הפוליפים יושבים בזוגות לאורך ענפיו, ומתחברים אל הענף בפרקים. אורך כל ענף עד 10 מ"מ. ההידרתי שכיח במים רדודים מאוד, מתחת לאבנים ובסדקי אלמוגים מתים. מכסה לפעמים משטחים מוצלים של סלעי-חוף.

זויתן גדול-צבתות Parthenope macrocheles

סרטן ממשפחת הזויתניים – Parthenopidae, בסדרת קצרי-הבטן. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הראשחזה מעוין, תפוח בצדדים ומחודד לפניו. השלד חזק, גרגירי, ולו בליטות רבות. הצבתות ארוכות פי שניים מהראשחזה, קוצניות מאוד, וקצותיהן דמויי מקור. אורך הסרטן עד 30 מ"מ. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים, עד לעומק 150 מ'. קרוב לו זויתן קצר-צבתות – P. massena, שאורכו עד 15 מ"מ. גם הוא מצוי ביס-התיכון, עד לעומק 80 מ'.

זויתן החבצלות Ceratocarcinus spinosus

סרטן שתפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. חלקו האחורי של הראשחזה – צר. בחלקו הקדמי ארבעה קוצים גדולים. מעל הגוף, במרכז הראשחזה, זוג בליטות. בליטות חדות קבועות גם על הצבתות הדקות ועל שאר רגלי-החזה. אורך הסרטן עד 10 מ"מ. צבעו ורוד-חום, מעוטר בדגם של פסים בהירים. מופיע במפרץ אילת, במים הרדודים, על חבצלות-ים, בדרך כלל בזוגות – זכר ונקבה על אותו מארז. בזכות צבעו וצורתו הוא מוסווה היטב על גוף הפונדקאי.

Chirocephalus neumani

זימרגל מצוי

סרטן מסדרת הזימרגלאים – Eubranchiopoda, שבתת-מחלקת הסרטנים הירודים. תפוצתו ייחודית לישראל. אורכו עד 25 מ"מ. בדרך כלל הוא שקוף או ירקרק. שכיח מאוד באגממי-חורף: בימות הקיץ נשמרים בהם ביצי-קיימא, שמהן בוקעים הזחלים עם הגשמים הראשונים. קרובים לו: זימרגל גדול-ראש – Streptocephalus corvicornis, אשר ראשו גדול – בעיקר אצל הזכרים, וזימרגל זריז – Brachinecta ferox. שלושת

המינים מופיעים במרכז הארץ, גדול-הראש שכיח בעיקר במישור החוף. במים מלוחים מופיע זימרגל המלחות - *Artemia salina*.

Stephanolepis melanocephalus

זיפיון אדם-זנב

דג ממשפחת החדקוציים - *Monacanthidae*. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הגוף מעוין, פחוס-צדדים. הפה קטן, בעל שיניים שטוחות. על הראש, מעל העין, קוץ ארוך, שהוא חלק מסנפיר-הגב הקדמי. קוץ זה משמש כ"נצרה" הניתנת לפתיחה ולנעילה, לצורך הגנה. במרחק-מה מאחוריו - סנפיר-גב עדין, שבו קרן קדמית ארוכה. בקצה הגחון, על-יד פיהטבעת, קוץ בר-תנועה. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבעו זיתי; סנפיר-הזנב אדמדם. מופיע באזור אילת, בדרך כלל במים הרדודים, בסביבת שוניות האלמוגים. ניזון, כיתר בני משפחתו, מבעלי-חיים קטנים ומאצות.

Stephanolepis diaspros

זיפיון מחספס

דג שתפוצתו בימים החמים, משם חדר ליס-התיכון. קוץ הגחון שלו חרוטי ונע. עורם של הזכרים קוצני בשני צדי הגוף, מבסיס הזנב ועד אל מתחת למרכזו של סנפיר-הגב. אורך הדג עד 25 ס"מ. צבעו צהבהב-מנומר. על הגחון הבהיר כתמים שחורים. לאורך צדי הגוף רשת קווים בהירים. שכיח מאוד במפרץ אילת, ומופיע גם לאורך חופי היס-התיכון של ישראל.

Hermodice carunculata

זכוכיתית אדם-זימים

תולעת ממשפחת הזכוכיתיתיים - *Amphinomidae*, אשר במחלקת הרב-זיפיות. תפוצתה ביס-סוף, משם עברה אל מזרח היס-התיכון. ראשה אינו נבדל משאר פרקי הגוף. על-גבי הבליטות של פרקי גופה (פרפודיה) היא נושאת פרווה של קבוצות זיפים שבריריים, צפופים

וארוכים, שצבעם ורוד-לבנבן עד אדום. הם נשברים במגע, חודרים לעור ומסוגלים לגרום לגירוי חריף. ביניהם בולטים גידולים זימיים אדומים. אורך התולעת עד 30 ס"מ, עוביה עד 20 מ"מ. מצויה באילת ולאורך חופי היס-התיכון, מתחת לאבנים. ניזונה מחומר אורגני.

Eurythoe complanata

זכוכיתית דוקרת

תולעת שתפוצתה ומבנה גופה כשל הזכוכיתית אדומת-הזימים. אורכה עד 15 ס"מ. צבע הזיפים שעל-גבי הפרקים – לבן-שקוף. הגוף ורוד-אדמדם. שכיחה ביותר באזור הרדוד של התת-כרית, מתחת לאבנים ובתוכן. יש שעשרות פרטים מופיעים יחדיו, והם צפים עם הפיכת האבן המשמשת להם משכן.

Ophidion barbatum

זלדקן הגדילים

דג ממשפחת הזלדקניים – Ophidiidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. מוארך מאוד. קצה הראש מעוגל. הלסת התחתונה קצרה, ובתחתיתה קבוצת דבלולים. הדג חסר סנפירי-גחון. סנפיר-הגב וסנפיר-השת יוצרים קרום שחייה סביב הגוף. אורך הדג עד 30 ס"מ. גבו חום, גחונו לבן ושולי הסנפירים כהים. מצוי לאורך חופי הארץ בעומק 15–80 מ'. דג-קרקע, הניזון מבעלי-חיים שונים. ההפריה פנימית: הנקבה משריצה ולדות חיים.

Trachyrhamphus (Yozia) biscoarctatus

זמורן כהה

דג ממשפחת האבובוניים – Syngnathidae. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. הוא דמוי ענף דק (מכאן שמו העברי). אורך חרטומו עולה על מחצית אורך ראשו. פיהטבעת

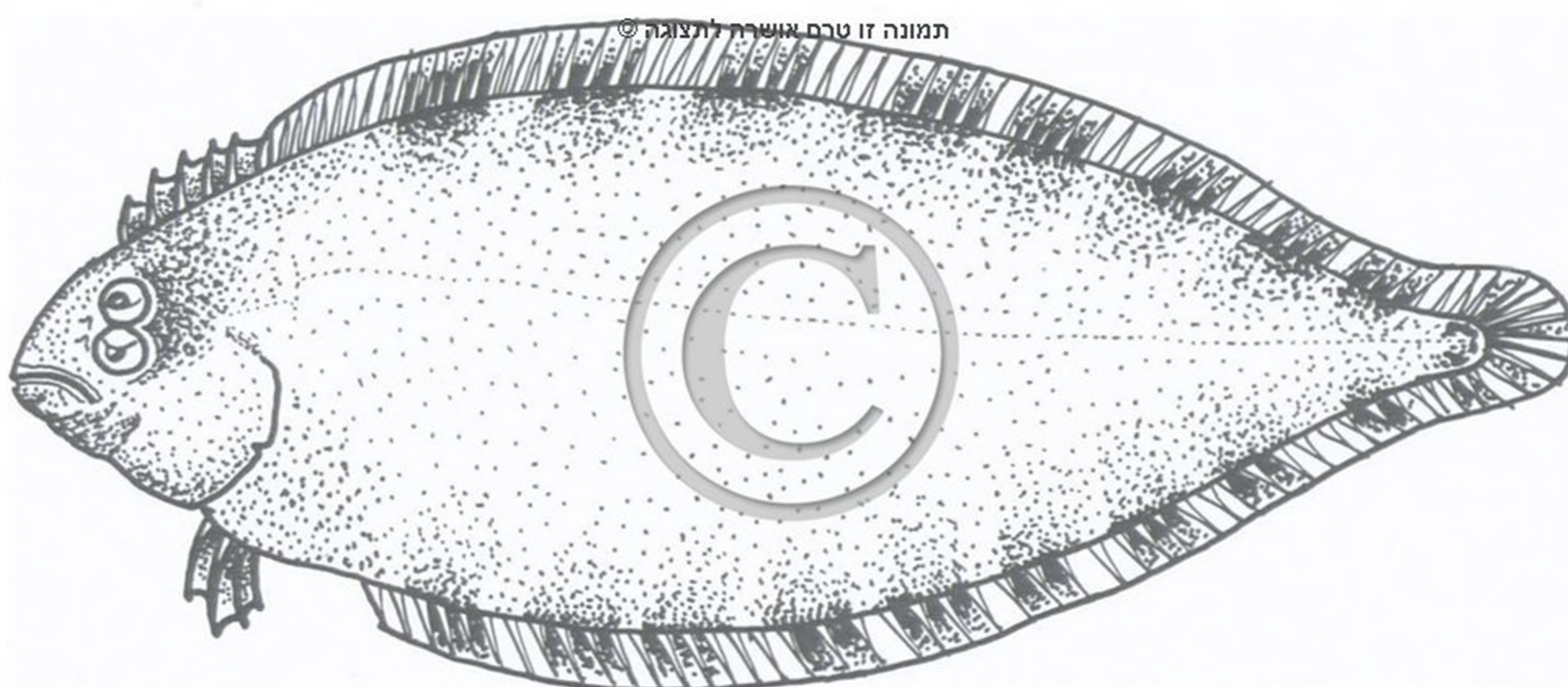

קבוע לפני מרכז הגוף. הזנב דק. סנפיר-הזנב חסר בדרך כלל, ובהתקיימו הוא קטנטן. אורך הדג עד 40 ס"מ. צבעו חום-אפור בהיר עד כהה, מעוטר בניקוד ובכתמים לבנים. שכיח לאורך חוף אילת, על קרקעית של חול וטיין, בין עשביים. ניזון מיצורים זעירים. בעת ההזדווגות מדביקה הנקבה את ביציה על גחונו השטוח של הזכר, וזה מדגיר את התטולות עד הבקיעה.

Symphurus nigrescens

זנבית משחירה

דג ממשפחת הלשוניים – Cynoglossidae, שבסדרת דגי משה-רבנו. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. פחוס מאוד, מוארך, רובץ על הצד הימני של הגוף. סנפיר-הגב מתחיל לפני העיניים, נמשך לכל אורך הגב ומתמזג, סביב קצה הגוף, עם סנפיר-השת. זה האחרון מתמשך עד פיה-טבעת, הקבוע מתחת לקו מכסה הזימים. אורך הדג עד 15 ס"מ. צבע צדו העליון, השמאלי, אפור-צהבהב; הצד התחתון לבנבן. שכיח לאורך חופי הים-התיכון של ישראל, בעומק 20–120 מ', על קרקעית טין. ניזון מבעלי-חיים קטנים.

זנבתן חד-גוני

Nebrius concolor

כריש ממשפחת הזנבתניים – Orectolobidae, הנמנית על סדרת הכרישאים במחלקת דגי-הסחוס. בסנפיר-הזנב שלו אונה אופקית, גדולה מאוד. שני סנפירי-הגב קטנים, ממוקמים מאחורי אמצע הגב. בינים קטנות קבועות מתחת לנחיריים. קשקשים בולטים על-פני כל הגוף. אורך הכריש עד 3.5 מ'. צבעו חום-צהוב. מופיע לאורך חופי מפרץ אילת, על הקרקעית או בקרבתה. ניזון מבעלי-חיים קטנים, לרבות דגים. הנקבה משריצה פעם בשנה 6 ולדות.

זנקן הסלעים

Alticus kirkii

דג ממשפחת הקרנוניים – Blenniidae. תפוצתו בים-סוף. גופו מוארך, רירי. סנפיר-הגב גבוה, שקוע במרכזו. סנפיר-הזנב מעוגל. על הראש כרבולת, זעירה אצל הנקבות ואצל הצעירים וגבוהה אצל הזכרים. אורך הדג עד 10 ס"מ. צבעו זיתי עד שחום, מעוטר בדרך כלל בחישוקים ובכתמים כהים ולבנבנים. מופיע בסביבות אילת, שכיח מאוד באזור העל-כרית, על-פני סלעי-החוף שמחוץ למים, בעיקר כאשר אלה מכוסים במושבות של **בלוטן ענק**. בעל סבילות לחום וליובש, שאין דומה לה בין הדגים. ניזון מאצות זעירות הגדלות על-פני הסלעים. בעונת הרבייה שומר הזכר על "קן" בתוך מושבת הבלוטן.

תמונה עמ' 143

זנקנית העמקים

Pasiphaea multidentata

סרטן ארוך-בטן ממשפחת הזנקניות – Pasiphaeidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. הגוף מוארך. הקרין הקדמי של הראשחזה קצרצר, בולט מעל העיניים. לשני הזוגות הקדמיים של רגלי-החזה צבתות עדינות ומוארכות. גפיים אלה ארוכות מכל יתר רגלי-החזה. הבטן מוארכת, הפרקים סגלגלים. אורך הסרטן עד 45 מ"מ. צבעו לבן-שקוף, בחזהו אזור אדמדם-חום וקצות הצבתות אדמדמים. מופיע מול חופי הים-התיכון של ישראל, מעומק 20 מ' ועד לעומק רב, על קרקעית חולית-טינית. מין זה, ואחרים מבני משפחתו, קרובים למיני **הקפצן** החיים במים הרדודים.

זקיפית החדק

Oxymonacanthus halii

דג ממשפחת החדקוציים – Monacanthidae. תפוצתו

ייחודית לים-סוף. הגוף מוארך. הפה משוך, בולט במקצת וקצותיו מופנים כלפי מעלה. הקוץ הראשון של סנפיר-הגב מופרד מיתר הקוצים וקבוע מעל העין. אורכו כאורך החוטם. סנפירי-הגחון חסרים, והקוץ הקצר הבא במקומם הוא קבוע-מקום. סנפירי-הגב וסנפירי-השת שקופים וצורתם זהה. אורך הדג עד 7 ס"מ. צבעו כחלחל, מנומר בדגם צפוף של כתמים כתומים; תחתית הראש ירקרקת. שכיח לאורך שוניות אילת, במושבות אלמוגים, בעיקר מן הסוג **סיכנית**. חי בזוגות או בלהקות קטנות. ניזון מפוליפים של אלמוגים.

Solenostomus cyanosoma

זרבובנית רב-גונית

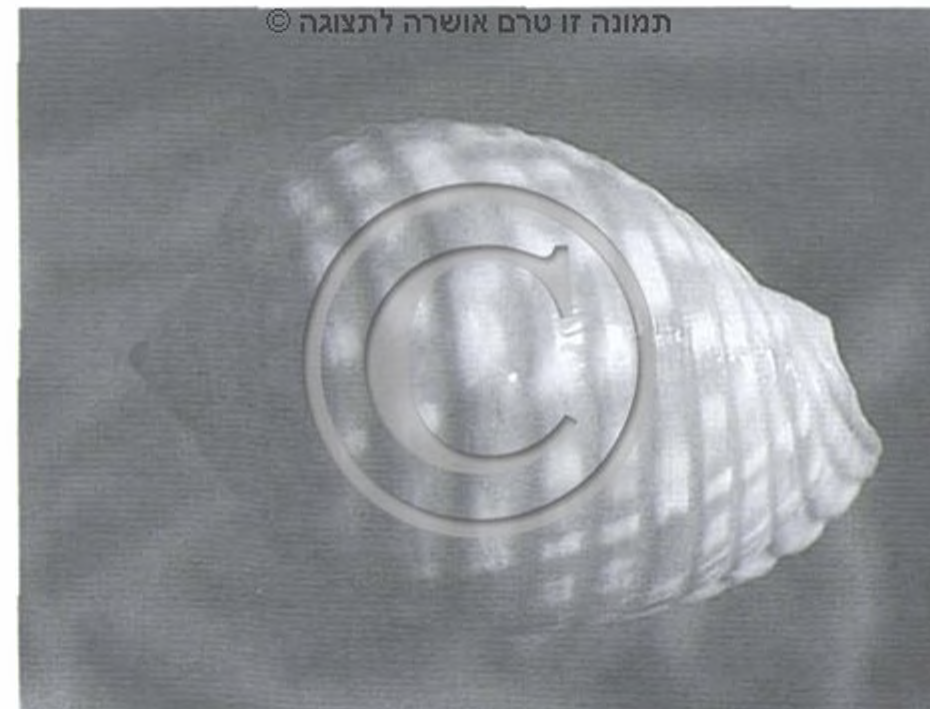
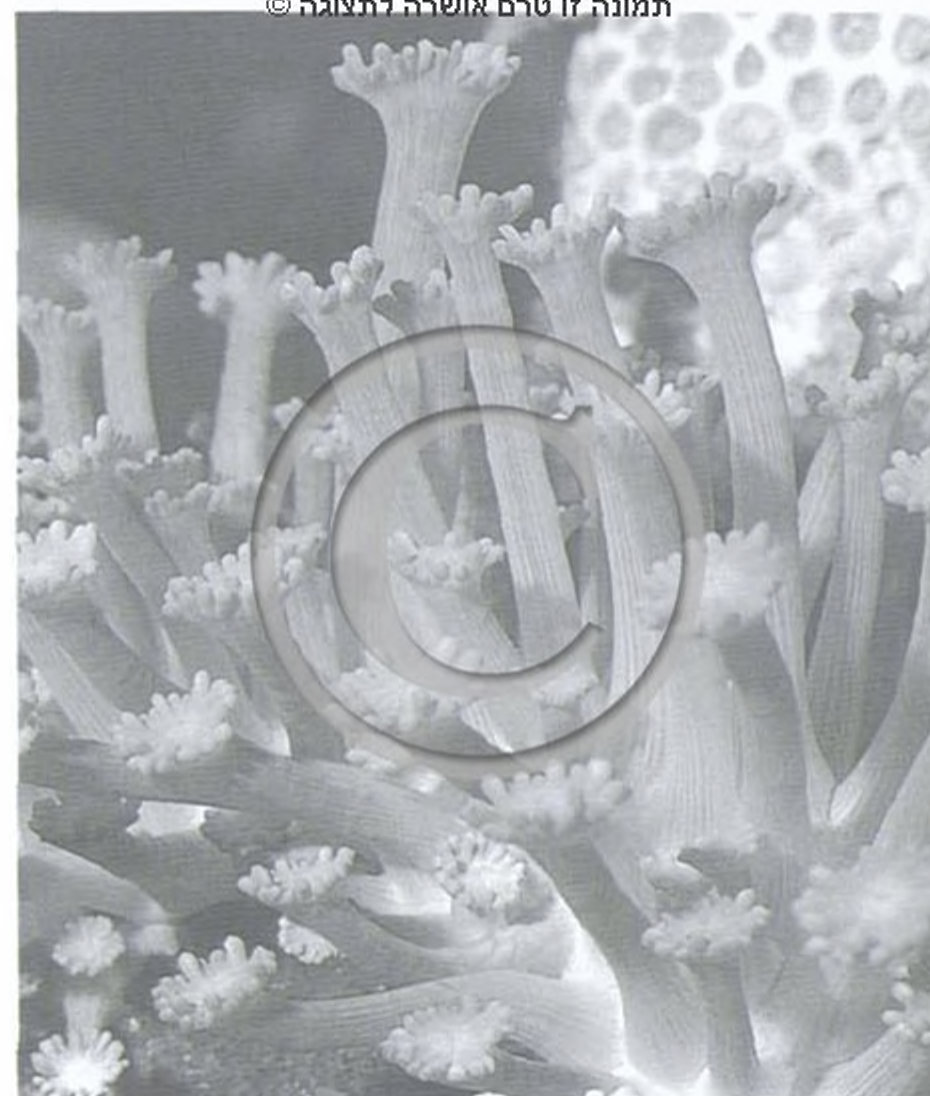
דג ממשפחת ה**זרבובניים** – Solenostomidae, הקרובה למשפחת ה**אבובוניים**. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הראש משוך לכדי זרבובית בולטת וצינורית, שגדילים לאורכה וקוץ על שטחה העליון ואורכה עולה על אורך הראש. הלסת התחתונה קצרצרה, קצות הפה מופנים כלפי מעלה. הגוף משוריין. סנפירי-הגב הקדמי קצר וגבוה, האחורי – מעוגל. סנפירי-הזנב ארוך, מכוסה בקרום. סנפירי-הגחון גדולים. אורך הדג עד 12 ס"מ. צבעו רב-גוני מאוד, מחוס-אפור מנומר בכתמים ועד שחום-כחלחל. סנפירי-הגחון בולטים במיוחד אצל הנקבות בעת הרבייה, כאשר הם הופכים לסל דגירה: הנקבה מטילה לתוך הסל את ביציה, ועליהן פולט הזכר את זרעו. הדג חי לאורך חוף אילת, בעומק 6–20 מ', בצמחייה ימית.

זרוען גדול-פוליפים Goniopora pectinata

אלמוג-אבן ממשפחת ה**חרירניים** – Poritidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. למין ייחודי זה פוליפים ארוכים, המגיעים עד 7–8 ס"מ. הם פתוחים במשך רוב הזמן, ויוצרים מעל שלד האבן של המושבה "יער" של פוליפים, הנע עם תנועת המים. כתגובה לעקה או לגירוי הם מתקבצים ומשתטחים על-פני השלד. גודל המושבות עד מטר ויותר. צבע האלמוג חום-ירקרק. שכיח מאוד לאורך חוף אילת, מהמים הרדודים ועד לעומק 20 מ'. ניזון מיצורי פלנקטון ומתוצרי ההטמעה של האצות השיתופיות.

חביונה גדולה Tonna galea

חילזון ממשפחת ה**חביוניים** – Tonnidae. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון.

הקונכייה תפוחה, כדורית וחלקה. הפיתול האחרון מהווה את רוב שטחה. שלושה פיתולים קטנים בקודקודה. על-פני הדופן צלעות מקבילות רבות. פתח הקונכייה ביצי, ובצדו הקדמי מרזב קטן. אורך הקונכייה עד 16 ס"מ. בסביבות ישראל מצוי החילזון ביס-התיכון, עד לעומק 90 מ', לרוב חפור בקרקעית רכה. פעיל בשעות הדמדומים. טורף הניזון מבעלי-חיים שונים, שאת שלדם הוא ממיס בעזרת רוק חומצי. באילת מופיע מין אחר מאותה משפחה – **חביונה מנומרת** – *T. perdix*.

חביונית דביקה *Cryptodendrum adhesivum*

שושנת-ים ממשפחת **החבייניתיים** – *Discosomatidae*. תפוצתה באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. שושנה שטוחה, ללא זרועות, דמוית דיסקית רכה. על-פני שטחה העליון גדילים קטנים, מסועפים וצפופים מאוד. שולי הדיסקית תפוחים. קוטר השושנה עד 40 ס"מ. צבע השוליים ורוד-אדמדם, צבע השטח העליון חום-לבנבן. החביינית שכיחה מאוד בכוכים ובסדקים של שוניות האלמוגים לאורך חוף אילת. בעקבות כל עקה היא מתקבצת לתוך מסתורה. ניזונה מבעלי-חיים קטנים. על-פני הדיסקית חיים על-פי רוב סרטנים שיתופיים מהסוג **דיירית**.

חבצלון שחם *Capillaster multiradiatus*

חבצלת-ים ממשפחת **החבצלוניים** – *Comasteridae*. תפוצתה באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. מין בעל 15–20 זרועות מגושמות, שאורכן עד 17 ס"מ. עורו מפריש ריר רב. ניכר בשינון שעל גדילי-האחיזה. צבעו שחור. שכיח מאוד באזור אילת, בעומק 2–6 מ'. פעיל בשעות הלילה. על גופו חלזונות טפיליים צמודי-מקום. בסדקי השוניות נפוץ גם **חבצלון ישיב** – *Commisia hartmeyer*.

חבצלת-ים ים-תיכונית *Antedon mediterraneum*

חבצלת-ים ממשפחת **החבצלתיים** – *Antedontidae*. תפוצתה ביס-התיכון, והיא הנציגה היחידה של מחלקת חבצלות-הים באזור זה. בעלת 18 עד 20 זרועות מנוצות, שאורכן עד 10 ס"מ. הגוף הרך נמשך כלפי מעלה מדיסקית גירנית שקוטרה 12–14 מ"מ. מן הגוף מזדקרת צינורית קצרה של פי-הטבעת. מתחתית הדיסקית יוצאות שלוחות גמישות, הנאחזות בקרקעית. צבע החבצלת חום-אדמדם, מעוטר לעתים בטבעות בהירות. היא שכיחה באזורים

סלעיים בעומק 20–100 מ'. שוחה בתנועת זרועות. ניזונה מיצורי פלנקטון זעירים, שאותם היא מסננת בעזרת הזרועות.

Lamprometra klunzingeri

חבצלת־ים רב־גונית

חבצלת־ים ממשפחת **חבצלות־הים** – Mirametridae. תפוצתה במפרץ הפרסי וביס־סוף. בעלת 20 זרועות ולפעמים יותר. אורך הזרועות עד 20 ס"מ. צבע הזרועות והגוף חום או חום־אדמדם, עם עיטור בולט של טבעות, קווים וכתמים לבנים. לפעמים מתפשט הצבע הלבן על־פני הגוף כולו. החבצלת שכיחה ביותר באזור אילת, מהמים הרדודים ועד לעומק כ־5 מ'. פעילה בשעות הלילה, ואילו ביום היא מתכרבלת בתוך כוכים שבשונית. על גופה חיים יצורים שיתופיים רבים, בהם הדג **צמידון החבצלת**. הצעירים מצויים בדרך כלל בתת־כרית, מתחת לאבנים.

Duncerocampus ben-tuviae

חגורית בן־טוביה

דג ממשפחת **האבובוניים** – Syngnathidae. תפוצתו ייחודית ליס־סוף. גופו מקלוני ונוקשה, בנוי כולו טבעות שלד גרמיות ומצולעות, שמספרן מעל 20. סנפיר־הזנב מפותח. הראש משוך בצורת חדק. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבעו הכללי אדום. לאורך הגוף ועל־גבי החדק טבעות רבות, שחורות־אדומות. על הראש, מהעין ועד קצה החדק, משוך פס שחור. בסביבות אילת מופיע הדג עד לעומק 20 מ', לרוב בין אבנים ובצל אלמוגים, קרוב לקרקעית. ניזון מיצוריים זעירים. מחודש מארס, ובמשך כל הקיץ, ניתן לפגוש זכרים, שעל בטנם השטוחה דבוקות ביצים להדגרה.

Duncerocampus multiannulatus

חגורית רבת־טבעות

דג שתפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס־סוף. אורכו עד 18 ס"מ. מקצה החדק ועד סנפיר־הזנב הוא מכוסה בטבעות בצבע אדום ולבן. שכיח באזור החוף של אילת, מהמים הרדודים ועד לעומק 10 מ', בדרך כלל בקרבת הסלעים והקרקעית. באזור זה מזדמנת גם **חגורית דלת־טבעות** – D. dactyliophorus, ולה לא יותר מ־20 טבעות צבעוניות לאורך הגוף.

Hemiramphus far

חדלסת הפתמים

דג ממשפחת החדלסתיים – Hemiramphidae. תפוצתו מן האוקיאנוס השקט ועד ים־סוף. נפוץ לאחרונה גם ביס־התיכון. הגוף משוך ומבריק. הלסת העליונה קצרה ומשולשת, רוחבה כפול מאורכה. הלסת התחתונה חדה ומתמשכת לפניו. סנפיר־הגב וסנפיר־השת קרובים לסנפיר־הזנב, שבו האונה התחתונה ארוכה מהעליונה. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו כסוף־מבריק, לאורך צדי הגוף 4–6 כתמים שחורים. שכיח בקרבת חוף אילת ולאורך חוף היס־התיכון, לפעמים בלהקות קטנות. בדרך כלל שוחה סמוך לפני הים ולעתים תכופות מזנק מעליהם. ניזון מיצורי פלנקטון ומדגים קטנים. לאורך חופינו מזדמן מין נוסף: חדלסת חלק – *H. marginatus*.

Gomphosus caeruleus

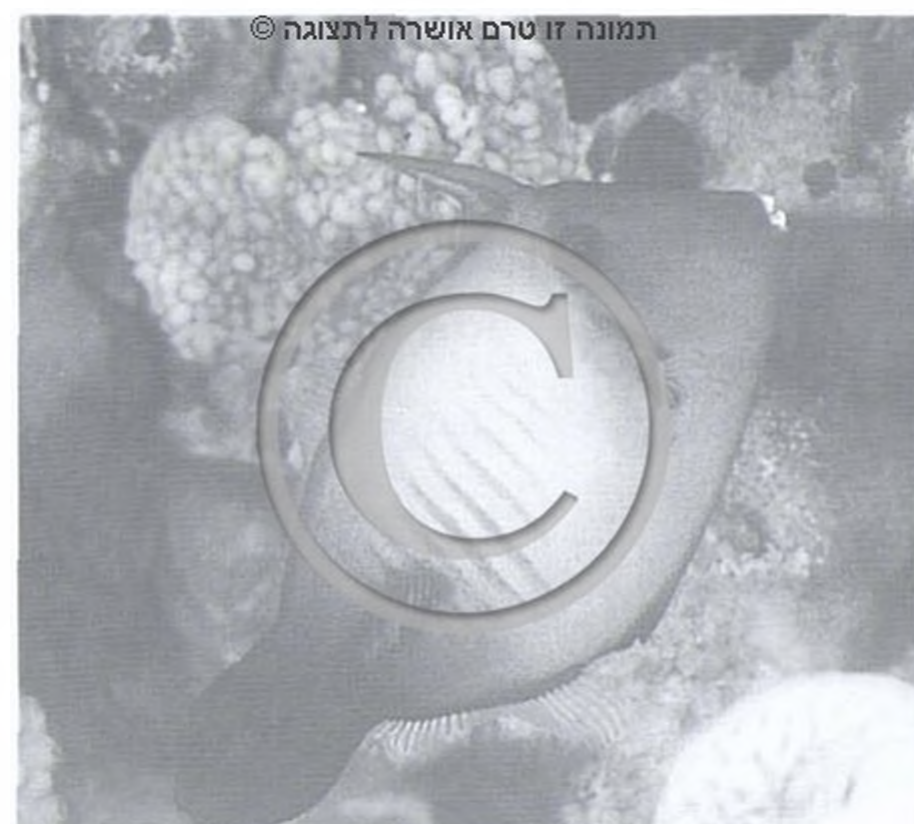
חדפון תכל

דג ממשפחת השפתניים – Labridae. תפוצתו בכל הימים החמים. קדמת ראשו משוכה בצורת חדק, שאורכו גדול ממחצית אורכו של הראש. בקצה הלסתות שפתיים בשרניות. השיניים חדות וכפופות. סנפיר־הזנב חתוך ישר אצל הצעירים ואצל הנקבות, והופך סנונית אצל הזכרים הבוגרים. לצעירים פה קצר. אורך הדג עד 30 ס"מ. צבע הצעירים, שאורכם עד 7–8 ס"מ, צהבהב־חום; אצל הבוגרים הגב נוטה לחום, והגחון צהוב־לבן. עם הזמן משתנה הצבע לכחול אחיד על־פני כל הגוף. החלפת הצבע מציינת את שינוי הזוויג מנקבה לזכר. החדפון שכיח לאורך החוף והשונית של אילת. ניזון מבעלי־חיים קטנים. בזמן הרבייה מרחפים הזכרים בנחלה שתחמו לעצמם. הנקבות הבשלות מצטרפות אליהם, מטילות את הביצים ואלה מופרות בזרע הזכרים.

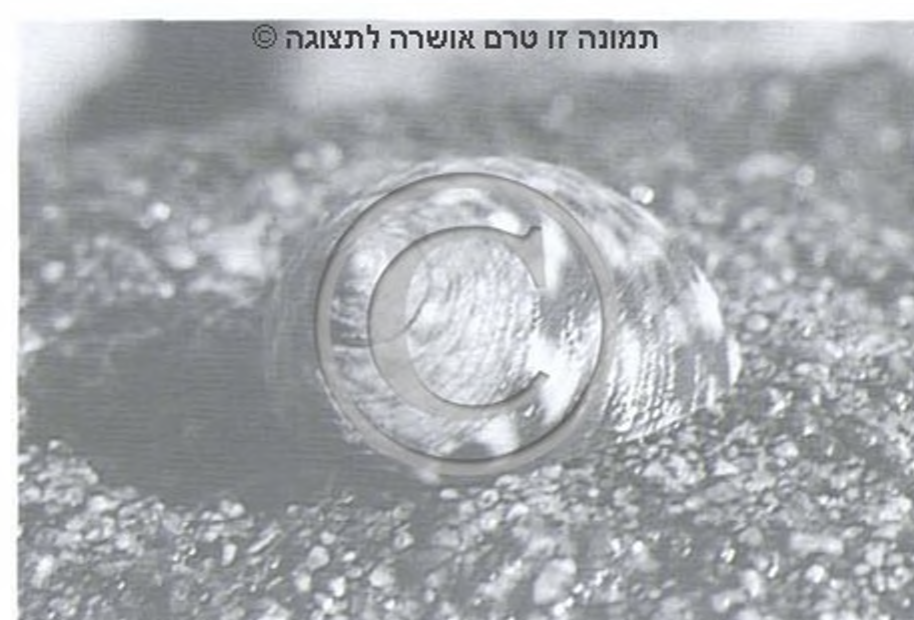
חד-קוץ אניצי *Amaneses scopus*

דג ממשפחת החדקוציים – *Monocanthidae*. תפוצתו בימים החמים, לרבות ים-סוף. גופו פחוס מאוד וגבוה. עורו גלדי, מכוסה קשקשים רבים וקטנים. הפה בולט, השיניים הקדמיות גלויות וחזקות. הקוץ הקדמי והחזק של סנפיר-הגב ממוקם מעל העין. סנפיר-הגב וסנפיר-השת זהים בצורתם. סנפיר-הזנב מעוגל. סנפירי-הגחון חסרים; כשריד מהם נשאר קוץ אחד. לזכרים שורות של קוצים ארוכים בצדי הגוף, לפני בסיס סנפיר-הזנב. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבעו חום-שחום, כמעט שחור. בצדי הגב חישוקים צרים כהים. הסנפירים צהבהבים. מזדמן בסביבת אילת בין שוניות האלמוגים. ניזון מחלזונות, מצדפות ומאצות.

חד-שן אילתי *Monodonta dama*

חילזון ממשפחת הגלגילניים – *Trochidae*. תפוצתו בים-סוף ובמפרץ הפרסי. לקונכייה מבנה מצנפתי, והיא בעלת 6 פיתולים; האחרון שבהם מהווה את רוב הקונכייה. על-פני הפיתולים מתמשכים תלמים דקים רבים. אורך הקונכייה עד 25 מ"מ. היא מעוטרת במשבצות שחורות ולבנות, היוצרות חגורות לרוחב הפיתולים. החילזון שכיח מאוד על סלעי הכרית של אילת, בחברת חופיות ואוזניים. קרוב למינים היס-תיכוניים של הסוג.

חד-שן משבץ *Monodonta turbinata*

חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. הקונכייה פירמידית-מעוגלת. בבסיסה מצוי הפיתול האחרון, הגדול, ובו פתח כניסה סגלגל. בשפה הפנימית של הפתח בליטה (שן) מחודדת. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. היא ירקרקת-אפורה, מעוטרת בשורות של כתמים כהים, אדמדמים או סגלגלים. לפני הפתח ברק-דר. החילזון שכיח מאוד על החוף הסלעי של היס-התיכון, באזור הכרית. עולה ויורד בזחילה עם תנועת המים. ניזון מאצות זעירות, שהוא מגרד מהמצעים. בסביבתו מזדמן גם חד-שן מנומר – *M. turbiformis*.

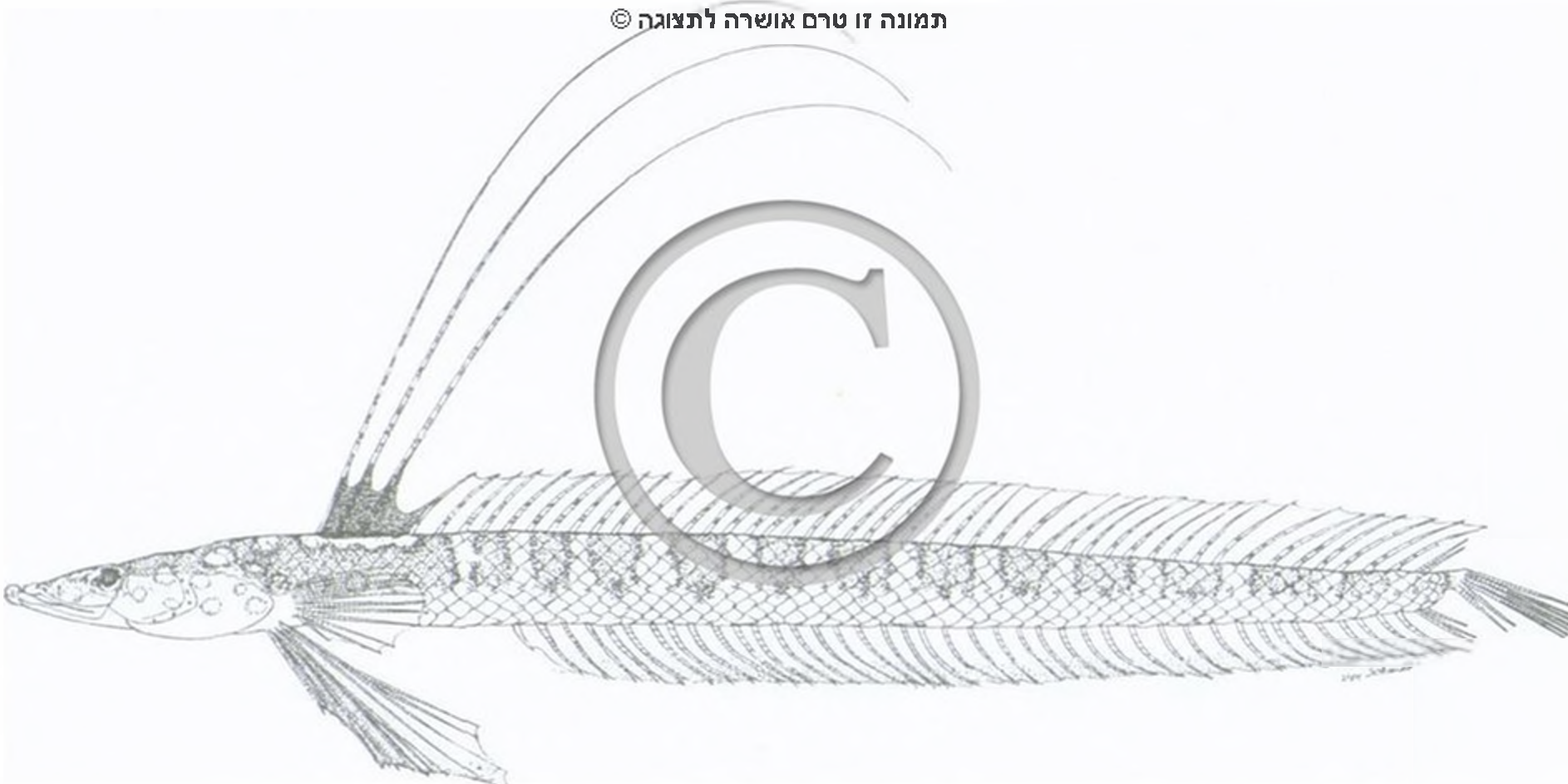

Trichonotus nikii

חיטון ניקי

דג ממשפחת החוטוניים – *Trichonotidae*. תפוצתו בים-סוף. גופו משוך ונמוך, ראשו דק ומחודד, הלסת התחתונה בולטת לעומת העליונה. הגוף מכוסה ב-6-7 שורות של קשקשים בכל צד. סנפיר-הגב מתחיל מעל קצהו של מכסה הזימים ונמשך עד הזנב, ובו כ-50 קרניים, ששלוש הקדמיות שבהן ארוכות מאוד. סנפירי-הגחון ארוכים פי שניים מסנפירי-החזה.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סנפיר־השת ארוך ובו כ־42 קרניים. אורך הדג עד 13 ס"מ. צבעו אפור־כסוף. בזמן הרבייה משחירים סנפירי־החזה, ולרוחב הגוף מתבלטים חישוקים כתומים ששוליהם כהים. מופיע בים אילת בעומק 8–12 מ', מעל משטחים חוליים. מתחפר בחול בזמן סכנה.

Ocypode saratan

חולון ים־סוף

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סרטן ממשפחת החולוניים – Ocypodidae. תפוצתו במפרץ עדן ובים־סוף. הראשחזה מרובע ושפותיו חלקות. בשפתו הקדמית שני שקעים מוארכים, ובתי־שקע לעיניים. העיניים קבועות על גבעול. הגפיים, ובעיקר הצבת, גרגריות מאוד. מעל כל עין בליטה דמוית קרן, חומה וחזקה. אורך הסרטן עד 35 מ"מ. שכיח לאורך חופים חוליים. חופר את מחילותיו בצפיפות רבה, ועורס את החול החפור ליד המחילות. כך נוצרות "עיירות" של חולונים, הניתנות לזיהוי מרחוק. קרובים להם האתתים והכדורנים שבים־סוף.

Ocypode cursor

חולון ים־תיכוני

סרטן שתפוצתו בים־התיכון ובמערב אפריקה. הבליטה שמעל כל עין דמוית מברשת בעלת זיפים חומים ארוכים. הצבתות משוטחות ורחבות. ליתר הרגליים ציפורניים חדות, ולאורך פרקיהן שורות של זיזים חדים. גודל הראשחזה עד 40 מ"מ. הסרטן שכיח לכל אורך חוף הים־התיכון של ישראל, במחילות שהוא חופר לו מעל קו תנועת המים. כשהוא מכונס במחילה הוא סותם אותה בגוש חול. ניזון מכל המצוי על החוף. הנקבות מדגירות את ביציהן על רגלי־הבטן, ומשחררות את הפגיות במים הרדודים.

Ptereleotris tricolor

חולית כחלה

דג ממשפחת הקברנוניים – Gobiidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים־סוף. דג מוארך, בעל

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

שני סנפירי-גב. לקדמי שבהם קרניים ראשונות מוארכות מאוד. הראש חסר קשקשים. הלסת התחתונה בולטת לעומת העליונה. סנפיר-הזנב ממוזלג. סנפירי-הגחון מופרדים זה מזה. אורך הדג עד 14 ס"מ. קדמת הגוף צהובה. שאר הגוף, לרבות הסנפירים, כחול. הדג שכיח לאורך חוף מפרץ אילת, על-פי רוב בעומק 8–12 מ', מעל משטחים חוליים. הצעירים מופיעים בלהקות; צבעם חיוור יותר. הבוגרים חיים בזוגות, וכל זוג שומר על מחילה משלו בקרקעית. הדג ניזון מבעלי-חיים קטנים.

חולית שחרת-כתף

Ptereleotris microlepis

דג הדומה בצורתו הכללית למין הקודם. אורכו עד 12 ס"מ. גופו צהבהב-חיוור, מעוטר בכתם שחור בבסיסו של כל אחד מסנפירי-החזה. לפעמים מופיעים פסי-אורך זהובים על צדי הגב, וניקוד כחלחל על הראש. חי עד לעומק 50 מ', סמוך לקרקעית חולית. ניזון מפלנקטון.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Amblygobius albomaculatus

חולן נקדתיים

דג ממשפחת הקברנוניים. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. גופו משוך, בעל שני סנפירי-גב, שהקדמי שבהם דגלוני. סנפיר-הזנב מעוגל, סנפירי-הגחון גדולים ומאוחדים בבסיסם. אורך הדג עד 17 ס"מ. צבעו חום-ירקרק-לבנבן. גופו מעוטר בחמישה חישוקים כהים, ובכתם שחור על מכסה הזימים ועל סנפיר-הזנב. בזמן הרבייה עוטים הזכרים פסי-אורך חומים לאורך הגב, והחישוק השחום הקדמי חוצה את סנפיר-הגב הראשון. הדג שכיח לאורך מפרץ אילת, במים הרדודים ביותר. חי בתוך מחילות. הזכרים שומרים על הנחלה: התטולות מוטמנות בתוך החול, והזכר שומר עליהן עד בקיעת הביצים.

חולן ערבי *Amblycentrus arabicus*

דג שתפוצתו ביס-סוף. גופו משוך ועדין. שני סנפירי-הגב קרובים זה לזה. קדמת הראש משופעת, כך שהפה נוטה כלפי מטה. אורך הדג עד 12 ס"מ. גופו לבנבן-צהבהב, מעוטר בחישוקים חומים. על קדמת הגוף והראש ניקוד כהה. יש שקדמת סנפירי-הגב הראשון חומה-צהובה. הדג שכיח במפרץ אילת, בעומק 2–20 מ', על קרקעית חולית. ניזון מהחי ומהצומח.

Littorina neritoides

חופית חורת

חילזון ממשפחת החופיתיים – Littorinidae. תפוצתו בסביבת האיים הבריטיים וחופי צרפת האטלנטיים, וכן בחלק המערבי ובאזור הצפוני-מזרחי של היס-התיכון. הקונכייה ביצית, מחודדת-קודקוד, בעלת 4 פיתולים. לפיתול האחרון, הגדול שבהם, פתח סגלגל המופנה כלפי מטה. אורך הקונכייה עד 6 מ"מ. צבעה חום-אפור חיוור, והיא מעוטרת בקווי-סליל בהירים. החילזון שכיח מאוד על סלעי-החוף של ישראל, על-פי רוב לצד החופית המנוקדת. פעיל בחורף ובאביב. בקיץ הוא נח מעל תחום רסס הגלים.

חופית מגבששת *Nodilittorina subnodosa*

חילזון שתפוצתו ביס-סוף. קונכייתו מגובששת וגרגרית, פיתוליה מאוזנים מאלה של החופית החיוורת, אורכה עד 12 מ"מ והיא ירקרקת. החילזון חי לאורך החוף הסלעי של אילת, בדרך כלל בגובה רב מעל קו המים. אתו מופיע החילזון חופית לבנה – *N. millegrana*.

חופית מנקדת *Littorina punctata*

חילזון שתפוצתו מהחוף המערבי של דרום-אפריקה עד למזרח היס-התיכון. קונכייתו כשל החופית החיוורת, אך פחות ביצית. אורכה עד 10 מ"מ. צבע פניה אצל הצעירים, שגודלם בדרך כלל עד 2 מ"מ, שחור. אצל הבוגרים יותר מופיע דגם של משבצות שחורות-לבנות. החילזון שכיח מאוד על סלעי-החוף. מופיע על-פי רוב בתנועה באזור הגלים, ובמנוחה – על השטח שנרטב, מחוץ למים. פעיל בקיץ ומצוי בתרדמה בחורף. ניזון בדרך של גירוד אצות מעל פני הסלעים.

Planaxis sulcata

חופית שחמה

חילזון שתפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הקונכייה ביצית ולה 4–5 פיתולים, שהאחרון שבהם גדול מכל היתר. על-פני הקונכייה חריצים עדינים רבים. אורכה עד 12 מ"מ, צבעה שחום עד שחור. החילזון אופייני מאוד לאזור הכרית של חוף אילת: בשעות השפל מופיעים

פרטים רבים מאוד על-פני האבנים והסלעים החשופים, לרוב בחברת סהרונים ומינים אחרים של חלזונות. בשעות הגיאות הם מסתתרים מתחת לאבנים, וכך נמלטים מטורפים. החילזון ניזון מרעיית אצות זעירות שעל-פני האבנים.

חורן הנקדה *Valenciennea sexguttata*

דג ממשפחת הקברנוניים – Gobiidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגוף משוך ועדין. הראש נטול קשקשים. הלסת העליונה עולה על התחתונה. סנפיר-הזנב מעוגל, מרכזו מחודד. אורך הדג עד 14 ס"מ. גופו לבנבן-סגלגל, לאורך גבו שני פסים אדמדמים וששה כתמים על הראש ועל הגוף. על הקצה העליון של סנפיר-הגב הראשון כתם שחור. מזדמן בסביבת אילת, על קרקעית חולית, על-פי רוב בזוגות.

חורן מוזמביק *Valenciennea wardii*

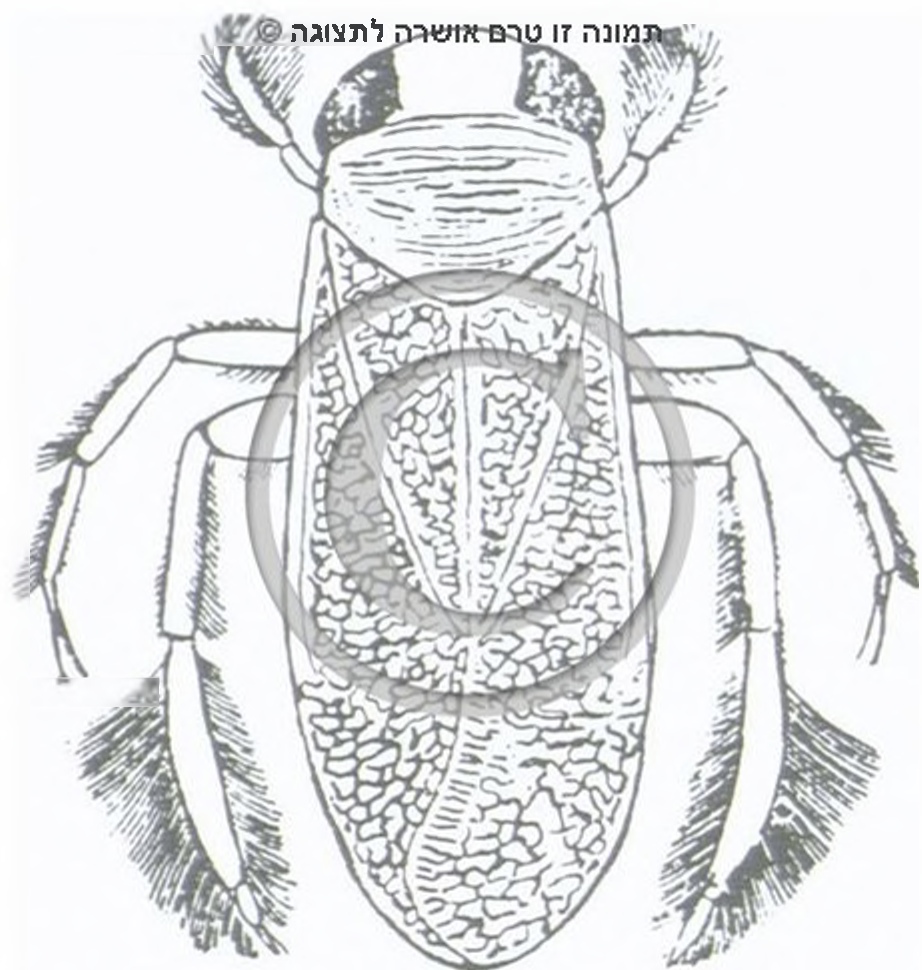
דג קרוב למין הקודם וטיפוסי לים-סוף. חוטים עוריים נמשכים מקצות סנפירי-הגב שלו. עיניו קבועות בחלק העליון של הראש, קרובות זו לזו. אורכו עד 10 ס"מ. צבעו לבן-פניני. בקצה סנפירי-הגב הראשון כתם כהה. מזדמן במפרץ אילת.

חותן מנקד *Corixa punctata*

פשפש ממשפחת החותרניים – Corixidae, הכוללת פשפשים טיפוסיים למים מתוקים. הגוף משוטח ומוארך. הראש קצר ומורחב. במחוש 4 פרקים, ועיניים גדולות בשני צדיו. החדק

אינו נראה מלמעלה. הבטן תפוחה ובהירה. הרגליים הקדמיות והאחוריות משוטחות, ועליהן מברשות זיפים. אורך החותרן עד 15 מ"מ. גבו שחום-אפור, מעוטר בניקוד לבן. מצוי במקווי-המים המתוקים ובאגממי-החורף של ישראל. מין נוסף השכיח בארץ הוא **חותרן שכיח** – *C. affinis*.

חותרנית אפריקנית *Micronecta scutellaris*

פשפש ממשפחת ה**חותרניים**. תפוצתו מאתיופיה עד ישראל, במקווי-מים שונים. חרק זעיר, שבמחשו 3 פרקים ואורכו עד 2 מ"מ. חזהו צהבהב, הכנפיים החופות חומות-אדמדמות, מנוקדות. שכיח בצפון הארץ, בין צמחי-גדות של נחלים ואגמים. טורף זחלים קטנים של חרקי-מים, וסרטנים ירודים.

Polymnia cf. nebulosa

חזימית ורדה

תולעת ממשפחת ה**חזימיתיים** – *Terebellidae*, במחלקת ה**רב-זיפיות** – *Polychaeta*. תפוצתה בימים החמים. הגיעה ליס-התיכון דרך תעלת-סואץ. גופה מגושם ורך, קדמת הגוף מעובה, חלקו האחורי מתחדד. בפרקים הקדמיים זר של גדילים אדומים ארוכים, המשמשים כבחנינים לאיסוף מזון. אורך התולעת עד 25 מ"מ. צבעה אדום-ורוד. מופיעה לאורך חופי היס-התיכון ובאילת. חיה בצינורות חול הצמודים לאבנים על הקרקעית, וגם בהצטברויות טין בתוך גופים שונים. הבחנינים נשלחים מהמסתור אל פני השטח, לאיסוף מזון.

Lophius piscatorius

חפאי שדי

דג ממשפחת ה**חכאיים** – *Lophiidae*. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הגוף שטוח, דמוי מחבט, קדמתו מורחבת ושוליו מתעגלים; חלקו האחורי צר ופחוס-צדדים. לפה צורת סדק רחב, והשיניים מרובות. העיניים מרוחקות אחת מרעותה. קרני סנפיר-הגב מופרדות זו מזו; הקדמיות ארוכות מאוד, מרוחקות מהאחוריות וקבועות מעל הפה. אורך הראש כמחצית

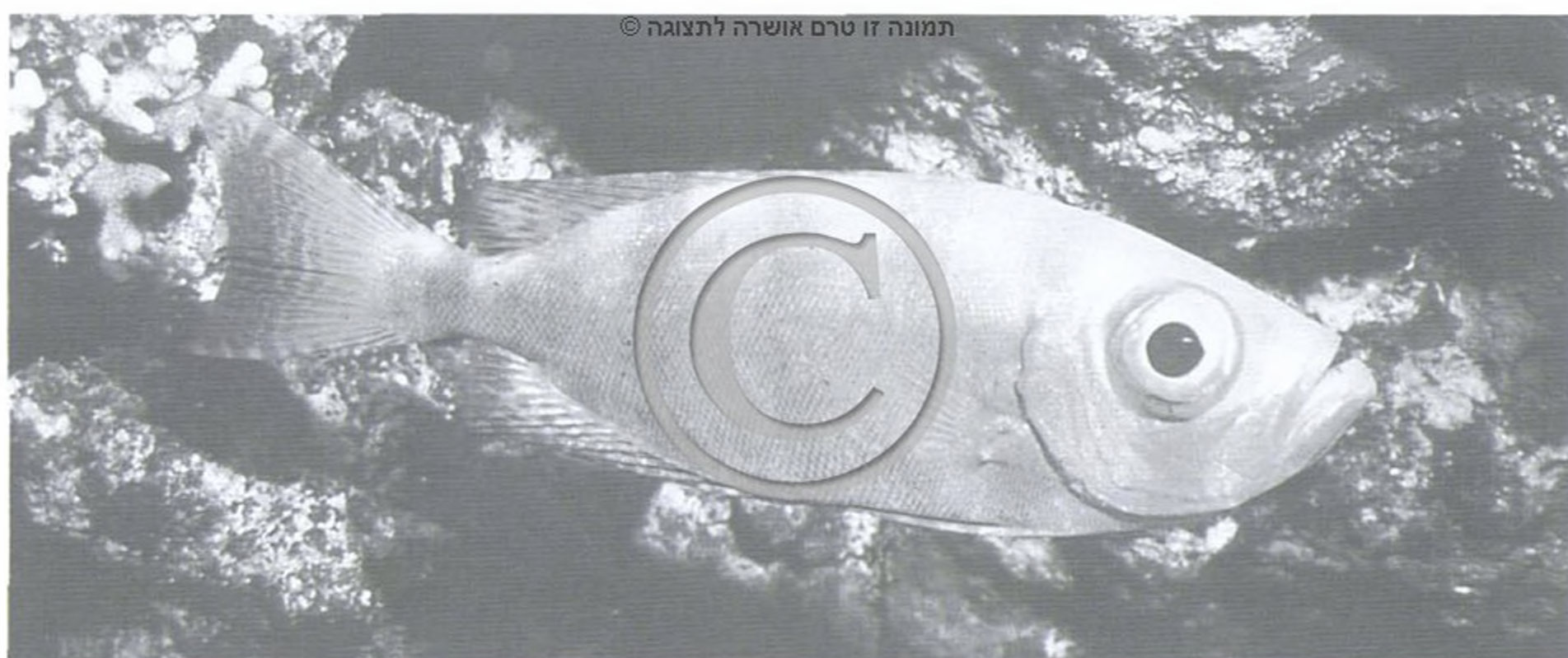

מאורך הגוף. סנפירי-החזה מעוגלים. סנפירי-הזנב מפותח. אורך הדג עד 2 מ'. גבו אפור כהה, גחוונו לבן. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, בעומק 20–150 מ'. טורף הרובץ על הקרקעית, מניע את קצה הקרניים של סנפירי-הגב מעל הפה ויוצר כך פיתיון לדגים. במעמקי ים-סוף מופיע **חכאי הודי** – *Lophiodes mutilus*.

Priacanthus hamrur

חכליל דמדומים

דג ממשפחת **החכליליים** – Priacanthidae. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. הגיע לאחרונה ליס-התיכון דרך תעלת-סואץ. דג פחוס וגבוה יחסית. פיו גדול ופתחו מכוון כלפי מעלה. העיניים גדולות מאוד. קצותיהם של סנפירי-הגב ושל סנפירי-השת מעוגלים. סנפירי-הזנב שקוע במרכזו. אורך הדג עד 35 ס"מ. גופו אדום-חום. עם שינוי התאורה או הסביבה הוא מסוגל לפתח במהירות דגם של כתמים חומים. שכיח מאוד במים הרדודים של אילת. בשעות היום הוא חבוי בכוכים שבשונית, ובלילה יוצא לציד. טורף הניזון מדגים ומחסרי-חוליות שונים. מין אחר, **חכליל גבה-סנפירים** – *P. boops*, מופיע בצפון ים-סוף.

Fistularia commersoni

חלילון חלק

דג ממשפחת **החלילוניים** – Fistulariidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הגוף מוארך מאוד, כמעט צינורי, דק לכל אורכו. הראש משוך בקדמתו והוא דמוי שפופרת ארוכה, שבקצותיה שתי לסתות קצרות. הסנפירים חסרי קוצים. סנפירי-הגב היחיד וסנפירי-השת

מצויים זה מעל זה וקרובים לסנפיר-הזנב. זה האחרון ממוזלג, ובמרכזו חוט ארוך חופשי. אורך הדג עד 1.5 מ'. צבעו כסוף-מבריק כשהוא שוחה במים הפתוחים, ואפור מעוטר בחישוקים – בהתקרבו לקרקעית. שכיח מאוד במפרץ אילת, בסביבת השוניות. הפרטים הצעירים מזדמנים על-יד קו המים. טורף הניזון מדגים שונים. מזנק על טרפו.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חֲמָה קוֹצֵנִית *Chama griphoides*

צדפה ממשפחת החמתיים – Chamidae. תפוצתה במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. אורכה עד 30 מ"מ. צבע פניהן החיצוניים של הקשוות חיוור-צהבהב, אפור או אדמדם, ובפנים – לבן-מבריק או ורדרד. שכיחה מאוד לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, מקו המים ועד המים העמוקים, מחוברת לסלעים, לאבנים או לגופים אחרים. יש שהפרטים הצעירים, שזה עתה התפתחו מפגיות צפות, מופיעים בהמונים, צמודים לתחתית האבנים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חֲמָקִינִית מֶנְדֶּלְסוֹן *Quisquillius mendelssohni*

דג ממשפחת הקברנוניים – Gobiidae. תפוצתו ביס-סוף. כל גופו מכוסה בקשקשים גדולים. סנפיר-הגב האחורי וסנפיר-השת גבוהים. צבע הדג ורוד, לאורך גבו כתמים לבנים קטנים. התגלה במפרץ אילת, בכוכים ובמערות חשוכות, כשהוא צמוד למצע. גודלו עד 5 ס"מ.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חֲמַתִּית יַס־סוּף *Torquigener flavimanus*

דג ממשפחת הנפוחיתיים – Tetraodontidae. תפוצתו ייחודית ליס-סוף. הגוף נפוח בקדמתו, והולך וצר לאחור. השפתיים מעוגלות. בקדמת כל לסת בולטות 2 שיניים, הערוכות כעין לוחות דמויי מפסלת. סנפיר-הגב וסנפיר-השת דומים זה לזה ושניהם קרובים לבסיס-הזנב. העור רפוי. שורת קוצים קטנים ערוכה על הגב, וקוצים רבים קטנים – על קדמת הגחון. אורך הדג עד 16 ס"מ. גבו חום בהיר, הגחון לבנבן, כתמים לבנים על כל הגוף. מופיע בסביבות אילת, לאורך כל החופים החוליים ולפעמים בחוף הצפוני, שם מחופרים צעירים רבים מאוד באזור הרדוד של התת-כרית. הדג ניזון מחסרי-חוליות שונים, פגרים וחיים, ומדגים. כאשר אוחזים בו הוא מתנפח וגם משמיע קולות. רעיל.

Tylosurus acus

חֲנִיתָן חֹד

דג ממשפחת החניתניים – Belonidae. תפוצתו ביס-סוף וביס-התיכון. גופו ארוך, פחוס-צדדים, הראש משוך, הלסתות ארוכות. מאופיין בקמרון לאורך שולי הלסת העליונה, המרחיק את

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

קצותיה מהלסת התחתונה ויוצר רווח בין הלסתות. אורך הדג עד 1.5 מ'. צבעו אפור-כסוף. הפרטים הצעירים מופיעים בלהקות לאורך חוף אילת וחוף היס-התיכון של ישראל, והאוכלוסיות של כל אחד מהימים מוגדרות כתת-מינים מיוחדים. טורף דגים. נידוג לצרכים מסחריים, לפעמים בכמויות גדולות.

Tylosurus crocodilus

חניתן תניני

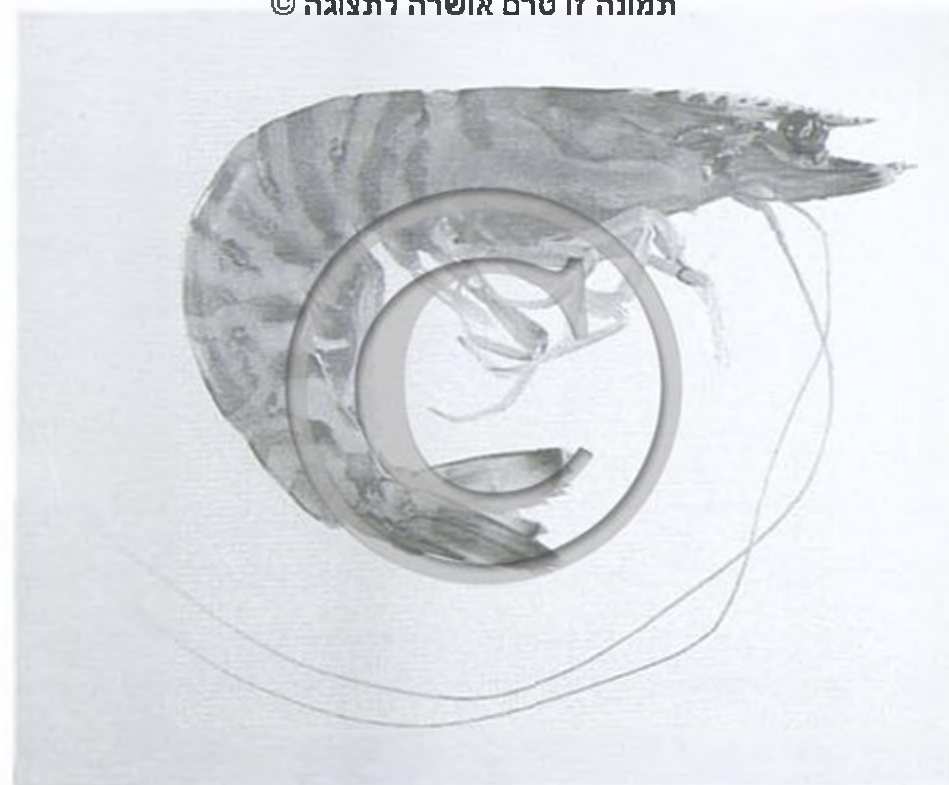
דג שתפוצתו כשל קודמו. אורכו עד מטר אחד. הגוף ארוך עד פי 2.6 מהראש. צבעו כסוף-מבריק. דג של מים עליונים, החי בקרבת החוף. טורף הניזון מדגים שונים. הביצים שמטילה הנקבה גדולות ובעלות חוטים דביקים, המצמידים אותן לגופים צפים.

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

Penaeus japonicus

חסילון יפני

סרטן ממשפחת החסילוניים - Penaeidae, הנמנית על תת-סדרת ארוכי-הבטן. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף שממנו עבר לים-התיכון. פחוס-שריון. בקדמת הראשחה קרין, שבו, מלמעלה, 9-11 זיזים חדים. האחרון שבהם, בקצה החרטום, מורם במקצת. בצד התחתון של החרטום, לפני הקצה, קוץ אחד. בצדי הלוח של הראשחה, מאחורי העיניים, קוץ אחד בשולי השריון וקוץ אחד אחריו. שלושה קוצים גם בשני הצדדים של לוחית הזנב (הטלסון). זיפים קצרים בין הקוצים השונים, וגם על פרקי הצבתות של הזוג הראשון, הזוג השני והזוג השלישי של רגלי-החזה. אורך הסרטן עד 22 ס"מ. צבעו בהיר-זרדרד, עם חישוקים חומים לרוחב הפרקים. מופיע לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, בקרקעית רכה, בעומק 20-100 מ'.

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

Trachypeneus curvirostris

חסילון כפוף-חטם

סרטן שתפוצתו זהה לזו של קודמו. גופו, כשל כל החסילונים, מוארך ופחוס במקצת. בגבית (מגן-החזה) קרן ארוכה, השלוחה קדימה בין העיניים וכפופה בבירור כלפי מעלה, בייחוד אצל הנקבות. לאורך הגוף ועל כל פרקיו זיפים קצרים רבים. המחוש ארוך פי 1.3 מן הגוף. לחסילון

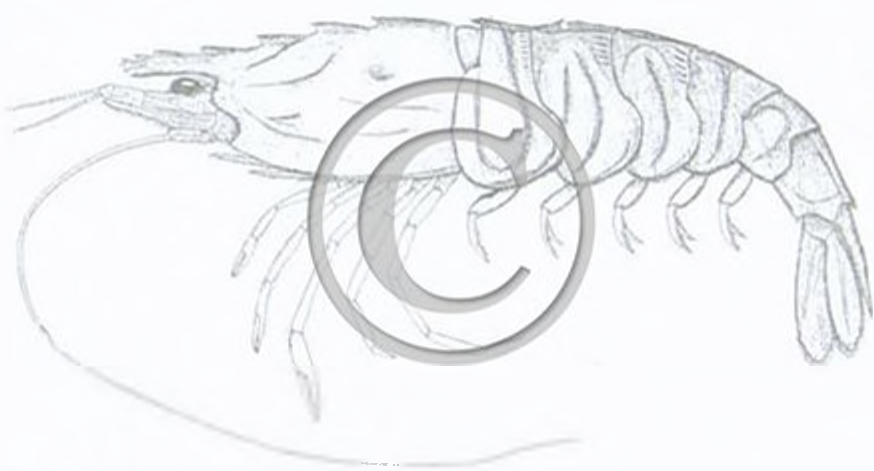
שלושה זוגות של רגליים קדמיות, המסתיימות בצבת קטנה. אורכו עד 23 ס"מ. צבעו ורדרד עד ורוד, הודות לתאי־פיגמנט אדומים רבים. כן מופיע צבע כחלחל בגפיים. מצוי לאורך חופי היס־התיכון של ישראל, בקרקעית חולית, בעומק 10–90 מ', יחד עם מינים אחרים של חסילונים.

Penaeus semisulcatus

חסילון תלת־קוצי

סרטן שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס־סוף. בקצה ראשו חרטום ארוך, ועליו שינון הנמשך לאחור עד מרכזו של הראשחזה ומופיע גם בצדו התחתון. שלושת הזוגות של רגלי־החזה הקדמיות הם בעלי צבת, ואורכם אחיד. אורך החסילון עד 23 ס"מ. חי בעומק 15–40 מ', בקרקעית חולית. נידוג למאכל.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Sicynia carinata

חסילנית מקרינה

סרטן ממשפחת החסילוניים. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס־התיכון. גופו פחוס במקצת, בטנו ארוכה ופרוקה. בקדמת הראשחזה קרין ארוך וחד, הנמשך לפנים מעל לעיניים ואורכו כאורך הזוג הראשון של המחושים. על הקרין שיניים חדות, הנמשכות עד שפתו האחורית של הראשחזה. קוץ חד גם בשפה הקדמית של גבית פרק הבטן הראשון. בצדי פרקי הבטן דגם של בליטות ותעלות. אורך הסרטן עד 4 ס"מ, צבעו חולי, מנוקד בחום. מופיע לאורך חוף היס־התיכון בין צמחי הקרקעית, מהמים הרדודים ועד לעומק מאות מטרים.

Capoeta damascina

חפף ישראלי

דג ממשפחת הקרפיוניים – Cyprinidae. תפוצתו בסוריה ובישראל, במים מתוקים. גופו משוך, מכוסה בצפיפות בקשקשים זעירים. הפה תחתון. הלסת העליונה, המתעגלת, בולטת מעל התחתונה. בזוויות הפה זוג בינים. סנפיר־הגב קצר, קבוע במרכז הגב. אורך הדג עד 35 ס"מ. צבעו אפור־כסוף, כהה יותר בגב. סנפירי־השת כתומים בעת הרבייה. שכיח בכל מערכת הירדן, ממנה עבר לנחלי החוף. חזק ומהיר־תנועה. מסוגל לנוע נגד הזרם בנחלי ההר. ניזון בדרך של

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גירוד אצות מעל אבנים. מתרבה בתחילת החורף, אחרי הגשמים הראשונים. בעונת הרבייה עולה אל מקורות הנחלים, להטלה. זמן-מה אחרי הבקיעה ותחילת הגידול יורדים הפרטים הצעירים לחלק התחתון של הנחל, או לאגם.

Macrodactyla aspera

חפרן חום

שושנת-ים ממשפחת האקטיניים – Actiniidae. תפוצתה ייחודית ליס-סוף. גודל גופה עד 15 ס"מ, הוא אדום-חום ולאורכו שורות של בליטות בהירות. אורך הזרועות 12–14 ס"מ, הן מעובות, חומות כהות ומנוקדות. השושנה שוכנת בסביבות אילת, בקרקעית רכה, במים הרדודים. ביום היא מסתתרת תחת כיסוי חולי, ובלילה מושיטה זרועותיה לצוד את מזונה – דגים קטנים וסרטנים.

Silhouettea insinuans

חפרנית האמרה

דג ממשפחת הקברנוניים – Gobiidae. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הראש משוטח וחסר קשקשים. על הגב קשקשים מסרקים. העיניים קרובות זו לזו וקבועות על תקרת הראש. אורך הדג עד 50 מ"מ. צבעו בהיר, מעוטר במסגרת חומה או כהה סביב סנפיר-הגב וסנפירי-הגחון. שכיח במשטחי חול בקרבת חוף אילת. קרוב לו הדג חפרנית חיים – *S. chaimi*, מין ייחודי ליס-סוף, המצוי בקרבת אילת. אורכו עד 40 מ"מ. צבעו צהבהב, צדי גופו מעוטרים בכתמים שחומים.

Charonia variegata

חצוצרה אצילה

חילזון ממשפחת החצוצריים – Cymatiidae. תפוצתו ביס-הקאריבי, באוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הקונכייה דמוית פלך, גדולה ועבת-דפנות. ניכרים בה 9–10 פיתולים. פתח הקונכייה משוך למרזב, ששפתו החיצונית, המופשלת, משוננת. על-פני פיתולי הקונכייה יש

תפוחות. המכסה שעל רגל החילזון קרני ונוקשה. אורך הקונכיה עד 20 ס"מ, צבעה חום-אדמדם זרוע כתמים חומים ולבנים. החילזון שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, מהמים הרדודים ועד לעומק כ-40 מ'. טורף הניזון מרכיכות ומקווצי-עור, שאל שלדם הוא חודר בעזרת חומצות (גפריתנית ואספרגינית), המופרשות מבלוטות הרוק שלו. קרוב לו החילזון **חצוצרה יס-סופית** – *C. tritonis*, שתפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף.

Aspidontus taeniatus

חֶקִין הַנְּקָאִי

דג ממשפחת **הקרנוניים** – *Blenniidae*. תפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. ראשו חד ומוארך. סנפיר-הגב נמוך, מתחיל מאחורי העיניים ונמשך עד סנפיר-הזנב. סנפיר-השת דומה לו בצורתו, אך קצר יותר. לסנפירי-הגחון צורת קביים קצרים. אורך הדג עד 10 ס"מ.

קדמת גופו בהירה; חלקו האחורי – כהה. פס כהה נמשך מקצה האף דרך העין עד הזנב, שם הוא מתרחב מאוד. לסנפיר-הגב שוליים כהים. דומה מאוד בצורתו, בצבעו ובעיטוריו לדג **נקאי**, המנקה את גופם ואת חלל פיהם של דגים שונים. החקין מנצל דמיון זה להשגת טרף. שכיח במפרץ אילת לאורך השוניות, במקומות בהם מצוי הנקאי. טורף הניזון בדרך של נשיכות מהירות בגוף דגים העוברים לידו.

Clanculus corallinus

חֲרוּזִית אֶלְמָגִית

חילזון ממשפחת **הגלילניים** – *Trochidae*. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. לקונכיה 5 פיתולים נמוכים, הקודקודי שבהם חלק ועל האחרים שורות של בליטות זעירות, פניניות. אורך הקונכיה עד 10 מ"מ. צבעה אדום-אלמוגי מעוטר בנקודות לבנות. החילזון מופיע לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, מקו החוף ועד לעומק 80 מ'. ניזון מאצות. הנקבה מטילה את ביציה בין הבליטות שעל-פני הקונכיה. לאורך החוף הישראלי מופיע גם החילזון **חרוזית מפוספסת** – *C. cruciatus*, ובאילת – **חרוזית פרעה** – *C. pharaonis*.

Conus textile

חֲרוּט אֶרְסִי

חילזון ממשפחת **החרוטיים** – *Conidae*. תפוצתו בכל הימים החמים. פיתול הקונכיה האחרון, הגדול, עוטף את שאר

הפיתולים. קודקוד הקונכיה משוטח, והפיתולים נראים דרכו. מרכז הקודקוד מורם, והפיתולים נראים גם במבט מהצד. לפתח הקונכיה צורת סדק, כמעט לכל גובהה. אורך הקונכיה עד 10 ס"מ, ועליה דגם רקמה של משולשים אדומים-לבנים. החילזון שכיח בסביבת חוף אילת, בלגונה ובשונית. בשעות היום הוא חפור בחול. טורף הניזון מחלזונות אחרים, שאותם הוא ממית בעזרת חצי רעל. ארסי לאדם.

חרוט ברד *Conus tessellatus*

חילזון מהמינים הטרופיים המופיעים באילת. קודקוד הקונכיה משוטח ושקוע; מרכז מורם-מחודד. אורך הקונכיה עד 6 ס"מ. פניה חלקים, בהירים ומעוטרים בדגם של חגורות המורכבות ממלבנים כתומים מקבילים. החילזון חי חפור בחול, במשטחים של עשבי-ים. קרוב לו המין חרוט חד-קודקוד – *C. generalis*, שקודקודו חד והוא מופיע באותה סביבה.

חרוט גשמיני *Conus vexillum*

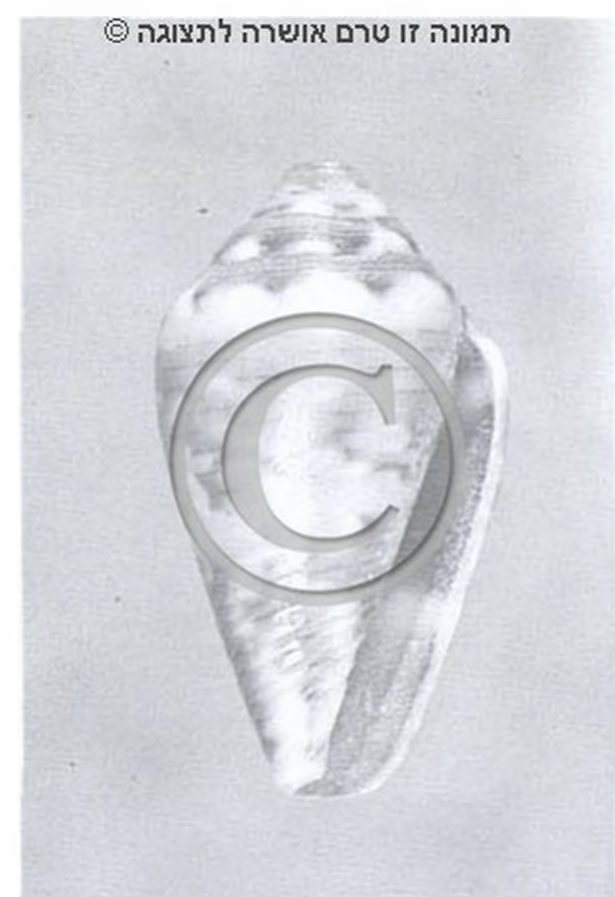
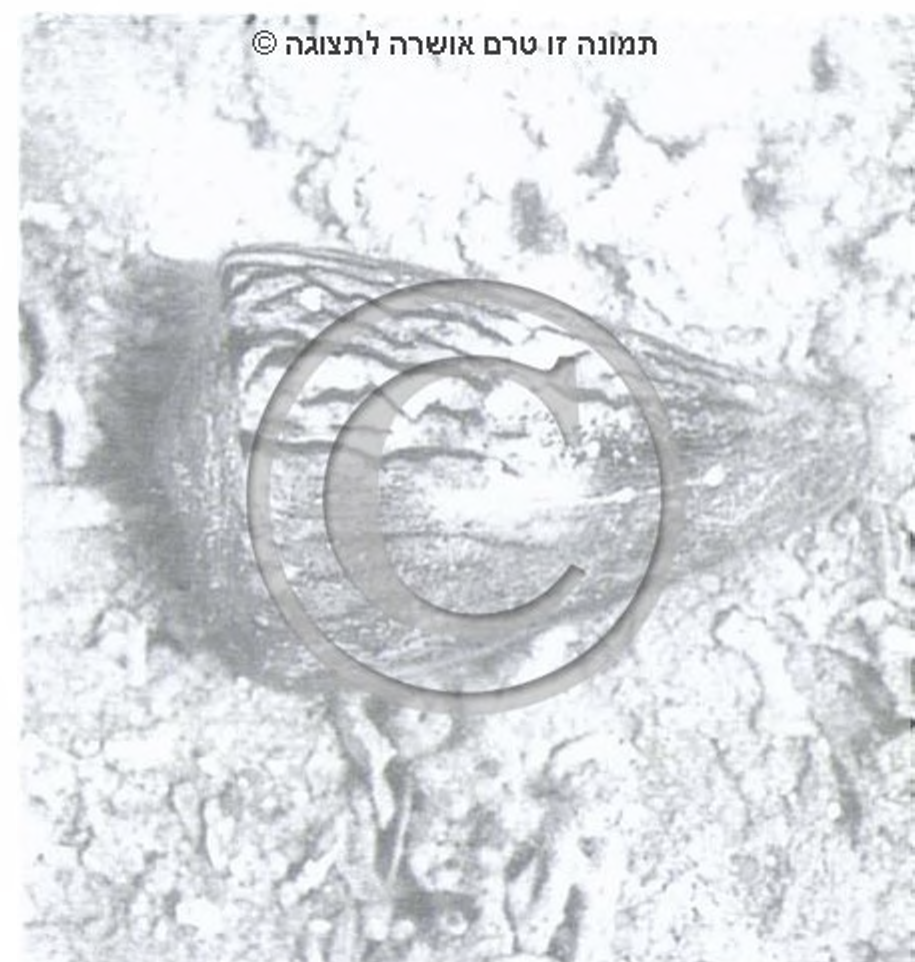
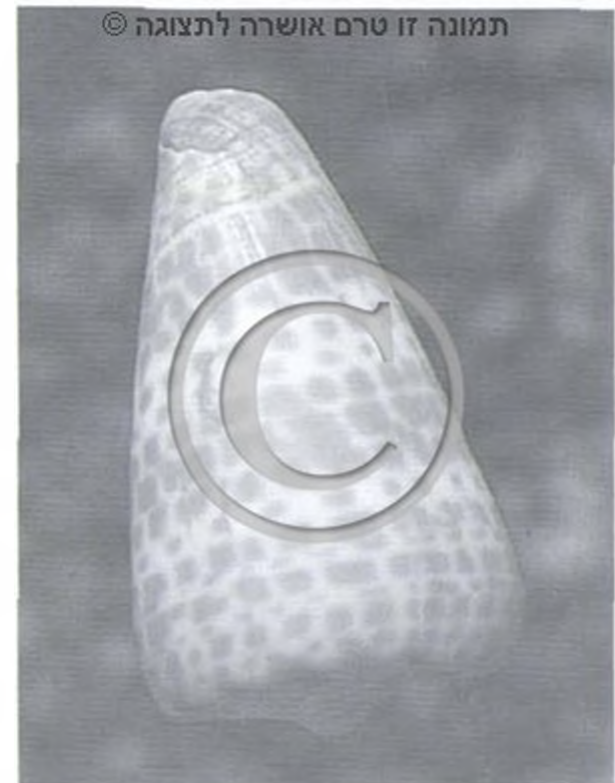
חילזון שתפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. אחד הגדולים במשפחת החרוטיים. הקונכיה עבת-דפנות, בסיסה רחב ומשוטח וקצה צר. לאורך כל הפיתול הגדול של החרוט נמשך הפתח הצר של הקונכיה, ששפתו חדה וחזקה. אורך הקונכיה עד 12 ס"מ. צבעה הכללי חום כהה. מעוטרת לפעמים בפסים שחומים. החילזון מופיע בים אילת, חי חפור בשכבה העליונה של קרקעית חולית, במים הרדודים. לרוב צומחות אצות על-פני הקונכיה.

חרוט ים-תיכוני *Conus ventricosus*

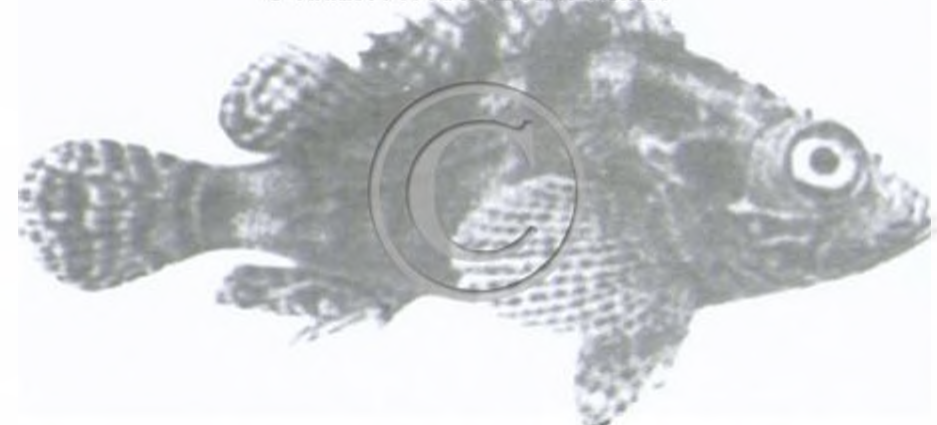
חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. אורך הקונכיה עד 40 מ"מ. צבעה מגוון מאוד: חום, צהוב או ירוק-זית, אחיד או משויש, מעוטר בקווים, פסים וכתמים חומים, ירוקים ואדמדמים. החילזון שכיח מאוד לאורך חוף הים-התיכון של ישראל, מקו המים ועד לעומק עשרות מטרים, בדרך כלל חפור בחול ובטין או נדחק בין אצות. טורף הניזון מחסרי-חוליות שונים.

חרולן מחגר *Scorpaenodes guamensis*

דג ממשפחת העקרבוניים – *Scorpaenidae*. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי ובים-סוף. גופו מגושם, ראשו

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

קוצני ומהווה כשליש מאורך הגוף. העין גדולה. בסנפיר־הגב 13–14 קוצים. סנפיר־החזה מניפתיים־שקופים. סנפיר־הזנב מעוגל ושקוף. אורך הדג עד 15 ס"מ. צבעו חום־אדום עד אדמדם, מעוטר בחישוקי־רוחב כהים. הבטן בוהקת. על קרני־הסנפירים ניקוד לבן ואדום. על הגוף קשקשים גדולים וגדילים עוריים. שכיח בסביבות אילת בקרבת החוף, בתוך מושבות של אלמוגים מסועפים. בשעות היום שוהה במחבוא, ובלילה יוצא לצוד דגים קטנים וחסרי־חוליות. ארסי.

חרטומית דקה *Macropodia longirostris*

סרטן ממשפחת העכוביתיים – *Majidae*. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים־התיכון. הראשחזה אגסי: תפוח־סגלגל בחלקו האחורי, ומתמשך וצר בחלקו הקדמי. אורכו, בחלק שלפני הרגליים הקדמיות, כפול מזה שמאחורי הרגליים. העיניים קבועות על גבעולים שאינם נעים. בליטת הראש עשויה משני קרינים מחוברים. פרק הבסיס של זוג המחושים השני קצר מאורך הקרן. אורך הגוף עד 16 מ"מ. צבעו ירקרק־חום, לרוב מכוסה אצות. מופיע לאורך חוף היס־התיכון של ישראל, בתוך אצות, מהמים הרדודים ועד לעומק 30 מ' ויותר.

חרטומנון ורד *Macroramphosus scolopax*

דג ממשפחת החרטומנוניים – *Macroramphosidae*, שבסדרת האבובונאים. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים־התיכון. גופו פחוס. קדמת ראשו משוכה, דמוית חדק. אורך הראש כאורך הגוף. שני סנפירי־הגב קרובים לסנפירי־הזנב. בקדמי שבהם קרן חזקה וארוכה; כאשר היא כפופה היא מגיעה עד אמצע סנפיר־הזנב. סנפירי־הגחון זעירים. על־פני הגוף קשקשים זעירים ומחוספסים. אורך הדג עד 20 ס"מ. צבעו הכללי ורוד. הגחון כסוף. העיניים זהובות־אדמדמות. מופיע בים הפתוח מול חופי היס־התיכון של ישראל. על־פי רוב נלכד ברשתות דייגים נגררות. ניזון מיצורים זעירים שונים. קרוב לו מין נדיר המזדמן לאורך חופי הארץ – חרטומנון עדין – *M. gracilis*, שגופו כסוף.

חרירן שכיח *Porites lutea*

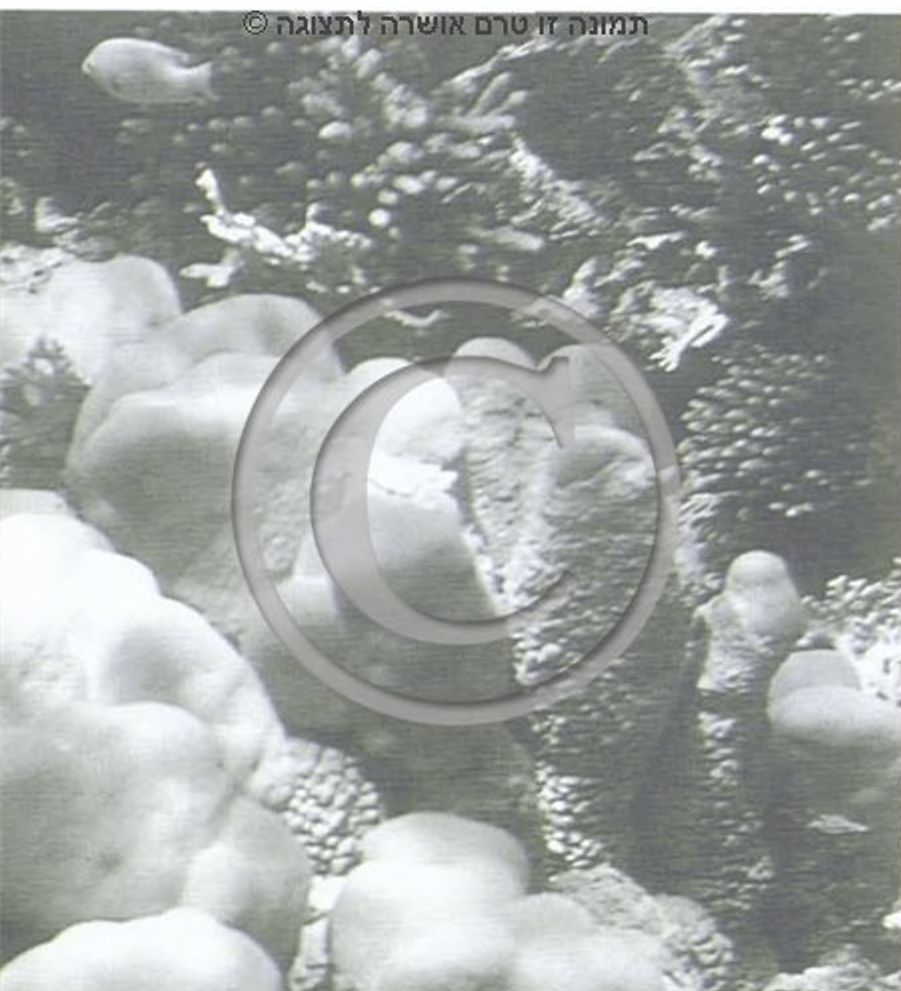
אלמוג־אבן ממשפחת החרירניים – *Poritidae*. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים־סוף. הפוליפים קטנטנים: אורכם 2–3 מ"מ. המושבה מופיעה בצורת עמודונים, משטחים או ראשים אי־רגולריים ענקיים. שטח המושבות מעשרות

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סנטימטרים רבועים ועד מטרים רבועים אחדים. צבען ירקרק-חום. האלמוג שכיח מאוד בשוניות האלמוגים של אילת – הוא מהמינים החשובים שבהן. פרטים גדולים מצויים לאורך הקדם-שונית. גילם של פרטים מסוימים מוערך במאות רבות של שנים.

חֲרִסִית אֶרֶכֶת-צֶבֶת *Porcellana longicornis*

סרטן ממשפחת החרסיתיים – Porcellanidae, בבת-סדרת שוני-הבטן. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הראשחזה והגפיים שטוחים וחלקים. קדמת הראשחזה ישרה, בשוליו שינון זעיר. הצבתות ארוכות פי 1.5 מהגוף, ואין עליהן מברשות זיפים. אורך הסרטן עד 6 מ"מ. גופו וגפיו חומים עד חומים-אפורים. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים, לפעמים בחברת פרטים בני המין חרסית שטוחת-צבת.

Porcellana platycheles

חֲרִסִית שְׁטוּחַת-צֶבֶת

סרטן שתפוצתו ביס-התיכון. הראשחזה והגפיים שטוחים וזיפיים מאוד. הראשחזה מלבני, בקדמתו זוג עיניים הקבועות על גבעולים קצרים וביניהם מספר בליטות. הצבתות רחבות ובולטות. זוג רגלי-החזה האחרון (החמישי) דק ומנוון. אורך הראשחזה עד 10 מ"מ. הסרטן שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, מתחת לאבנים. מתרחק מאוד. חי על משטחים סלעיים, שמהם הוא מגרד את מזונו, בעיקר אצות.

Discodoris vanicorum

חֲשׂוּפִית בֶּרֶדָה

חילזון ממשפחת החשופיתיים – Chromodoriidae, מבין חשופי-הזימים – Nudibranchiata. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הגוף משוטח, ללא קונכייה. בקדמתו 2 בחנינים משוטחים, וקרוב לחלקו האחורי, מסביב לפיה-טבעת, זר זימים. אורכו עד 60 מ"מ. צבעו לרוב צהבהב או לבנבן. הבחנינים והזימים כתומים או סגולים, על הגוף כתמים כתומים. מופיע בקרבת חוף היס-התיכון של ישראל, על אבנים ובין אצות גדולות. ניזון מספוגים. במקומות אלה מזדמנת גם חשופית ספרדית – *Glossodoris valenciennesi*.

Tectodoris scutigera

חֲשׂוּפִית הַמַּגְנִים

חילזון שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, וביס-סוף. גופו חזק, מוארך או עגלגל. רגלו חזקה ובשרנית. אורכו עד 10 ס"מ. על-פני הגוף דגם של לוחות מגינים חומים, היוצרים כעין שריון-צב על הגב. מופיע לאורך חוף אילת, בשוניות האלמוגים, במים הרדודים. פעיל בשעות הדמדומים והלילה; ביום מסתתר בכוכים ובסדקים.

Chromodoris annulata

חֲשׂוּפִית זֶהְבֶּת־כֶּתָמִים

חילזון שתפוצתו בימים הטרופיים. אורכו עד 5 ס"מ. צבעו לבנבן, מעוטר בכתמים זהובים וסגולים. פס זהוב וסגול נמשך לאורך שולי הגוף. החילזון שכיח באזורי האלמוגים והסלעים של חוף אילת. פעיל בשעות הלילה. ניזון מספוגים.

תמונה עמ' 130

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Hypselodoris infucata

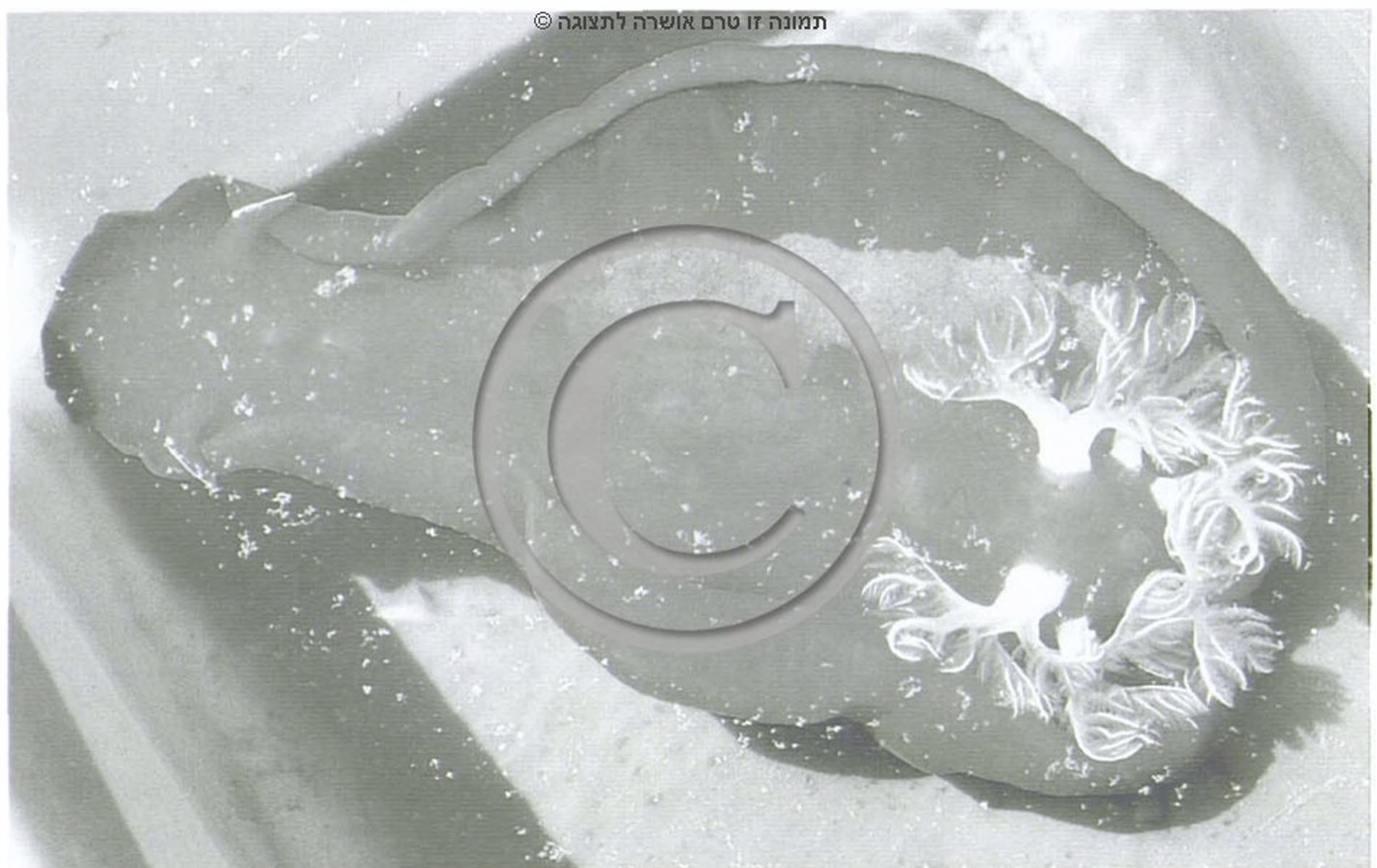
חֲשׂוּפִית נוֹצָצַת

חילזון שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים־סוף, שממנו חדר ליס־התיכון. גופו משוך וצר יחסית, מעוגל לפניו ומחודד־יתדי מאחור, לאורך הסוליה. אורך החילזון עד 30 מ"מ. גבו בהיר, מנוקד ומקווקו בכתום. לאורך שולי הגב והרגל פס עקלתוני שחור וכתום. הבחנינים כתומים־אדמדמים, הזימים לבנבנים־אדמדמים. שכיח לאורך חופי הארץ בנוף סלעי, בין אצות, במים הרדודים.

Hexabranchus sanguineus

חֲשׂוּפִית עֵנֶק

החילזון הגדול מבין החשופיות. אורך הבוגרים מגיע ל־50 ס"מ. תפוצתו בימים הטרופיים. צבעו אדום. לעתים מופיע על שולי הגוף והרגל גוון סגלגל. הבחנינים קצרים, ולאורכם קו לבן. הזימים שבקצה האחורי של הגוף נראים כשיח ורוד־לבנבן. החילזון שכיח לאורך חוף אילת. פעיל בשעות הלילה. מסוגל לשחות בעזרת תנועות גליות של שולי הגלימה, ומכאן שמו העממי: "רקדנית ספרדית". ניזון מספוגים ומהידרתים. אנדרוגינוס. לתטולתו צורת סרטים ורודים, מסולסלים, ובהם אלפי ביצים. הסרטים מודבקים לאבנים. על גופו שוכנים על־פי רוב סרטנים שיתופיים מהסוג דייר.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חֲשׂוּפִית פִּסִּים

Chromodoris quadricolor

חילזון שתפוצתו בכל הימים הטרופיים. גופו מוארך, שוליו מורחבים וחדים והוא מורם מעל סוליה משוטחת. שני הבחנינים שבקדמת הראש כפופים במקצת. בחלק האחורי של הגוף זר קצר של זימים מנוצים. אורך החילזון עד 4 ס"מ. השוליים, הבחנינים והזימים כתומים. פסים כחולים-לבנים ערוכים לאורך הגוף. שכיח מאוד בסביבת אילת. מסתתר בשעות היום, ובלילה זוחל על-גבי הסלעים והאלמוגים. ניזון בעיקר מספוגים. תמונה עמ' 130

חֲשׂוּפִית פְּרָחוֹנִית

Dendrodoris grandiflora

חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. זר הזימים גדול, נטוי אחורה וכל עלעליו מסועפים. אורך החילזון עד 6 ס"מ. צבעו צהבהב-ירקרק, ירוק-חום עד חום, מעוטר בניקוד ובכתמים עדינים. על שולי הגב קווים רדיאליים בהירים. מופיע בצפון חוף הים-התיכון של ישראל, באזור סלעי-החוף. ניזון, כפי הנראה, מספוגים.

חֲשֵׁמֶלֶן מְשִׁישׁ

Torpedo marmorata

דג ממשפחת החשמלניים – Torpedinidae, מבין דגי-הסחוס. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. הגוף שטוח, דמוי מחבט. סנפירי-החזה יוצרים עם הראש את החלק המורחב. הפה קבוע בתחתית הראש והוא דמוי סהר. חורי הזריקה והעיניים קרובים זה לזה. עור הגוף רך, נטול קוצים. אורך הדג עד 70 ס"מ. גבו חום-משויש וחום-צהבהב. חי לאורך חוף הים-התיכון של ישראל, מהמים הרדודים ועד לעומק 50 מ', לעתים בחברת חשמלן עינוני. ניזון מחסרי-חוליות ומדגי-קרקע. מהמם את טרפו במכת-חשמל.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

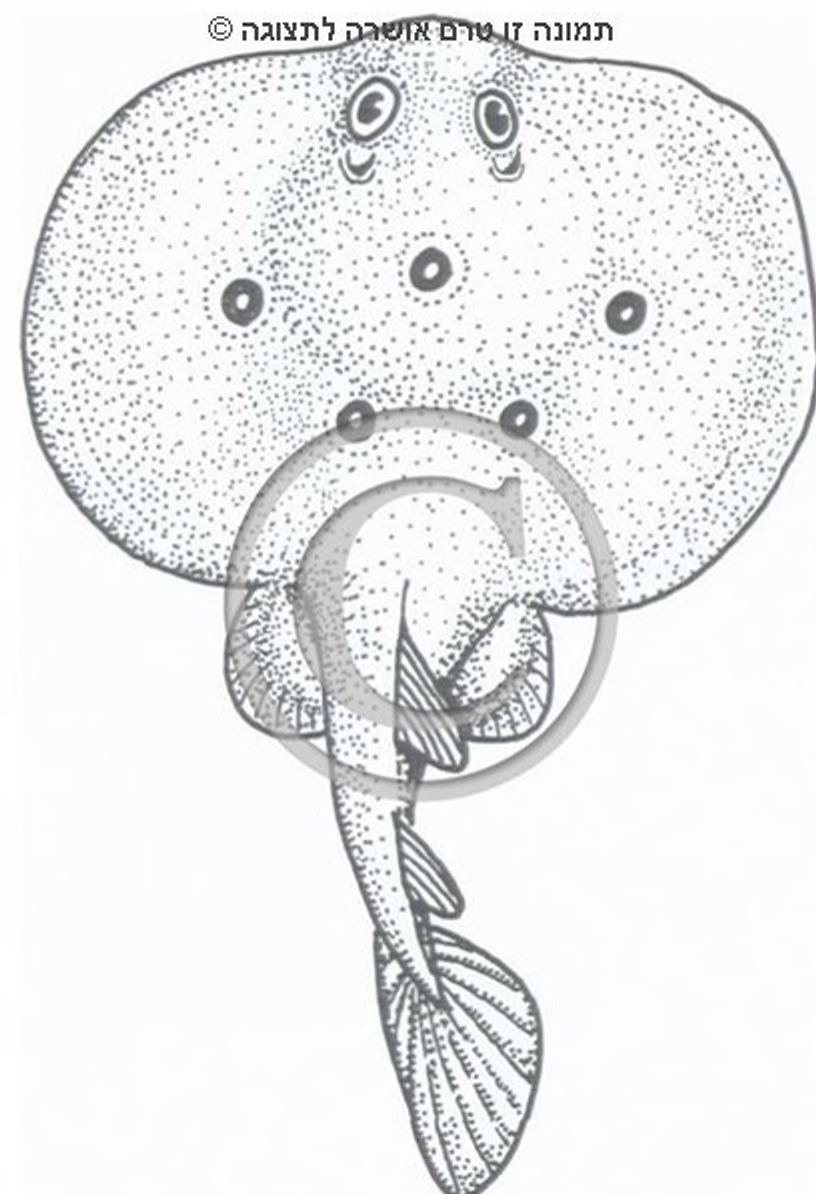

חֲשֵׁמֶלֶן עֵינוֹנִי

Torpedo torpedo

דג שמבנה גופו דומה לזה של החשמלן המשויש. אורכו עד 60 ס"מ. צבעו חום ועל גבו 5-6 כתמים כחולים. שכיח לאורך חוף הים-התיכון של ישראל, עד לעומק 20 מ'. שוכן קרקעית. בחודשים מאי-יולי משריצה הנקבה ולדות חיים. בחודשי החורף מתקרב החשמלן לחוף, בעיקר בסמוך לשפכי נחלים. מהמם דגים קטנים, כגון קברנוניים, במכות-חשמל, וניזון מהם. בים אילת מזדמן חשמלן פרסי – T. sinus-persici.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חֲשֵׁמֶלֶן הַטֶּבֶעַת

Apogon annularis

דג ממשפחת החשמנוניים – Apogonidae. תפוצתו נרחבת בימים הטרופיים. בעל שני סנפירי-גב. סנפירי השת, החזה והגחון כמעט שווים בגודלם. בסיסו של סנפירי-הזנב רחב, והסנפיר עצמו שקוע במקצת. הגוף חלק, בעל קשקשים

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גדולים. העיניים גדולות יחסית. אורך הדג עד 10 ס"מ. צבעו כסוף-שקוף. סביב בסיסו של סנפיר-הזנב טבעת שחומה בולטת. דג לילי, הפעיל ביותר בין בני סוגו בשעות הלילה. ניזון מיצורי פלנקטון זעירים.

חֲשֵׁמֶנוֹן הַפֶּתֶם Apogon fleurie

דג שתפוצתו באוקיאנוסים השקט וההודי, ובים-סוף. הגוף פחוס, גבוה בקדמתו. הפה אלכסוני, מפתחו נמשך עד אל מאחורי העיניים. קוטר העין עולה על אורך הראש שלפניה. לשני סנפירי-הגב גובה אחיד. אורך הדג עד 12 ס"מ. צבעו כתום בהיר וכסוף, שני פסים קצרים כחלחלים לאורך צדי ראשו, כתם שחור גדול על בסיסו של סנפיר-הזנב. מופיע לאורך חוף אילת, בין השוניות. דג לילי. חי בלהקות. ניזון מבעלי-חיים שונים ומדגיגים. הזכרים מדגירים את התטולות בפיהם.

חֲשֵׁמֶנוֹן זָהָב Apogon cyanosoma

דג הדומה לחשמנון הטבעת וגם תפוצתו דומה. אורכו עד 10 ס"מ. צבעו צהבהב-כסוף, לאורך גופו מספר פסים זהובים. שכיח בסביבות אילת, בלהקות החיות בתוך כוכים ומערות. יוצא בלילות לים הפתוח, להיזון מהפלנקטון. הזכרים מדגירים את הביצים בפיהם. הצעירים שוכנים בין קוציהם של קיפודיים. מחזור החיים של הבוגרים נמשך כשנה. על-פי רוב הם נטרפים או מתים, ואת מקומם תופס דור של צעירים, המתבגר בגיל 3-4 חודשים.

חֲשֵׁמֶנוֹן חֶסֶר-פֶּס Apogon cookii

דג שתפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. אורכו עד 12 ס"מ. צבעו אפור, בכל צד של הגוף חמישה פסים חומים, המתחילים בראש ומסתיימים, בחלקם, על סנפיר-הזנב. האמצעי שבהם קצר ומסתיים במרכז הגב. על הפס המרכזי שבבסיס סנפיר-הזנב כתם כהה. הדג שכיח באזור אילת, בכוכים שבין האלמוגים. ניזון מחסרי-חוליות.

חֲשֵׁמֶנוֹן יֶם-תֵּיכוֹנִי Apogon imberbis

דג ייחודי בתפוצתו: בכל היס-התיכון ובמזרח האוקיאנוס האטלנטי. אורכו עד 15 ס"מ. צבעו חום-אדום. על כל עין פס קצר כהה, משוך מקצה האף. לפעמים מופיע ניקוד שחור על גבעול הזנב. הדג שכיח בלהקות לאורך החוף הישראלי, בעומק 5-20 מ', בינות לסלעים ועלי-יד פתחי מערות. טורף

הניזון מחסרי-חוליות. כרבים מבני משפחתו, גם הזכר של מין זה מדגיר בפיו את התטולות. מין נוסף, ים-סופי, חשמנון עינוני – *A. nigripinnis*, נמצא לאחרונה בקרבת חופי הים-התיכון של ישראל. נראה כי חדר לשם לפני שנים, דרך תעלת-סואץ.

חשמנון צר-פס *Apogon fraenatus*

דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הגוף משוך, הראש מחודד, פתח-הפה מסתיים מתחת לעין. השוליים של קדם מכסה הזימים – משוננים. אורך הדג עד 12 ס"מ. גופו כסוף-מבריק, פס שחום נמשך מהאף ועד לכתם שעל בסיס סנפיר-הזנב. שוליו של סנפיר זה, וקדמת סנפיר-הגב הראשון – שחורים. הדג מופיע לאורך שוניות אילת. פעיל בשעות הדמדומים. ניזון מדגיגים ומסרטנים.

חשמנון רב-פסים *Apogon angustatus*

דג הדומה לחשמנון חסר-הפס, וגם תפוצתו דומה. אורכו עד 10 ס"מ. בכל צד של גופו חמישה פסי-אורך: שלושה רחבים וכהים, משוכים מהראש עד לבסיס סנפיר-הזנב, ושניים צרים וקצרים, האחד משוך מעל לפסים הרחבים והשני – מתחתיהם. כתם כהה על בסיסו של סנפיר-הזנב. הדג שכיח בין שוניות אילת. פעיל בשעות הלילה.

טבורית לבנה *Polinices mammilla*

חילזון ממשפחת הטבוריתיים – *Naticidae*. תפוצתו באוקיאנוס ההודי ובים-סוף. הקונכייה ביצית ומבריקה, ולה קודקוד מחודד. הפתח גדול וסגור, ומכסה הרגל קרני. הטבור סגור. אורך הקונכייה עד 5 ס"מ. צבעה לבן. החילזון שכיח בסביבת אילת, חפור בתוך החול. מתחפר באמצעות רגל נשלפת ומתנפחת. התטולה עגולה ומשוטחת, קוטרה 5–6 ס"מ ובמרכזה פתח. הביצים שבתוכה דבוקות-מעורבות עם גרגירי חול. כאן מופיע גם החילזון טבורית שחורת-טבור – *P. melanostoma*.

Naticarius millepunctatus

טבורית מנקדת

חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי ובים-התיכון. טבור הקונכייה פתוח וגלוי לעין. הפיתול הגדול עוטף את שאר הפיתולים, ואלה נראים אך בקושי באזור הקודקוד. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. צבעה ירקרק-חום, מעוטר בדגם צפוף מאוד של כתמים חומים כהים, היוצרים שורות סביב הקודקוד. החילזון שכיח מאוד לאורך חוף הים-התיכון של ישראל,

במפרצים של חול וטין, עד לעומק עשרות מטרים. טורף, הקודח בתוך קונכיותיהן של צדפות לשלות מהן את מזונו.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

טבורית סתומה *Neverita josephinia*

חילזון שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי, ביס-התיכון וביס-השיש. הקונכייה סגלגלה, משוטחת בצד הפתח. השפה הפנימית של הפתח ישרה. הטבור סתום בכרית גירית. אורך הקונכייה עד 30 מ"מ. צבעה אחיד – צהבהב-חום. תחתיתה לבנבנת. החילזון שכיח ביס-התיכון, סמוך לחוף, חפור בתוך חול וטין. טורף הניזון מצדפות ומחלזונות.

טבלנית זהבת-זר *Dytiscus circumflexus*

חיפושית ממשפחת השחייניותיים – Dytiscidae. תפוצתה נרחבת במקווי-מים מתוקים בחצי כדור-הארץ הצפוני. גופה דמוי סירה, מבריק, מורחב בראש ומחודד מאחור. רוחב החזה כרוחב הכנפיים החופות; שוליו, כשולי הכנפיים החופות, חדים. הרגליים שעירות, האחוריות שבהן משוטחות ומורחבות. השוקיים האחוריות דקות, ארוכות יחסית, בעלות שני דרבנים דקים ושווים (בזה נבדלת הטבלנית מן השחיינית, ששוקיה קצרות ודרבן אחד ארוך מהשני). אורך החיפושית כ-3 ס"מ, צבעה שחום-מבריק, שולי הכנפיים החופות, החזה וקדמת הראש – צהובים. לזכרים רגל קדמית מורחבת, לאחיזת הנקבות בעת ההזדווגות. בארץ מופיעה הטבלנית במקווי-מים שונים, נקיים. טורפת הניזונה מבעלי-חיים קטנים. הזחל חי אף הוא במים. גם הוא טורף, בעל לסתות אנקוליות, דומה לזחל של השחיינית.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Katsuwonus pelamis

טונה טרופית

דג ממשפחת הקולייסיים – Scombridae. תפוצתו בכל האוקיאנוסים וביס-סוף. הראש חד וסנפיר-הזנב סהרוני. החלקים האחוריים של סנפיר-הגב וסנפיר-השת יוצרים שורה של

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סנפירונים קטנים, הנמשכים עד סנפיר־הזנב. סנפיר־החזה קצרצרים, בזמן השחייה הם שקועים בשקע שבצדי הגוף. אורך הדג עד מטר אחד. נבדל מקרובו, **הטונה הכחולה**, בעיקר ב־4–5 פסים שחורים, הנמשכים לאורך כל צד של הגוף. שכיח בסביבת אילת, בעיקר מחוץ לאזור השוניות. טורף מהיר־תנועה, הרודף – בלהקות בנות 5–7 פרטים – אחר דגים.

טונה כחלה

Thunnus thynnus

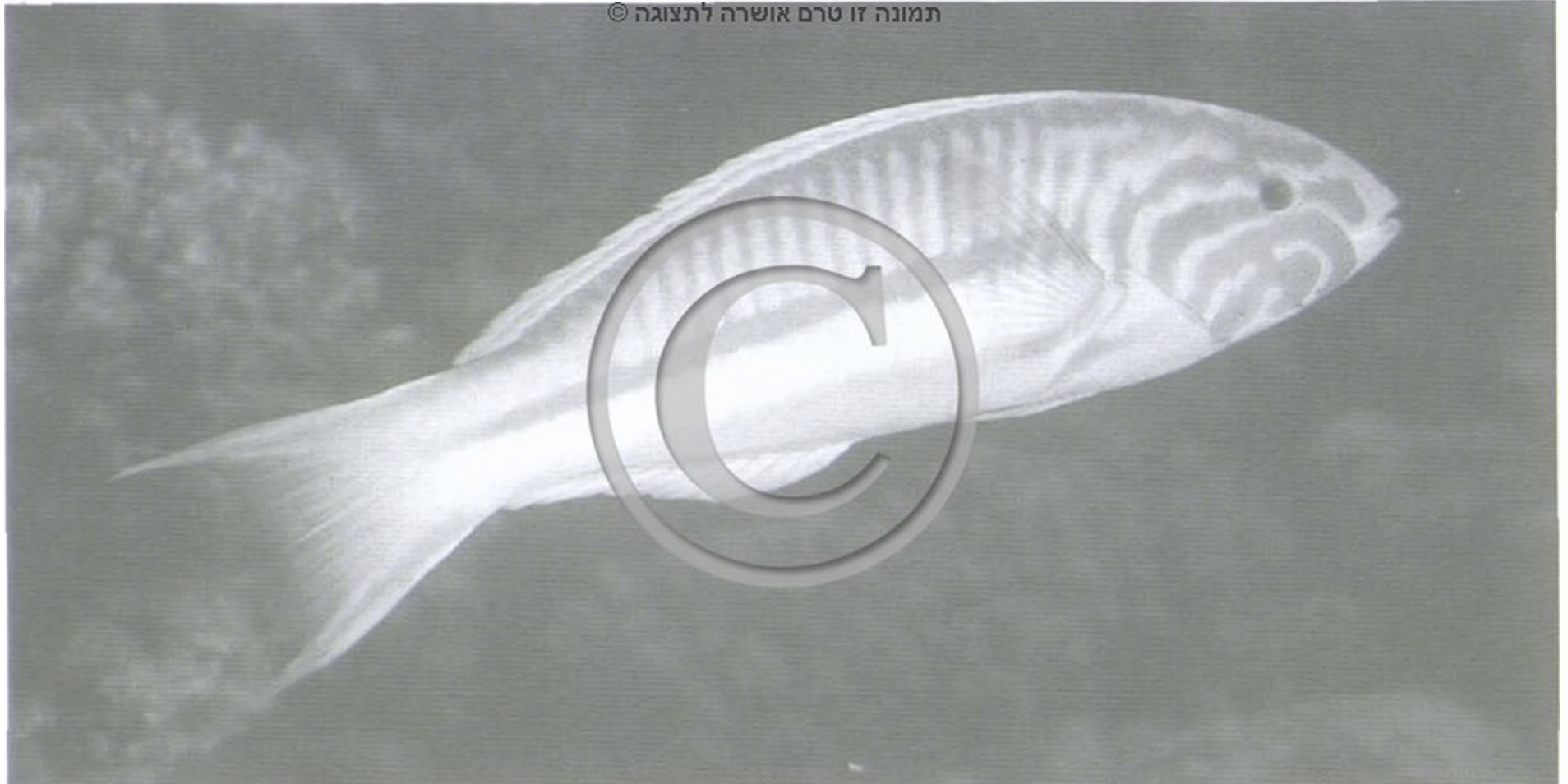
דג קרוב ל**טונה הטרוֹפית**. תפוצתו בכל הימים החמים וביס־התיכון. הגוף חלק, דמוי כישור. אורך הדג עד 4.2 מ'. גבו כחול־אפור, הגחון – כסוף־לבן. מופיע לאורך חוף היס־התיכון של ישראל. טורף הניזון מדגים קטנים, בעיקר מסרדינים.

טונה מזהבת

Thunnus albacares

דג שתפוצתו לאורך האזורים הטרופיים בכל האוקיאנוסים, וביס־סוף. לגופו מבנה טיפוסי דמוי כישור. סנפיר־הגב הקדמי, סנפיר־החזה וסנפיר־הגחון קרובים לראש. אורך סנפיר־השת כאורך הראש. אורך הדג עד 3 מ'. צבעו הכללי כסוף־אפור, לאורך החלק התחתון של צדי הגוף שורות של כתמים מאונכים. מופיע בסביבת אילת, לפעמים בקרבת הקדם־שונית.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

טוֹסוֹן אֵילִתִּי *Thalassoma (ruppelli) klunzingeri*

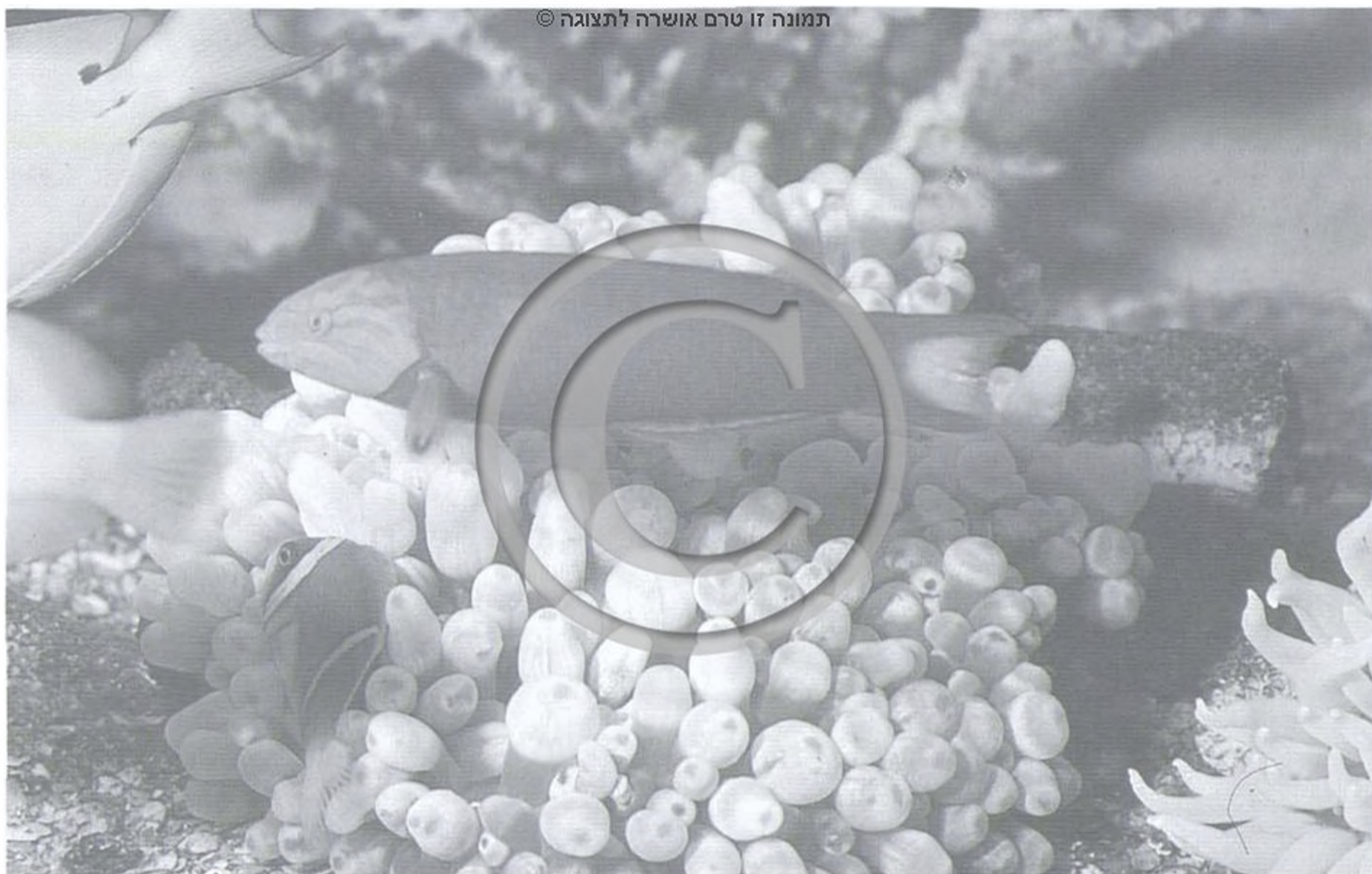
דג ממשפחת השפתניים – Labridae. תפוצתו ייחודית ליס-סוף. גופו מוארך, מתרחב מעט במרכזו. סנפירי-הגב וסנפירי-השת נמוכים וארוכים, ולהם קוצים רכים מאוד. סנפירי-החזה וסנפירי-הגחון קצרים. בסיסו של סנפירי-הזנב רחב ושוליו קעורים. אורך הדג עד 30 ס"מ. צבעו כחלחל-ירקרק. על ראשו דגם מורכב של פסים סגולים-ורודים, ולאורך הגוף – פס אדום. שכיח מאוד סביב שוניות אילת. ניזון מבעלי-חיים ומאצות. אנדרוגינוס, המחליף את זוויגו מנקבה לזכר. בעונת הרבייה הופכים סנפירי הזכר לסגולים. הוא מרפרף בהם במים וכך, כפי הנראה, הוא מאותת לנקבות, הבשלות לפליטת ביצים, להצטרף אליו.

טוֹסוֹן יַס־תֵּיכוֹנִי *Thalassoma pavo*

דג שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. צורתו טיפוסית לטווסונים. אורכו עד 20 ס"מ. צבעו ירקרק-חום עד ירוק. לנקבות, שאורכן עד כ-12 ס"מ, גוף מגוון מאוד בירוק-חום. הן משנות את זוויגן לזכרים, ועם גידול הגוף מקבל הדג צבע ירוק-חום אחיד יותר. חישוק ירוק מצוי בחלק האחורי של הראש, וכתם שחור – במרכז בסיסו של סנפירי-הגב. הדג שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, בינות לסלעים מכוסים אצות גבוהות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

טוֹסוֹן סֶהְרוֹנִי

Thalassoma lunare

דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. צורתו כשל **טוֹסוֹן אֵילִתִּי**. אורכו עד 20 ס"מ. צבעו אחיד – ירוק-חום כהה. על הראש מספר פסים עקלתוניים אדמדמים. סנפיר-הזנב סהרוני, שוליו צהבהבים. הדג שכיח בשוניות אילת. מופיע בדרך כלל ביחידות, בסביבת כוכים וסדקים.

טוֹסִית כַּחֲלַת-פִּסִּים

Stethojulis albovittata

דג ממשפחת ה**שַׁפְתָּנִיִּים**. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הראש חסר קשקשים. על הגוף קשקשים גדולים. בכל אחת מזוויות הפה שן מוגדלת אחת. אורך הדג עד 12 ס"מ. גוף הנקבה חום-אפור, מעוטר בוורוד לאורך הגחון, בכתם כתום מעל בסיסו של סנפיר-החזה ובפס צהוב לאורך הלחי. על ראש הזכרים הבוגרים, שהתפתחו אחרי חילוף הזוויג, ארבעה פסים כחולים; העליון שבהם נמשך לאורך חלק מהגב, והמרכזי – לאורך הגב כולו. הדג שכיח מאוד בסביבת אילת, בין האלמוגים ומעליהם. ניזון מבעלי-חיים קטנים.

Turritella maculata

טוֹרִית מְנַמֶּרֶת

חילזון ממשפחת ה**טוֹרִיתִיִּים** – Turritellidae. תפוצתו ביס-סוף. הקונכייה דמוית מגדלון: קודקודה חד ודק, והיא מתרחבת בהדרגה לכיוון הפתח. מספר פיתוליה עד 20 והם מופרדים בבירור זה מזה. לאורך כולם תלמים מקבילים רבים. אורך הקונכייה עד 10 ס"מ. צבעה חום, מנומר בכתמים כהים. החילזון שכיח לאורך חוף אילת, במים הרדודים, בקרקעית טינית.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Turritella communis

טורית מצויה

חילזון שתפוצתו באזור היס-הצפוני, במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. פתח הקונכייה עגול. מספר פיתוליה עד 16, ולאורכם תלמים דקים רבים. מכסה דק צמוד לרגל החילזון. אורך הקונכייה 45 מ"מ. צבעה סגול-אדמדם עד חום-אדמדם. החילזון שכיח לאורך חוף היס-התיכון, על קרקעית חול וטין, מהמים הרדודים ועד למים עמוקים מאוד.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Cirolana rotunda

טחבית זיפנית

סרטן ממשפחת הטחביים – Cymothoidae, מבין השווה-רגלאים. תפוצתו ביס-סוף. הגוף מוארך-סגלגל. בקדמתו שתי עיניים צרות ומחושים ארוכים, ובחלקו האחורי לוחית טלסון עם זוג רגליים. רגלי-החזה בולטות לצדדים ומיועדות לריצה. אורך הסרטן עד 15 מ"מ. צבעו אפור-חום עד חום. שכיח לאורך חוף אילת, בין האצות שמהן הוא ניזון. בים סוף מופיע גם הסרטן טחבית חולית – Eurydice arabica, וכן מצוי שם טחבית פישלזון – Cirolana fishelsoni.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Ligia oceanica

טחבנית מתחמקת

סרטן ממשפחת האוניסקיים – Oniscoidae. תפוצתו ביס-התיכון. הגוף משוטח, בעל מחושים המגיעים עד מעבר לאמצעו. העיניים עגולות, מובלטות. הפרק האחורי של הגוף – הטלסון – צר, וממנו בולטות לאחור שתי שלוחות ממוזלגות. לוחיות השריון של כל פרקי הגוף מחודדות, וזוויותיהן אחוריות-צדדיות. אורך הסרטן עד 12 מ"מ. צבעו ירקרק-אפור עד אפור, כצבע הסלעים שעל פניהם הוא שכיח ביותר: סלעי-חוף במקומות לחים-מוצלים. הוא מהיר-ריצה ומסתתר בקלות. ניזון מאצות ומפירורים אורגניים. הנקבות מדגירות את הביצים על גחונן. באילת מופיע גם הסרטן טחבנית אקזוטית – L. exotica, הדומה בצורתו ובאורחות חייו למין היס-תיכוני.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Aetobatus narinari

טחן נקד

דג ממשפחת הטחניים – Myliobatidae, הנמנית על תת-סדרת הבטאים מבין דגי-הסחוס. תפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. כגופם של יתר בני המחלקה גם גופו שטוח מאוד. סנפירי-החזה מתרחבים

מאחורי הראש ויוצרים כנפיים משולשות משני צדי הגוף. רוחב הגוף כפול מאורכו. הזנב דמוי שוט ארוך מאוד. אורך הדג עד 1.5 מ'. גבו חום-אפור, מנומר בכתמים לבנים רבים. מזדמן בסביבת אילת, בים הפתוח, לרוב בקרבת הקרקעית. ניזון מבעלי-חיים שונים, שכדי ללקטם הוא נובר בקרקעית בעזרת הלסת התחתונה, הבולטת. הנקבה משריצה ארבעה ולדות פעם בשנה.

טחן עיטי

Myliobatis aquila

דג שתפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים־התיכון. שלוחות סנפירי־החזה מגיעות אל מתחת לראש וכמעט חובקות אותו. הראש מורם. העיניים בולטות. על הזנב סנפיר קטן וקוץ משונן. אורך הדג עד 1.5 מ'. גבו חום עד חום כהה. הגחון לבן. שולי סנפירי־החזה כהים. שכיח לאורך חוף הים־התיכון של ישראל. ניזון מדגים ומחסרי־חוליות שעל הקרקעית.

טטרליה צרת-גפים

Tetralia cinctipes

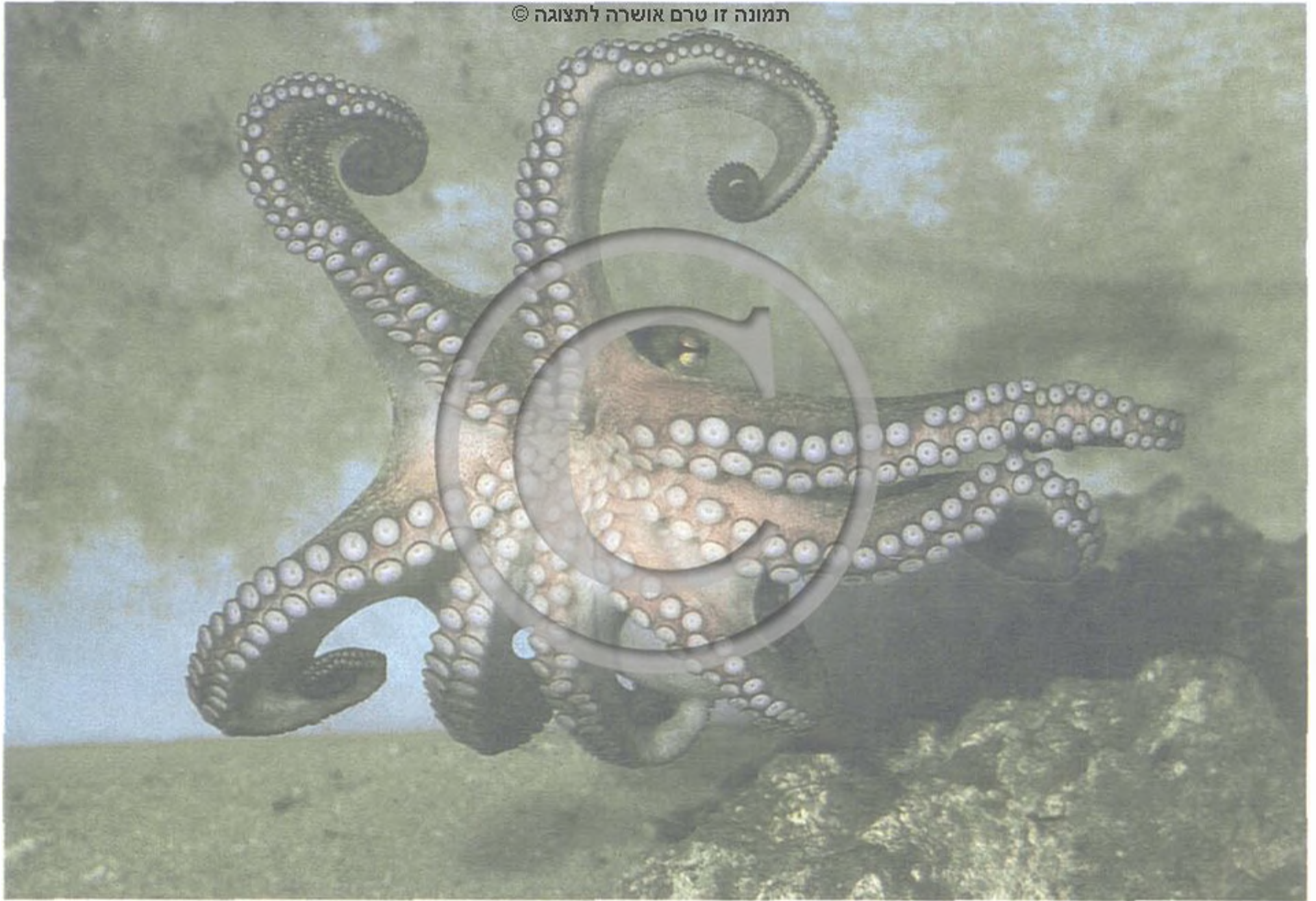
סרטן ממשפחת הטרפזיים – Trapezidae. תפוצתו בכל האזורים הטרופיים. דומה לטרפזיה, אך נבדל ממנו בראשחזה ההולך וצר לאחור, ובקו מצח מעוגל, ללא פגימה במרכזו. חי על-פי רוב בזוגות או בקבוצות קטנות בתוך אלמוגי-אבן שיחניים, ומוצא את מזונו לאורך ענפיהן של מושבות האלמוגים.

טיר ים-תיכוני

Cephalocanthus volitans

דג ממשפחת הטיריים – Dactylopteridae. תפוצתו באוקיאנוס האטלנטי ובים־התיכון. ראשו זוויתי ומשוריין, וממנו נמשכים קוצים חזקים לאחור. סנפיר־הגב וסנפיר־השת נטולי־קוצים.

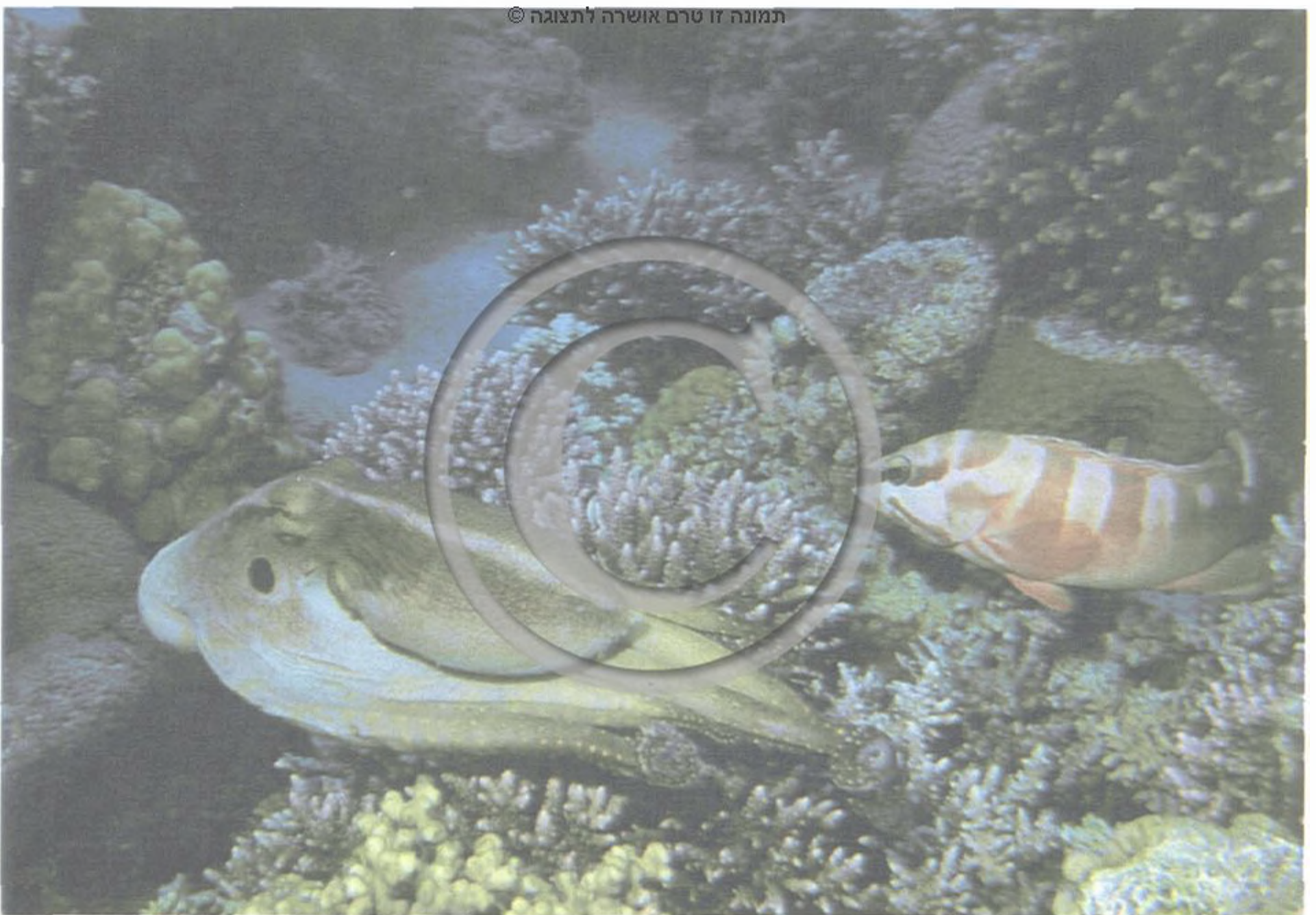

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונת החוף

ל פישלון

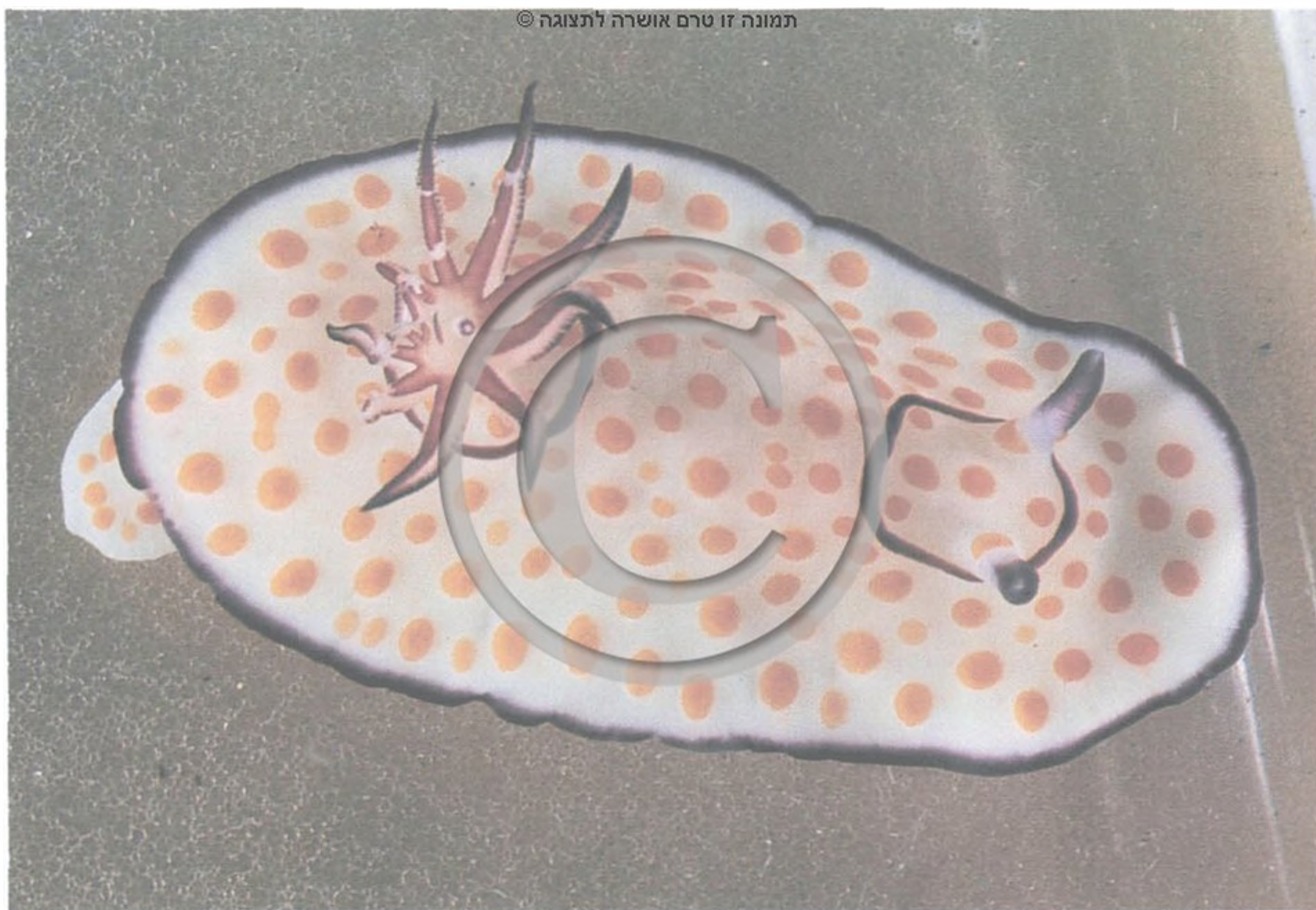

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

תמונת עינני

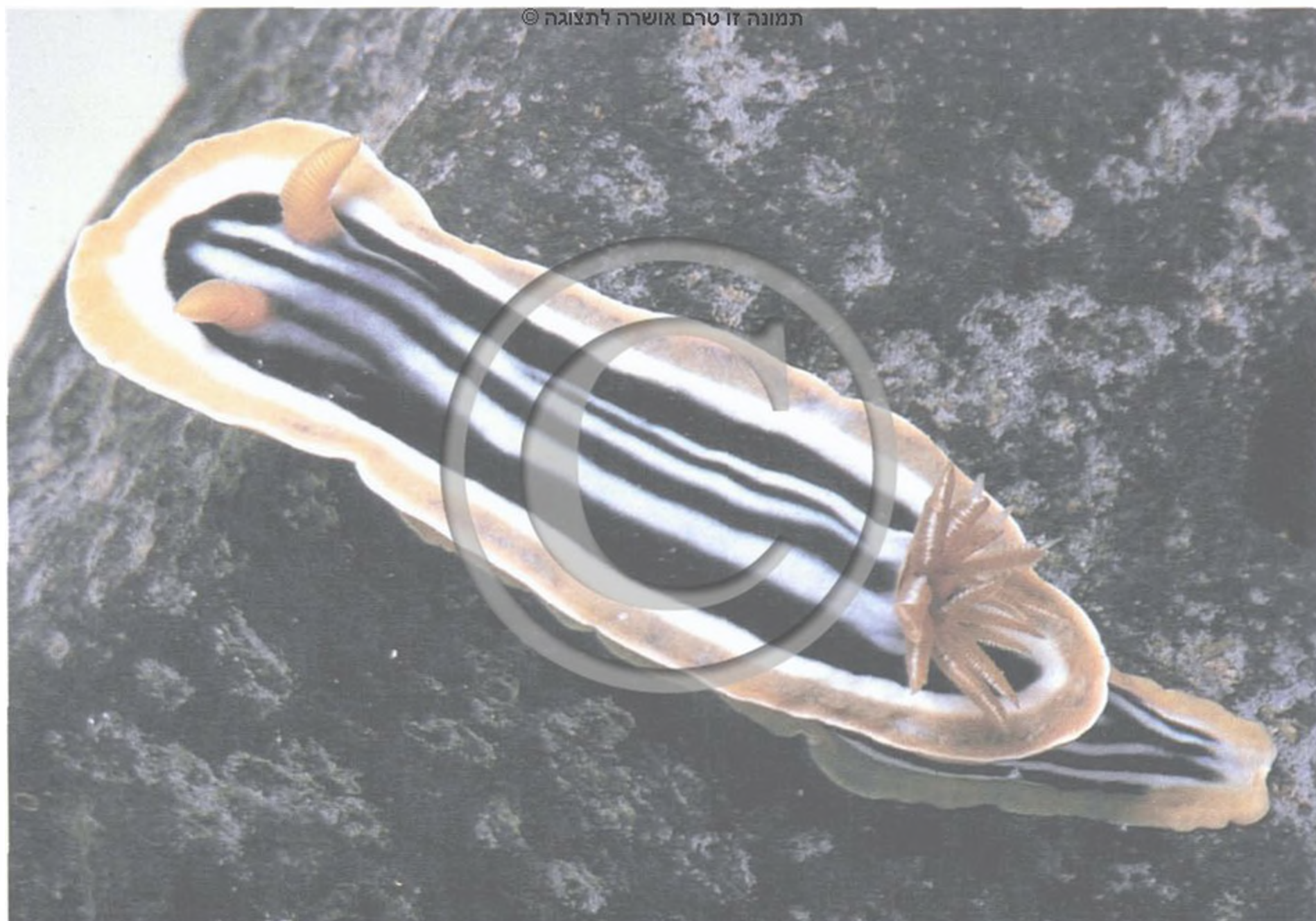
א' אבלסון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חשופית זהובת־כתמים

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

חשופית פסים

ע' שוב

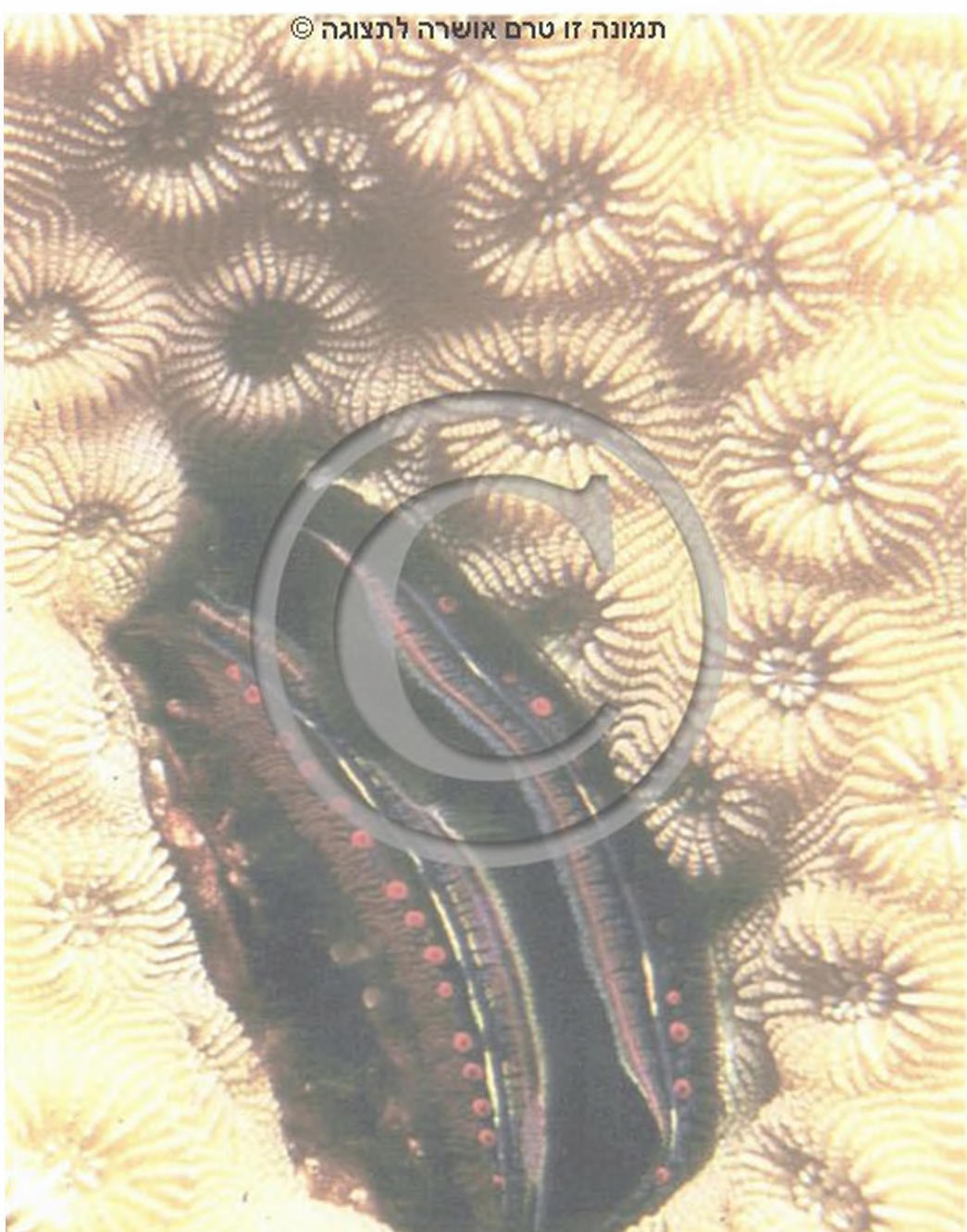
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ארגמון קהה־קוצים והתטולה ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

קסדה גלונית ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

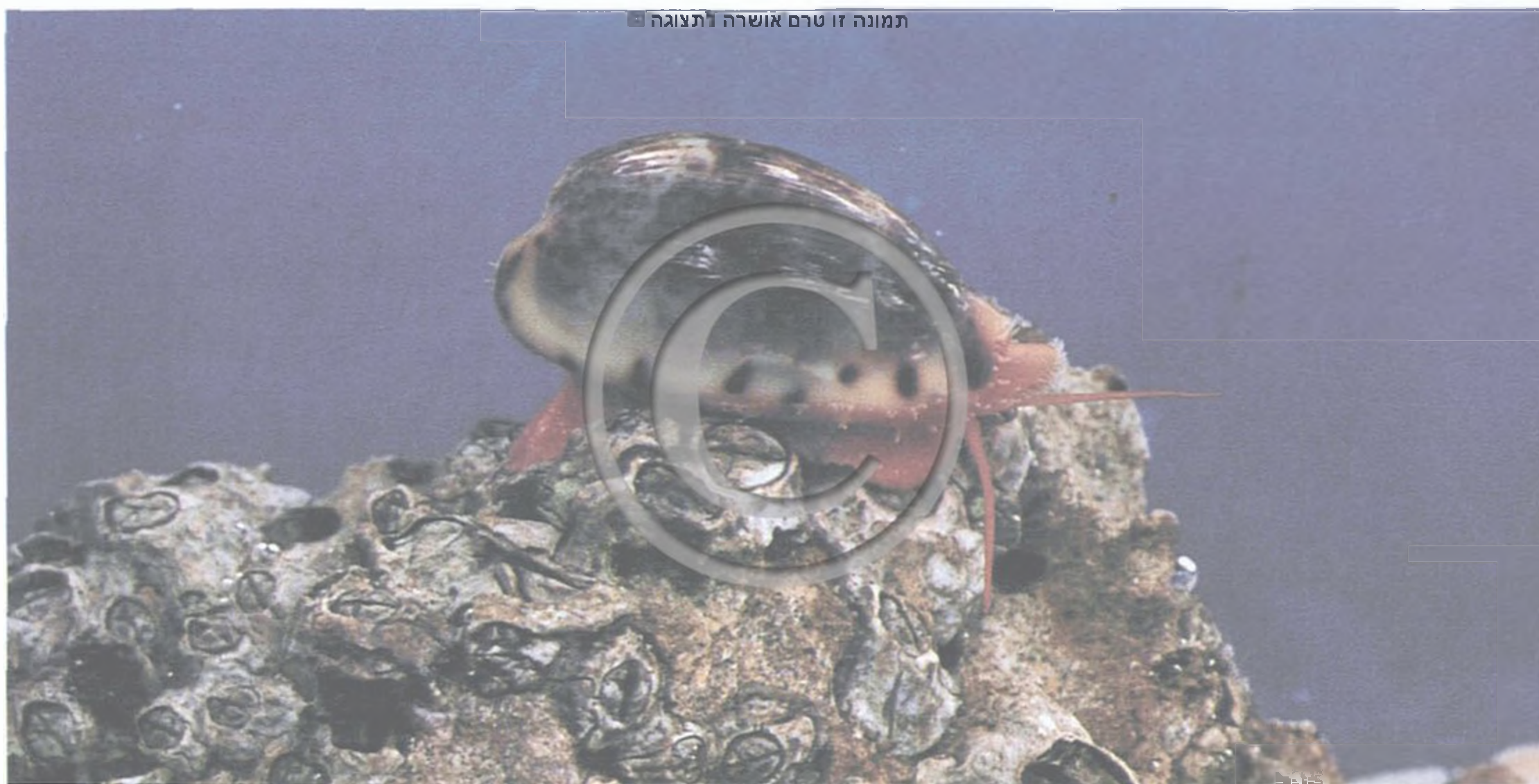
סדקית האלמוגים א' אבלסון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

סגלגלית ברודה ל' פישלזון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה

ל פישלזון

פיכושי עדן

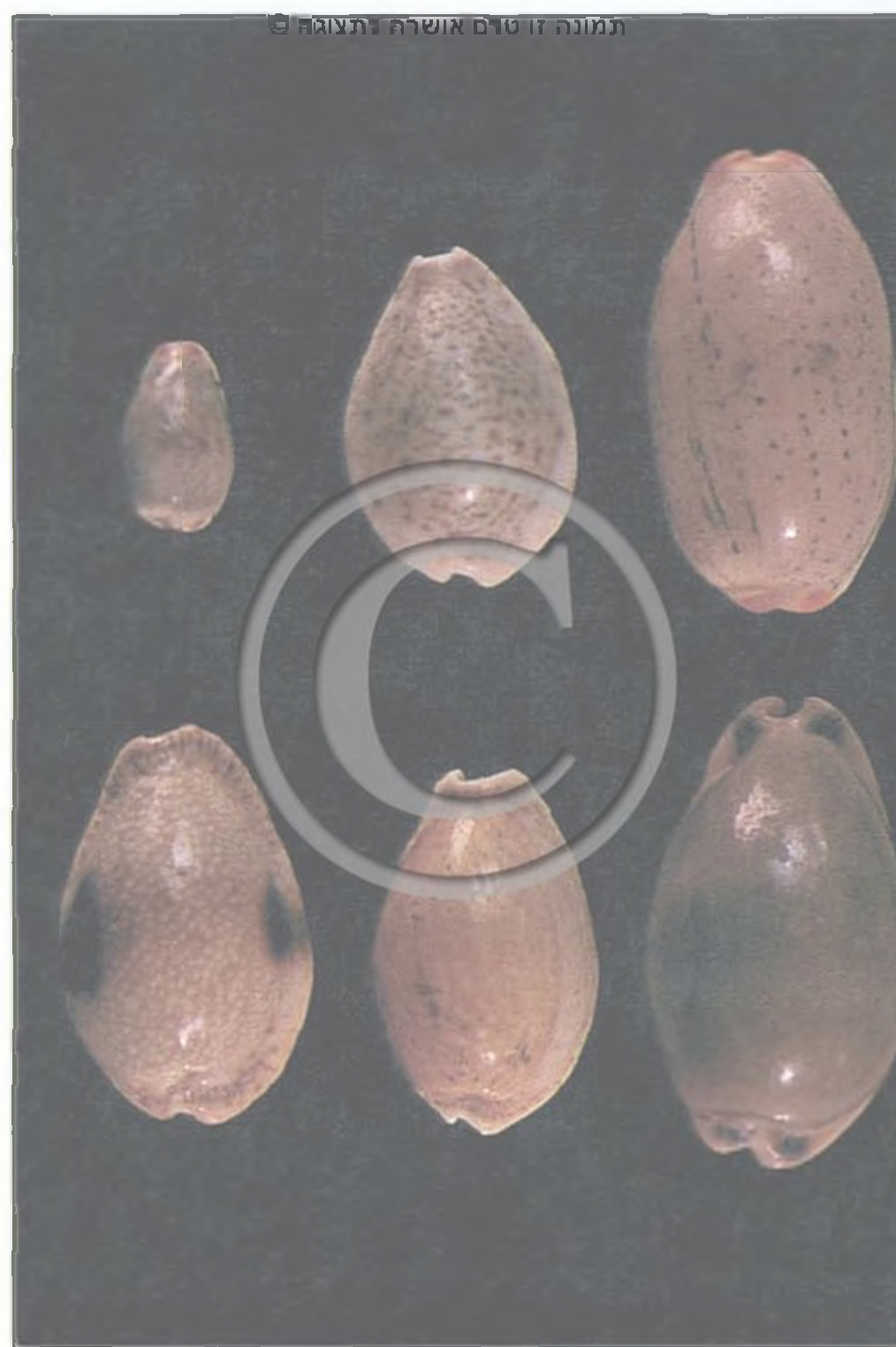
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה

ע' שוב

מיני פיכושי בחופי אילת

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה

ע' שוב

מיני פיכושי בחופי אילת

סוסון דרבני ל' פישלזון

נשחראש נקוד ע' שוב

סוסון חלק י' מובשוביץ

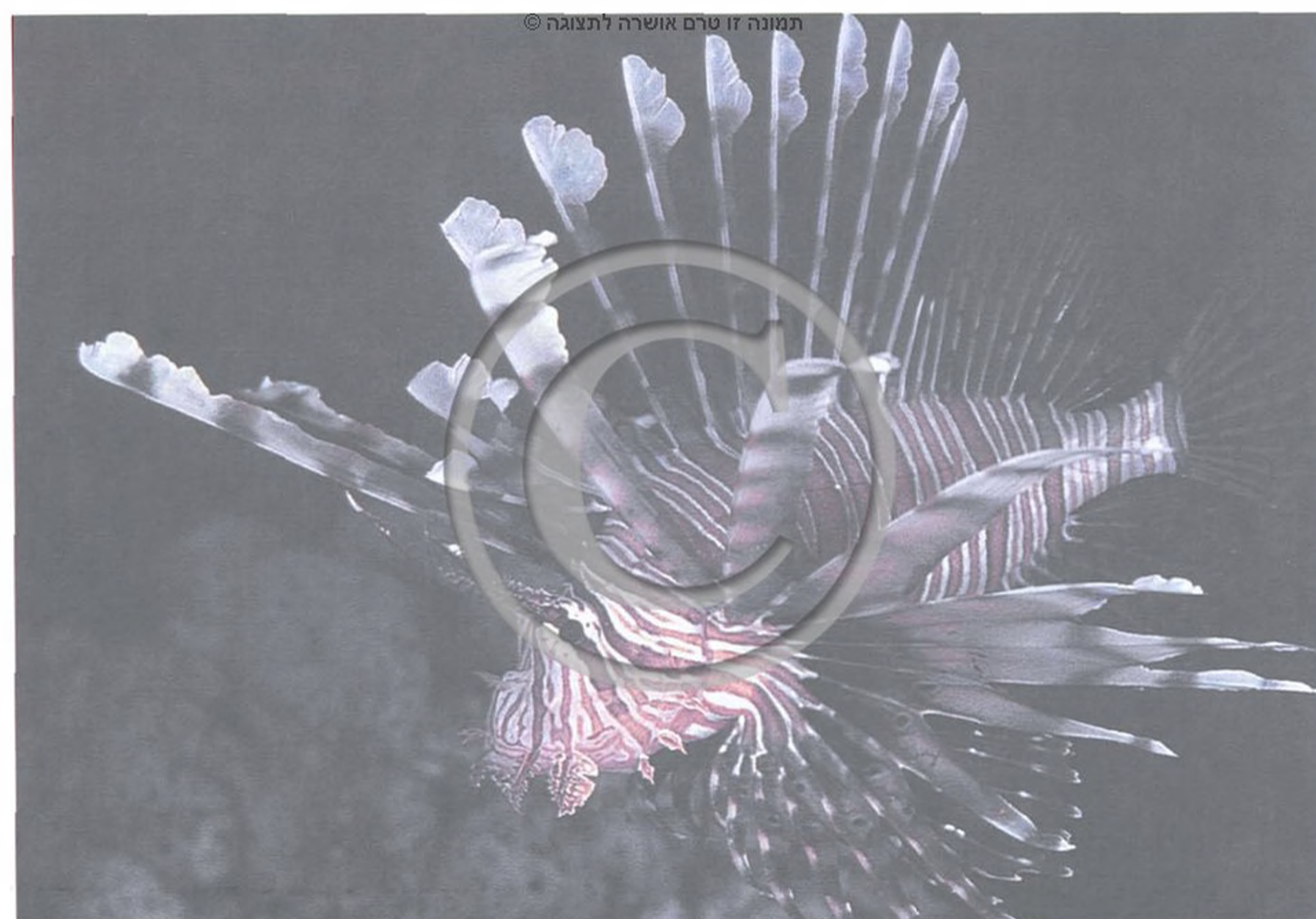

אבנונית עדינה ד' פילוסוף

פתיונאי משויש

ד' ברישחל

זהרון הדור

ל' פישלזון

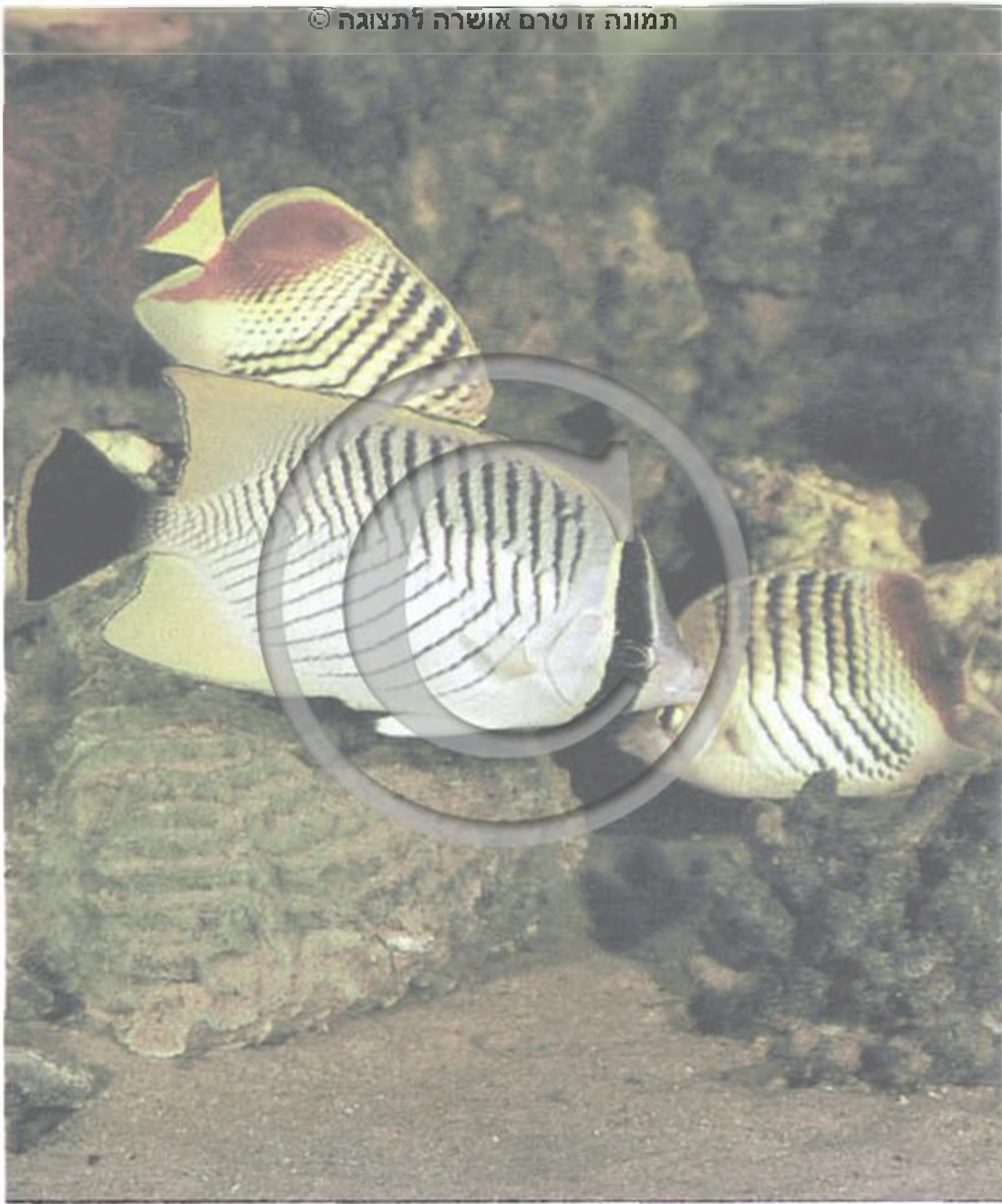
קיסר הדור

ד פילוסוף

פסון מגוון

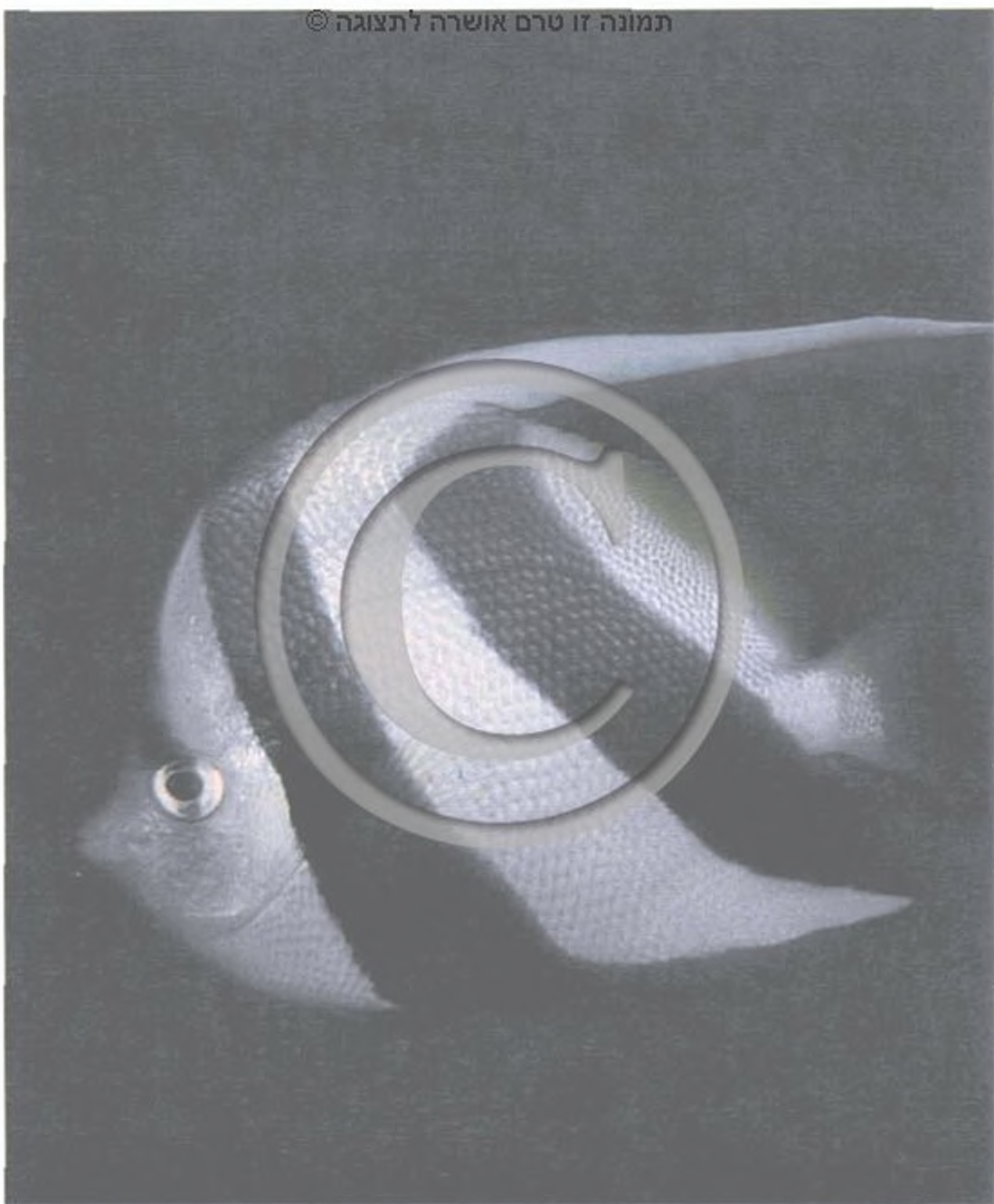
ג' רנדל

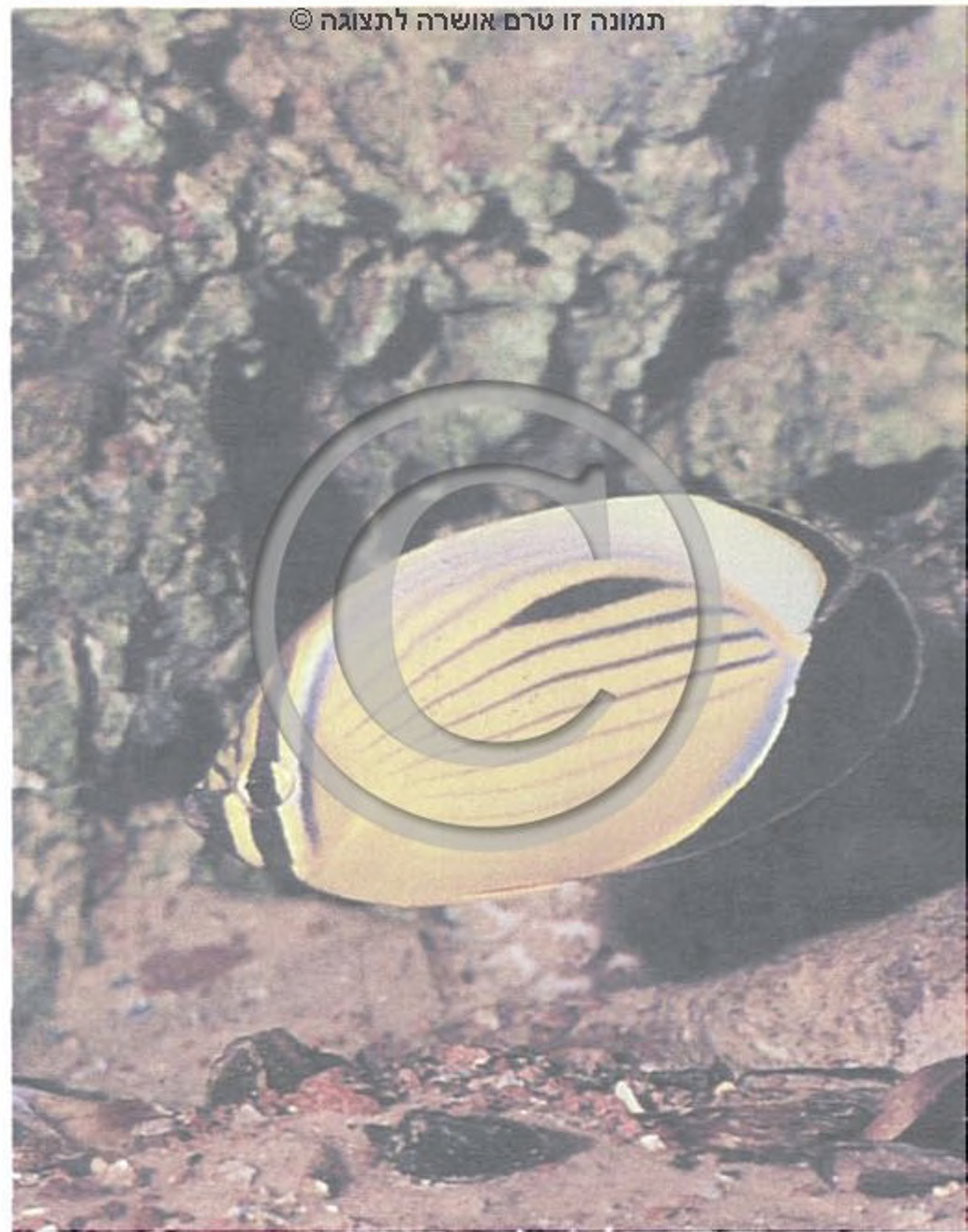
פרפרון שחור־זנב ופ' האודם

פלטקס סגלגל ע' שוב

שרביטית הלהקות ג' רנדל

פרפרון שחור־ישת ע' שוב

ע' שוב

נתחן מפרשי

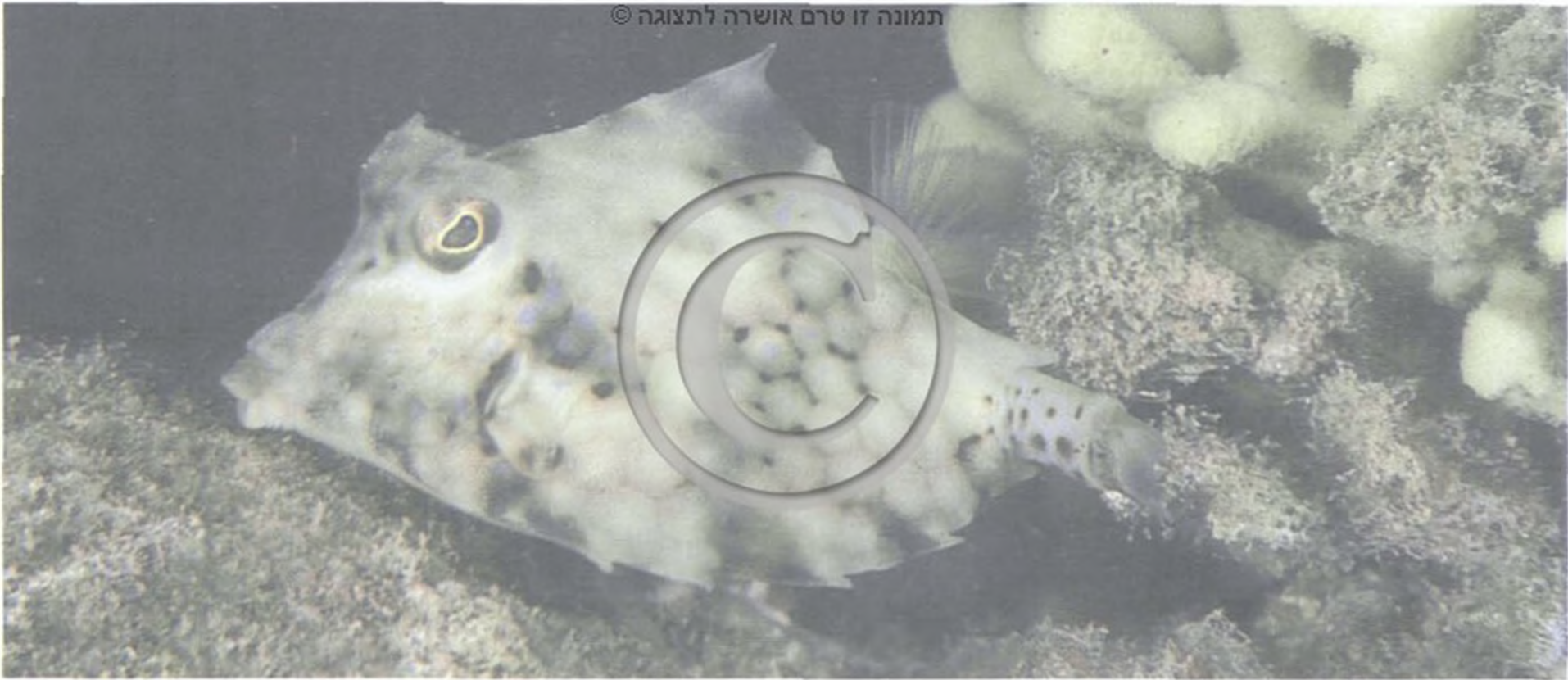
ע' שוב

בתרן שחום

ע' שוב

נקודן אפור ומקאי אילתי

שריון משולש ע' שוב

תפאר הסהרון ד' פילוסוף

מגינן יפני ע' שוב

קיפודג רב־קוצים ד' פילוסוף

קרפדג מדובלל ע' שוב

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ע' שוב

קלינוס כסיף

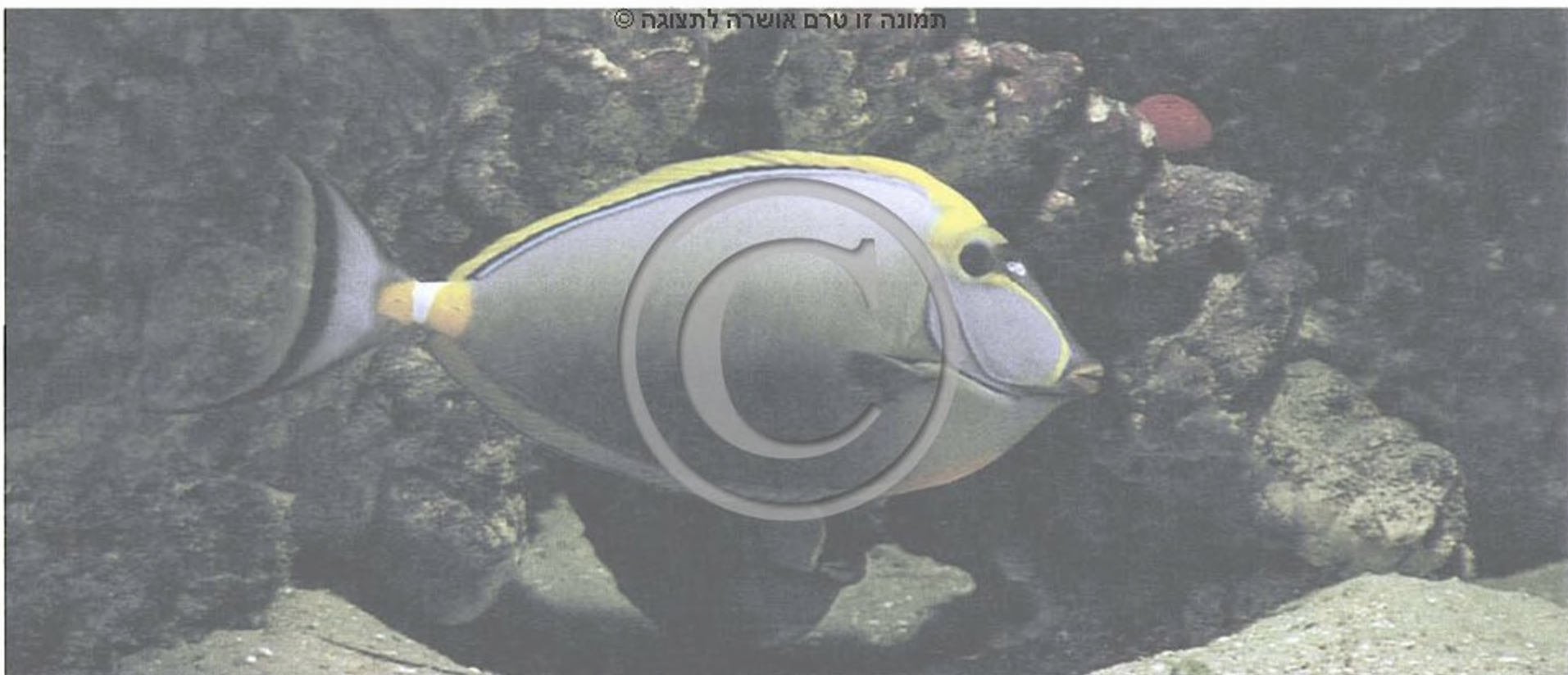
תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ד' פילוסוף

קרנפון אררקון

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

ע' שוב

קרנפון ססגוני

ע' שוב

קברנונית צהובה

ע' שוב

קיסר הכתם

ד' פילוסוף

דוקרנון מוכתם

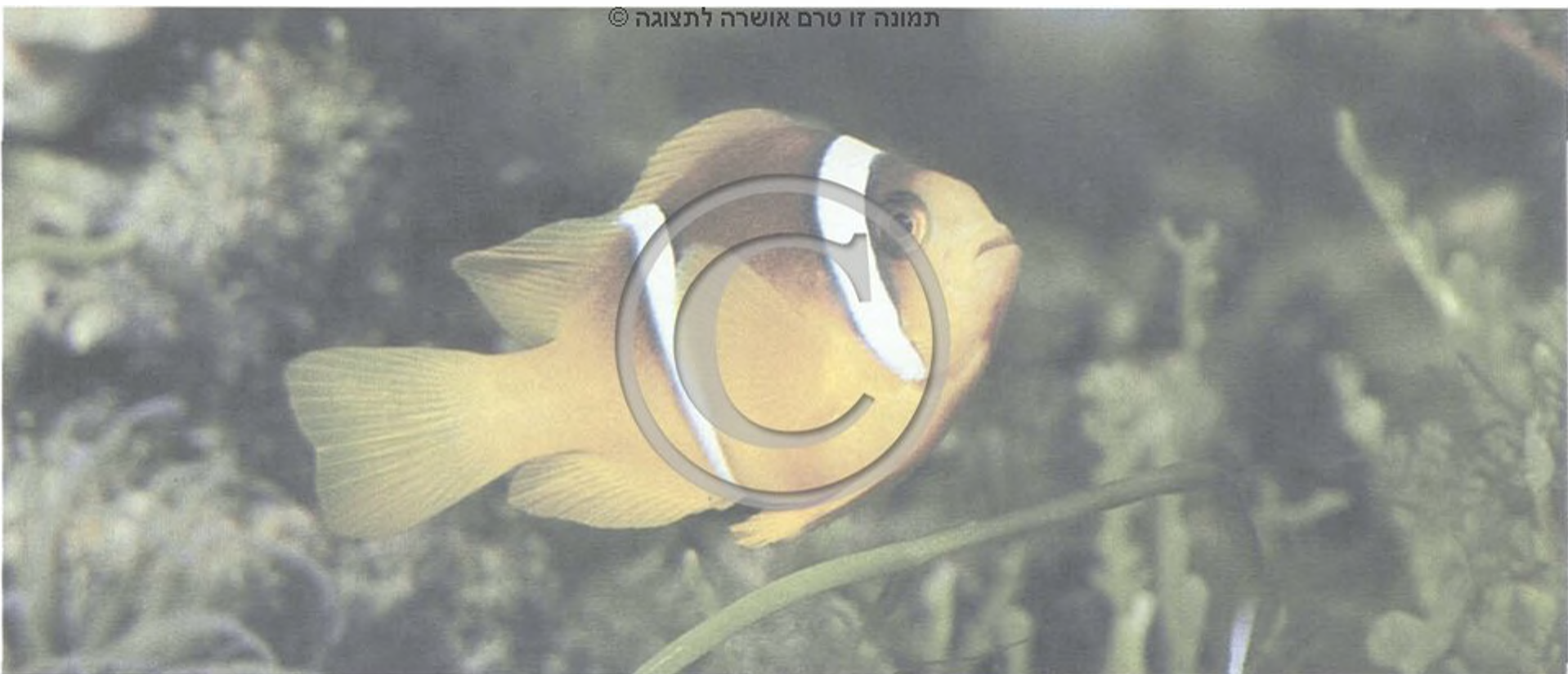
שוניתן עינוני

ל' פישלזון

פגסוס דרקוני

ע' שוב

שושנון אילתי

ע' שוב

ל' פישלזון

זנקן הסלעים

ע' שוב

אדמון שחור-עין

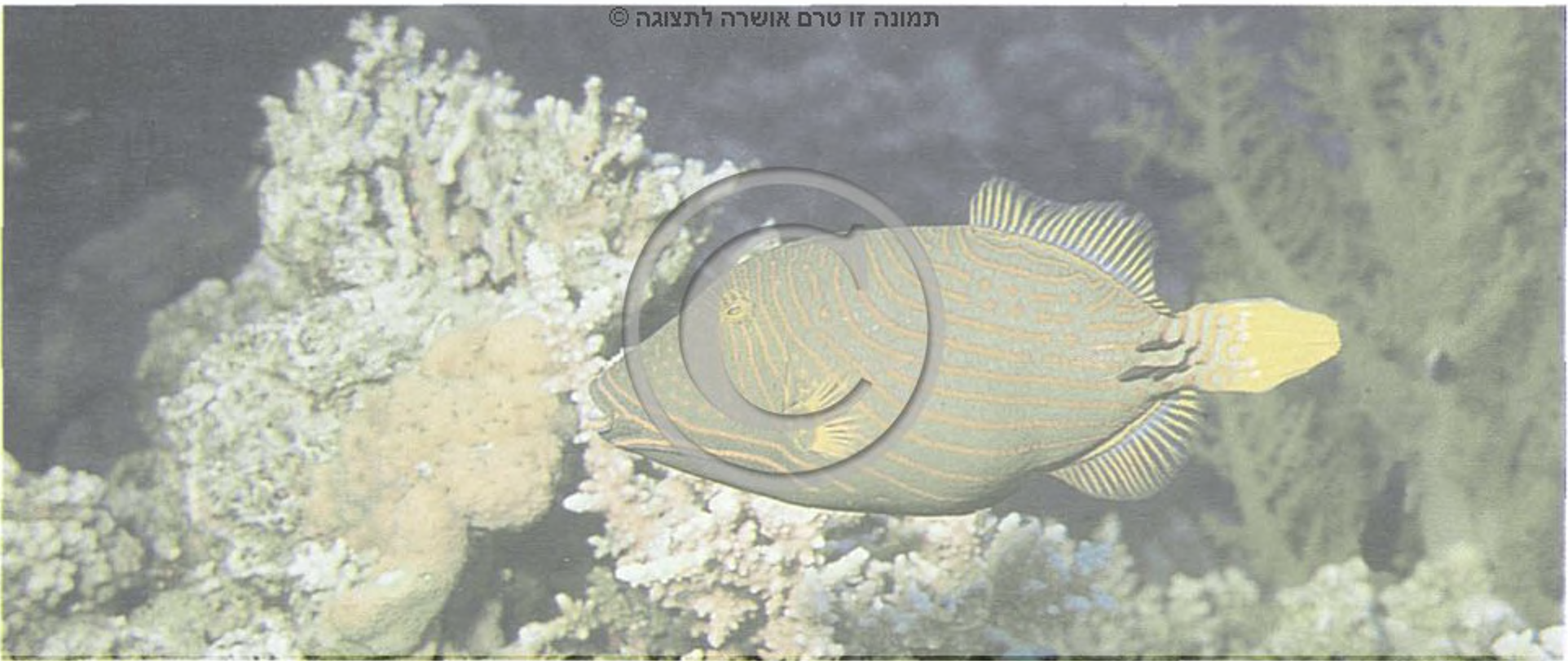

מ' שפילג

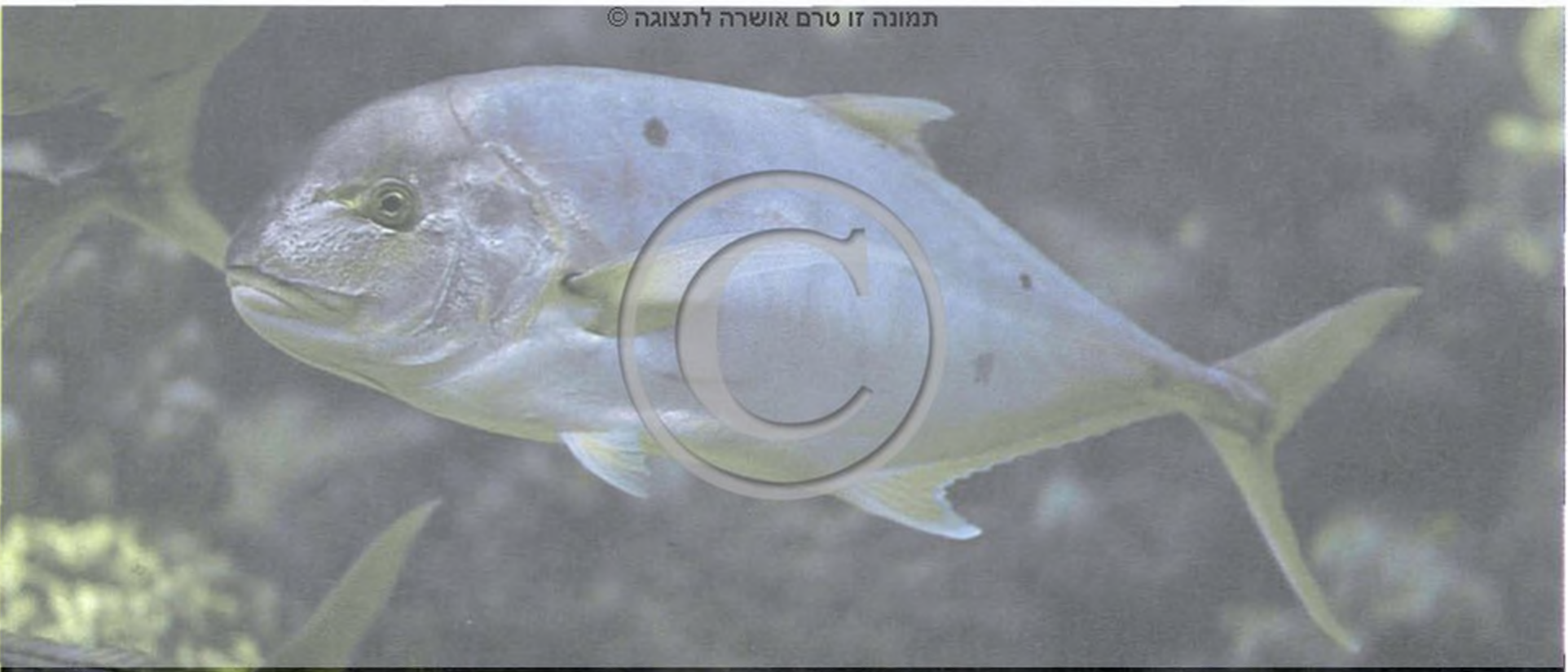
דקרן כחול

פזית פסוסה ג' רנדל

ברנצ'רן קווי ד' פילוסוף

צנינית גבוהה ע' שוב

ט

סנפירי-החזה, ברובם, דמויי כנפיים גדולות. חלק מקרני-הסנפיר חופשיות ופונות כלפי מטה כעין אצבעות הליכה. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו מגוון: חום-אדמדם וכחלחל. מופיע לאורך חוף היס-התיכון של ישראל. טורף הניזון מסרטנים ומדגים שעל הקרקעית. הצעירים מתפתחים במים הפתוחים, ובהדרגה יורדים לקרקעית. קרובו, **טיר ים-סופי** – *Dactyloptena petersi*, מזדמן באילת. הוא קטן ופחות משוריין מהמין היס-תיכוני.

Angulus incarnatus

טְלִינָה אִדְמוֹנִית

צדפה ממשפחת ה**טלינתיים** – *Tellinidae*. תפוצתה במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. אורך קשותיה כפול מגובהן, וקודקודן במרכז הקשווה. החלק האחורי של הקשוות חתוך בקו ישר לעומת הקודקוד; החלק הקדמי מעוגל. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. צבעה ורדרד או כתום-חום, מעוטר בפסים מעגליים בהירים. שכיחה לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, בעיקר בקרקעית חולית. במפרץ אילת נפוצה **טלינה זורחת** – *Tellina virgata*.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Angulus planatus

טְלִינָה שְׁטוּחָה

צדפה שתפוצתה במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הקשוות דקות וגבוהות, והקודקוד במרכזן. החלק הקדמי של הקשווה מעוגל. בחלק האחורי קרין, הנמשך באלכסון לאורך השפה. אורך הצדפה עד 60 מ"מ. צבעה לבן-צהבהב. מצויה לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, בקרקעית של חול וטין, מהמים הרדודים עד לעמוקים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Dasyatis pastinaca

טְרִיגוֹן חֲדָאֵן

דג ממשפחת ה**טריגוניים** – *Dasyatiidae*, מבין **דגי הסחוס**. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. הגוף שטוח, דמוי מחבט. מיזוג של סנפירי-החזה עם האף יוצר חוד בקדמתו. הראש מורם מעל המשטח הזה, וסביבו שורות של קוצים חזקים. הזנב מעובה בבסיסו, חסר סנפירים, ובמרכזו קוץ משונן גדול. אורך הדג, עם הזנב, עד 2.5 מ'. רוחבו עד 1.5 מ'. גבו חום עד חום-ירקרק, גחונו לבן. גב הצעירים מנומר בכתמים. הדג שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, עד לעומק 80 מ'. ניזון מחסרי-חוליות שעל הקרקעית.

Dasyatis uarnak

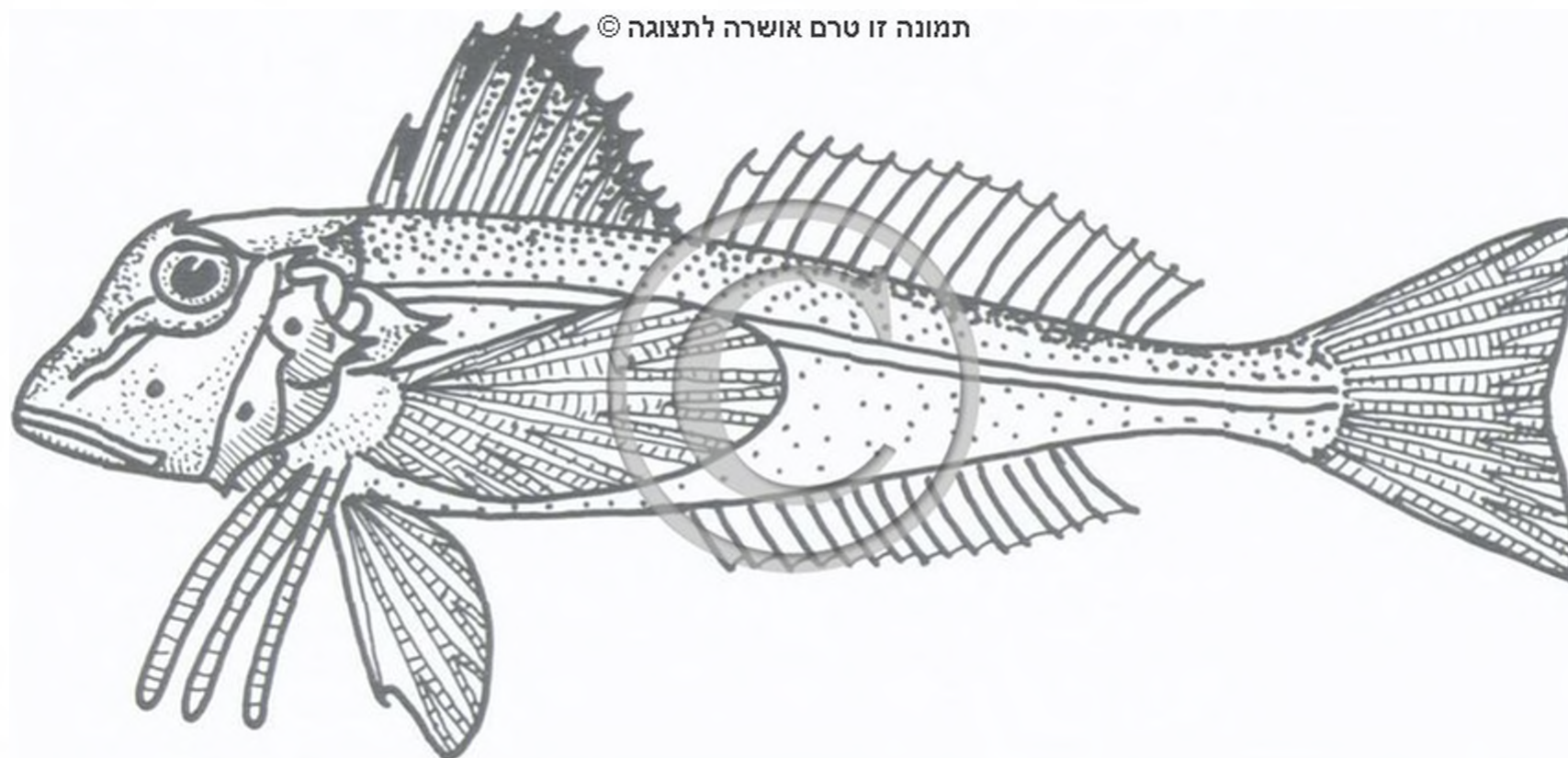
טְרִיגוֹן נֶקֶד

דג שתפוצתו באוקיאנוס השקט, באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. חדר ליס-התיכון דרך תעלת-סואץ. על השטח העליון של גופו, ובעיקר על זנבו, מספר רב של קשקשים קוציים מוגדלים. אורכו עד 2.5 מ'. גבו בהיר-חום עד שחום, מעוטר בדגם של כתמים ופסים בהירים וכהים, במיוחד אצל הפרטים הצעירים. חי לאורך חוף מפרץ אילת, במים הרדודים, חפור בחול. פעיל בשעות הדמדומים. ניזון מחסרי-חוליות ומדגי-קרקע.

טריגלה טורית

Trigloporus lastoviza

דג ממשפחת הטרילגיים – Triglidae. תפוצתו מאזור תעלת לאמאנש ועד מזרח הים-התיכון. ראשו משוריין וגבוה. לחלק התחתון של סנפירי-החזה צורת אצבעות הליכה. פיו עגול, ובניגוד לבני משפחתו האחרים הוא חסר חרטום גרמי. אורכו עד 30 ס"מ. צבעו אדמדם. לאורך גופו פסים אלכסוניים בולטים. על סנפירי-החזה שורות של כתמים כחולים-סגולים. שכיח לאורך חוף הים-התיכון, בעומק 10–50 מ', על הקרקעית. ניזון מחסרי-חוליות ומדגיגים, שאותם הוא מממש בקרני-הסנפירים. לאורך חופי הים-התיכון של ישראל מזדמן גם **טריגלית אדומה** – *Chelidonichthys cuculus*, הניכר בקשקשים גדולים מאוד לאורך קו הצד של הגוף.

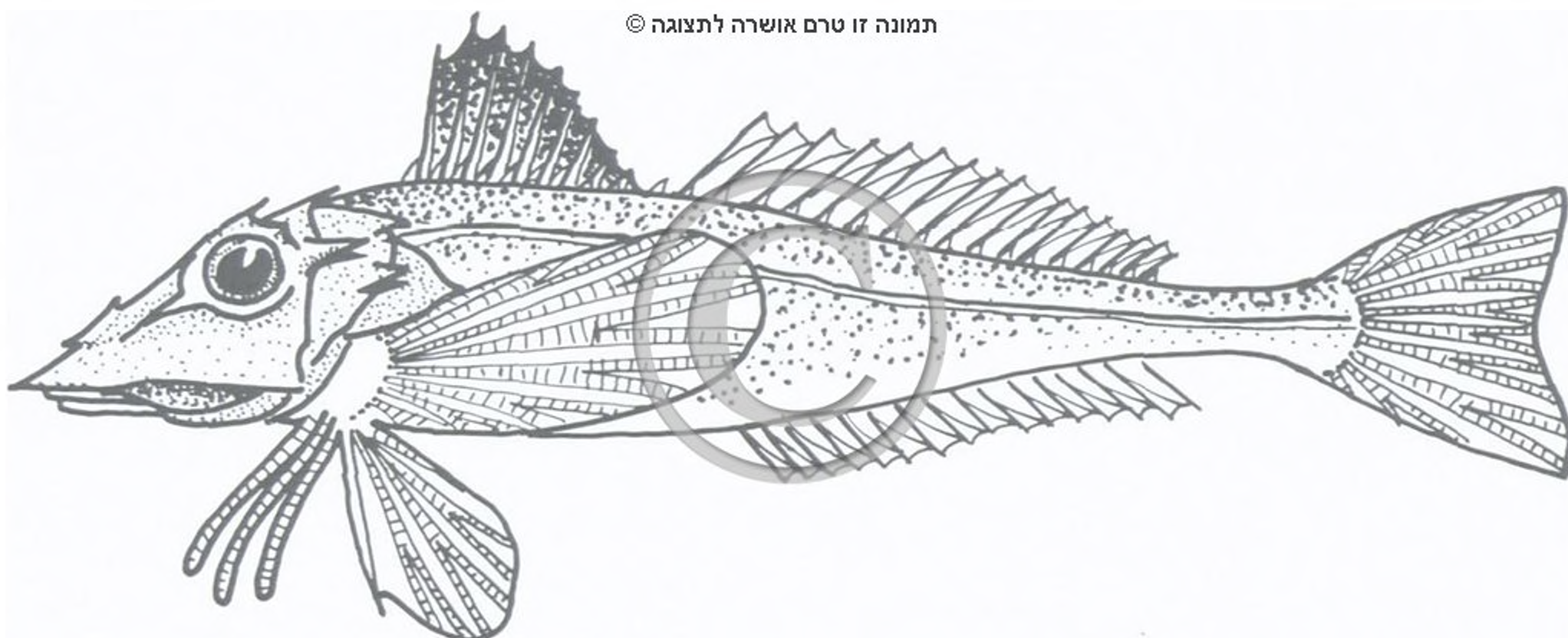

תמונה 17 טרם אושרה לתצוגה ©

טריגלה סנוניתית

Trigla lucerna

דג שתפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי, באזור הים-הצפוני וביס-התיכון. החרטום שבקדמת הראש, בניגוד לזה של הטרילגלה הקלשונית, אינו מפוצל לשתי אונות נפרדות. הקוץ של מכסה הזימים קצר. אורך הדג עד 60 ס"מ. צבעו אדמדם או חום, והגחון לבנבן. על צדי הגוף כתמים חומים. סנפירי-החזה שחומים-סגלגלים בחוץ, ועל הצד הפנימי, בדרך כלל, כתם כהה. הדג מופיע לאורך חוף הים-התיכון, עד לעומק 60 מ'.

תמונה 18 טרם אושרה לתצוגה ©

Trigla lyra

טריגלה קלשונית

דג שתפוצתו ביס-הצפוני, במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. חרטום הלסת העליונה משוך מעל הלסת התחתונה, ומפוצל בקדמתו לשניים. מהשפה האחורית של מכסה הזימים נמשך קוץ ארוך עד מעל לשולי סנפירי-החזה. אורך הדג עד 40 ס"מ. צבעו אדום. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, עד לעומק עשרות מטרים. שוכן על הקרקעית. ניזון מחסרי-חוליות שונים.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Cymatium rubecula

טריטון אדמדם

חילזון ממשפחת החצוצריים – Cymatiidae. תפוצתו באוקיאנוס ההודי וביס-סוף. הקונכייה משוכה, דמוית כישור. הפתח מעובה, והוא מסתיים למטה במרזב קצר. על-פני כל סליל חגורה-צלע מעובה. אורך הקונכייה עד 40 מ"מ. היא אדומה, מנומרת בכתמים לבנבנים, בעיקר באזור הפתח. החילזון מצוי בסביבת אילת. כאן מזדמן גם טריטון זיפני (שעיר) – C. pileare.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

Tritoniopsilla elegans

טריטוניה עדינה

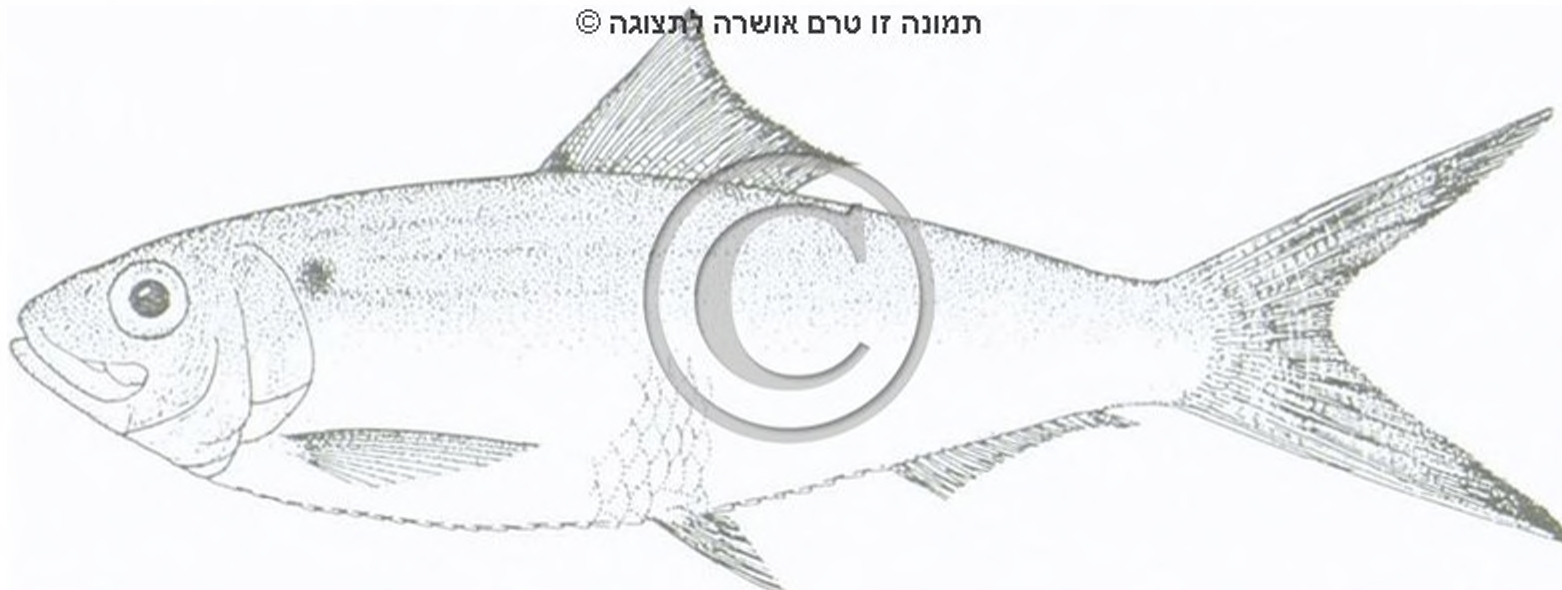
חילזון ממשפחת הטריטוניתיים – Tritonidae, הנמנית על תת-מחלקת החשופיות. תפוצתו במערב האוקיאנוס ההודי וביס-סוף. חסר קונכייה. גופו משוך. לאורך צדי הגוף קבוצות גדילים, בכללן תשעה זוגות של בליטות זימים. אורך החילזון עד 8 ס"מ. צבעו כתום בדרך כלל, הזימים סגלגלים-ירקרקים. שכיח במפרץ אילת, במים הרדודים. בשעות היום הוא חבוי מתחת לסלעים. פעיל בשעות הלילה. ניזון מספוגים. המין שקופן קרוב לו, ומצוי באותה סביבה.

Sardinella maderensis

טריט גסה

דג ממשפחת הסרדיניים – Clupeidae. תפוצתו במזרח האוקיאנוס האטלנטי וביס-התיכון. גופו משוך וחלק, הקשקשים גדולים ונושרים בקלות. סנפיר-הגב קצר מאוד. סנפירי-הזנב ממוזלג. לאורך הקו המרכזי של הגחון קרין חד ומשונן. על החלק התחתון של קשת הזימים עד 70 שיניים. לסנפירי-הגחון 8 קרניים. אורך הדג עד 25 ס"מ. צבעו כסוף. שכיח בלהקות.

תמונה זו טרם אושרה לתצוגה ©

גדולות לאורך חוף היס-התיכון של ישראל, במים הרדודים. בלהקות גדולות, עד למים עמוקים יותר, מופיע גם טרית דקה – *S. aurita*.

Trachurus trachurus

טָרְכוֹן גָּדֵל־מַגְנִים

דג ממשפחת הצנינתיים – *Carangidae*. תפוצתו במזרח האוקיינוס האטלנטי וביס-התיכון. גופו דמוי פלך, ראשו חזק ופיו עליון. סנפיר-הגב הקדמי קטן וקוצני. סנפיר-הגב האחורי וסנפיר-השת ארוכים, דומים בצורתם. סנפיר-הזנב ממוזלג. קו הצד כפוף מאוד; לאורכו – שורת מגינים, הערוכים מפתח הזימים ועד לבסיסו של סנפיר-הזנב. מתחת לסנפיר-הגב קו צד נוסף. חלקו הקדמי, הישר, מסתיים מתחת לקצהו של סנפיר-הגב הראשון. סנפיר זה וסנפיר-השת הראשון מחוברים לסנפירים שאחריהם בקרום דק. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו כחלחל-צהבהב. שכיח לאורך חוף היס-התיכון של ישראל. כאן מזדמן גם טרכון המעמקים – *T. picturatus*.

Trachurus mediterraneus

טָרְכוֹן יַס־תִּיכוֹנִי

דג משוך, בעל ראש חד ומפתח-פה הנמשך אל מעבר לעיניים. סנפיר-הגב וסנפיר-השת מחולקים כל אחד לחלק קדמי קצר ולחלק אחורי ארוך. לאורך קו הצד כולו שורת קשקשים-מגינים מוגדלים. קו הצד השני מסתיים בסוף סנפיר-הגב הראשון. סנפיר-הזנב ממוזלג מאוד. אורך הדג עד 50 ס"מ. צבעו כסוף. דג פלגי. שכיח ביותר לאורך חוף היס-התיכון של ישראל. כמויות גדולות משלו עולות ברשתות הדיג.

